

Harkány Város Településfejlesztési koncepciója

Megalapozó vizsgálat

Készítette

BFH Európa Projektfejlesztő és Tanácsadó Kft.

2016.

Tartalomjegyzék

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ	1
1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok	1
1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	3
1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	13
1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai.....	18
1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	19
1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai	20
1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	20
1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	20
1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök.....	20
1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek	21
1.7. A település társadalma.....	24
1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség.....	24
1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	36
1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)	36
1.8. A település humán infrastruktúrája	41
1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)	41
1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása.....	49
1.9. A település gazdasága	50
1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre	50
1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	51
1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése.....	59
1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.).....	59
1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat).....	60
1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere.....	61
1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program.....	61
1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere ..	62
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység	65
1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai	66
1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	66
1.10.6. Intézményfenntartás	68
1.10.7. Energiagazdálkodás.....	69
1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások	70
1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata	71
1.12.1. Természeti adottságok.....	71
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet	72

1.12.2.1.	Tájtörténeti vizsgálat	72
1.12.2.2.	Tájhasználat értékelése.....	74
1.12.3.	Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek	75
1.12.3.1.	Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek.....	75
1.12.3.2.	Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék.....	76
1.12.3.3.	Ökológiai hálózat	76
1.12.4.	Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése	77
1.13.	Zöldfelületi rendszer vizsgálata	78
1.13.1.	A települési zöldfelületi rendszer elemei	78
1.13.1.1.	Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek	79
1.13.1.2.	Zöldfelületi ellátottság értékelése	80
1.13.2.	A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái.....	81
1.14.	Az épített környezet vizsgálata.....	82
1.14.1.	Területfelhasználás vizsgálata.....	82
1.14.1.1.	A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata	82
1.14.1.2.	Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok	85
1.14.1.3.	Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek	85
1.14.1.4.	Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)	87
1.14.1.5.	Alulhasznosított barnamezős területek.....	89
1.14.1.6.	Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület	89
1.14.2.	A telekstruktúra vizsgálata	89
1.14.2.1.	Telekmorfológia és telekméret vizsgálat.....	91
1.14.2.1.	Tulajdonjogi vizsgálat.....	92
1.14.3.	Önkormányzati tulajdon kataszter	92
1.14.4.	Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése.....	94
1.14.5.	Az építmények vizsgálata	94
1.14.5.1.	Funkció, kapacitás.....	95
1.14.5.2.	Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)	95
1.14.5.3.	Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok, magasság, szintszám	108
1.14.6.	Az épített környezet értékei.....	109
1.14.6.1.	Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag	109
1.14.6.2.	Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület.....	114
1.14.6.3.	Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők	120
1.14.6.4.	Világörökségi és világörökségi várományos terület	125
1.14.6.5.	Műemlék, műemlékegyüttes.....	125
1.14.6.6.	Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely...	126
1.14.6.7.	Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet.....	126
1.14.6.8.	Nemzeti emlékhely	126
1.14.6.9.	Helyi védelem	126
1.14.7.	Az épített környezet konfliktusai, problémái.....	126
1.15.	Közlekedés	127
1.15.1.	Hálózatok és hálózati kapcsolatok	127
1.15.2.	Közúti közlekedés.....	127
1.15.3.	Közösségi közlekedés	131
1.15.3.1.	Közúti.....	131
1.15.3.2.	Kötőtpályás	132

1.15.4.	Kerékpáros és gyalogos közlekedés	133
1.15.4.1.	Kerékpáros közlekedés	133
1.15.4.2.	Gyalogos közlekedés	133
1.15.5.	Parkolás	133
1.15.6.	A meglévő utak keresztmetszésvényei	134
1.16.	Közművesítés	136
1.16.1.	Víziközművek	136
1.16.1.1.	Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)	136
1.16.1.2.	Szennyvízelvezetés	137
1.16.1.3.	Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés	137
1.16.2.	Energia	138
1.16.2.1.	Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás)	138
1.16.2.2.	Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei	142
1.16.2.3.	Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése	143
1.16.3.	Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezetékek nélküli hírközlési építmények)	143
1.17.	Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	144
1.17.1.	Talaj	145
1.17.2.	Felszíni és felszín alatti vizek	147
1.17.3.	Levegőtisztaság és védelme	155
1.17.4.	Zaj- és rezgésterhelés	159
1.17.5.	Sugárzás védelem	163
1.17.6.	Hulladékkezelés	164
1.17.7.	Vizuális környezetterhelés	165
1.17.8.	Árvízvédelem	169
1.17.9.	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	169
1.18.	Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)	171
1.19.	Ásványi nyersanyag lelőhely	175
1.20.	Városi klíma	176
2.	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	177
2.1.	A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése	177
	A vizsgálatok alapján a tényleges állapotok elemzése, egymásra hatásuk összevetése, folyamataik elemzése	177
3.	HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	179
3.1.	A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis	179
3.1.1.	A folyamatok értékelése	179
3.1.2.	A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	180
3.1.3.	A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata	181
3.2.	Problématérkép/értéktérkép	182
3.3.	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	185
3.3.1.	Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása	185
3.3.2.	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)	187
3.3.3.	Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)	187
	Ábrák és táblázatok jegyzéke	190

1. HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Harkány városa Baranya megye déli részén, Péctől 25 km-re délre, a horvát határtól 8 km-re, a Villányi-hegység lábánál, a Siklósi járásban található nevezetes fürdőváros. Észak-nyugatról Szava, északról Csarnóta, észak-keletről Túrony, Keletről Siklós, délről Gordisa, és Ipacsfa, dél-nyugatról Kovácshida, nyugatról pedig Márfa települések határolják.

Harkány közigazgatási területe 2.568,6 hektár (25,69 km²), ebből belterület 426,6 hektár, mely 51,8 ha üdülőterületet is magában foglal, erdőterülete 333,6 ha. Lakosságszáma 2013. december 31-én 4 124 fő volt, népsűrűsége 155,31 fő/km².¹

Harkány a Dél-dunántúli régió legnagyobb idegenforgalmával rendelkező települése, köszönhetően az egyedülálló gyógyvizének.

Korábban két vasútvonal is vezetett a városon keresztül, mára azonban mind az Alsómiholjac-Pécs, mind pedig a Sellye-Villány vonal személyforgalma megszűnt.

Harkány az Alföld természeti nagytájon belül a Drávamenti-Síkság középtájon, ezen belül pedig a Nyárad-Harkányi- Sík és a Fekete- Víz Síkja kistájak határán helyezkedik el (Maga Harkány városa a Nyárad-Harkányi- Síkon helyezkedik el, Terehegy városrészt 1977-ben csatolták a településhez, mely településrész a Fekete- Víz Síkján helyezkedik el).

A Nyárad-Harkányi Sík 89 és 125 m közötti magasságú teraszos hordalékkúp-síkság, amely ÉNy felé dombláb-felszínbe megy át. A felszín enyhén D-DK-i irányba lejt, vertikálisan enyhén tagolt. A felszín É-D-i és ÉNy-i csapású völgyekkel, erősen szabdalt.

Formái részben a löszfelszínekhez, részben a folyóvízi eróziós tevékenységhez kapcsolódnak. Gyakoriak a DK-i csapású, erózióval továbbalakított deráziós völgyek.

A kistáj területén a rétegvíz mennyisége 1-1,5 l/s.km². Az artézi kutak száma jelentékeny. Mélységük és vízhozamuk változatos. Helyenként sekély mélységből is nagy vízhozamokat kapnak. Harkánynak négy 60°C-nál melegebb, nátrium-hidrogénkarbonátos vizű kútja van, erre települt a gyógyfürdő.²

Harkány városa az 58-as főút mentén fekszik megteremtve az É-D irányú összeköttetést Pécs, illetve Horvátország között. A K-Ny irányú összeköttetés viszont csak alacsonyabb rendű úton lehetséges, mely Sellye és Villány között húzódik, több falun átívelve.

Budapesttől 245 km-re fekszik, autópályán 2,5 óra alatt érhető el. A Pécs-Harkány útvonal 30 perc autóval, Mohácsra 45, Szekszárdra 60 perc alatt lehet odaérni.

A 325 km-re lévő horvát fővárost, Zágrábot közel 3 és fél óra alatt lehet megközelíteni. Szarajevó 360 km-re fekszik Harkánytól, az út 4 és ¾ óráig tart autóval. Maribor 299 km-re van Harkánytól, az út 3 és ¾ órát vesz igénybe.

¹ Forrás: KSH

² Forrás: Magyarország Kistájainak Katasztere, MTA Földrajztudományi Kutató Intézet, 1990

A településnek nincs vasútállomása, így a régió- és egyben megyeközpontból, Pécsről lehet a félóránként induló menetrend szerinti autóbusszal elérni. Ha Budapestről tömegközlekedéssel kívánunk Harkányba eljutni, akkor vasútra kell szállni, a Budapest–Pécs távolságot IC járáttal 2 óra 40 perc alatt tehetjük meg, amihez hozzá kell kalkulálni a Pécs–Harkány autóbusz utat is, amely közel 40 perc. Ha az átszállásokat és az esetleges késéseket is figyelembe vesszük, akkor 3,5–4 órát is igénybe vehet az utazás.³

A város történelme

Harkány nevét az oklevelek 1323-ban említették először Harkan néven. Harkány királyi udvarnokok földje volt, melyet Károly Róbert király, mint örökös nélkül elhalt ember birtokát Pál fia György temesvári alvárnagynak adott, s határát is leíratta.

Harkány földrajzi fekvése kellemes időjárási viszonyokat biztosít a turizmusból élő fürdővárosnak. Magyarország egyik legdélebbi, az Adriai-tengerhez közel eső városaként mediterrán klímával rendelkezik.

1397-ben az oklevelek a Byka nemzetség birtokának írták. A nemzetség birtokközpontja Terehegy (horvátul Teređ, Teriđ) volt. A család tagjai közül ismert volt többek között Byka Janás, aki Zsigmond királyt támogató 112 nemes közé tartozott, valamint Byka Miklós, aki a krakkói egyetemen tanult. A család Szigetvár elestével halt ki.

Harkány a török időkben is lakott maradt. Megmaradt lakosai főleg földműveléssel, szőlőtermeléssel foglalkoztak.

A törökök kivonulása utáni időkben a falu birtokosa a Batthyány család volt.

Az első emlék, amelyben a harkányi víz gyógyító erejét említik, 1806-ban íródott, melyben a siklósi „Földes Uradalom” tisztartójához „gyűdi Michel” mocsárcsapoláshoz szeretne újra elmenni, ahol „nyavalyáimtól megmenekedtem”.

1814-ben a Batthyány család, hogy megnövekedett állatállományát nagyobb területű legelőkhöz juttassa, birtokán; a Gyúd-Harkány közt elterülő mocsarak lecsapolásába fogott. 1823-ban a lecsapoláskor a mocsarakban dolgozó egyik munkás; Pogány János nevű jobbágy, a mocsárból felbuzgó meleg vízben áztatva fájós lábát, attól meggyógyult. Gyógyulásának hamar híre ment a környéken, és az uradalom is felismerte a gyógyvíz hatását.

További főbb mérföldkövek a város történelmében:

1824-ben megkezdtek a fürdő kiépítését az akkori térképvázlaton szereplő Büdösrét, Büdöstó helyén.

1846-ban magyarul is megjelent „A harkányi hévíz gyógyereje” (Patkovics József)

1860-ban közkegyelemben részesült a Batthyány család és visszakapta Harkányfürdőt.

1866-ban Zsigmondy Vilmos artézi kutakat fúratott, Harkányi I. számú 37,7 méter mély 62°C hőmérsékletű kútja az ország első hévízkútja.

1918 novemberétől 1921 augusztusáig szerb megszállás alatt volt, 1921 nyarán a Baranya–bajai Szerb–Magyar Köztársaság nevű szerb bábállam része.

³ ³ **Forrás:** dr. Michalkó Gábor – dr. Bakucz Márta – dr. Rátz Tamara - A fürdőfejlesztés hatása Harkány lakosságának életminőségére

1970-es években Dr. Kádas István professzor úr izotópvizsgálattal bizonyította, hogy a COS (karbonil-szulfid) 150-szer gyorsabban jut be a szervezetbe, mint más kénvegyületek.

1977. április 1-jén hozzácsatolták a 2 km-re, északnyugatra lévő Terehegy községet. (A két település majdnem egybeépült azóta, 2 km a településközpontok közti távolság.)

1999-ben Dr. Keszthelyi Béla hivatalosan is publikálta a karbonil-szulfid gyógyhatását, a harkányi víz jótékony hatását a pszoriázisra (pikkelysömör).

A település 1999. július 1-jén kapott városi rangot.⁴

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióval való összefüggések

Az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával 2013 decemberében fogadta el a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptiót (OFTK).

Harkány településfejlesztési koncepciója már az OFTK-ban foglaltak figyelembe vételével készült. A dokumentum Országgyűlés általi elfogadásakor hatályát veszítette az Országos Területfejlesztési Konceptióról szóló 97/2005. (XII. 25.) OGY határozat.

Az OFTK hosszú távon - 2030-ig - teljes tervezéssel az ország minden ágazata, térsége, szférája (ld. köz-, piaci- és civil-) számára jövőképet és célokat kíván adni a fejlesztéspolitika és a területfejlesztés terén. A koncepció középtávú üzenete a 2014–20-as időszak fejlesztési prioritásait és operatív programjait kívánja megalapozni.

Az OFTK-ban foglaltak szerint Magyarország 2030-ban Közép-Európa gazdasági és szellemi központja, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal.

Az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt határoz meg:

- 1) Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés
- 2) Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
- 3) Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme

⁴ **Forrás:** <http://varos.harkany.hu/harkanyfurdo/varosunk>

4) Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet

Az átfogó célok elérése érdekében az OFTK tizenhárom specifikus célt tűz ki, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt. A specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel. A célok – az OFTK hosszú távú teljes tervezési szemléletének megfelelően – a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú – fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek. Az OFTK által meghatározott szakpolitikai és területi specifikus célok az alábbiak:

Szakpolitikákban érvényesítendő specifikus célok:

- 1) Versenyképes, innovatív gazdaság
- 2) Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
- 3) Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és -ellátás
- 4) Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I
- 5) Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom
- 6) Jó állam: szolgáltató állam és biztonság
- 7) Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, a környezet védelme

Területi specifikus célok:

- 8) Az ország makroregionális szerepének erősítése
- 9) A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat
- 10) Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése
- 11) Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése
- 12) Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés
- 13) Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása

Az OFTK a nemzeti szükségletekből és sajátosságokból kiindulva középtávon (2014–2020) kijelöli azokat a stratégiai fókuszokat, amelyek az ország hosszú távú céljainak a kibontakozását szolgálhatják. A stratégiai fókuszok által meghatározott nemzeti prioritások egyrészt igazodnak – a fejlesztési források döntő részét biztosító – az Európai Unió által megfogalmazott programozási keretekhez és elvárásokhoz, másrészt elvárás, hogy azok érvényesítésre kerüljenek a hazai tervezés és végrehajtás során.

A 2014-2020 tervezési időszakra szóló öt nemzeti prioritás:

- 1) Patrióta gazdaság, kis- és középvállalati bázison, nagyvállalati partnerségben
- 2) Fordulat a teljes foglalkoztatottság és a tudástársadalom felé
- 3) Útban az erőforrás- és energiahatékonyság, ill. az energiafüggetlenség felé

4) Népesedési és közösségi fordulat

5) Területi integráció, térségi- és helyi fejlesztések az erős helyi gazdaság bázisán

A legfontosabb prioritás a magyar gazdaság újra-pozicionálása, nemzetközi versenyképességének és gazdaságszervezési szerepének az erősítése. A fejlesztéspolitika központi területét képezi a hazai gazdaság fellendítése, a belső piacot dinamizáló és az exportteljesítményét növelő gazdaságfejlesztés. A fentiekhez kapcsolódóan kiemelt fejlesztési terület az elérhetőség javítása a hazai térségek, települések, vállalkozások, intézmények és állampolgárok számára.

Az energia-hatékonyság, fenntartható erőforrás-gazdálkodás, klíma- és környezetvédelem szintén meghatározó fejlesztéspolitikai területet képez gazdaságfejlesztési és környezeti szempontból. Ennek keretében az OFTK kiemelten kezeli többek között megújuló energiaforrások súlyának növelését, valamint hangsúlyozza a környezet- és tájgazdálkodás, kiemelten a vízgazdálkodás szerepét.

Az OFTK prioritás rendszerében központi fejlesztési és területfejlesztési feladat a magyarországi növekvő területi különbségek megállítása gazdaság- és társadalomfejlesztési eszközökkel, a leszakadó térségek területi felzárkóztatása, a kiegyenlített térségi fejlődés feltételeinek megteremtése. Fontos a város-vidék kapcsolatok erősítése, a településszerkezeti és térségi sajátosságokhoz igazodó fejlesztések, programok megvalósítása, integrált térségi és helyi fejlesztési programok megvalósítása, a vidéki térségek fejlesztésével összhangban és szinergiában történő városhálózati- és városfejlesztés.

A városok fejlesztése mellett kiemelt fejlesztési területet képez az OFTK-ban a vidéki térségek, települések sajátos vidéki értékeket megőrző, azokra építő fejlesztése, felzárkóztatása, beleértve a társadalmi, közösségi, gazdasági és infrastrukturális fejlesztéseket.

Az OFTK kulcsfontosságúnak tartja, hogy a falvak, vidéki települések népességmegtartó képessége erősödjön. További célul tűzi ki a vidéki foglalkoztatást biztosító gazdasági ágazatok fejlesztését, a gazdasági diverzifikációt, a helyi gazdaság megerősítését.

Baranya megye területfejlesztési koncepciójával való összefüggések

Az OFTK országos célrendszeréhez és fejlesztéspolitikai feladataihoz szervesen illeszkedik Baranya megye területfejlesztési koncepciója, melyet az OFTK célkitűzéseire igazodva, a helyi, térségi fejlesztési igényeket és specifikumokat megjelenítve a megyei önkormányzat készített el. A megyei koncepció azzal a céllal készült, hogy kijelölje Baranya megye lehetséges kitérési pontjait, meghatározza azokat a főbb fejlesztési irányokat, amelyre a megye a 2030-ig terjedő időszakban különös hangsúlyt kíván fektetni.

A koncepció által megfogalmazott jövőkép szerint „Baranya megye 2030-ra élhető, az erőforrásaival fenntarthatóan gazdálkodó térségi csomóponttá válik, elsősorban értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdasági szerkezettel, javuló gazdasági mutatókkal, ahol növekszik a foglalkoztatás és megkezdődik a társadalmi felzárkózás”.

A Baranya megyei fejlesztési koncepció három átfogó cél köré építi fel a cél és prioritásrendszerét, melyek az alábbiak:

- Értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdaság kialakítása;
- Egészséges és megújuló társadalom;
- Természet- és energiatudatos megye.

Az átfogó célok elérését a stratégiai célrendszer részeként meghatározott 7 stratégiai cél és Baranya megye sajátos térszerkezetéhez illeszkedő 4 területi célkitűzés szolgálja.

A fejlesztési koncepció hét stratégiai célja:

- Helyi gazdaságok fejlesztése;
- Tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése;
- Piaci igényekre reagálni képes emberi erőforrások fejlesztése;
- Társadalmi felzárkózás elősegítése;
- Stratégiai erőforrások fenntartható használata;
- Elérhetőség és mobilitás javítása;
- Nagytérségi csomóponttá válás.

A stratégiai célok mellett beazonosításra kerültek a megyében sajátos problémákkal küzdő, ill. az adott területre jellemző fejlődésbeli előnyökkel, lehetőségekkel jellemezhető térségek, megyén belüli területi egységek, melyek sajátos fejlesztési igényei ún. területi célok formájában kerültek meghatározásra.

A megyére kialakított négy területi cél:

- Hátrányos helyzetű, fejletlen gazdaságú térségek komplex fejlesztése Baranya megye nyugati felén (Ős-Dráva program területe, Szigetvár, Sásd térsége);
- Termelési szerkezet átalakítás, gazdasági szemléletváltás Pécs és agglomerációja területén, illetve Komló és térségében;
- Helyi adottságokra, komparatív előnyökre és lehetőségekre épülő vidék- és gazdaságfejlesztés kiemelten Mohács-Bóly és Villány-Siklós-Harkány térségében;
- Baranya megye horvát határ menti térsége határon átnyúló kapcsolatainak javítása elsősorban közlekedési, gazdasági téren.

A fenti területi célok közül Harkány számára, településfejlesztési koncepciója kialakítása során a második területi cél bír relevanciával.

Végül a fejlesztési koncepció célrendszerében foglalt átfogó-, stratégiai és területi célok elérése érdekében meghatározásra kerültek azok a prioritások, melyek keretében a koncepcióra épülő megyei fejlesztési program keretében meghatározott beavatkozások, intézkedések a koncepció végrehajtása során fejlesztési eszközökként megvalósíthatóak. Az így azonosított prioritások az alábbiak:

I. prioritás:	A helyi termelésen alapuló gazdaság megerősítése a lokális gazdasági környezet integrált fejlesztésével
II. prioritás:	Külső erőforrásokra is támaszkodó, a termelési kapacitások növelésére alapozott versenyképes gazdaság megteremtése a megyében
III. prioritás:	A piaci igényekhez rugalmasan illeszkedő képzési struktúra kialakítása és fejlesztése
IV. prioritás:	Az élhetőbb települések, élhetőbb közösségek kialakulását szolgáló komplex fejlesztések, egészségtudatosság és egészségügyi prevenció az egészséges munkaképes társadalom biztosítása érdekében
V. prioritás:	A természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló és klímátudatos környezetgazdálkodás feltételeinek megteremtése
VI. prioritás:	Az elérhetőség javítása, fenntartható közlekedési rendszerek létrehozásának előmozdítása

Baranya Megye Integrált Területi programja (2015. szeptember)

A megyei területfejlesztési program területi célkitűzései, valamint az OFTK területi célrendszerének összefüggései

A megyei integrált területi program szempontjából is meghatározó szerepet játszanak a megye egyes sajátos téregységeire vonatkozóan megfogalmazott speciális célkitűzések, célterületek. A különböző célterületeken az egyes tematikus (stratégiai) célok eltérő súllyal kerülhetnek érvényesítésre.

A megye tematikus (stratégiai) céljai és a területi célok közötti kapcsolatrendszer az alábbi mátrix szemlélteti. A táblázatban szürke háttér jelöli azon megyei területfejlesztési program célrendszeri elemeket, melyek a megyei ITP eszközrendszerén kívül esnek (vagy a megyei jogú város ITP hatáskörébe esnek, vagy a TOP intézkedéseken keresztül történő támogatásokkal direkt módon nem elérhetőek). A megye második területi célja részben a megyei jogú város ITP hatáskörébe esik, ezt a mátrixban sötét keretezés jelöli.

Területi Cél	Hátrányos helyzetű, fejletlen gazdaságú térségek komplex fejlesztése Baranya megye nyugati felén (Ormánság területe, Szigetvár, Sásd térsége)	Termelési szerkezet átalakítás, gazdasági szemléletváltás Pécs és agglomerációja területén, Komló és térségében	Helyi adottságokra, komparatív előnyökre és lehetőségekre épülő vidék- és gazdaságfejlesztés kiemelten Mohács-Bóly és Villány-Siklós-Harkány térségében	Baranya megye horvát határmenti térsége határon átnyúló kapcsolatainak javítása elsősorban közlekedési, gazdasági téren
Stratégiai Cél				
Helyi gazdaságok fejlesztése	XXX	XX	XXX	X
Tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése	XX	XXX	XX	XX
Piaci igényekre reagálni képes emberi erőforrás fejlesztés	XX	XXX	XX	
Társadalmi felzárkózás elősegítése	XXX	XX	X	
Stratégiai erőforrások fenntartható használata	XX	XXX	XX	
Elérhetőség és mobilitás javítása	XX	XXX	X	
Nagyterületi csomóponttá válás		XXX		XXX

Baranya megye területi és stratégiai céljainak illeszkedése

A táblázatban a „XXX” szimbólum jelöli a meghatározó, közvetlen kapcsolatot, a „XX” szimbólum a még jelentős, míg a „X” szimbólum a részleges, ill. közvetett kapcsolatot. A Baranya megyei ITP szempontjából releváns (a TOP megyei keret eszközrendszerével hatékonyan elérhető területi célok:

Hátrányos helyzetű, fejletlen gazdaságú térségek komplex fejlesztése Baranya megye nyugati felén (Ormánság területe, Szigetvár, Sásd térsége)

Az Ormánság, Szigetvár és Sásd térsége Baranya megye leghátrányosabb helyzetben lévő területei közé soroltak. Az elmaradottság fő oka a térségben a mezőgazdasági feldolgozóipar leépülése. A munkanélküliség aránya e térségben a legmagasabbak közé tartozik országos szinten is, Baranya megye munkanélküliségi rátáját jelentősen meghaladva. A térségben jelentős szerepet játszik a primer szektor: a mezőgazdaság,

élelmiszertermelés, az erdő és vadgazdálkodás. Jelenleg a nagyüzemi mezőgazdaság dominál a térségben, ami a helyi lakosság csak egy szűk rétege számára biztosít megélhetést. A hátrányos helyzetű térségek egyik kitörési pontja a helyi, családi gazdaságok megerősítése, termelő üzemek létesítése (ipari). A helyi gazdaságok által termelt javak megjelenhetnek külső piacokon is, de elsődleges céljuk a területi önellátásra való törekvés. Ahhoz, hogy a térségben a problémákra megfelelő választ adó fejlesztések valósulhassanak meg, a komplex programokra szükséges fókuszálni, be kell vonni az ott élő embereket, közösségeket, vállalkozókat és figyelembe venni a térség belső erőforrásait.

Termelési szerkezet átalakítás, gazdasági szemléletváltás Pécs és agglomerációja területén, ill. Komló és térségében

Baranya megye központi magterülete, a megyeszékhely Pécs és agglomerációja a megye gazdaságilag legfejlettebb térsége. A megye népességének több mint 50%-a itt összpontosul és a munkahelyek jelentős hányada is ebben a térségben található.

Komló és szűkebb környezete esetében kihasználható adottságot jelent a bányászati-ipari örökség, az ipari hagyományok, több jelentős, és stabil pozíciót elért vállalkozás, valamint a munkaerő jelenléte. A térség szabad vállalkozási zónává minősítése segítheti azt a folyamatot, melynek keretében szükséges komplex, Komló és tágabb környezetét érintő problémákat együtt kezelni képes kitörési és fejlesztési program kidolgozása és megvalósítása, mely akár a megyehatáron túlnyúlva segítheti Baranya, Tolna és Somogy megyék közös belső perifériájának vitalizálását.

A város és térsége jelentős, de jelenleg kevésbé kihasznált turisztikai adottságokkal rendelkezik. Cél a térségben a hosszabb tartózkodási időt megalapozó turisztikai termékek kifejlesztése és a turizmus hazai és nemzetközi rendszerébe való integrálása.

Figyelembe kell venni, hogy a város nem fejlődhet szigetként egy hanyatló környezetben, ezért fejlődését össze kell kötni a környezete fejlődésével, különösen megyei szinten.

Elengedhetetlen, hogy a gondolkodás és a fejlesztések ne álljanak meg a város határánál.

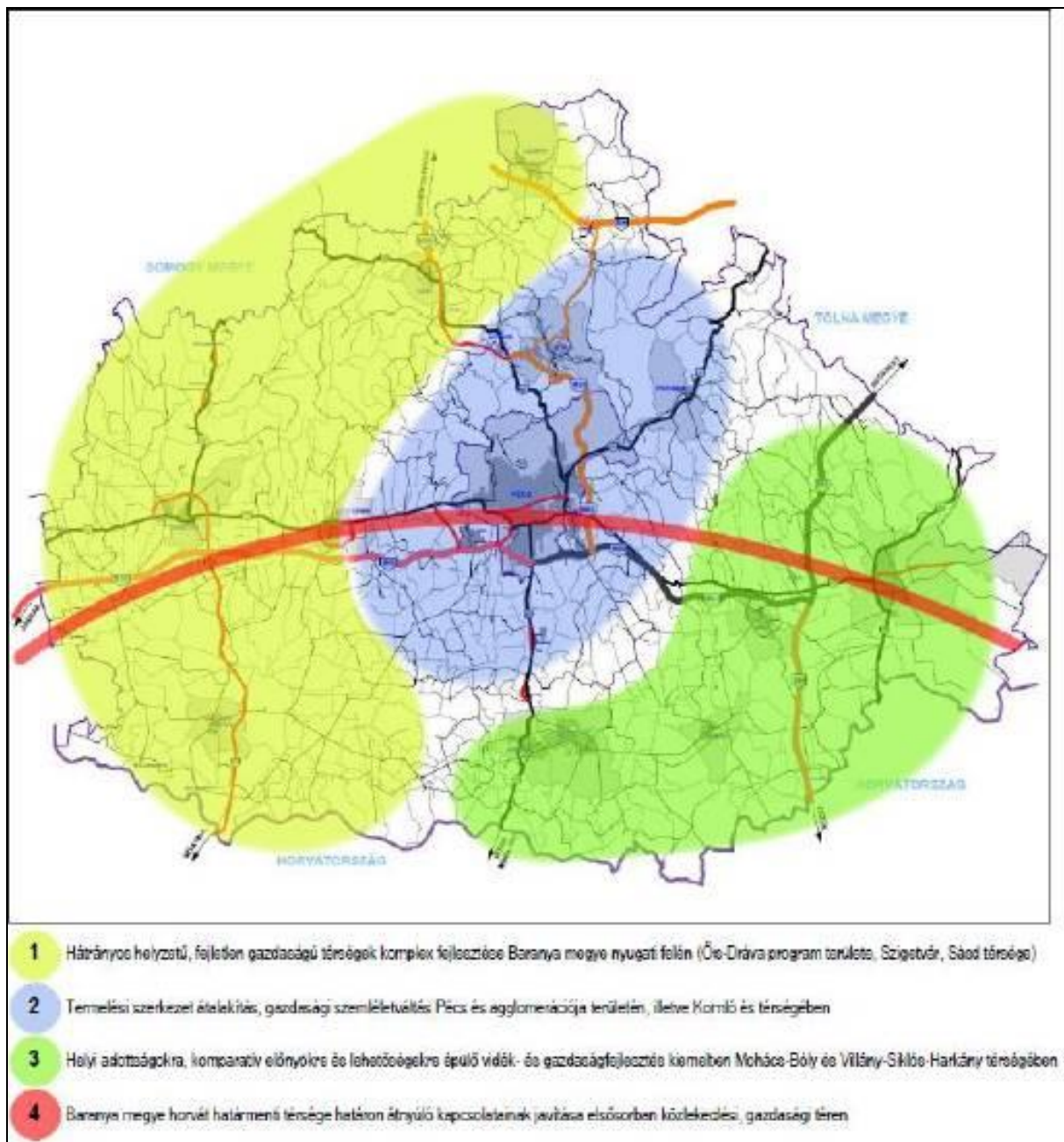
Helyi adottságokra, komparatív előnyökre és lehetőségekre épülő vidék- és gazdaságfejlesztés kiemelten Mohács-Bóly és Villány-Siklós-Harkány térségében

Baranya megye kedvező adottságú vidéki területei közé tartozik Mohács-Bóly, valamint Villány-Siklós-Harkány térsége. Az érintett városok és a vonzáskörzetüket alkotó települések olyan helyi erőforrásokkal és a megyében máshol nem található (komparatív) előnyökkel rendelkeznek, amelyek indokoltá teszik testreszabott fejlesztésüket.

Baranya megye az ország gabonatermelésének (elsősorban kukorica, búza) és állattenyésztésének (szarvasmarha, sertés, tyúkfélék) jelentős – a megyék átlagát meghaladó – szereplője. Baranyai területi metszetben ez a produkció legnagyobb mértékben Mohács és Bóly térségéből származik. Ezenfelül a terület jelentős fehérbor-kultúrával rendelkezik. Tekintettel arra, hogy a mohácsi járás az élelmiszeriparban lényegesen kisebb szerepet játszik, mint ahogy azt a mezőgazdasági alapanyag termelése és az adottságai alapján valószínűsíteni lehet, szükséges a feldolgozóipari kapacitások fejlesztése. Hosszú távon azonban célszerű megteremteni a feltételeket a magasabb hozzáadott értéket előállítani képes helyi élelmiszeripar megerősödéséhez.

A Bólyban már működő megújuló energetikai fejlesztéseken kívül - amelyek elsősorban a geotermián és napenergián alapulnak – jelentős potenciállal bír az agráriumból származó biomassa és biogáz termelés is a térségben.

A siklósi kistérségen belül sajátos kettősség érvényesül. Az Ormánság területe lefedi a kistérség délnyugati, nyugati részét. Ez egy aprófalvas térség, szegényes szociális és 19 egészségügyi intézményrendszerrel, szűkülő munkalehetőségekkel, elmaradott közlekedési infrastruktúrával és korlátozott közszolgáltatásokkal (autóbusz, vasút), alacsony gazdasági aktivitással. A kistérségnek ebben a részében komplex gazdaságfejlesztési beavatkozásokra van szükség elsősorban olyan területeken (mezőgazdaság, építőipar, kiskereskedelem, részben vendéglátás), amelyek összhangban állnak a lakónépesség képzettségi színvonalával.

Baranya megye térszerkezete és területi céljai

Baranya Megyei Területfejlesztési Programja az alábbi pontokban fogalmaz meg konkrét célokat Harkány városával kapcsolatban:

Területi célkitűzések

3. Helyi adottságokra, komparatív előnyökre és lehetőségekre épülő vidék- és gazdaságfejlesztés kiemelten Mohács-Bóly és Villány-Siklós-Harkány térségében

Baranya megye kedvező adottságú vidéki területei közé tartozik Mohács-Bóly, valamint Villány-Siklós-Harkány térsége. Az érintett városok és a vonzáskörzetüket alkotó települések olyan helyi erőforrásokkal és a megyében máshol nem található (komparatív) előnyökkel rendelkeznek, amelyek indokoltá teszik testreszabott fejlesztésüket.

Baranya megye az ország gabonatermelésének (elsősorban kukorica, búza) és állattenyésztésének (szarvasmarha, sertés, tyúkfélék) jelentős – a megyék átlagát meghaladó – szereplője. Baranyai területi metszetben ez a produkció legnagyobb mértékben Mohács és Bóly térségéből származik. Ezenfelül a terület jelentős fehérbor-kultúrával rendelkezik. Tekintettel arra, hogy a mohácsi járás az élelmiszeriparban lényegesen kisebb szerepet játszik, mint ahogy azt a mezőgazdasági alapanyag termelése és az adottságai alapján valószínűsíteni lehet, szükséges a feldolgozóipari kapacitások fejlesztése. Hosszú távon azonban célszerű megteremteni a feltételeket a magasabb hozzáadott értéket előállítani képes helyi élelmiszeripar megerősödéséhez.

A Bólyban már működő megújuló energetikai fejlesztéseken kívül - amelyek elsősorban a geotermián és napenergián alapulnak – jelentős potenciállal bír az agráriumból származó biomassza és biogáz termelés is a térségben.

A siklói kistérségen belül sajátos kettősség érvényesül. A magyar Kormány kiemelt programját jelentő Ős-Dráva Program területe lefedi a kistérség délnyugati, nyugati részét. Ez egy aprófalvas térség, szegényes szociális és egészségügyi intézményrendszerrel, szűkülő munkalehetőségekkel, elmaradott közlekedési infrastruktúrával és korlátozott közszolgáltatásokkal (autóbusz, vasút), alacsony gazdasági aktivitással. A kistérségnek ebben a részében komplex gazdaságfejlesztési beavatkozásokra van szükség elsősorban olyan területeken (mezőgazdaság, építőipar, kiskereskedelem, részben vendéglátás), amelyek összhangban állnak a lakónépesség képzettségi színvonalával. Ugyanígy javasolt az Ős-Dráva Programhoz való kapcsolódás erősítése is.

Villányban mezőgazdasági, turisztikai (kiemelten borturisztika) és szálláshely szolgáltatás tekintetében, Siklóson pedig a gazdasági szolgáltatás (tanácsadás, ipari park jelenléte), kereskedelem, építőipar vonatkozásában van kiaknázzható potenciál.

Harkány erőforrásai termál- és egészségturisztikai, valamint idegenforgalmi szálláshely-fejlesztéseket tesznek indokolttá, melyeket szükségszerűen támogat a turisztikai marketing. A helyi erőforrások és komparatív előnyök tekintetében kiemelt jelentőséggel bír a turizmus, a kulturális és örökség-, a bor- és termálturisztikai kínálat.

A kistérség – végül, de nem utolsó sorban – a horvát határ menti elhelyezkedésére tekintettel speciális helyzetben van. Horvátország északi területei közelebb esnek hozzá, mint hazánk egyes fejlett területei, ideértve Budapestet is. A jövő egyik kitörési pontjaként javasolt a horvát térségekkel történő szorosabb együttműködés az ipar és a turizmus területén.

A megyében tervezett, Harkányt érintő fejlesztési elképzelések prioritások szerint:

I. prioritás: A helyi erőforrásokon alapuló gazdaság megerősítése a lokális gazdasági környezet integrált fejlesztésével

1.4. intézkedés: Turisztikai attrakciók és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése

1.4.1 - Mikro-, kis- és középvállalkozások által nyújtott, a megyei turisztikai kínálat kiemelt termékeinek értékét növelő turisztikai szolgáltatások fejlesztése elsősorban a gyógy-, kerékpáros- és örökség-turizmus területén

1.4.2 - Megyei versenyképes turisztikai termék- és attrakciók fejlesztése elsősorban a gyógy-, kerékpáros- és örökség-turizmus területén

1.4.3 - Megyei kiemelt turisztikai termék- és attrakciók fejlesztése

II. prioritás: Külső erőforrásokra is támaszkodó, a termelési kapacitások növelésére alapozott versenyképes gazdaság megteremtése a megyében

2.3. intézkedés: A gazdaság élénkítését szolgáló együttműködések és kapcsolódó fejlesztések elősegítése

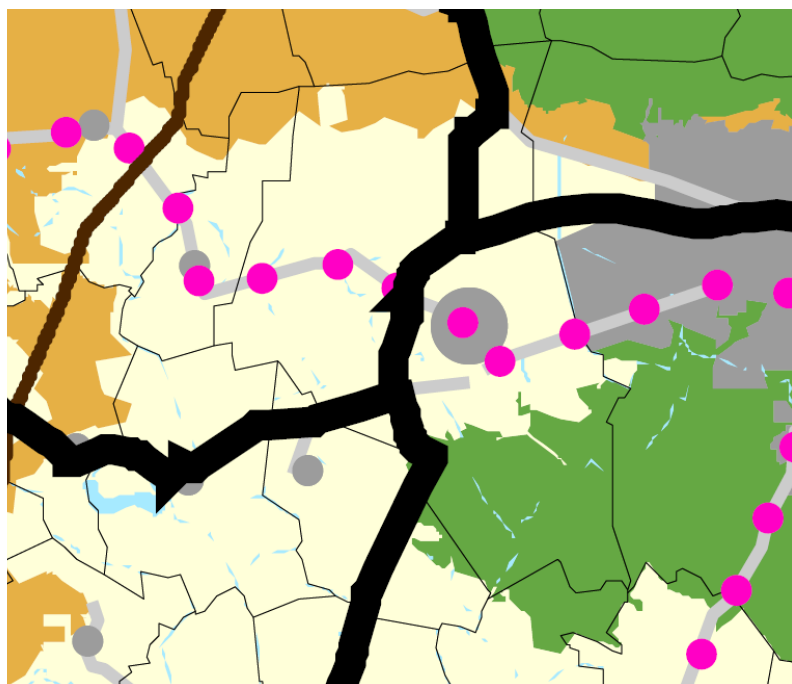
2.3.2 - Gazdasági együttműködés erősítése a horvát-magyar határtérségben

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

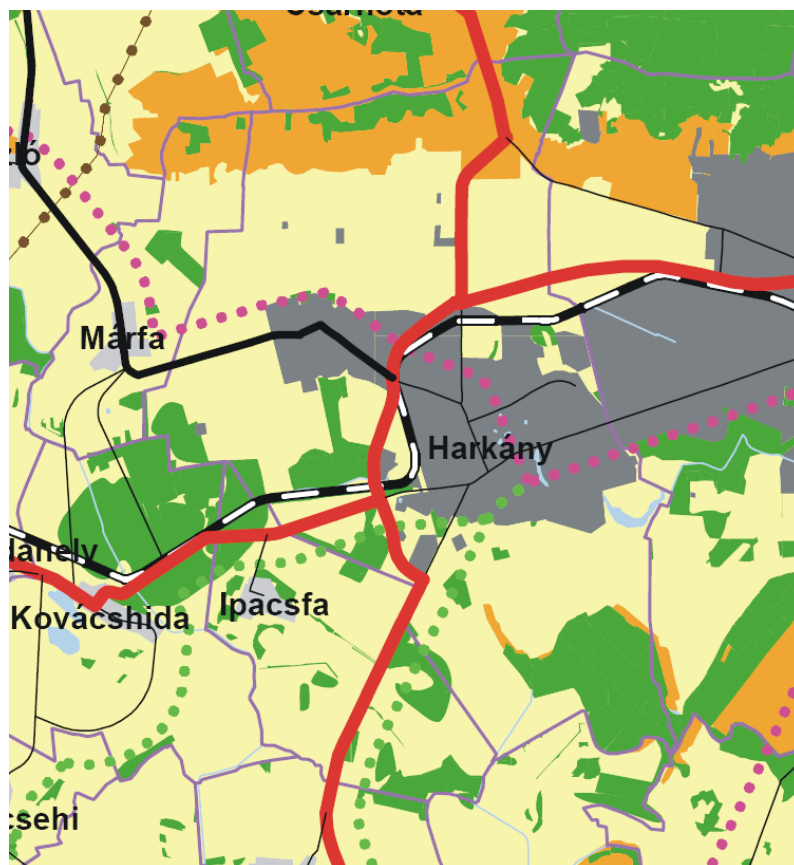
HARKÁNY TERÜLETÉT ÉRINTŐ TERÜLETRENDEZÉSI TERVI, TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁK, ÖVEZETEK ÉS ELŐÍRÁSAIK		
Országos Területrendezési Terv (OTrT)	Baranya Megyei Területrendezési Terv (BMTTrT)	A területfelhasználásra/ övezetre vonatkozó fontosabb előírások
Országos területfelhasználási kategóriák	(Figyelembe veendő) megyei területfelhasználási kategóriák	
Erdőgazdasági térség	Erdőgazdasági térség	Az erdőgazdálkodási térséget legalább 85%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni.
Mezőgazdasági térség	Mezőgazdasági térség	A mezőgazdasági térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakó-, illetve vegyes terület nem jelölhető ki.
Települési térség	Városias települési térség	A városias települési térség bármely települési területfelhasználási egységbe sorolható.
Vegyes térség	Vegyes térség	A vegyes területfelhasználású térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, erdőterület vagy természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület kivételével bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető.
Vízgazdálkodási térség	Vízgazdálkodási térség	A vízgazdálkodási térséget legalább 85%-ban vízgazdálkodási terület vagy természetközeli területfelhasználási egységbe kell sorolni.
Országos kerékpárút-törzshálózat eleme	Országos és térségi kerékpáros törzshálózat illetve hálózat eleme	Az országos és térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és az egyedi építmények helyét a megyei területrendezési tervekben meghatározott térbeli rend figyelembevételével kell meghatározni, amelynek a település közigazgatási területére vetített hossza legfeljebb $\pm 5\%$ -kal térhet el a megyei területrendezési tervek szerkezeti tervében megállapított nyomvonalváltozattól. Továbbá a nyomvonal meghatározásánál biztosítani kell a szomszédos megyék és települések határán a folyamatos kapcsolódás lehetőségét.

Országos ökológiai hálózat övezete	Magterület övezete	Mag-, ökológiai folyosó övezete érinti Harkány területét, melyben beépítésre szánt terület nem, vagy csak feltételekkel jelölhető ki. Az övezetekben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető.
	Ökológiai folyosó övezete	
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete		Az övezetben új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, továbbá külszíni bányateleket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.
	Erdőtelepítésre javasolt terület övezete	A településrendezési eszközökben az erdőtelepítésre javasolt terület övezetét az erdőterület területfelhasználási egység kijelölésénél figyelembe kell venni.
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete		Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetében beépítésre szánt terület csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki.
Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete		A településrendezési eszközökben a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezetét a mezőgazdasági terület területfelhasználási egység kijelölésénél figyelembe kell venni.
Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete		A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete területét a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv és annak alapján a településszerkezeti terv pontosítja. Az övezet pontosított lehatárolása által érintett területre a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a természeti adottságokhoz igazodó hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit. A pontosított lehatárolás által érintett területre a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása érdekében a helyi építési szabályzatban meg kell határozni a területhasználatra és az építmények tájba illeszkedésére vonatkozó szabályokat.
Országos vízminőség-védelmi terület övezete		Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellel érintett területeket, és a

		helyi építési szabályzatban az építési övezetre vagy övezetre vonatkozó szabályokat kell megállapítani.
	Földtani veszélyforrás terület övezete	A földtani veszélyforrás területének övezetét a településrendezési eszközökben kell a tényleges kiterjedésnek megfelelően lehatárolni. Az övezet területén új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a bányafelügyelet a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.

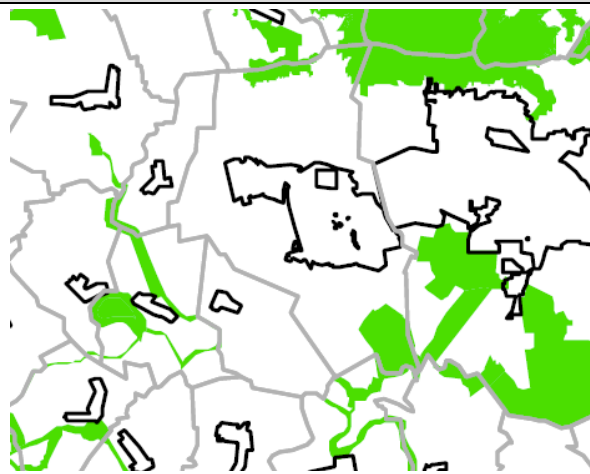

Szerkezeti tervi kivonat a hatályos Országos Területrendezési Tervből

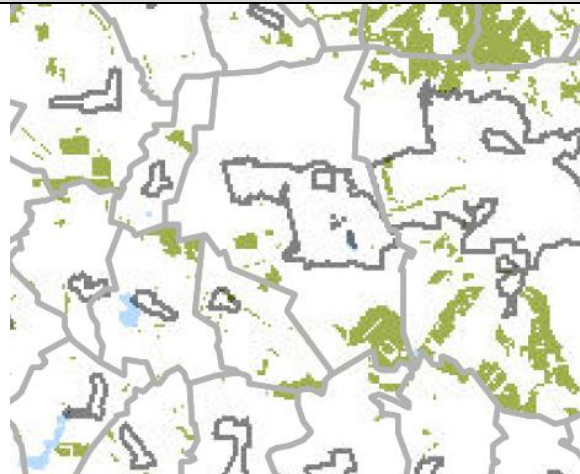

Szerkezeti tervi kivonat Baranya Megye Területrendezési Tervből

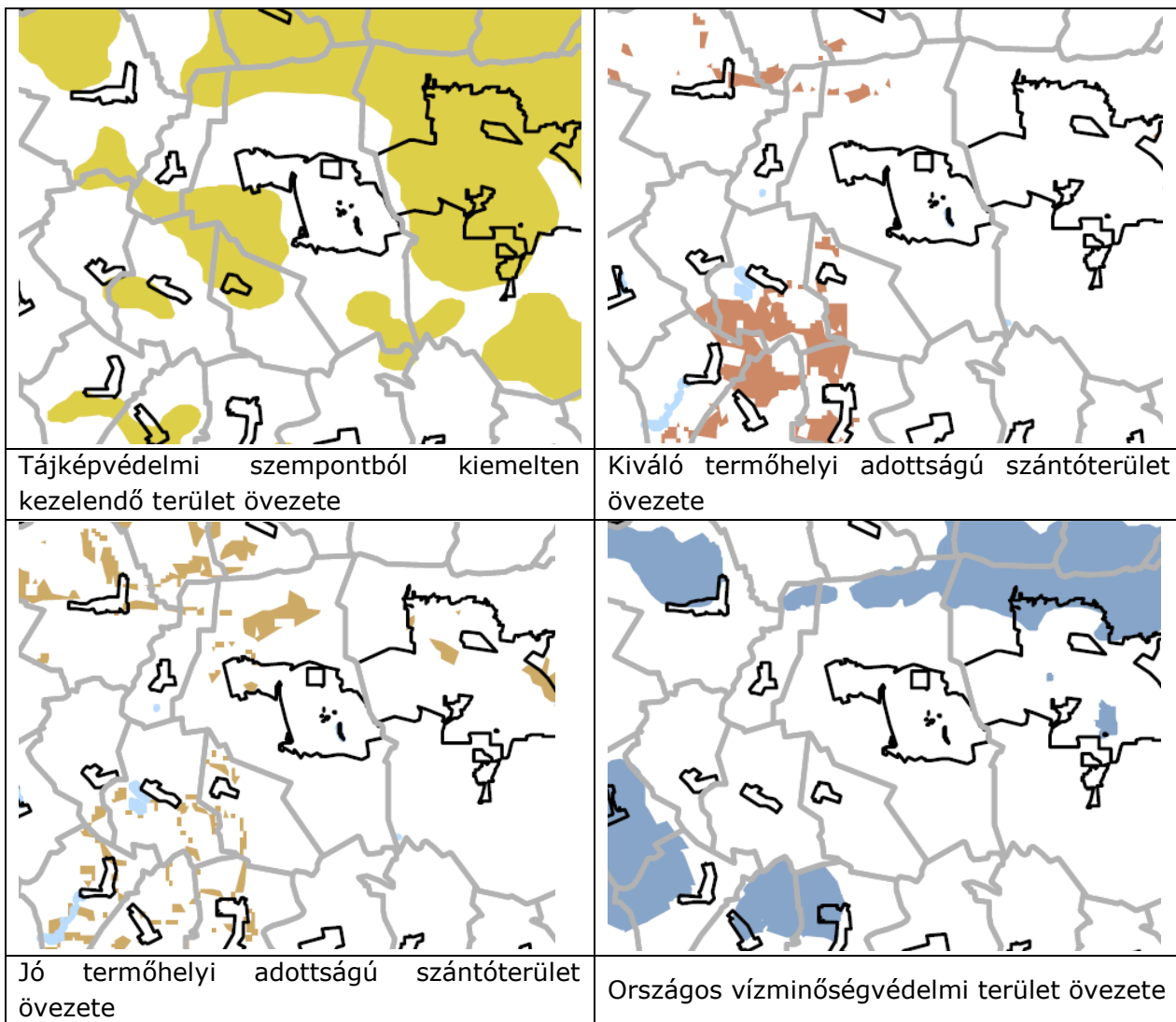
A TELEPÜLÉST ÉRINTŐ ORSZÁGOS TERÜLETRENDEZÉSI TERVI ÖVEZETEK

Országos ökológiai hálózat övezete

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete

A TELEPÜLÉST ÉRINTŐ BARANYA MEGYEI TERÜLETRENDEZÉSI TERVI ÖVEZETEK			
Magterület övezete Ökológiai folyosó övezete	Erdőtelepítésre alkalmas erdőterület övezete		
Földtani veszélyforrás terület övezete			

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai

Harkány igazgatási területével határos települések rendezési terveinek fejlesztési megállapításai:

Márfa község, nyugatról mezőgazdasági (szántó), illetve kert területeivel csatlakozik Harkány igazgatási területéhez, melyeken a várost befolyásoló fejlesztést nem tervezett. Lakóterület bővítésének nagyságrendje a városra nincs/nem lesz kihatással. Országos szintű hálózati, vonalas jellegű fejlesztések érintik a településeket. Márfa és Harkány is az országos kerékpárút hálózat részei.

Ipácsfa a várossal közvetlen szomszédos területein az 58-as út mentén a volt piac területének bővítését, illetve a Berek környezetében egy napelem park

megvalósítását tervezi. A tervezett fejlesztések közül a központi vegyes terület bővítése - közelségéből adódóan - hatást gyakorolhat a szomszédos harkányi kemping, illetve üdülőterületekre, de városi léptékben ennek vonzásterülete elenyésző.

Siklós, Harkánnyal szomszédos települési területeit, jelentős turizmushoz kapcsolódó fejlesztések jellemzik. A települések határán – a jelenlegi belterületével közel azonos kiterjedésű – különleges – gyógyszálló, gyógyüdülő, konferenciaközpont, vásár -, növény és állatkert valamint nagykiterjedésű sportolási (golf) célú – területeket tervez. A fejlesztések jellege, közelsége miatt komolyan kell számolni/reagálni a település ezen koncepcionális elképzelésével.

Kovácsbida, hatályos településrendezési tervei szerint elsősorban Harkányt hálózati, vonalas jellegű fejlesztései érintik. Itt tervezett a Harkány – Ipacsfa – Kovácsbida – Drávacsehi – Drávacsepely - Rádfalva térségi kerékpárút. Közvetett – a városra is pozitív hatású – fejlesztések a kovácsbida horgásztavakhoz kötődnek.

Túrony község a villányi borvidék részeként valamint épített - Árpád-kori református templom - és természeti környezeti értékei, ökoturisztikai fejlesztései, közvetett módon színesíthetik a harkányi kínálatot.

Csarnóta, Gordisa: a település saját működését, működtetését befolyásoló fejlesztések jellemzik, elhanyagolható harkányi vonatkozásokkal.

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

A rendkívül jó adottságokkal rendelkező, lendületesen fejlődő egykori két-háromutcás község egyre nagyobb településsé nőtte ki magát. A főként a '70-es években elindult építkezések okán, 1978-ban elkészül a település rendezési terve, melyet egy átfogó szabályozással egybekötött részletes rendezési terv váltott fel. A rohamos fejlődés 1992-ben a terv felülvizsgálatát követelte. 2002-től ezt folyamatos korszerűsítések követték, melyet 2007-ig a Pécsi Építész és Településtervező Kft. majd 2008-tól a Hübner Tervező Kft koordinált.

Az önkormányzat 2000-ben elkészíttette és jóváhagyta a város településfejlesztési koncepcióját, melyben meghatározta a legfontosabb célokat és feladatokat, a település főbb fejlesztési irányait, melyet 2009-ben aktualizált, kiegészített. 2012-ben az utolsó rendezési tervi módosítás megkívánta a képviselőtestület újabb településfejlesztési döntés meghozatalát, melyet a 206/2012. (XII.03.) Ökt. határozat számon fogadott el.

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

A 127/2000.(XI.20.) határozat számmal elfogadott, és - 64/2009. (VI.29.) sz. Kt. határozattal - kiegészített településfejlesztési koncepció a település adottságainak, értékeinek számbavételét követően e kép fogalmazta meg a fejlesztések fő irányait, célkitűzéseit:

- az 58-as Drávaszabolcs – Pécs főközlekedési út harkányi elkerülő szakasza nyomvonalának pontosítása és esetleges kapcsolódása az 5713-as Máriagyűd – Siklós főúthoz, ehhez kapcsolódva a Harkány – Máriagyűd – Siklós háromszög térségi közlekedési rendszere fejlesztésének összefüggő vizsgálata,
- a strandfürdő bővítése, illetve a bővítés lehatárolása,
- az üdülőterületek bővítési lehetőségei,
- a lakóterületek bővítési lehetőségei,
- a belső közlekedési gerinchálózat fejlesztése, a meglévő közlekedési rend korszerűsítése,
- szabadidős területek bővítési lehetőségei,
- kereskedelmi – szolgáltató területek bővítési lehetőségei,
- ipari jellegű területek (ipari park) kijelölése,
- belterületi zöldterületek minőségi fejlesztése, bővítése
- élővízfolyások, csapadékvíz elvezetés rendezése,
- külterületi erdők fejlesztése, véderdők telepítése,
- külterületi mezőgazdasági területek lehatárolása,
- zártkertek szabályozása.

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Harkány Város Önkormányzata a rendezett és átgondolt városfejlesztés alapjai megteremtése miatt kezdeményezte a településfejlesztési koncepciójának és Integrált Településfejlesztési Stratégiájának elkészítését. A munkára a bekért ajánlatok alapján a BFH Európa Projektfejlesztő és Tanácsadó Kft. kötött a várossal szerződést.

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

A 17/2007. (I.05.) sz. Kt. határozattal elfogadott, majd a 125/2008. (XI.13.), illetve 47/2010. (VI.28.), valamint a 178/2013. (XII.23.) számú határozatával módosított Településszerkezeti terv és módosítás.

A 21/2008. (XI.14.), 8/2010. (VI.29.), valamint a 24/2013. (XII.30.) önkormányzati rendelettel módosított 1/2007. (I. 29.) rendelet számon elfogadott Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási terv.

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

A település két fő tengely mentén épült: a jelenlegi Pécs — Drávaszabolcs közötti 58-as számú főút és a Siklós - Sellye közút mentén. Ez alkotja a község legrégebbi magját, csakúgy, mint a volt terehegyi községrész. A fürdő munkahelyteremtő és vendégforgalmi jelentősége egyre több letelepülőt vonzott Harkányba, és rohamosan megindult a település fejlődése.

A város **településszerkezeti, területfelhasználási elhatározásai** továbbra is a belterület többirányú növekedését prognosztizálja. Azaz:

- Észak-keleten a fürdő- és üdülőterületek fejlesztése kapcsán a vasútvonalig,
- Keleten a Siklóssal közös közigazgatási határig üdülő- és zöldterületként,
- Délen a szennyvízteleptől 150 m-es távolság vonaláig, valamint a tervezett új lakó és hétvégi házas üdülőterület fejlesztése kapcsán,
- Délnyugatról a már meglévő beépített területek vonaláig,
- Terehegy községrészben déli irányban a belterületi kertek mögötti résszel, - az új lakótömb kialakítása érdekében. Északi irányban a volt vasútvonal irányában.
- Észak-nyugaton a két településrész között a tervezett kereskedelmi – szolgáltató park megvalósítására szükséges területekkel.

A település távolabbi részein előirányzott beépítésre szánt területek:

- Az 58-as út menti meglévő (camping és a bevásárló zóna), valamint a fejlesztésére kijelölt Gksz-terület,
- A sellyei úttól északra a hulladékkezelő telep és a meglévő telephely területe.

A városközpont szerkezetének, funkcionális tagozódásának tovább fejlesztésére a hatályos terv szerinti elképzelés, egy kétpólusú központ kialakítása a Kossuth Lajos utca két oldalán, a városháza előtt, illetve a fürdő előtti téren.

▪ A FÜRDŐ fejlesztése

A gyógy- és strandfürdő bővítése az 1996-ban jóváhagyott fejlesztési tanulmányterv szerint, északi irányban egészen a város beépített területének határáig nyúlóan, - a telekbelsők igénybevételével történik.

A terv jelentős döntése, hogy a Harkányi fürdő, - mintegy város a városban - összefüggő egységet képezzen. A fürdő különböző funkcionális elemei - a gyógyásztól az idényjellegű strandolásig - egymáshoz szorosan kötődve, kontrollált átjárhatóság mellett, magas színvonalon biztosítsa az ún. családi fürdőzés kereteit.

A fürdő méltó településszerkezeti kapcsolatait a Bajcsy-Zsilinszky utca továbbépítése által kialakuló új "korzó", - az út a település fölötti átkötésével kialakuló új forgalmi rend, az északi nagy zöldterületben kialakítható hatalmas fásított parkoló garantálná. A fürdő központi főbejáratát a településközpont irányában tervezi kialakítani - a korábbi fejlesztési tervben elhatározottak szerint.

▪ A LAKÓTERÜLETEK fejlesztése

A város lakóterületi fejlesztését a terv mind a „harkányi” mind a „terehegyi” városrészben előirányozza.

- Harkányi részen a település belterületéhez délről kapcsolódó területen.

- Terehegyen a református templom mögötti, már részben belterületi tömbben, a volt pécsi vasútvonal és a beépített területek közötti tömbökben.
- **AZ ÜDÜLŐTERÜLETEK fejlesztése**
Üdülőházas üdülőterületként „nagyüdülők” építése számára a település a fürdőhöz csatlakozóan, illetve az északkeleti részén biztosított fejlesztési területet:
 - a fürdő szomszédságában található Kemping átalakításával, funkcióbővítésével.
 - az arborétummal szomszédos, valamint az északra lévő beépítetlen területre, laza, zöldbe ágyazott üdülők építése céljára.

A Bajcsy-Zsilinszky utca meghosszabbítása mentén - az út keleti oldalán zöldbe ágyazott üdülőzóna kialakításával,

- az arborétumtól északra lévő beépítetlen területre, laza, zöldbe ágyazott üdülők építése céljára.
- harmadik ütemként a város északkeleti sarkán, új, ugyancsak zöldbe ágyazott üdülőegység kialakítása.

Hétvégi házas üdülőterületként „családi üdülők” építésére a város délkeleti részén egy új tömb megnyitásával biztosít lehetőséget a terv.

- **A GAZDASÁGI TERÜLETEK fejlesztése**
Kereskedelmi – szolgáltató gazdasági területek fejlesztésére, elsősorban a település északi területén, az 58-as út nyugati oldalán, valamint a két településrész között.
- **A VÁROS KÖZPONTJÁNAK fejlesztése**
A városközpont fejlesztéseként a településközpont egy utcás jellegének megszüntetése, - mélységben történő feltárása a cél.
 - a település igazgatási központjának átépítése
 - a fürdő új főbejárata és előterének kiépítése,

valamint e két központ összekapcsolása az út mindkét oldalán kialakítandó térsorozattal.

A közlekedési hálózat fejlesztésének legfontosabb célja egyrészt a Kossuth Lajos utca tehermentesítése az átmenő forgalom alól, másrészt a város belső úthálózatának továbbfejlesztése, többirányú kapcsolatokat biztosító hálózat kiépítésével.

- A belső közlekedési gerinchálózat fejlesztésének javaslata:
 - A Bajcsy-Zsilinszky út továbbépítése északi irányban, közvetlen leágazással az 58-as útról, még a település előtt.
 - A település északi, északkeleti területeinek, valamint az Arborétumtól északra fekvő terület feltárása, a jelenlegi zsákutca kikötésével.
 - Terehegy belső úthálózata tehermentesítésére, valamint az előírányzott északi és déli lakó övezet forgalmi kiszolgálása, mely egyben települési szintű kapcsolatokat is jelentenek,

- a kerékpárút hálózat bővítése a szomszédos települések és a szőlőhegy felé, valamint az üdülőterületek feltárására.

A település jellegéből adódóan a belterületi **zöldterületek fejlesztésére** az átlagosnál nagyobb súlyt kell fordítani. Ezen belül különös hangsúlyt kell helyezni a településen belüli egybefüggő zöldterületek fejlesztésére, az utcák fásítására, valamint a települést lezáró zöldterületi sávokra,

- a településfejlesztés alapvető, meghatározó kérdése az élővízfolyások, csapadékvíz elvezetés rendszerének továbbfejlesztése. A fejlesztés során külön figyelmet kell fordítani a szabályozó, ugyanakkor környezetalakító tőrendszerek kialakítására is.

Meg nem valósult, a hatályos tervben szereplő terület-felhasználások

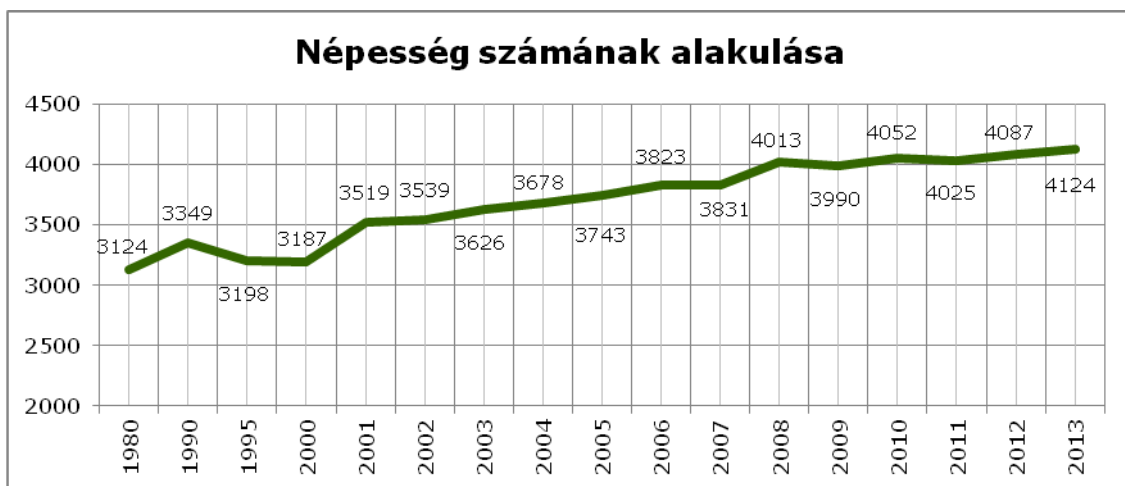
HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV SZERINTI FEJLESZTÉSI TERÜLETEK ALAKULÁSA

A hatályos szerkezeti terv szerinti fejlesztések, területfelhasználás változások, a belterületi határon belül történtek. A fejlesztések, tervezett programok – déli tervezett vásártér kivételével – új beépítésre szánt terület kijelölését nem igényelte. A fenti ábra a tervezett és még meg nem valósult területfelhasználásokat mutatja (sötét piros). Ezek közül a lakóterület fejlesztés az, amely jelentős tartalékokkal rendelkezik az elkövetkező időkre.

1.7. A település társadalma

1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

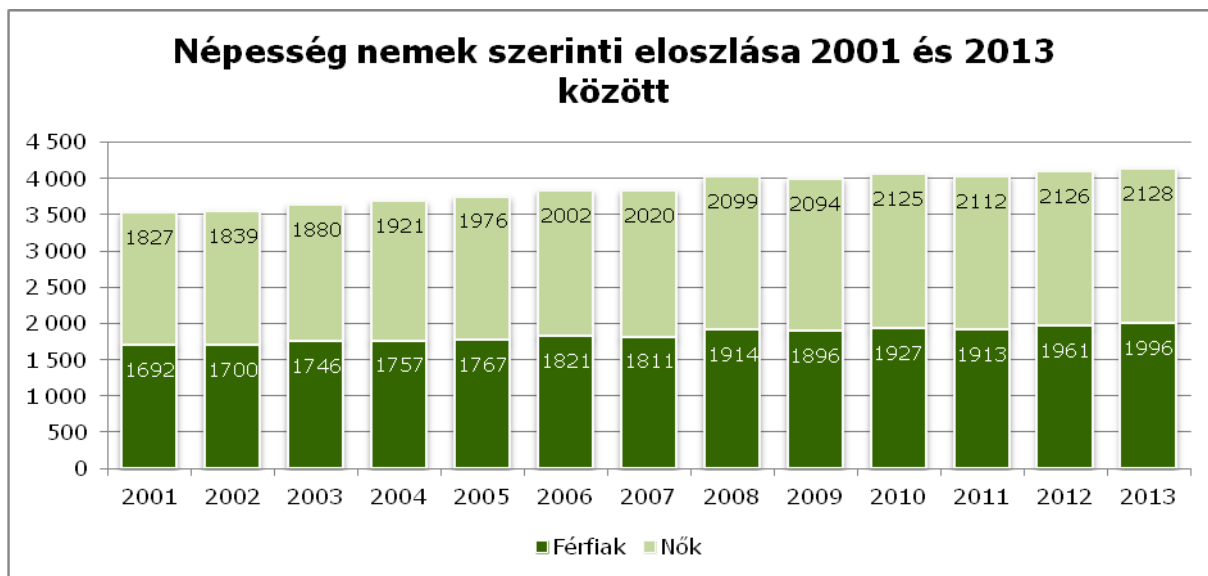
Harkányban 2013. december 31-én 4 124 fő élt, mely a korábbi évekhez viszonyítva növekvő tendenciát mutat. 2001-hez képest 605 fővel nőtt a lakosság száma, mely közel 15%-os növekedést jelentett.

1. ábra - Népességszám alakulása || Forrás: KSH

A 2000 óta tartó (mindössze csak a 2009-es évben csökkent valamelyest) növekedés az ezredforduló előtt még nem volt tapasztalható, az azt megelőző évtizedben a lakosság száma 162 fővel, azaz közel 5%-kal csökkent, az 1980-as évek adataival megegyező szintre.

A 2000 utáni, 2001-ben látható hirtelen statisztikai növekedés valószínűleg a népszámlálás pontosító hatásának tudható be. A népesség folyamatos növekedésének oka pedig annak tudható be, hogy az egyéb (2009-ig még magán) szálláshelyek tulajdonosai állandó lakhelyként jelentik be az ingatlant, adózási megfontolásból. Ezt alátámasztani látszik a turisztikai elemzésben taglalt egyéb szálláshelyadók számának csökkenése.

2. ábra - Nemek eloszlása || Forrás: KSH

A nemek szerinti eloszlást vizsgálva megállapítható, hogy az adott időszakban 2001 óta minden évben nőbblet volt a településen. 2013-ban a teljes népesség 51,6%-át tették ki a nők.

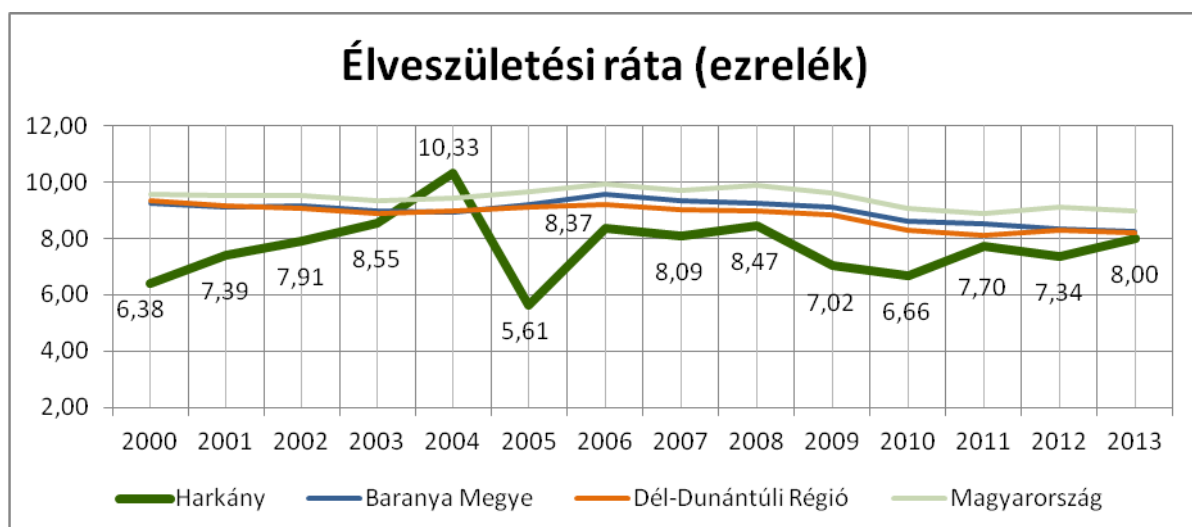
Élveszületési, halálozási ráta

1. táblázat - Élveszületési ráta || Forrás: KSH

Az élveszületési ráta mind megyei, mind a régiós szinten 2006 óta folyamatos csökkenést mutat. Azt megelőzően 2003 és 2006 között nőtt, 2000 és 2003 között pedig szintén csökkent. Az országos értékben 2011 óta némileg javulás figyelhető meg, valamint az érték minden évben magasabb volt a megyei és a régiós értékeknél.

Harkány Város élveszületési rátája közel sem mondható ilyen lineárisnak. Az elmúlt 13 évben csupán egy évben volt magasabb az élveszületési ráta, mint a megyei, az országos, és a regionális értékek, ez a 2004-es években következett be, egy 2000 óta tartó növekedési folyamat után, ám az azt követő 2005-ös évben rögtön a legalacsonyabb is volt a vizsgált 13 éves ciklusban. 2006-tól kezdve váltakozóan alakult, egészen 2009 és 2010-ig, amikor egy újabb hullámvölgy következett be. A 2013-as évben némileg csökkent a különbség a területi adatokhoz képest.

	Harkány	Baranya Megye	Dél-Dunántúli Régió	Magyarország
2000	6,38	9,25	9,32	9,57
2001	7,39	9,12	9,15	9,54
2002	7,91	9,18	9,08	9,54
2003	8,55	8,98	8,89	9,36
2004	10,33	8,94	8,98	9,42
2005	5,61	9,22	9,10	9,68
2006	8,37	9,57	9,22	9,92
2007	8,09	9,34	9,02	9,72
2008	8,47	9,27	8,98	9,88
2009	7,02	9,11	8,83	9,63
2010	6,66	8,60	8,28	9,05
2011	7,70	8,51	8,12	8,87
2012	7,34	8,34	8,29	9,11
2013	8,00	8,25	8,21	8,98

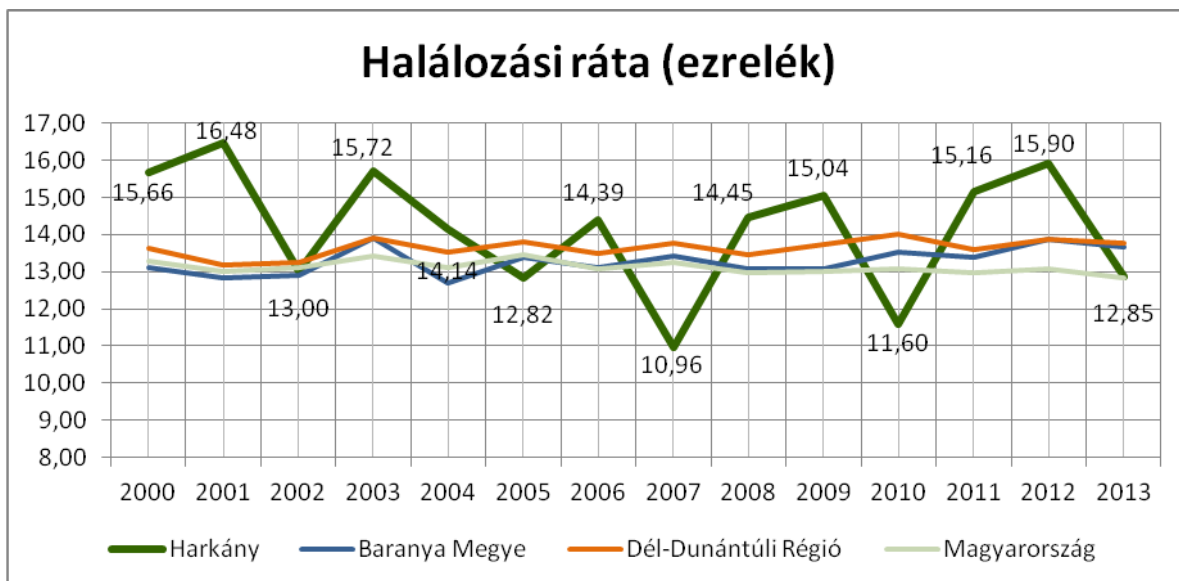
3. ábra - Élveszületési ráta (ezrelék) || Forrás: KSH

2. táblázat - Halálozási ráta || Forrás: KSH

	Harkány	Baranya Megye	Dél-Dunántúli Régió	Magyarország
2000	15,66	13,11	13,62	13,29
2001	16,48	12,82	13,19	12,99
2002	13,00	12,90	13,26	13,10
2003	15,72	13,91	13,92	13,43
2004	14,14	12,70	13,54	13,12
2005	12,82	13,39	13,81	13,47
2006	14,39	13,11	13,49	13,07
2007	10,96	13,43	13,78	13,23
2008	14,45	13,07	13,45	12,96
2009	15,04	13,08	13,73	13,02
2010	11,60	13,52	14,01	13,06
2011	15,16	13,37	13,60	12,97
2012	15,90	13,88	13,89	13,06
2013	12,85	13,67	13,78	12,84

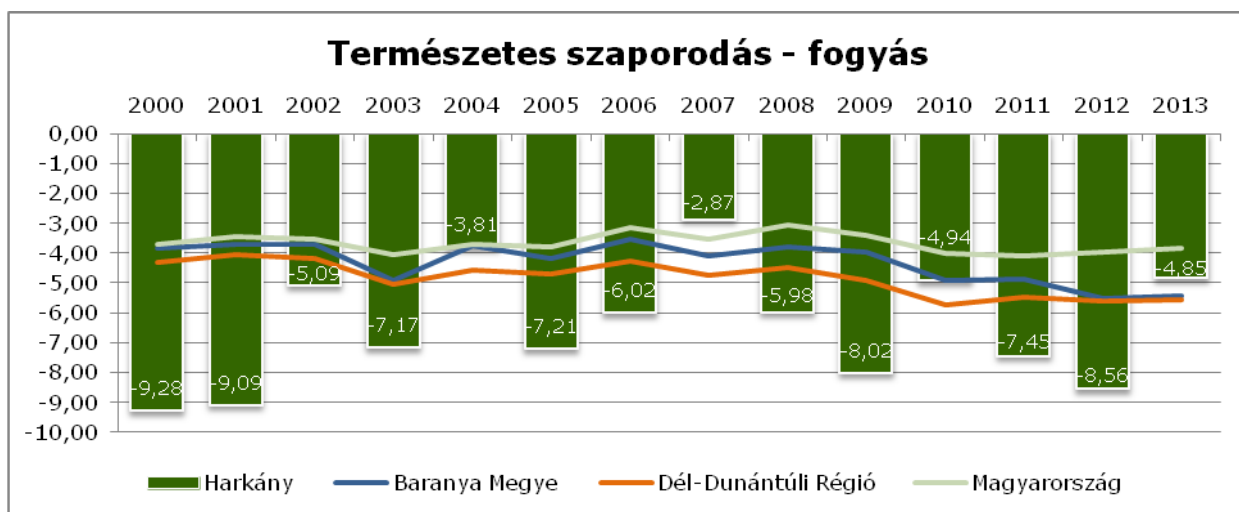
Harkány város halálozási rátája minden évben magasabb volt az élveszületési rátánál. A legmagasabb 2001-ben volt, ekkor meghaladta a 16 ezrelékes értéket. A lenti diagramra tekintve látható, hogy nagyon ingadozó, tendenciát nem lehet rajta megfigyelni. A területi (megyei, régiós és országos) adatokban is látható ez az ingadozás, de jóval kisebb eltérések vannak az évenkénti értékek között.

2013-ban a halálozási ráta az országos értékkel közel megegyező volt, 12,85 ezrelék, mely az előző évihez képest 3,05 ezrelékes csökkenést jelentett. A legalacsonyabb 2007-ben volt, 10,96 ezrelékkal.

4. ábra - Halálozási ráta (ezrelék) || Forrás: KSH

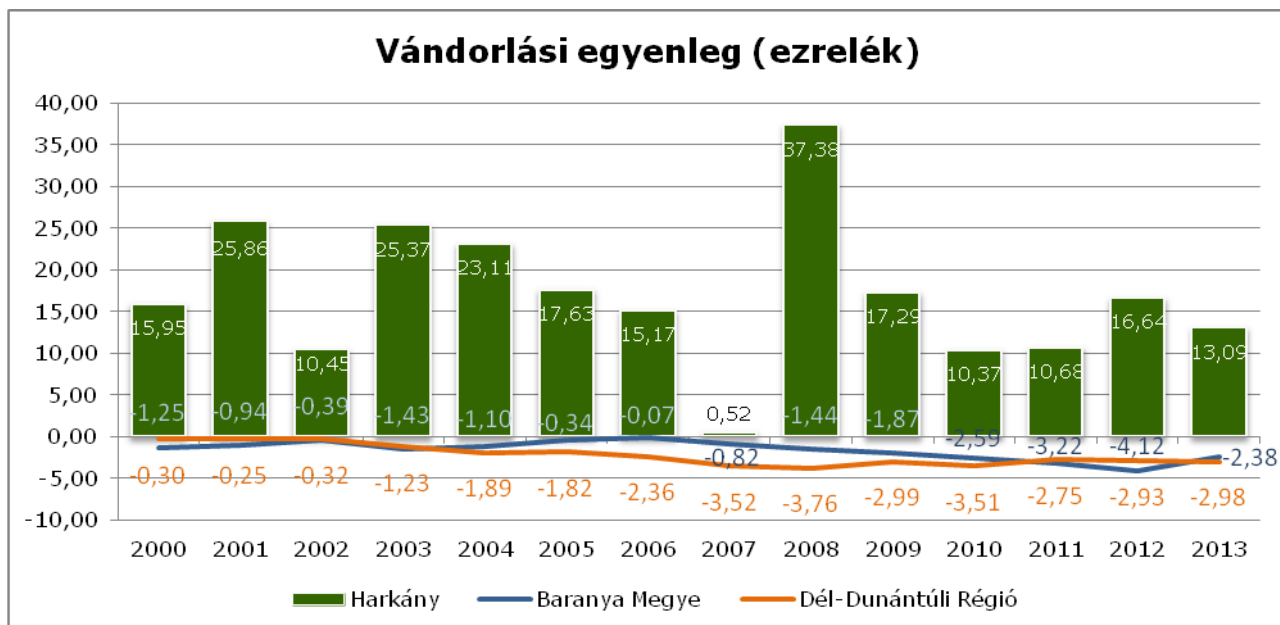
A fentiekből következik, hogy a városban (emellett a megyében, a régióban és az országban is) természetes fogyás figyelhető meg. A legnagyobb mértékben 2000-ben és 2001-ben fogyott a lakosság természetes tényezők miatt.

5. ábra - Természetes szaporodás - fogyás || Forrás: KSH

Vándorlás

A fentebb leírtak alapján látható, hogy a városban a természetes fogyás ellentétben áll a lakosság növekedésével. Ez annak köszönhető, hogy a település vándorlási egyenlege 2000 óta pozitív.

6. ábra - Vándorlási egyenleg (ezrelék) || Forrás: KSH

A legalacsonyabb 2007-ben volt, 0,52 ezrelék (ami mindösszesen 2 főt jelentett), ennek ellenére is magasabb volt, mint a megyei és a régiós érték. Az ezt követő évben, 2008-ban pedig már a 13 éves vizsgált időszak legkiugróbb értékét láthatjuk, 37,38 ezrelékkal, ami 150 fő, a településre vándorlót jelentett.

Ez a korábbi évhez képest valamelyes csökkent, de a 2010 és 2011-es évhez viszonyítva magasabb volt.

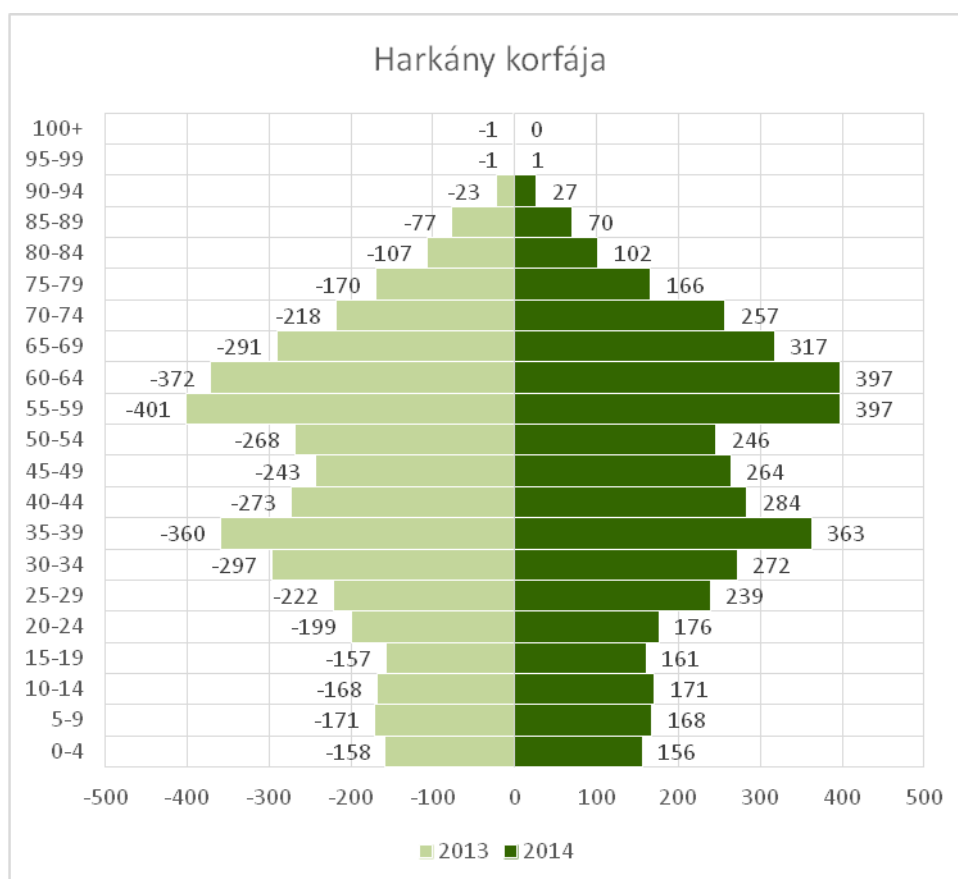
Összehasonlítva a megyei és a régiós értékekkel elmondható, hogy a vizsgált időszakban, tehát az elmúlt 13 évben ezeken a területeken mindig negatív volt a vándorlási egyenleg.

Elmondható tehát, hogy a fentebb leírt népességnövekedés nem a természetes tényezők következménye, hanem a pozitív vándorlási mutató miatt jelenik meg. Ez következhet abból, hogy a település üdülőit egyre több, a városba beköltöző vásárolja meg, ez által nem rendeltetésszerűen használva azt.

Korfa

Harkány korfája napjainkban kedvezőtlen képet fest, ugyanis a településen a legnagyobb számban az 55-59, valamint a 60-64 év közöttiek élnek.

Magas a 35-39 évesek száma is, de az ennél fiatalabb korosztály alacsony száma a település jövője szempontjából nem fest biztató képet. A lakosság folyamatosan elöregedik, a születések száma pedig csökken, ami idővel a település gazdaságát is érintheti, hiszen hiányozni fog a megfelelő munkaerő, ami által csökkenhet a termelés, üzletek szűnhetnek meg.

7. ábra - Harkány korfája || Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Ennek megfékezésére növelni kell a születések számát, akár a szociális ellátások színvonalának, illetve kínálatának javításával.

Nemzetiségek

Harkány városában a magyar nemzetiségűek vannak többségben, 78,5%-ban, azonban ez elmarad a megyei átlag 85%-os értékétől. A településen magas még a németek 6,2%-os aránya és a horvátok aránya, 4,5%-kal. A hazai nemzetiségek együtt 12,5%-ot tesznek ki. A megyében a németek aránya hasonlóan magas, ám a horvátok aránya 2,6%-kal alacsonyabb. Magas viszont a cigányok aránya, ők 4,6%-ot tesznek ki megyeszerte, miközben a településen az arányuk csak 0,4%.

A teljes népesség 92,4% válaszolt a népszámlálás ezen kérdésére a településen, a megyében ez az arány 99,8%-os volt.

3. táblázat - Nemzetiségek – 2011 || Forrás: KSH

		Harkány		Baranya megye	
		Fő	%	Fő	%
A nemzetiség, az anyanyelv, a családi, baráti közösségben használt nyelv választék legalább egyike szerint	Magyar	3 147	78,5%	328 370	85,0%
	Bolgár	204	0,1%
	Cigány (romani, beás)	17	0,4%	17 585	4,6%
	Görög	149	0,0%
	Horvát	182	4,5%	7 185	1,9%
	Lengyel	213	0,1%
	Német	247	6,2%	25 777	6,7%
	Örmény	3	0,1%	94	0,0%
	Román	5	0,1%	600	0,2%
	Ruszin	-	0,0%	80	0,0%
	Szerb	36	0,9%	794	0,2%
	Szlovák	7	0,2%	182	0,0%
	Szlovén	-	0,0%	34	0,0%
	Ukrán	101	0,0%
	Hazai nemzetiségek együtt	497	12,4%	52 998	13,7%
	Arab	3	0,1%	208	0,1%
	Kínai	-	0,0%	113	0,0%
	Orosz	3	0,1%	286	0,1%
	Vietnami	-	0,0%	47	0,0%
	Egyéb	56	1,4%	3 821	1,0%
Össz.		3 706	92,4%	385 843	99,8%
Népesség		4 010	100,0%	386 441	100,0%

A táblázatban a pontozott vonallal jelölt nemzetiségeknél a KSH adatok adatvédelmi korlátok miatt nem közölhetők.

Népes képzettség

A 2011-es népszámlálás adatai alapján a lakosság 32,58%-ának a legmagasabb iskolai végzettsége az általános iskolai végzettség, amely alacsonyabb a megyei értéknél (38,72%) Ebből kevesebb, mint 1%-a (0,93%) nem végezte el az első évfolyamot, 9,65% az 1-7 évfolyamot végezte el és 22% a 8. évfolyamát végezte el.

4. táblázat - A 7 éves és idősebb népesség a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint - 2011 || Forrás: KSH

Település	Általános iskola			Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	Érettségi	Egyetem, főiskola stb. oklevéllel	Összesen
	Első évfolyamát sem végezte el	1-7.	8.				
		Évfolyam					
Harkány (fő)	35	364	830	849	1170	524	3 772
%	0,93%	9,65%	22,00%	22,51%	31,02%	13,89%	100,00%
Baranya megye (fő)	4 517	38 641	96 795	77 243	94 670	49 560	361 426
%	1,25%	10,69%	26,78%	21,37%	26,19%	13,71%	100,00%

Az érettségi nélkül, szakmai oklevéllel rendelkezők aránya 22,51%, az érettségizettek pedig 31,02%-ot tesznek ki. Egyetemi, főiskolai végzettséggel 13,89% rendelkezik.

A településen élők végzettségének aránya kedvezőbb a megyei átlagnál.

Vallás

Harkány lakosságának 44,3%-a katolikus vallású, melyből 98,5% római katolikus. Ez az érték arányaiban közel azonos a megyei értékkel, ahol 47,1% a katolikusok aránya, amelyből a római katolikusok 99,3%-ot tesznek ki.

A településen nagy arányban vannak még jelen a reformátusok, akik a teljes lakosság 15,2%-át teszik ki. Közel 30% azoknak az aránya, akik nem kívántak válaszolni, Baranya megyében valamivel alacsonyabb ez az arány, 26% a harkányi lakosság 7,9%-a tartozik vallási közösséghez, felekezethez. A megyében ez az arány közel a duplája, 16,2%.

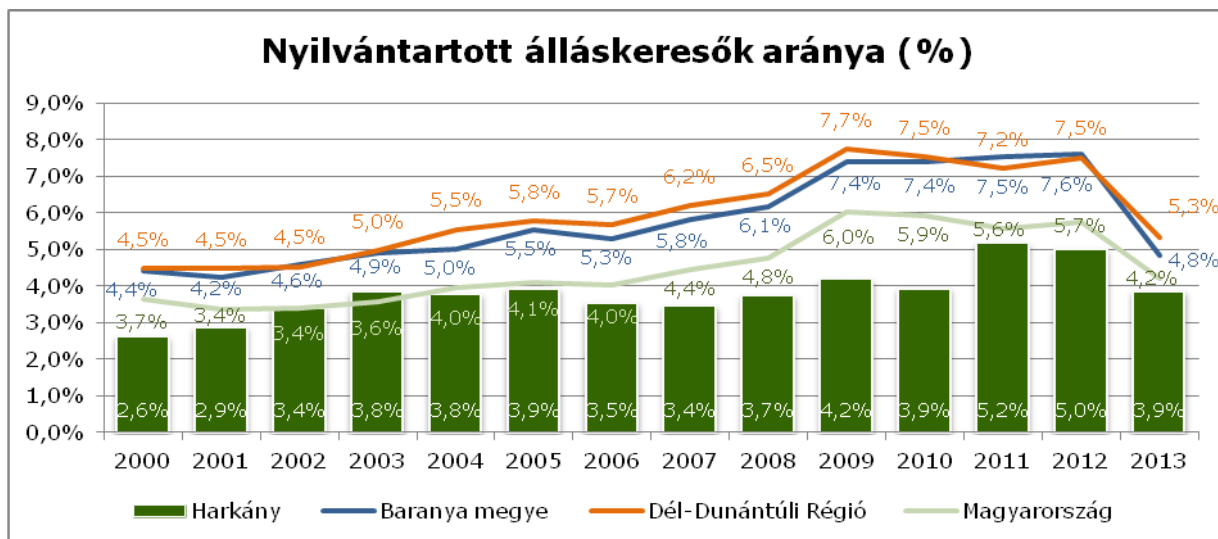
5. táblázat - A népesség vallás, felekezet szerint - 2011 || Forrás: KSH

Terület		Harkány		Baranya megye	
		Fő	%	Fő	%
Katolikus		1 777	44,3%	181 933	47,1%
Ebből	Római katolikus	1 751	98,5%	180 749	99,3%
	Görög katolikus	26	1,5%	1 130	0,6%
Ortodox keresztény		16	0,4%	353	0,1%
Református		608	15,2%	24 774	6,4%
Evangélikus		28	0,7%	4 601	1,2%
Izraelita		-	0,0%	136	0,0%
Más vallási közösséghez, felekezethez tartozik		58	1,4%	5 721	1,5%
Vallási közösséghez, felekezethez nem tartozik		318	7,9%	62 613	16,2%
Ateista		39	1,0%	5 824	1,5%
Nem kívánt válaszolni, nincs válasz		1 166	29,1%	100 486	26,0%
Összesen		4 010	100,0%	386 441	100,0%

Foglalkoztatottság

A nyilvántartott álláskereső aránya 2011 és 2013 között csökkenést mutat. 2013-ban 3,9%-os volt, mely alacsonyabb a megyei, a régiós, és az országos átlagnál is. A legmagasabb 2011-ben volt 5,2%-kal, a legalacsonyabb pedig 2000-ben 2,6%-kal.

Az arányok 2000-től folyamatosan a megyei és a régiós arány alatt voltak, és az országos értéket is csak egy évben, 2003-ban haladta meg.

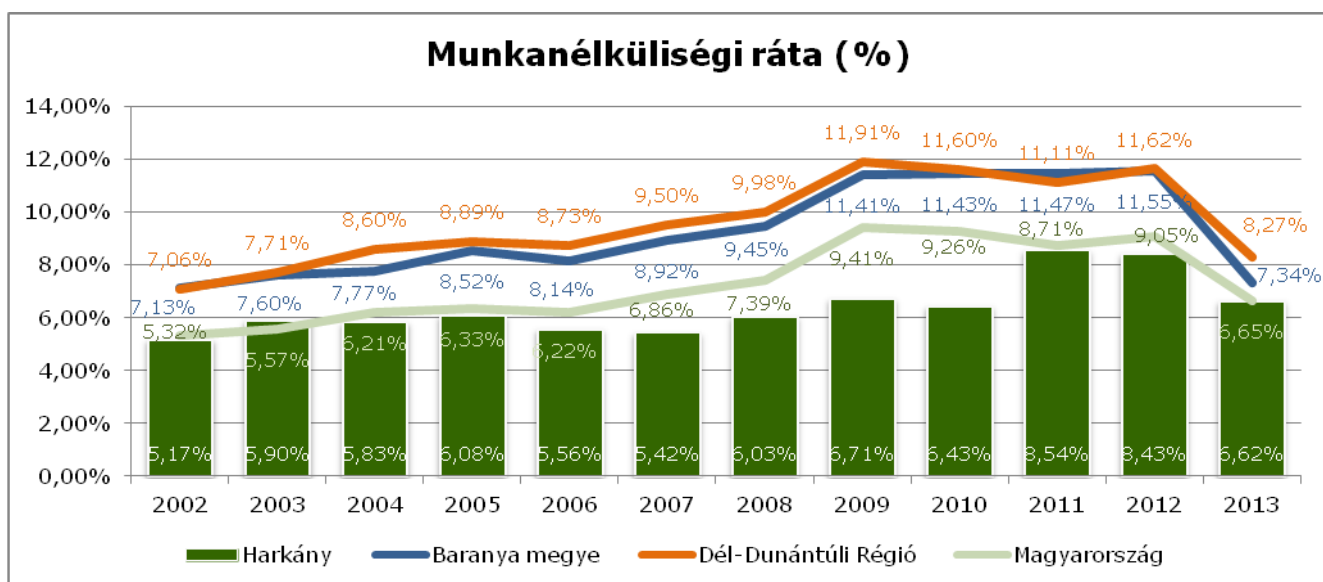

8. ábra - Nyilvántartott álláskeresők aránya || Forrás: KSH

A munkanélküliségi ráta 2012-ben 8,43%-os volt, mely némileg csökkent a 2011-es évhez képest. Ez a két év kiugróan magas volt, 2%-kal magasabb volt a munkanélküliségi ráta, mint az azt megelőző években. 2013-ra csökkent, 6,62%-ra, amely már közelítőleg hasonlóan alacsony, mint 2010-ben.

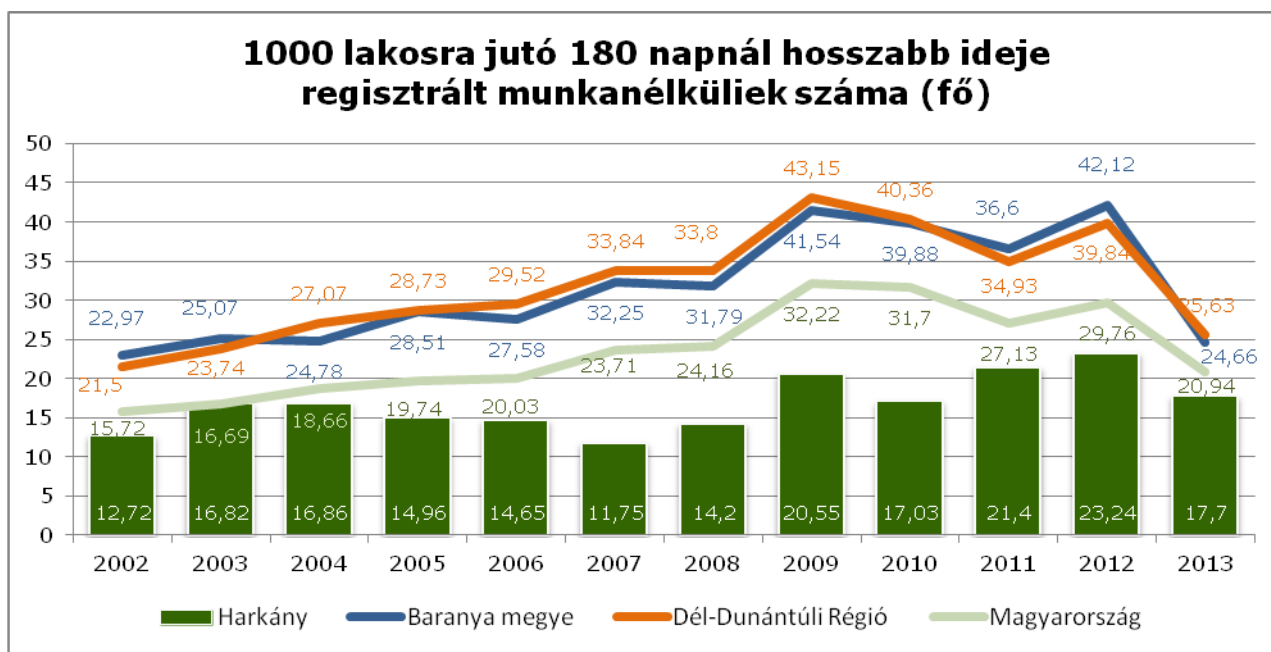
A területi aránynál még ennek ellenére is kedvezőbb képet mutat, hisz mind a megyében, mind a régióban, valamint az országban is, hasonló mértékben emelkedett.

Ahogy a nyilvántartott álláskeresőknél, ebben az esetben is csak egy évben, 2003-ban volt rosszabb a települési arány az országos átlagnál. A legalacsonyabb a munkanélküliség 2002-ben volt, 5,17%.

9. ábra - Munkanélküliségi ráta - || Forrás: TeIR

Az 1000 lakosra jutó, regisztrált tartós munkanélküliek száma 2010 óta növekedést mutat. 2012-ben 1000 lakosra 23,24 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküli jutott, mely a vizsgált 10 évet tekintve a legmagasabb volt, azonban 2013-ra lecsökkent a 2010-es érték szintjéig. A tartós munkanélküliek száma kedvezőbb képet mutat a megyei, a régiós és az országos értékeknél, csupán a 2003-as évben volt valamelyest magasabb, mint az országos adat.

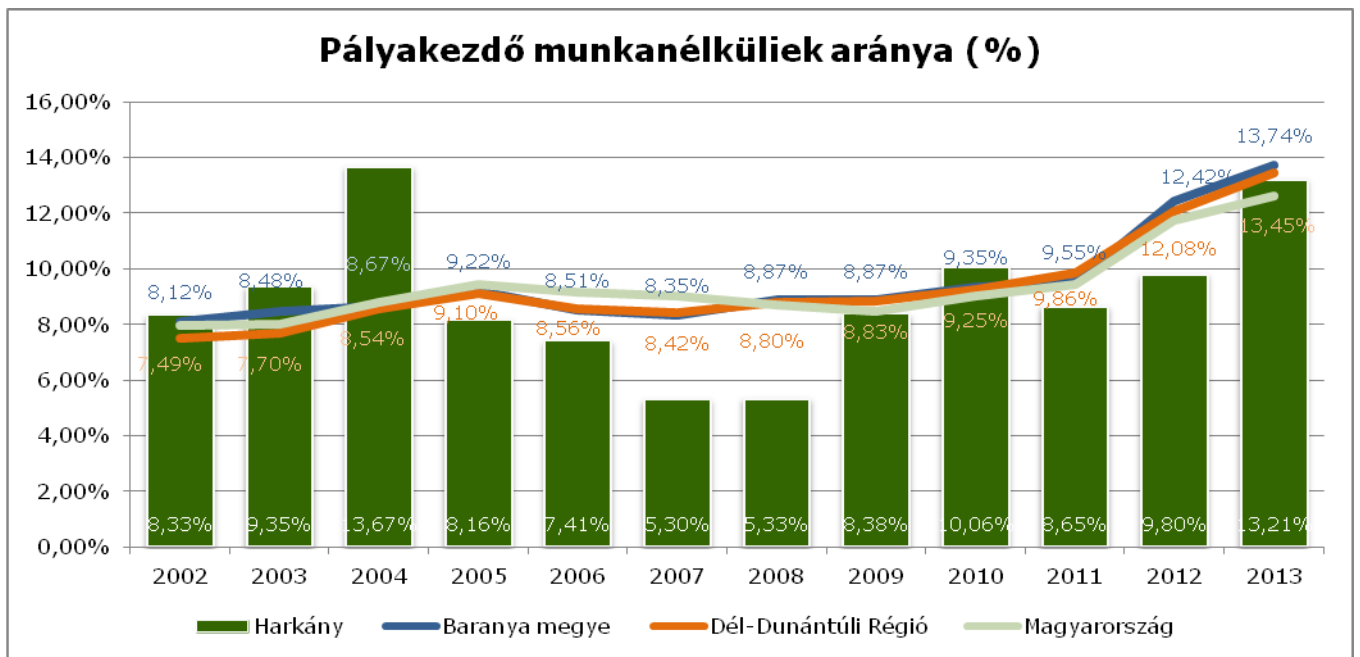

10. ábra - 1000 lakosra jutó 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek száma || Forrás: TeIR

A pályakezdő munkanélküliek arányát vizsgálva megállapítható, hogy a megyei, a régiós és az országos tendencia közel azonosan alakult a 2002 és 2013 közötti időszakban.

A településen néhány évet leszámítva a tendencia eltér. A 2004-es évben kiugróan megnőtt a pályakezdők aránya, majd 2005-re több mint 5%-ot csökkent. A területi adatok ezzel ellentétben növekedést mutatnak.

2012-ben a pályakezdő munkanélküliek aránya 9,8% volt, mely a korábbi évhez képest 1,15%-ot növekedett, 2013-ra pedig további 4,5%-kal emelkedett.

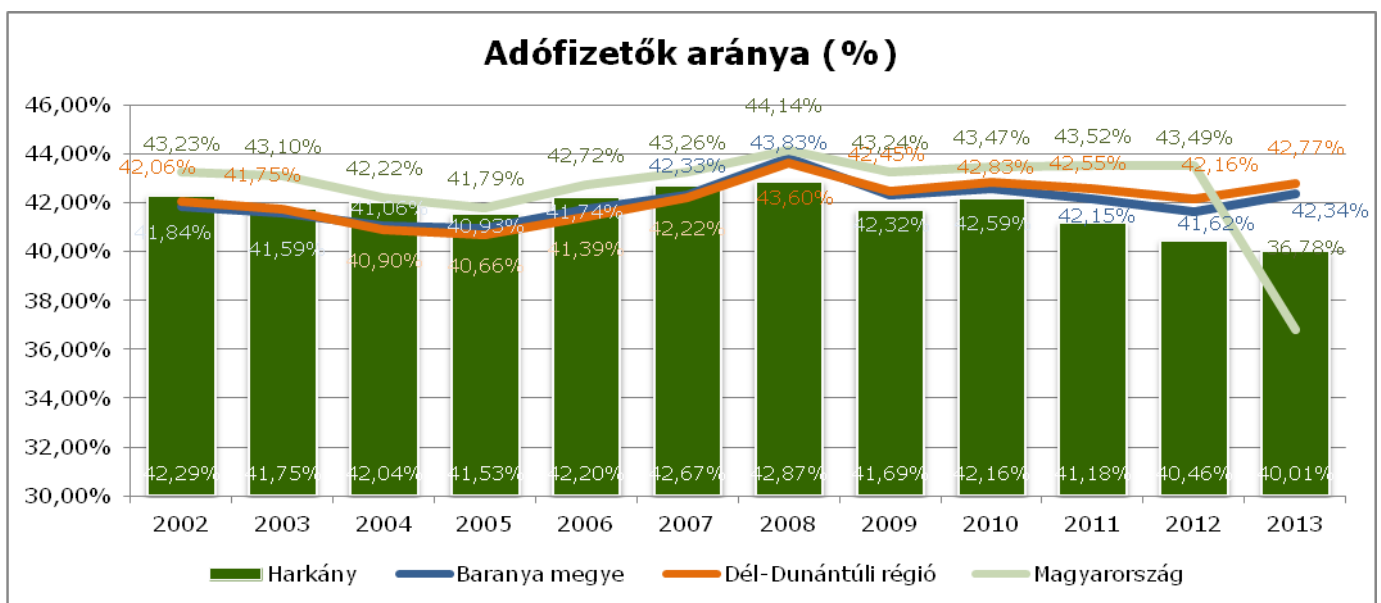

11. ábra - Pályakezdő munkanélküliek aránya || Forrás: TeIR

Jövedelmi viszonyok, életminőség

Az adófizetők arányának alakulása hasonló tendenciát mutat Harkányban, Baranya megyében, a Dél-Dunántúli régióban és Magyarországon is.

Arányuk 2010 óta folyamatosan csökken, a 2013-as évben volt a legalacsonyabb, 40,01%, mely a 2010-es értékhez képest 1,7%-os csökkenés.

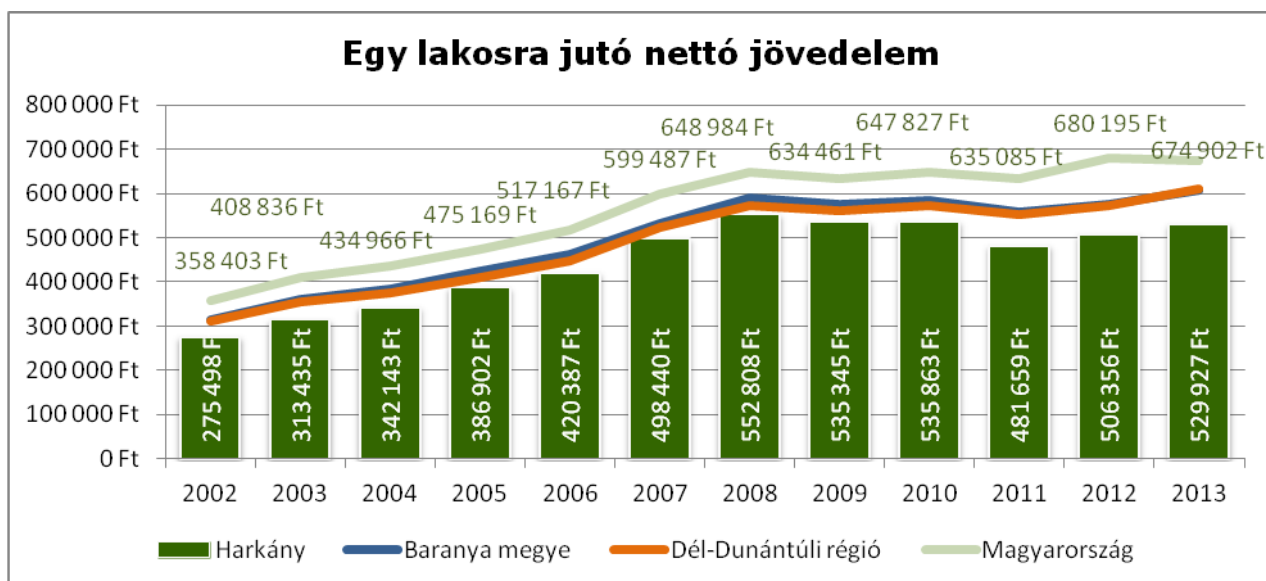

12. ábra - Adófizetők aránya || Forrás: TeIR

Az adófizetők aránya a városban alacsonyabb, mint a megyei, a régiós és az országos átlag, 2008 óta, annak ellenére, hogy ebben az évben volt a településen a legmagasabb, 42,87%-kal. Látható az ábrán az országos arány nagymértékű visszaesése 2012 után.

Az országos értéket egyik évben sem tudta elérni a város, 2004-ben és 2005-ben sikerült a legjobban megközelíteni.

A folyamatos csökkenés a város gazdálkodásában okozhat komoly problémákat.

13. ábra - Egy lakosra jutó nettó jövedelem || Forrás: TeIR

6. táblázat - Egy lakosra jutó nettó jövedelem || Forrás: TeIR

Az egy lakosra jutó jövedelem 2008-ig növekedett, 2009-ben és 2010-ben stagnált, 2011-ben csökkent, majd 2012-ben és 2013-ban valamelyest ismét növekedett, de a 2008-as év értékét nem érte el.

Összehasonlítva a megye, a régiós és az országos értékekkel, a tendencia minden esetben közel azonos, viszont a települési adatok az összehasonlított területi értékek alatt maradnak, az összes évben.

	Harkány	Baranya megye	Dél-Dunántúli régió	Magyarország
2002	275 498 Ft	314 836 Ft	309 800 Ft	358 403 Ft
2003	313 435 Ft	360 470 Ft	353 697 Ft	408 836 Ft
2004	342 143 Ft	385 262 Ft	374 398 Ft	434 966 Ft
2005	386 902 Ft	423 575 Ft	410 941 Ft	475 169 Ft
2006	420 387 Ft	461 566 Ft	447 626 Ft	517 167 Ft
2007	498 440 Ft	533 190 Ft	522 229 Ft	599 487 Ft
2008	552 808 Ft	590 315 Ft	571 988 Ft	648 984 Ft
2009	535 345 Ft	574 471 Ft	561 374 Ft	634 461 Ft
2010	535 863 Ft	585 331 Ft	573 154 Ft	647 827 Ft
2011	481 659 Ft	558 693 Ft	551 384 Ft	635 085 Ft
2012	506 356 Ft	576 193 Ft	573 267 Ft	680 195 Ft
2013	529 927 Ft	608 121 Ft	610 522 Ft	674 902 Ft

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Túldimenzionált üdülőtérület, leromlott állapotú „weekend” terület

Az előző rendezési tervben üdülőtérületnek lehatárolt rész jelenleg túldimenzionált, sok ott lévő épületet nem rendeltetésszerűen, lakóépületként használnak, mely gyakran alacsony komfortfokozatú, vagy komfort nélküli.

A településen ezek az épületek nagymértékben vannak jelen, de a hoteleket könnyebb promótni. Ezen okból a 60-as, 70-es évek kisméretű (kb. 30m²) üdülővillái elértéktelenednek. Ezekbe olyan családok települnek, akik kevés pénzért meg tudják ezeket az épületeket venni.

Ha a jövőben is csak a szállodákra van fektetve a hangsúly, akkor még több ilyen épület elértéktelenedik, és még több kerül a fenti családok kezére, idővel a szálloda vendégeit is taszítani fogják a településről, szociális problémák lehetnek, továbbá szegregátumok kialakulásához is vezethetnek!

Hulladékkezelési problémák

A településen hulladékkezelési problémák vannak, a város utcái gyakran szemetesek. Ez annak is az oka, hogy sokan nem megfelelően helyezik ki a szemetüket, vagy épp nem akarnak fizetni a szolgáltatásért, ezért más „portája” elé helyezik el a szemetüket. Ez a probléma nem csak esztétikai jellegű, hanem különböző konfliktusok is kialakulnak miatta.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

Kulturális élet

A Harka Művészeti Alkotói Kör – amely két csoportból áll – célja a helyi kulturális értékek felkutatása, felszínre hozása, a hagyományőrzés mellett újak teremtése is.

A Harkányi Néptánc Egyesület feladatának tekinti a felnőttek mellett az ifjúság mind szélesebb körének bevonását a népi tánc világába. Az egyesület táncosai minden helyi rendezvény főszereplői, és regionális rendezvényeken, valamint külföldi testvérvárosok kulturális eseményein mutatják be rendszeresen műsoraikat.

A Harka Dalkör zömében nyugdíjasokból álló zenekedvelő csoport, amely szintén helyi és regionális rendezvényeken lép közönség elé. Repertoárjukon népdal, magyar nóta éppúgy szerepel, mint dalos-tréfás színjátékok.

A mai napig aktívan működő szervezet a Nyugdíjas Klub, amelynek tagjai több mint 20 éve vannak jelen a város közéletében.

A város zenei életét színesíti az Ifjúsági Fúvószenekar és a felnőtt zenészekből álló Big Band, melyek színvonalas előadásaikkal a városi és a turisztikai rendezvények szereplői.

A helyi nemzetiségek - horvát, német – által szervezett rendezvények rendszeresen színesítik a város rendezvényeit, hagyományaikkal, kultúrájuk bemutatásával a város minden lakosának mindennapjait gazdagítják.

Az iskola és az óvoda szülői munkaközössége is aktívan vesz részt a város közéletében.

2011 nyarán alakult az Ifjúsági Klub, ahol a város fiatalságának a szabadidő hasznos eltöltésére nyílik lehetősége a tanórákon kívül, illetve a szünidő alatt - a mai kor elvárásainak megfelelő technikai felszereltség mellett.

Az internet világában a társasági élet sajnos sok helyen lecsökkent, ennek ellensúlyozására a különböző szervezetekkel karöltve a Kulturális és Sportközpont, – amely a város egész éves rendezvényeinek szervezője és koordinátora - biztosít rendszeresen közönségvonzó programokat.

Rendezvények

A település hagyományos rendezvényeinek sorát az Ördögűző – Téltemető nyitja, ahol Harkány lakossága együtt, máglyagyújtással üzi el a telet. A város életében évek óta várva várt és népszerű esemény a májusfaállítás és kitáncolás, ahol Harkány aprajánagyja közösen ünnepel.

Ezt követi az utóbbi három évben megrendezett Gasztronómiai Fesztivál: itt amatőr és profi vendéglátók mérik össze erejüket ételekkel, bájitalokkal és süteményekkel.

A városban a nyár a pezsgés időszaka, szinte nem múlik el nap valamilyen rendezvény nélkül, ahol mind a vízéről messze földön híres gyógyfürdőbe érkezők, mind a „csak” kikapcsolódásra vágyók megtalálják számításukat. 2013-ban már XX. alkalommal került megrendezésre a Fürdőfesztivál.

Bár az évszakok változnak, a mediterrán éghajlatnak köszönhetően a fürdővárosban ősszel sem áll meg az élet, az ország egyik legrangosabb borvidékének kapujában. 2013-ban három napig tartott a mintegy tízezer érdeklődőt megmozgató szőlő és bor ünnepe, a folklórünnepséggé vált XIX. Szüreti fesztivál.

Sport

A városban a tudatos fejlesztésnek köszönhetően egyre több helyszínen nyílik lehetőség sportolásra, így a legnagyobb spektrummal szereplő sportcsarnok mellett a település más részein is adott a lehetőség az egészséges életmód jegyében a fizikai kondíció megőrzésére, javítására.

A harkányi csarnokban űzhető sportágak száma szinte kimeríthetetlen az adottságoknak – az építmény mellett több füves és egy műfüves pályán kívül salakborítású tenispályák is találhatóak a hozzájuk kapcsolódó kiszolgáló egységekkel - köszönhetően, kezdve a mindig szépszámu közönséget csalogató futballtól a kosár- és kézilabdán át a különböző küzdősportokig.

A város impozáns létesítménye ad otthont egyebek között hetente több alkalommal a turisták körében is népszerű aerobik-edzéseknek, ahol a látogatók zenére formálhatják alakjukat, s az együtt végzett munka nem csak felfrissülést, de valódi közösségi élményt is nyújt.

Harkány egyik sikeres sportága az asztalitenisz, amelynek szakosztályában a legkisebektől kezdve az idősebb korosztályig számtalan játékos található, s a hetente több alkalommal tartott edzéseken az aktív sportolókon kívül immár a városlakók mellett külföldi vendégek is gyakran vesznek részt.

Hasonló a helyzet a kiváló eredményeket felvonultató kézilabdában is, a város csapata szép sikereket tudhat magáénak: a különböző kupagyőzelmek mellett az NB III-as bajnokságban az utóbbi öt évben mindig dobogón végeztek, sőt a 2012/13-as bajnokságot megnyerte a gárda.

A legnagyobb aktív sportolói létszámmal a labdarúgás büszkélkedhet: a felnőtt csapat mellett a különböző fiatalabb korosztályokban számtalan ifjú tehetség bontogatja szárnyait, s a fiúk mellett immáron női csapat is megtalálható a városban. A foci örök szerelmeseit az öregfiúk jelentik, csapatuk intenzíven vesz részt a korosztályos bajnokságban.

Szintén szép sikerek fűzhetők a város úszószakosztályához, amelynek versenyzői nem csak hazai, hanem számtalan nemzetközi megmérettetésen is bizonyították tehetségüket, s az egyesület a labdarúgás és asztalitenisz mellett az egyik legrégebbi múltra tekinthet vissza.

A különböző sportágak utánpótlás nevelésében jelentős szerep hárul az általános iskolában zajló nevelésen túl – miként a különböző szakterületeken is – a város Diáksport Egyesületére.

Harkányban a szabadidős sportolási lehetőségek is egyre szélesebbek, 2013-ban egy új, mindenki által igénybe vehető köztéri gyermek- és felnőtt játszóteret alakítottak ki az őspark, turisták által is kedvelt szegletében, ahol különböző szabadtéri erőgépek kerültek felállításra.

A városban folyamatosan fejlesztik a kerékpár utakat, mert nagy hagyománya van a kerékpározásnak. Az Önkormányzat 2013-ban első alkalommal rendezte meg szponzorok segítségével a 12 órás, nemzetközi maraton kerékpáros versenyt, mely az országban egyedülálló volt, hiszen országúton zajlott. A maraton verseny fődíja egy út volt a Tour de France-ra. Tervek szerint ezen túl minden évben megrendezésre kerül a kerékpáros maraton, ezzel is öregbítve Harkány, a fürdőváros jó hírét.⁵

Az Országgyűlés 2012. április 2-án elfogadta „A magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról” szóló 2012. évi XXX. törvényt. Ennek végrehajtásáról a 114/2013. (IV. 16.) Kormányrendelet intézkedik.

A törvény célja számba venni és dokumentálni nemzeti értékeinket, és ebből külön adatbázist alkotni. A törvény szerint az összegyűjtött értékeket közkinccsá kell tenni, gondoskodni kell ezen értékeknek megismertetéséről. A gyűjtőmunkát a lehető legszélesebb körre kell kiterjeszteni. Az összegyűjtött nemzeti értékekből a Hungarikum Bizottság létrehozza a Magyar Értéktárat, melynek az elemeiből választják majd ki az ún. hungarikumokat. E mellett a törvény célja, hogy elősegítse a nemzeti értékek és hungarikumok fönntartását és védelmét ezzel is erősítve a nemzeti tudatot.

Harkány Város Önkormányzata Képviselő Testülete döntésének értelmében, Harkányban is megalakult az Értéktár Bizottság. A Bizottság feladata, hogy Harkány Város területén lévő nemzeti értékeket a törvény által megszabott kategóriák szerint azonosítsa és nyilvántartásba vegye.

⁵ **Forrás:** <http://varos.harkany.hu/kozerdeku/kulturalis-es-sportelet>

A Harkányi Értéktár kategóriái:

1. Egészség és életmód:
 - a. A Harkányi gyógyvíz- és fürdő kultúra
2. Épített környezet:
 - a. Terehegyi református templom
 - b. Harkányi református templom
 - c. Harkányi katolikus templom
 - d. Korona Gyógyszálló
 - e. Fürdő Zsigmond sétány felőli bejáratának épülete
 - f. Gyógyfürdő új épülete
 - g. MÁV Gyógyszálló épülete
 - h. MÁV vasútállomás épülete
 - i. Széchenyi tér 23. szám alatti lakóház
 - j. Baranya Szálló épülete
3. Kulturális örökség:
 - a. Kiss József által vezetett Harkányi Krónika (írott és dokumentumgyűjtemény)
 - b. Dezső László helytörténeti gyűjteménye (írott: 1812-, tárgyi: idősoros)
 - c. Czene Zoltán Harkányi képeslap és tárgyi gyűjteménye
 - d. Terehegyi temetőben lévő 48-as honvéd hadnagy; Kovács Antal síremléke
 - e. I-II. világháborús hősi halottak síremlékei
 - f. Katolikus templom kertjében található tűzzománc stációk
 - g. Kanizsay Dorottya szobra
 - h. Harka kút
 - i. Milleniumi országalma
 - j. Harkány Lulu-pusztai régészeti lelőhely
 - k. Harka dalkör és Harka néptáncsoport
4. A természeti környezet területén:
 - a. Harkány, mint kiemelt üdülőhely (a vonatkozó határozat alapján)
 - b. Harkány-Terehegyi Nagy hegy (Kopasz hegy)
 - c. Az 58-as út nyugati oldalán található mocsári tölgyes facsoport
 - d. Terehegy Szérűskertbeli Rákóczi korabeli tölgyfa
 - e. a „Szív útja”
 - f. A gyógyfürdő régi bejáratával szembeni őspark
 - g. Az arborétum
5. Turizmus és vendéglátás:
 - a. Harkányi Szüreti fesztivál
 - b. Harkányi Fürdőfesztivál⁶

⁶ Forrás: <http://varos.harkany.hu/ertektar>

Katolikus egyház

A katolikusokat illetően Harkányban hosszú időn keresztül a máriagyűdi ferences rendház papjai látták el a lelkipásztori teendőket. Harkáynak nem volt katolikus iskolája, sem temploma, a gyerekek a siklói katolikus iskolában tanulhattak.

A 19. században a község egyre növekvő katolikus lakossága és a gyógyfürdőbe látogató katolikus vallású vendégek magas száma tette szükségessé templom építését.

Ennek eredményeként 1906-ban felépült a katolikus kápolna, lehetővé téve a római katolikusoknak vallásuk gyakorlását, illetve szentmisék látogatását. A kápolnát még ugyanebben az évben Jézus Szentsége Szíve tiszteletére szentelték fel.

A szerzetesrendek feloszlatása után a római katolikus hívek lelki gondozását a mindenkori máriagyűdi plébános látta el, mégpedig 1953-1975 között Windheim Jakab, 1975-től 1990-ig Hopp Ferenc.

Harkány lélekszámának növekedésével az 1980-as évek közepére a településen a római katolikusok száma 2000 fő fölé emelkedett. Emellett az idegenforgalom is nőtt. Ezek a tények szükségessé tették a mintegy 100 ember befogadására alkalmas római katolikus kápolna megnagyobbítását.

Az építkezés Holczer József tervei alapján, Hopp Ferenc máriagyűdi plébános irányításával 1985-ben vette kezdetét. Az 1906-ban felszentelt kápolna neoromán és neogótikus stílusban épült, míg az új templom a modern kor jegyeit viseli magán.

A felújított, alapterületét tekintve hatszorosára növekedett templom felszentelésére 1988. október 22-én több ezer hívő jelenlétével került sor. 1990-től Harkány önálló római katolikus plébánia a Pécsi Egyházmegyében.

Református egyház

Baranya népe, s így Harkány a 16. század második felében Sztárai Mihály tanítása nyomán csatlakozott a reformációhoz. Ugyancsak az egyházi források szerint a harkányi reformátusok az akkor külön álló, ma a városrésznek tekinthető Terehegyről hozták a papot, mivel Harkány szegényebb lakossága nem tudott önállóan lelkészt tartani. A vallás gyakorlását a gyülekezet által épített fatemplomban végezték, s azt is tudjuk, hogy az 1600-as években már megkezdődött az oktatás is, mely nyilván az oratóriumban, imaházban folyt.

A 18. századi felülről irányított erős katolizálás idején nehéz harcot folytattak a reformátusok templomaik megtartásáért, mivel a katolikus ellenreformáció tiltások egész sorát vezette be a protestantizmus ellehetetlenítésére. Az is előfordult, hogy a vármegye tisztviselői egyszerűen közölték a templomot le kell bontani, mondván nem jó helyre épült. Ezért is voltak jók a fatemplomok, mert bármikor szét lehetett őket szedni, és másutt újból felépíteni.

A tiltások ellenére 1761-ben Járdánházi Sámuel tanító, prédikátor vezetésével mégis új templomot építenek vályogból, majd II. József Türelmi Rendelete lehetővé tette kő-és téglafalu templomok építését.

Ennek köszönhetően Terehegyen a falu népe összefogásával 1798-ban építettek új kőtemplomot, melyhez egy 18. századi orgonát is hozattak Pécsváradról. A terehegyi református templom barokk orgonája páratlan egész Európában. Az orgonát, mely 1797-

ben készült felújították, s 1988-ban ünnepélyes keretek között avatták fel Kosaras Dezső debreceni orgonaművész közreműködésével.

Harkány 1798-ban kezdte református kőtemploma építését. A hívek itt is adományaikkal, pénzgyűjtéssel járultak hozzá a költségekhez. A templom 1802-ben készült el, tornya barokk, keresztelő és úrvacsoraedényei 1820-ból és 1833-ból valók.⁷

1.8. A település humán infrastruktúrája

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

A harkányi ***Kitaibel Pál Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény*** mai helyén 1960 óta működik, akkor nyílt meg az eredetileg 4 tantermesre tervezett, de 8 tantermesként használt régi épület, mely a jelenlegi iskola nyugati szárnya. Az iskolát többször bővítették és felújították. A mai keleti szárnyat 1976-ban adták át, ebben az évben készült el iskola tornaterme is. A tanulók létszáma a falvakból bejáró gyermekek, valamint Harkány lakosságának növekedése miatt is emelkedett, ami miatt a bővítés szükségessé vált, kis ideig szükségtermekben és a volt óvoda épületében zajlott a tanítás. Az iskola konyhája és étkezője évekig a régi óvoda udvarában helyezkedett el, meglehetősen rossz körülmények között.

1994-ben újabb bővítés vált szükségessé, ekkor már vertikális irányban, tetőtér-beépítéssel, valamint ráépítéssel. 1995. szeptember 1-jétől az iskola 6 tanteremmel, könyvtárral és számítástechnikai teremmel bővült. 1996 márciusában készült el az iskola keleti oldalán a modern 500 adagos konyha és 150 személyes étterem, így biztosítva van a gyermekek számára a kulturált, kényelmes étkezés.

Napjainkban Harkány lakosságán kívül 13 településről járnak az intézménybe gyermekek.

1983 óta a diákoknak lehetőségük van angol, 1989-től német és horvát nyelv tanulására is, órarendi keretek között.

Az alsó tagozatosok számára úszás és néptánc tanulási lehetőség is biztosított, valamint több szakkör és sportfoglalkozás színesíti az iskola tanórán kívüli foglalkozásainak kínálatát.

1992-től működik a zeneiskola, valamint az iskola jól felszerelt könyvtárral is rendelkezik.

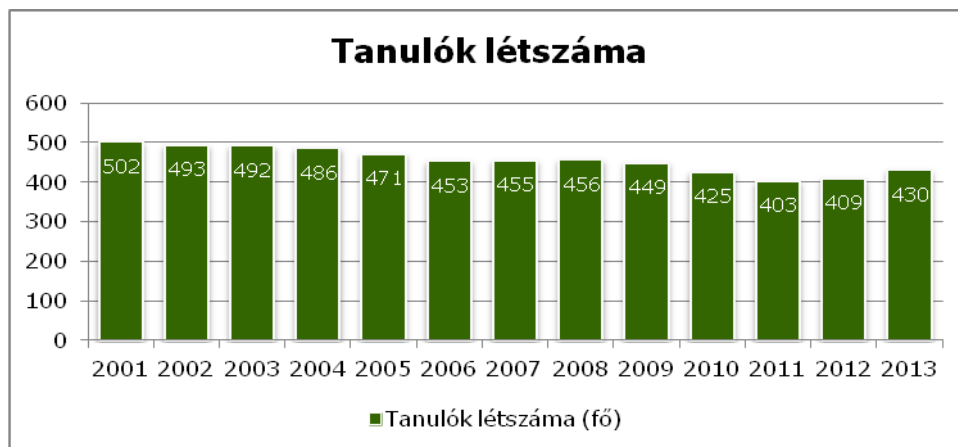
Két osztatlan csoportban (1-4., 5-8.) sajátos nevelési igényű tanulók tagozata is működik az iskolában.⁸

Az iskola tanulóinak létszáma a 2013/2014-es tanévben 430 fő volt (a zeneiskolás gyermekek száma 147 fő). Ez a létszám a korábbi évekhez képest növekedett, 2011-ben 403, 2012-ben 409 gyermek járt az intézménybe.

A legtöbb diákot, 502 főt 2001-ben tanítottak. 2013-ban a 430 diákból 197 járt be más településről, ami a teljes tanulói létszám 46%-a. 2007-ben a más településről bejárók létszáma elérte a 261 főt, ami az akkori létszám 57%-a volt.

⁷ Forrás: <http://varos.harkany.hu/kozerdeku/egyhaziak>

⁸ Forrás: <http://varos.harkany.hu/intezmenyek/kitaibel-pal-altalanos-iskola-es-alapfoku-muveszeti-iskola>

14. ábra - A tanulók létszámának alakulása || Forrás: KSH

A tanulók száma a KSH adatai szerint évről évre csökkent.

Az általános iskolában 40 főállású és 2 részmunkaidős pedagógus, a zeneiskolában 7 főállású és 3 óraadó tanár neveli, oktatja a diákokat.

Az iskola fenntartója: Klebelsberg Intézményfenntartó Központ

Működtetője: Harkány Város Önkormányzata

Harkányi Napközi Otthonos Óvoda

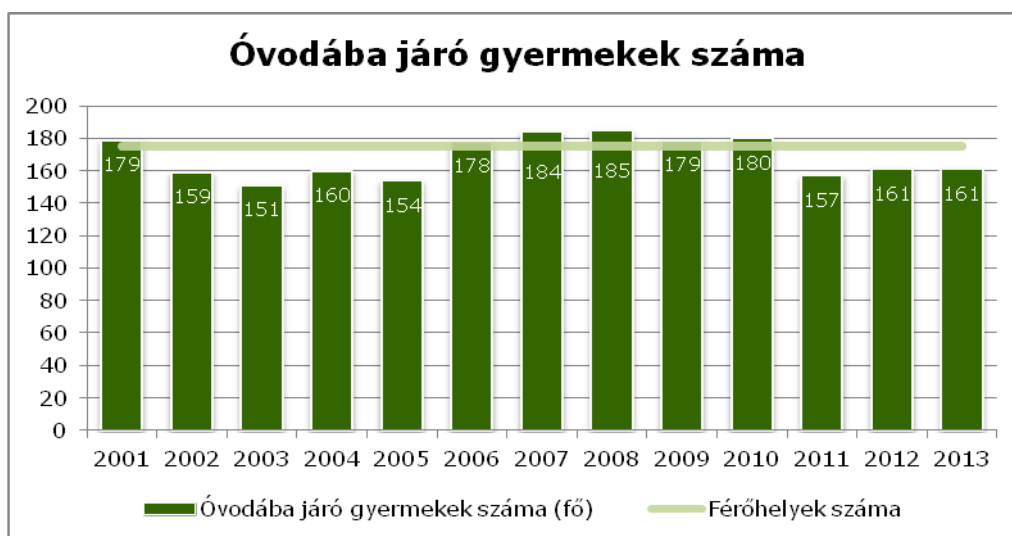
A Harkányi Óvoda 1953. október 1-jén 2 óvónővel kezdte meg működését, s folyamatosan bővült a lehetőségekhez képest.

Az 1992 januárjában átadott új óvoda méltó körülményeket teremtett a gyerekeknek és az intézmény dolgozóinak egyaránt. Az óvoda körzeti óvodaként működik, 9 település gyermekeit fogadja. Jelenleg 7 csoport van, ebből 1 csoport német nemzetiségi, ahová szülői kérésre járhat a gyermek. Különböző térítésmentes programokat, szolgáltatásokat kínál az intézmény, mint pl. úszásoktatás, hitoktatás, néptánc, gyógytestnevelés, logopédiai beszédjavítás és szószobai terápia.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelésben részesülnek.

A gyermeklétszám 150-190 fő között változik, a 175 férőhelyes óvodában.

2012-ben és 2013-ban 161 fő volt az intézménybe járó gyermekek száma, a legtöbben, 185 gyermek, 2008-ban járt az óvodába, a legkevesebb gyermek 2003-ban (151 fő).

15. ábra - Óvodába járó gyermekek száma || Forrás: KSH

Az óvodai feladatokat 33 fő látja el, ebből 15 fő pedagógus, 1 fő logopédus, 2 fő pedagógiai asszisztens, 8 fő dajka, 1 fő óvodatitkár, 1 fő ételmezésvezető, 1 fő szakácsnő, 3 fő konyhai kisegítő, 1 fő udvaros- karbantartó.

Az óvodának 300 adagos önálló főzőkonyhája van, mely biztosítja a szociálisan rászorult idősök, és más intézményen kívüliek étkeztetését.

Az óvoda épülete modern, az óvodai neveléshez szükséges funkciók betöltéséhez maximálisan megfelel. A csoportszobák tágasak, világosak, berendezésük praktikus. Minden csoporthoz külön öltöző, mosdó, gyermek étkeztető is tartozik. A gyermekek fejlesztéséhez megfelelő eszközök, jól felszerelt tornaszoba, gyermek és szakkönyvtár, a munkatársak megfelelő munkakörülményeinek biztosításához pedig nevelői,- dajkaszoza, öltözők, zuhanyzók járulnak hozzá. Játékra, sportolásra alkalmas betonteraszok és hatalmas zöld parkosított terület veszi körül az intézményt.

Az óvodai pedagógiai program célja: a sokoldalú, kiegyensúlyozott, egészséges színes egyéniségek kialakítása, harmonikus személyiségek megalapozása, fejlesztése, életkorilag a legmegfelelőbb tevékenységi forma, a tervszerű rendszeres mozgás és játék segítségével, valamint a néphagyomány ápolás, a természetóvás gazdag eszközrendszerével. Maximálisan törekednek az érzelmi biztonságot adó kapcsolatok, az egészséges életmód, az alapvető szokásrendszer megalapozására. Biztosítják a nyugodt, családi, elfogadó és együttműködő légkört, valamint a családdal való szoros együttműködést.

Kiemelt feladatként kezelik az egészségnevelést. Az intézménybe járó gyermekek egészséges életmódjuk kialakítása és biztosítása érdekében a helyi sajátosságok és óvónői elképzelések figyelembevételével és egymáshoz való közelítésével biztosítani kívánják az esélyegyenlőséget.⁹

⁹ Forrás: <http://varos.harkany.hu/intezmenyek/harkanyi-ovoda>

A **Harkány Városi Könyvtár** arra törekszik, hogy látogatói számára biztosítsa a magyar és az egyetemes kultúra kincseihez, a hazai és a nemzetközi információforrásokhoz, a hagyományos és az elektronikus dokumentumokhoz és tudáshoz való szabad hozzáférést. Ennek érdekében támogatni kívánja:

- az olvasáskultúra fejlesztését,
- a gyermekek olvasóvá nevelését,
- az egész életen át való önképzést, az oktatás különböző szintjein való tanulás segítését,
- az idők napközbeni időtöltését,
- a közéletben való aktív részvételt, a gazdaság, a kultúra, a tudomány és a művészet kérdéseiben való eligazodás lehetőségének biztosításával
- a szabadidő hasznos eltöltését,
- a könyvtárkép társadalmi megítélésének javítását.

A könyvtár fenntartója Harkány Város Önkormányzata.

A felnőttek és a gyerekek könyvtári ellátása térben és időben nem különül el.

A gyerekeket színes mesekönyvek, gyermekversek, mindentudó képeskönyvek várják. A nagyobbak kalandos, történelmi, tudományos-fantasztikus regényeket találnak a polcokon, a serdülők a szépirodalomból is válogathatnak.

Az ismeretterjesztő- és szakkönyvekben Földünkéről, a tudományról és technikáról, egzotikus növényekről és állatokról és még sok érdekes, izgalmas dologról olvashatnak a gyerekek és felnőttek egyaránt.

A könyvtárban való tájékozódást segíti a könyvtár katalógusa.

A kézikönyveket, a folyóiratokat és a sokféle társasjátékot, valamint a számítógépeket helyben használhatják.

A gyerekeknek lehetőségük van arra, hogy a házi feladatukat a könyvtárban oldják meg, ha otthon hiányoznak az alapvető kézikönyvek hozzá. Tantárgyi versenyfeladatok megoldásaihoz is segítséget nyújtanak.¹⁰

A **Harkányi Kulturális- és Sportközpont**hoz tartozik a Művelődési Ház, ahol az épületben a színházterem mellett egy kisebb konferencia-, valamint két klubterem található. A művelődési ház ad otthont minden nagyobb helyi rendezvénynek, illetve konferenciának. Jelentős szerepet vállal különböző kulturális programok, hagyományos városi rendezvények megszervezésében, mint például hangversenyek, szüreti multság, sörfesztivál, térségi és harkányi művészek bemutatkozása, nőnap, kiállítások rendezése, nemzeti és helyi ünnepek.

Az épület befogadóképessége 250 fő, önálló konyhával rendelkezik, így alkalmas akár lakodalmak lebonyolítására is. Az épületben található a helyi könyvtár is, ahol egy internet kapcsolattal rendelkező számítógép terem üzemel 12 géppel.

A Sportcsarnok szintén a Kulturális- és Sportközponthoz tartozó létesítmény. Az épület 1996 nyarán készült el, melyet június 30-án adtak át rendeltetésének.

¹⁰ **Forrás:** <http://varos.harkany.hu/intezmenyek/harkany-varosi-konyvtar>

A csarnok küzdőtere 1 125 m²-es, a sportcsarnok a különböző versenyek – pl. nemzetközi asztalitenisz és biliárd –, az iskolai testnevelés mellett otthont ad számos kulturális és szórakoztató programnak, egyebek között gyermekműsoroknak és koncerteknek is.

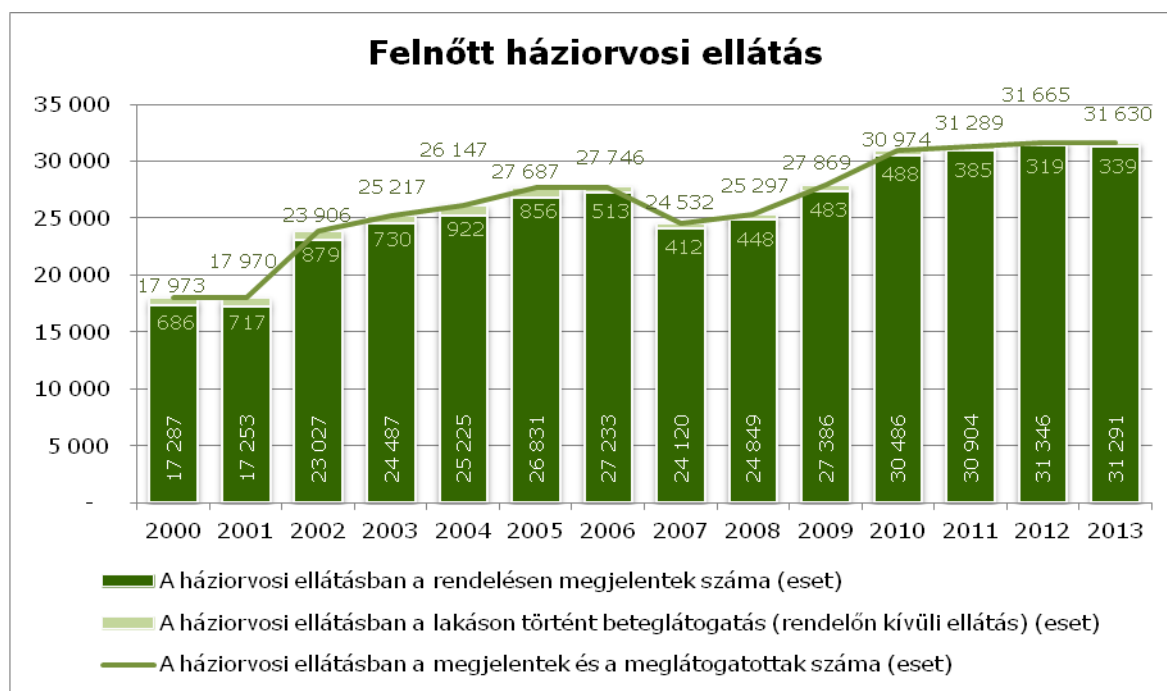
A sportcsarnok szomszédságában 2 füves futballpálya, egy műfüves- és két salakos tenispálya található a hozzá tartozó öltözőkkel és vizesblokkal.

A harmadik Kulturális és Sportközponthoz tartozó épület a Terehegyi Faluház. A nemrég felújított épület szolgálja a kikapcsolódást hatalmas kertjével és udvarával, valamint otthont ad többek között házasságkötéseknek, konferenciáknak és közgyűléseknek is.¹¹

Egészségügy

Harkány városában 2 felnőtt, és 1 gyermek háziorvosi rendelő található.

A KSH adatai szerint a felnőtt háziorvosi ellátás nagy részét a rendelésen megjelentek száma teszi ki, kisebb arányban vannak azok, akik beteglátogatás keretében kerültek ellátásra. Az ellátottak száma 2012-es évhez képest csökkent, de a 2000-es évhez képest nagymértékben, 45%-kal nőtt. Az ellátottak száma 2010 óta közel egy szinten van, de meghaladja a 30 000-es értéket.

16. ábra - Felnőtt háziorvosi ellátás || Forrás: KSH

A gyermekek háziorvosi ellátásában nem figyelhető meg olyan egyértelmű tendencia, mint a felnőttek ellátásában, tehát a 2000-es évekhez képest nem változott nagymértékben. 2000-ben 6 503 gyermeket láttak el összesen, 2013-ban pedig 6 287-et. A két időszak között a 2001 és 2003-as években volt ennél magasabb az ellátott gyermekek száma. A legalacsonyabb 2012-ben volt, amikor 5 234 gyermeket láttak el.

¹¹ Forrás: <http://varos.harkany.hu/intezmenyek/harkanyi-kulturalis-es-sportkozpont>

17. ábra - Gyermekek háziorvosi ellátás || Forrás: KSH

A gyermekek rendelőn kívüli ellátása 2000 és 2001-ben volt a legmagasabb, 563, illetve 734 esettel. Az elmúlt években ez az érték valamivel 100 eset fölött mozgott.

A településen megtalálható még fogorvosi szolgálat, védőnői szolgálat, orvosi ügyelet is.

A város legmeghatározóbb idegenforgalmi bázisához, a fürdőhöz, a fürdőre épülve is kapcsolódik egészségügyi szolgáltatás.

Ennek keretében működik a Zsigmondy Vilmos Harkányi Gyógyfürdőkórház Nonprofit Kft.

A folyamatos fejlesztéseknek köszönhetően az intézmény kívül-belül megújult. A harkányi gyógyhelyi fejlesztés nem csak a Dél-Dunántúl, hanem Magyarország egészét tekintve is egyedi, kiemelt jelentőséggel bíró projekt. Jelentőségét a harkányi gyógyvíz egyedülálló gyógyhatására épülő komplexitása jelenti. A medencecsarnok a rekonstrukció során a kórháznak egy teljesen korszerű, elegáns részévé zárkozott fel.

Az infrastruktúra átalakításának kezdeti lépései 2002-ig nyúlnak vissza, már ekkor megfogalmazódott az a fajta szükséglet, amely az épület betegek általi gördülékenyebb megközelítését, tereinek mind hatékonyabb kihasználását, azok korszerűsítését célozta meg. A kórház mindeddig is ismert és elismert hatékony gyógyító tevékenységének további fejlesztését és még hatékonyabbá tételét modern berendezések és eszközök beszerzése is segíti.

Szakterületek:

- Krónikus belgyógyászat
- Testsúlycsökkentő program
- Psoriasis-gondozás
- Programozott nőgyógyászati ellátás
- Mozgásszervi rehabilitáció
- Programozott kardiológiai rehabilitáció
- Aktív reumatológiai ellátás

Szolgáltatások

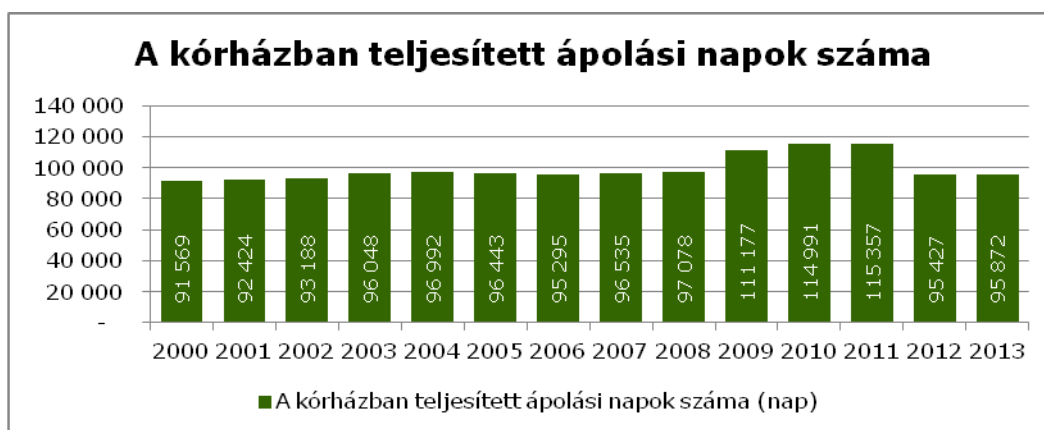
- Rehabilitációs utókezelést és gondozást nyújtó fekvőbeteg ellátás
- Járóbeteg szakorvosi ellátása és az ahhoz kapcsolódó gyógyfürdő-szolgáltatás
- Egyetemi és főiskolai gyakorlati oktatás
- Iskolarendszeren kívüli szakmai oktatás, vizsgáztatás
- Munkahelyi vendéglátás
- Egyéb szálláshely szolgáltatás

A kórház OEP által finanszírozott kapacitása:

- Fekvőbeteg-osztályok:
- Korai mozgásszervi rehabilitáció: 122 ágy
- Programozott mozgásszervi rehabilitáció: 88 ágy
- Krónikus belgyógyászat: 50 ágy

Járóbeteg-ellátás: heti 177 szakorvosi és 80 nem szakorvosi óraszám.¹²

A kórházban a KSH adatai szerint a teljesített ápolási napok száma a 2009 és 2011 közötti időszakban meghaladta a 110 000 napot, a többi évben 91 000 és 98 000 nap között alakult. A legutóbbi évben, 2013-ban 95 872 volt, mely valamelyest magasabb, mint az egyvel korábbi évhez képest, 2012-ben 95 427 nap volt.

18. ábra - A kórházban teljesített ápolási napok || Forrás: KSH

A kórház célja minőségében és kínálatában az európai piacon versenyképes rehabilitációs és gondozó központtá fejlődés. A mozgásszervi,- nőgyógyászati- rehabilitáció és a bőrgyógyászati gondozás szakterületén, a harkányi gyógyvíz hatásossága klinikai szintű vizsgálatokkal igazolásra került. További feladatuk a kutatások folytatása a Pécsi Tudományegyetem gyógyszeres kutatóintézetével közösen a harkányi gyógyvíz hatásmechanizmusának feltárása érdekében.¹³

¹² Forrás: <http://www.harkanykorhaz.hu/hu>

¹³ Forrás: <http://www.harkanykorhaz.hu/hu>

Szociális ellátások

A városban a szociális ellátások hiányosak:

Bölcsőde nem működik a városban, amely nagyban megnehezíti a munkába visszatérni kívánó nők lehetőségeit. A legközelebbi bölcsőde Siklóson van, amely 2 csoporttal működik, és 26 gyermeket tud befogadni. A helyben dolgozni kívánó, kisgyermekes anyukák tehát ingázni kényszerülnek, ha vissza szeretnének térni a munka világába.

Az idősek ellátására sincs megfelelő intézmény Harkányban, sem nappali, sem bentlakásos ellátás, a róluk való gondoskodást a Siklósi Szociális Szolgáltató Központ Alapellátási Központja látja el 2009 óta.

Védőnői szolgálat:

A védőnői szolgálat a prevencióra épül, a gyermekek látogatásával, tanácsadással biztosítják a megelőzést.

Harkányban jelenleg 2 védőnő tevékenykedik.

Szociális lakhatás:

A szociális lakásállomány 5-10 lakás között változik. A szociálisan rászoruló lakáshoz jutását lehetőségeihez mérten segíti az Önkormányzat. A lakáshoz jutás helyi támogatásának rendjéről, az önkormányzat intézményei dolgozóinak lakáshoz jutási támogatásáról helyi rendelet született, és a város rendelkezik szociális rendelettel is. Ezek szerint a Város Képviselő testületének Szociális Bizottsága javaslata alapján a Testület dönt.

2011-ben lakásfenntartási támogatásban a KSH adatai alapján 134 főt részesítettek.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény változásáról:

A pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszere 2015. március 1- től jelentős mértékben átalakult: az állam és az önkormányzat segélyezéssel kapcsolatos feladatai élesen elválasztásra kerülnek.

A helyi önkormányzatok felelőssége növekszik a helyi közösség szociális biztonságának erősítésében, a szociális segélyek biztosításában.

A kötelezően nyújtandó ellátásokat 2015. március 1-től a járási hivatalok állapítják meg. Ezek az ellátások a következők:

- aktív korúak ellátása,
- időskorúak járadéka,
- ápolási díj (alapösszegű, emelt összegű és kiemelt ápolási díj),
- közgyógyellátás (alanyi és normatív formák),
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.

A hatáskörváltás tehát az aktív korúak ellátását érinti, a felsorolt többi ellátást az eddigiekben is a járási hivatalok állapították meg.

Egyéb támogatás biztosításáról a települési önkormányzatok döntenek. Az önkormányzatok által nyújtható támogatás neve egységesen települési támogatás lesz, amelynek jogosultsági feltételeit, típusait az önkormányzatok határozhatják meg.

A legfrissebb, 2013. évi KSH adatbázis alapján a szociális ellátásokban részesülők számával kapcsolatos fontosabb számadatok a következők:

Harkány városában havi szinten átlagosan 27 fő részesült foglalkoztatást helyettesítő támogatásban. A településen álláskeresői ellátásban 13 fő, szociális támogatásban 17 fő nyilvántartott álláskereső részesült.

Ápolási díjban 2013-ban 21 fő részesült, míg a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma 45 fő (2013.év) volt. Ugyanebben az évben házi segítségnyújtást is 45 fő vett igénybe.

Harkányban 1 db, legfeljebb 34 főt ellátó tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény van jelen, ahol a gondozottak száma 33 fő.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben 88 fő, rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben pedig 54 fő részesült a KSH adatai szerint 2013-ban.

A 869 fő öregségi nyugdíjban részesült közül mindössze 2 fő részesült az időskorúak járadékában 2013-ban.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Harkány a Helyi Esélyegyenlőségi Program által kívánja biztosítani az esélyegyenlőséget a településen.

Célok:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosítása
- biztosítani a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét
- biztosítani a diszkriminációmentességet,
- biztosítani a szegregációmentességet

A 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1 § (2) bekezdésének előírása értelmében a HEP célcsoportjai a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a:

- mélyszegénységben élők
- romák
- gyermekek
- nők
- idősek és
- fogyatékkal élők.

A HEP-ben megfogalmazott intézkedések a fenti célcsoportokra vonatkozóan:

Mélyszegénységben élők és romák

- Helyi adatgyűjtés a mélyszegénységben élők számának felderítésére
- Felnőttképzési, átképzési lehetőségek felmérése

Gyermekek

- Helyi adatgyűjtés a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számának felderítésére
- Igények felmérése a szünidei, nyári étkeztetés megszervezésére

Nők

- Igény és forrás felmérése bölcsőde vagy családi napközi létrehozására
- Együttműködést létrehozni a családon belüli erőszak felderítésére

Idősek

- Igények és önkormányzati források felmérése idősek nappali ellátása telephelyének létrehozására
- Igények és források felmérése az idősek foglalkoztatását támogató programokra

Fogyatékkal élők

- Pályázati források keresése a középületek akadálymentesítésére
- Tárgyalások kezdeményezése a Pannon Volán Zrt. vezetésével (a távolsági autóbuszokon nincs alacsony padlójú, vagy ilyen rámpával felszerelt autóbusz)¹⁴

1.9. A település gazdasága

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Harkány városa alapvetően (ahogy a későbbiekben látszani is fog) turisztikai szerepkörű város. Így a településen lévő gazdasági egységek nagy része ennek a turisztikai szerepkörnek a kiegészítő szolgáltatása, azaz a városban lévő vállalkozások főként a turizmusból, az ide érkező turistákból kíván magának bevételt generálni.

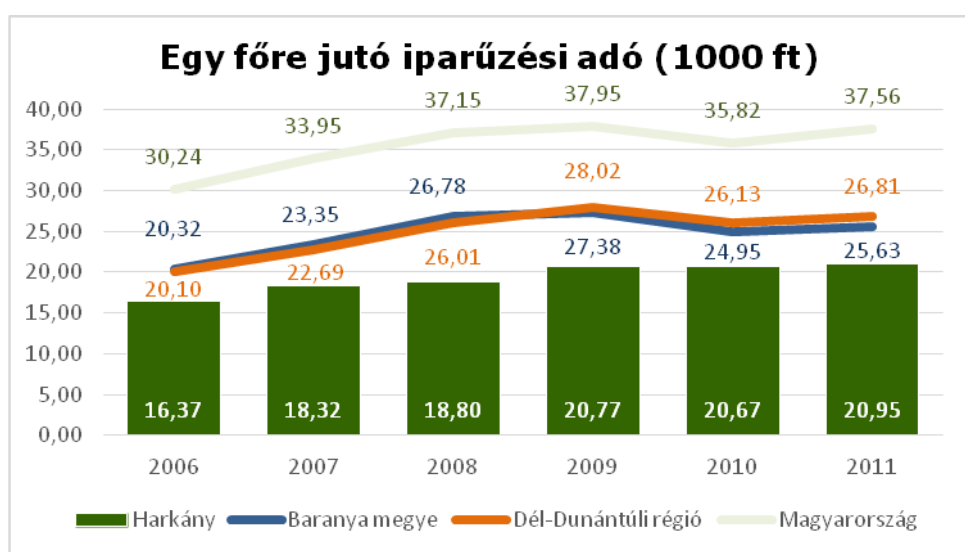
Harkány városában a regisztrált GFO'11 szerinti vállalkozások száma 2013-ban 1023 db volt, mely a 2012-es évhez képest 1%-ot csökkent, abban az évben ugyanis 1033 vállalkozás volt a településen. A 2010-es évben 1026 db volt, így megállapítható, hogy a vizsgált 3 év közül a legkevesebb vállalkozás 2013-ban volt Harkányban.

¹⁴ **Forrás:** Harkány Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

7. táblázat - Regisztrált vállalkozások száma - GFO'11 (db) || Forrás: KSH

	0 és ismeretlen fős	1-9 fős	10-19 fős	20-49 fős	50-249 fős	250-499 fős	500 és több fős	Összesen
2011	343	666	13	3	1	0	0	1026
2012	353	659	16	3	2	0	0	1033
2013	355	648	14	4	2	0	0	1023

A regisztrált vállalkozások többsége 1-9 fős, 2013-ban az összes regisztrált vállalkozás 63%-a tartozott ebbe a kategóriába. Számuk 2011 óta csökken. A 2. legnagyobb számban a 0 és ismeretlen fős regisztrált vállalkozások vannak jelen a településen, 2013-ban 35%-ot tett ki az arányuk. A maradék 2%-on osztozik a 10-19, a 20-49 és az 50-249 vállalkozási kategóriák. 50-249 főt foglalkoztató vállalkozásnál a településen jelenleg nincs nagyobb.

19. ábra - Egy főre jutó iparűzési adó || Forrás: KSH

Az egy főre jutó iparűzési adó ugyan növekvő tendenciát mutat a településen, 2006-hoz képest, de még így is jóval elmarad a megyei, a régiós, és az országos értékhez képest is.

Mindez alátámasztja a város háttérbe szoruló ipari szerepkörét.

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Mezőgazdaság

Harkányban az egyéni gazdaságok vannak nagyobb számban jelen, és birtokolnak nagyobb földterületeket. 2000-ben 217 egyéni gazdaság volt a településen, mely 2010-re 166-ra csökkent. A tulajdonukban lévő földterület 2000-ben 11 894 330 (1 189 ha) m² volt, de ennek mérete is csökkent, 10 054 710 m²-re (1 055 ha).

A településen összességében legnagyobb részben szántóként használják a földterületeket, 977,8 ha-on gazdálkodnak, ami az összes földterület 38,1%-a. Az erdők aránya 26,6%, ami 683,3 ha-t jelent, a szőlők területe 89,6 ha, ami arányaiban 3,5%-ot tesz ki, a gyep 8,5%-ot (218,7 ha), a gyümölcsös 2,7%-ot (71 ha).

Művelés alól kivett területként 528,3 ha-t tartanak nyilván.

Művelési ág	ha	%
erdő, fásított terület	683,3	26,6
gyep (rét, legelő)	218,7	8,5
gyümölcsös, kert	71,0	2,7
kivett	528,3	20,6
szántó	977,8	38,1
szőlő	89,6	3,5
Összesen	2568,7	100

Állattenyésztés

Harkány városában a 2000 és 2010 közötti időszakban az egyéni gazdaságokban a sertés és a szárnyas állatok tartása emelhető ki. A sertések száma azonban nagy arányban, közel 77%-kal esett vissza 2000-hez képest, 570 egyedről 127 db-ra.

A szárnyasok közül a tyúkállomány csökkent, 2 499-ről 1 643 db-ra, a pulykatenyésztés teljesen megszűnt a településen, a kacsák állománya viszont 70-ről 133 db-ra nőtt.

Növekedett emellett a nyúlállomány is, 71-ről 363 db-ra.

Mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek nem folytattak állattartó tevékenységet sem 2000-ben, sem 2010-ben.

A 2014-2020-as időszakban rövid- (2-3) és középtávon (3-8) az új támogatási irányelvekre alapozva, lehetséges, hogy a településen ismét növekedni fog az állattartás súlya. Az új irányelvek a korábbi, csak terület alapú támogatásokat felülről korlátozzák, illetve a magasabb támogatást állattartáshoz kötik. Ezen túl a jövőben ezt a trendet ösztönzi várhatóan a feldolgozóipar támogatása is (működés-jogi-, kereskedelmi szabályzók és beruházási támogatások, ÁFA-kedvezmények, mint pl. a sertés ÁFA 5%-ra csökkentése, mg-i foglalkoztatottak járulék kedvezménye, stb.).

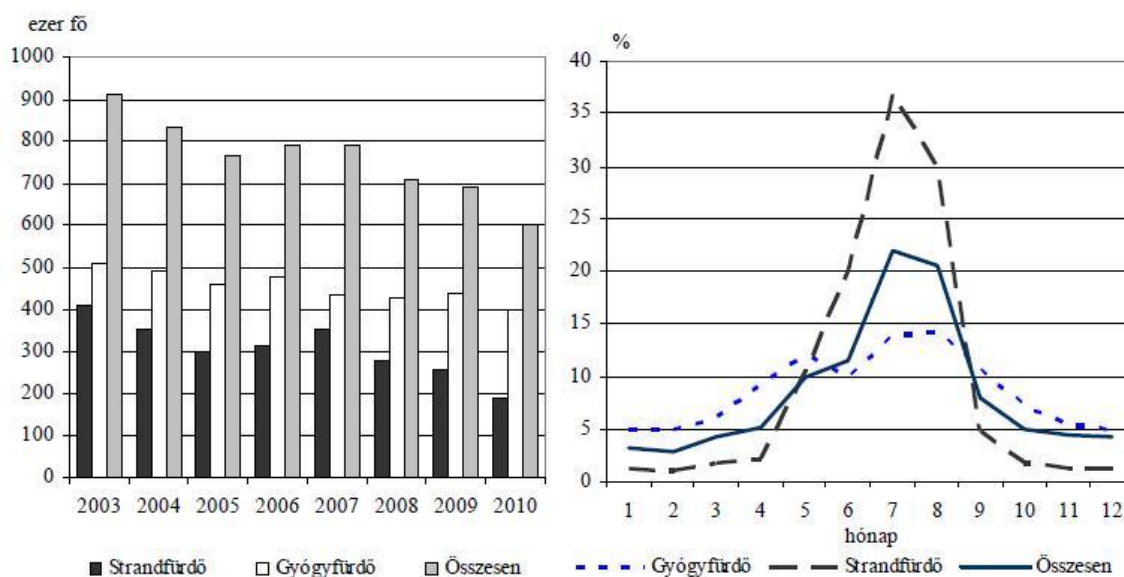
Turizmus, idegenforgalom

Annak ellenére, hogy az 1999-ben várossá nyilvánított Harkány 1824 óta ismert gyógyászati célú fürdőhely (a fürdő maga 1933-ban nyerte el a gyógyfürdő rangot), a település nem tartozik Magyarország turisztikailag legfrekvenciáltabb települései közé: a magyarországi fürdővárosok kereskedelmi szálláshelyein eltöltött vendégéjszakák alapján felállított 2010. évi települési rangsorban a 15. volt.

A harkányi fürdő története a reformkor időszakáig nyúlnak vissza. Miután felismerték a víz kedvező élettani hatásait, a kádakba töltött kénes víz iránti növekvő kereslet igényeinek kielégítésére 1828-ban egy 28 szobás szálloda és egy azt körülvevő park létesült. A történelem során a fürdő fejlődése időnként ugyan megtorpant, de a fás-ligetes, pihenésre, regenerálódásra alkalmas környezet megfelelő feltételeket kínált az

1866 óta artézi víz táplálta gyógyászati létesítmény 1960-as évekbeli fejlesztésére (fénykorában 220 ágyas gyógyfürdőkórház üzemelt Harkányban). A valódi áttörést a 2003-ban felújított, európai összehasonlításban is versenyképpessé tett fürdő átadása hozta, a magyar kormány (európai uniós támogatásból) 750 millió forinttal támogatta az összességében 1,7 milliárd forint beruházással megvalósult korszerű létesítmény kialakítását. A fürdőkomplexumot pillanatnyilag két, jól elkülöníthető részleg alkotja, az egyikben a 21. századi követelményeknek minden tekintetben megfelelő fedett, télen és nyáron egyaránt üzemelő gyógyfürdő, a másikon kizárólag a nyári szezonban nyitva tartó strandfürdő található.

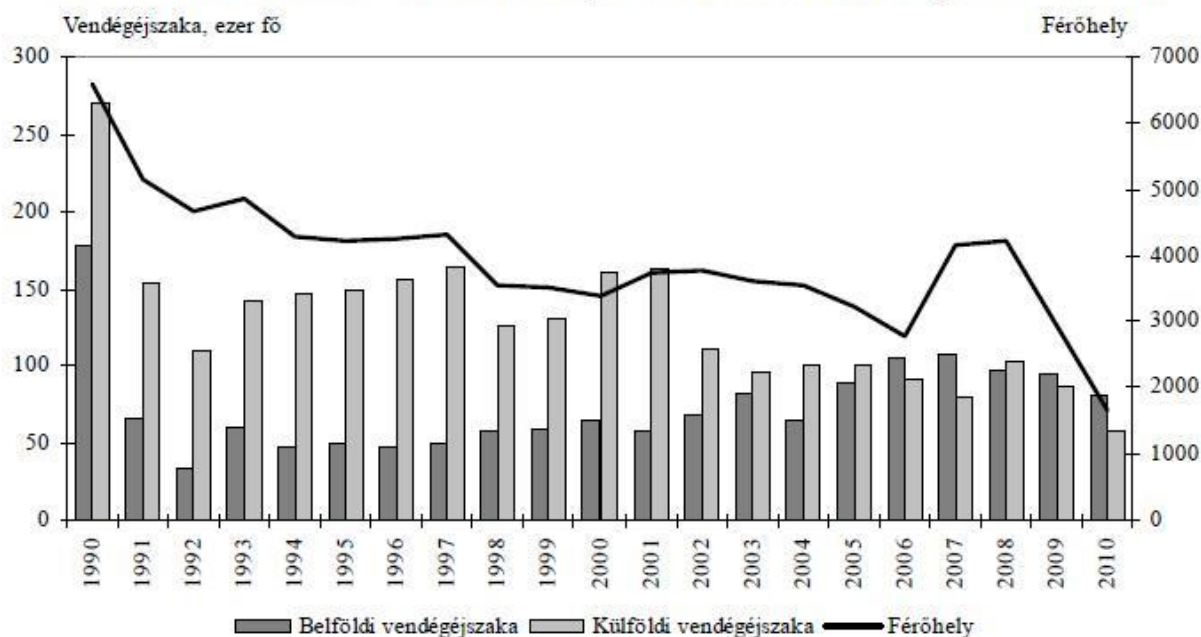
A harkányi fürdőkomplexum forgalma és a kereslet szezonalitása, 2003–2010

20. ábra - A harkányi fürdő forgalma || Forrás: dr. Michalkó Gábor – dr. Bakucz Márta – dr. Rácz Tamara - A fürdőfejlesztés hatása Harkány lakosságának életminőségére

A felújítás következtében 2010-ig a látogatószám nem indult növekedésnek. A 2003 és 2010 között a létesítmény forgalma 50%-kal, a gyógyfürdőé pedig 22,5%-kal csökkent. A vizsgált időszakot alapul véve naponta átlagosan 2000 vendég fordult meg a fürdőben, ami Harkány népességszámához viszonyítva tekintélyes forgalmat jelent. Miközben a strandfürdő forgalma az időjárással összefüggésben erős szezonalitást mutat (a legkeresettebb július és a legkevésbé látogatott december között 35,6 százalékpont a különbség), addig a gyógyfürdő részleg esetében a szezonális mértéke már csak 9,5 százalékpont volt. A fürdőkomplexum teljes forgalmát vizsgálva is érdemi szezonális mutatható ki (18,6 százalékpont), ami elsősorban a szálláshelyek és a vendéglátó-ipari egységek igénybevitelében jelentkezik. Mindez a munkahelyek instabilitásában, a jövedelmek nehéz tervezhetőségében és a település úthálózatának, közterületeinek, kiskereskedelmi egységeinek ingadozó terhelésében érezteti hatását.

A kereslet és a kínálat alakulása Harkány kereskedelmi szálláshelyein, 1990–2010

Forrás: KSH.

21. ábra - Kereslet és kínálat alakulása a kereskedelmi szálláshelyeken || Forrás: dr. Michalkó Gábor – dr. Bakucz Márta – dr. Rátz Tamara - A fürdőfejlesztés hatása Harkány lakosságának életminőségére

Harkány kereskedelmi szálláshelyein mért vendégforgalma a rendszerváltozás óta eltelt két évtized alatt 1/3-ára esett vissza, 2010-ben közel 300 ezerrel kevesebb vendégéjszakát regisztráltak a fürdővárosban, mint 1990-ben (18. ábra). A drasztikus visszaesés hátterében különösen a külföldiek elmaradása húzódik, 2010-ben 79%-kal kevesebb külföldi vendég tartózkodott Harkányban, mint 1990-ben. Az 1991-ben kirobbant délszláv válság jelentősen visszavetette az egykori magyar–jugoszláv határtól néhány kilométerre fekvő település nemzetközi vendégforgalmát, de a rendszerváltozást követő drágulás sem kedvezett a korábban megszokott kedvező ár-érték aránynak, ami miatt a viszonylagos olcsósághoz szokott külföldiek háttal fordítottak a fürdővárosnak. A belföldi kereslet hirtelen zuhanását a rendszerváltozással együtt járó társadalmi-gazdasági krízis következményei indokolják. A 2002-ben bekövetkező újabb látványos zuhanást (aminek hátterében a fürdőfelújítás miatti részleges bezárás húzódik) megelőző, illetve az azt követő években a Harkány iránti kereslet viszonylag kiegyenlítettnek mondható. A felújított fürdő 2003. évi megnyitását követően alig észrevehetően élénkült a város vendégforgalma, tehát sem maga a beruházás, sem Magyarország 2004. évi európai uniós csatlakozásából eredő fokozottabb nemzetközi érdeklődés nem emelte érdemben a külföldi kereslet szintjét. A 2008 óta tartó gazdasági válság pedig újabb csökkenéssel párosul.

2006-tól kezdődően (a 2008-as évet leszámítva) a belföldi vendégek töltöttek el több vendégéjszakát, a külföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma pedig tovább csökkent, 2013-ig.

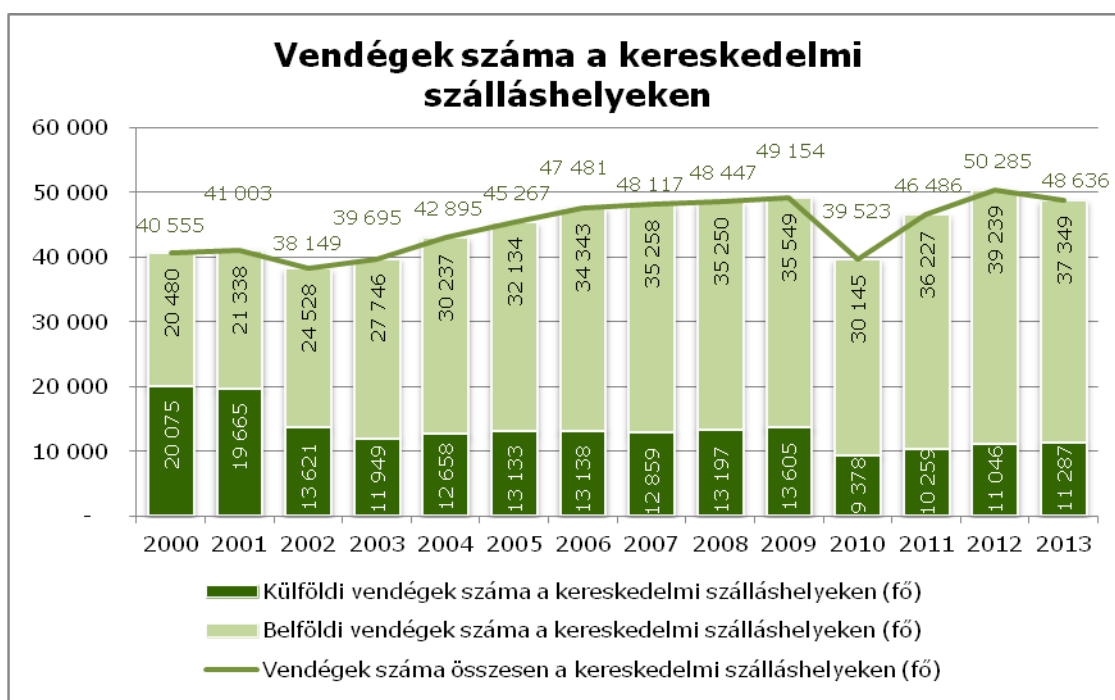

22. ábra Vendégéjszakák számának alakulása 2000 és 2013 között || Forrás: KSH

A vendégéjszakák számának alakulása 2010. után valamelyest növekedett, ám 2012 után újból csökkent, valamint a 2010. előtti értékeket továbbra sem érte el.

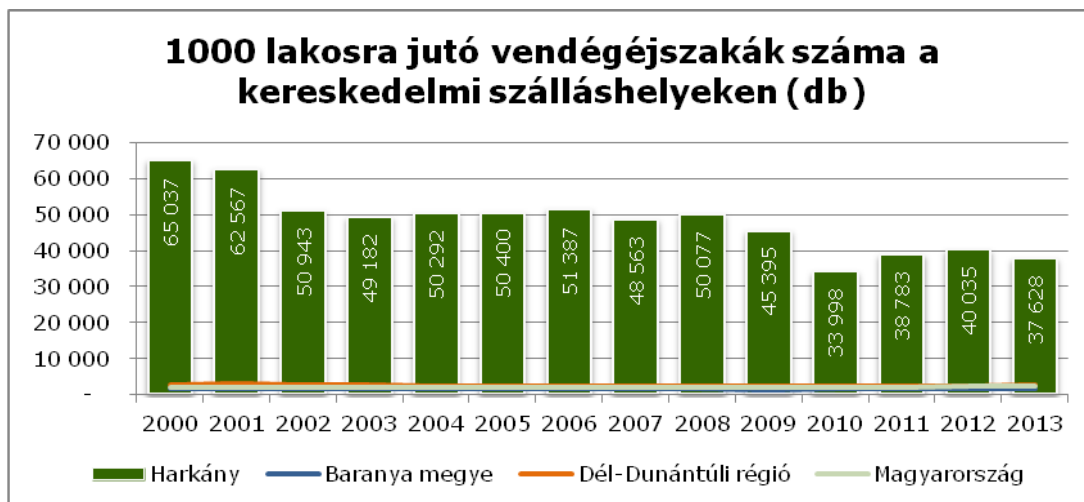
A vendégéjszakák csökkenése ellenére a vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken 2000-hez képest növekedni tudott. A 2010-es törés, ahogy a korábbi ábrán látszik a vendégek számában is megmutatkozik.

Mindez azt jelenti, hogy a településen csökkent a maradási idő, egy vendég átlagosan 3,2 napot töltött el a településen 2013-ban, míg 2000-ben 5,5 nap volt az átlagos maradási idő.

23. ábra - Vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken || Forrás: KSH

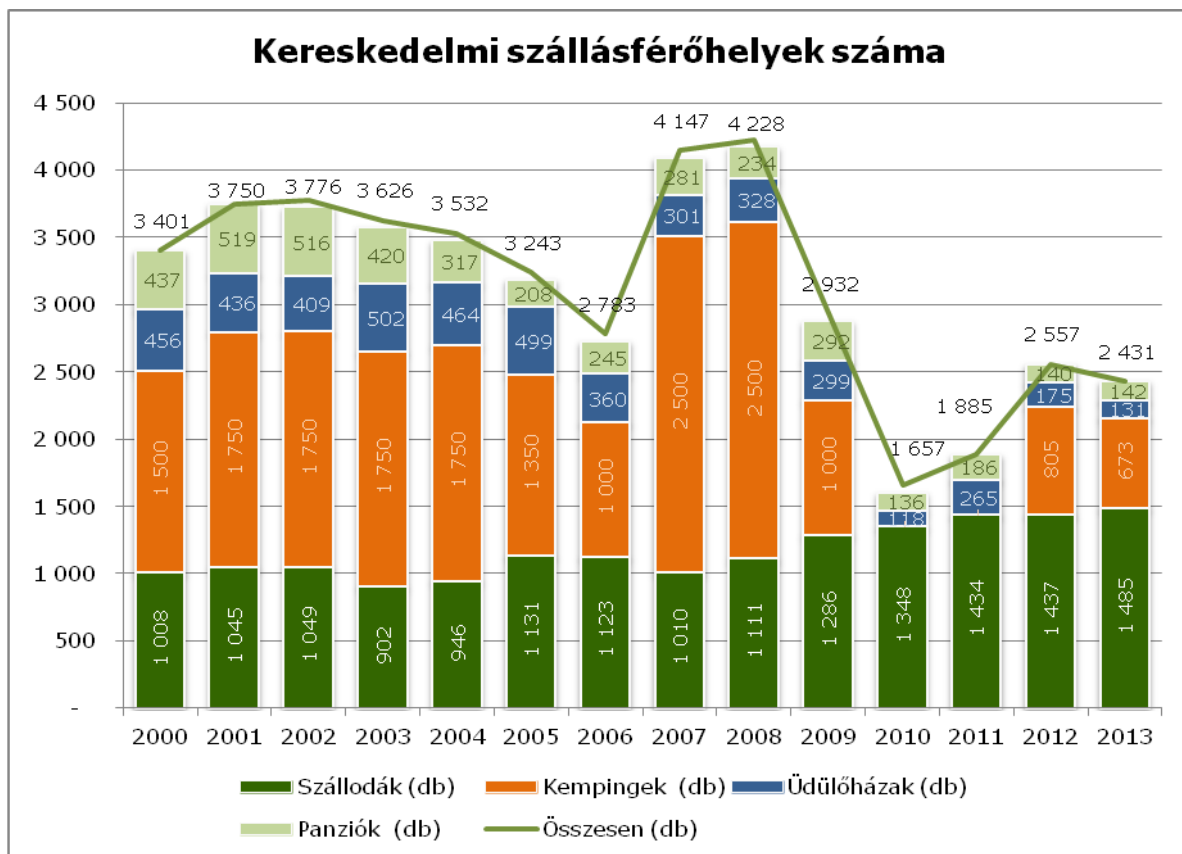
Az 1000 lakosra jutó vendégéjszakák számát összehasonlítva a megyei, a régiós és az országos értékekkel, megállapítható, Harkány városának dominanciája. Ez azt jelenti, hogy a városban 1000 lakosra 2013-ban 37 628 vendégéjszaka jutott, míg ugyanebben az évben, Baranya megyében csupán 1 661, a Dél-Dunántúli régióban mindössze 2 649, és országosan is csak 2 325 db vendégéjszaka jutott 1000 lakosra.

24. ábra - 1000 lakosra jutó vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken || Forrás: KSH

A tendencia párhuzamban áll a 22. ábrán látható vendégéjszakák számának alakulásával.

A kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek száma 1990 óta csökkenő tendenciát mutat, kizárólag 2007-ben regisztráltak lényeges kínálatbővülést, ami a 2009-es, valamint a 2010-es évre nagymértékben vissza is esett, 2012-ben tudott valamelyest ismét növekedni, 2013-ban 2 431 db férőhely volt.

25. ábra - A kereskedelmi szállásférőhelyek száma Harkányban || Forrás: KSH

Harkány kereskedelmi szálláshelykínálata a fürdő környezetében koncentrálódik, a mennyiségi visszaesés a minőség növekedésével párosult.

A városban 3 négycsillagos szálloda működik, az egyiket (Hotel Dráva) 2006-ban, a másikat (Thermal Hotel) 2010-ban adták át az eredeti épületek felújítása után (a 2000-ben megnyitott Hotel Xavin 2014-ben lett négycsillagos). A 12 db háromcsillagos hotel mellett több magas minőségű szolgáltatást nyújtó apartmanház is áll a településre látogatók rendelkezésére.

Harkány turisztikai kínálatának egyik sajátossága, hogy a kereskedelmi szálláshelyeket jelentősen meghaladó magánszálláshely kínálat áll a városba érkező vendégek rendelkezésére. Harkányban 2013-ban 1 196 vendéglátó kínált 4 431 férőhelyen magánszállást, ez közel 2-szerese a város teljes kereskedelmi szálláshely kapacitásának. Az ezt megelőző években folyamatosan csökkent a számuk, és a férőhelyek száma is. 2010-ben volt a legtöbb, 1748 vendéglátó kínált 7575 férőhelyen magánszállást, ami 4,5-szerese volt a város teljes kereskedelmi szálláshely kapacitásának. 2011-ben 1 697, 2012-ben 1 514 egyéb szálláshelyadó volt a városban.

Mivel Harkányban 1814 lakás található, az adatok bizonyos fokig a helyi lakosság turizmusban való érintettségét is reprezentálják. Ha ehhez hozzávesszük, hogy Harkány teljes ingatlanállományának jelentős része üdülő (amit azok tulajdonosai minden bizonnyal szabadidős céllal hasznosítanak – második otthonok), úgy feltételezhetjük, hogy a helyi lakosságon túlmenően az üdültulajdonosok is a település turisztikai kínálatának haszonélvezői közé tartoznak. A fürdő versenyképessége mind a helyi lakosságnak, mind az üdültulajdonosoknak létfontosságú kérdés.

Előbbiek a vendégforgalommal összefüggő egzisztenciájuk révén ezer szállal kötődnek a fürdőhöz, utóbbiak pedig saját (rokonaik, ismerőseik) szabadidős tevékenységük minőségi tényezőin túlmenően ingatlanjaik értékében, piacképes mivoltában észlelik a fürdő működésének eredményességét.¹⁵

26. ábra - Egy főre jutó idegenforgalmi adó || Forrás: KSH

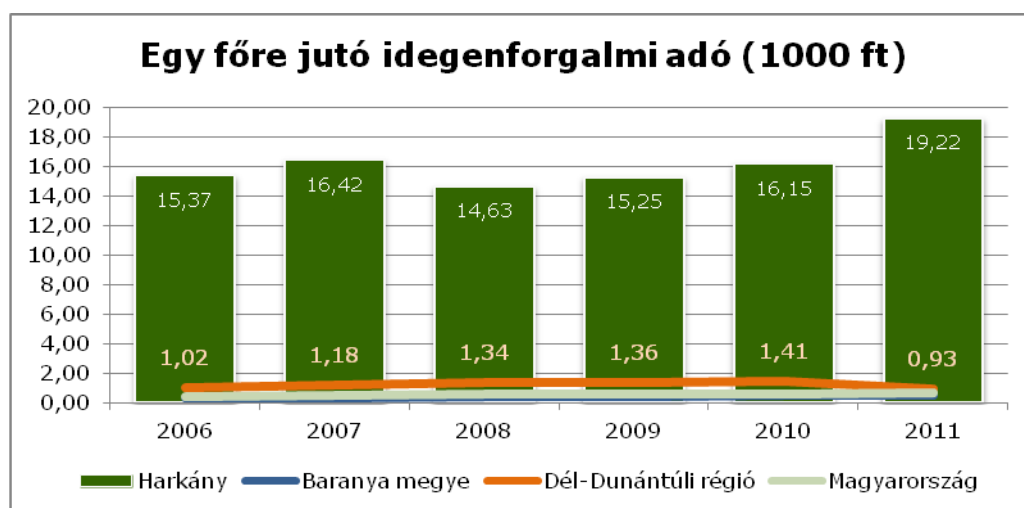
Harkány idegenforgalmi adóbevételei 2008 óta növekednek, 2011-ben 19 220 Ft bevétel jutott egy főre.

Ezzel szemben a megyei, a régiós és az országos adatok jóval elmaradnak.

2011-ben a megyében egy főre 480, a régióban 930, az országban pedig 660 Ft jutott.

Egy főre jutó idegenforgalmi adó (1000 Ft)				
	Harkány	Baranya megye	Dél-Dunántúli régió	Magyarország
2006	15,37	0,28	1,02	0,44
2007	16,42	0,31	1,18	0,49
2008	14,63	0,38	1,34	0,54
2009	15,25	0,38	1,36	0,56
2010	16,15	0,48	1,41	0,59
2011	19,22	0,48	0,93	0,66

Ezek az adatok is tükrözik Harkány turisztikai erejét.

27. ábra - Egy főre jutó idegenforgalmi adó || Forrás: KSH

Kereskedelem, vendéglátás

Harkáynak a fő gazdasági ágazata a turizmus, ennek megfelelően a kereskedelem és vendéglátás is a vendégek kiszolgálására épült ki.

Harkányban 2013-ban 162 db kiskereskedelmi üzlet volt, ami a 2000-es évek adataihoz képest (141 db) 13%-kal magasabb.

Nagy számban vannak jelen a településen az élelmiszer vegyes üzletek és áruházak (13 db), a ruházati szaküzletek (62 db), a vendéglátóhelyek (99 db), az éttermek, büfék (64 db), és az italüzletek és zenés szórakozóhelyek (20 db) is.

¹⁵ **Forrás:** dr. Michalkó Gábor – dr. Bakucz Márta – dr. Rátz Tamara - A fürdőfejlesztés hatása Harkány lakosságának életminőségére

Ezen túl természetesen a városi jellegű szolgáltató egységek is megtalálhatók, melyek a lakosság és az ide látogatók igényeit is kielégítik (egyéb gyümölcs és élelmiszer üzletek, autószervezek, műszaki cikk üzletek, stb.).

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

A Harkányi Gyógyfürdő teljes területe 13,5 ha, kb. 1,5 ha szabad terület van, amely teljesen kihasználatlan. A fürdő infrastruktúrája elavult, az épületek 60%-a rossz állapotban van, a fedett, 2. számú medence tetőszerkezetét életveszélyesnek nyilvánították, ezért le kellett bontani.

A 1,5 ha-os szabad terület rendelkezésre állása nem indokolja a fürdő területi fejlődését.

Egy 5*-os szálloda csak közvetlen fürdőkapcsolattal, esetleg a fürdő területén belül lenne csak célszerű. A fürdő színvonalának növelésére kialakítható lenne a fürdő területén apartmanok és szolgáltató létesítmények.

Napjainkban a fürdő problémái:

- Túl nagy terület
- Túl nagy hitelállomány
- Túl elavult infrastruktúra

A jelenlegi területen megvalósíthatóak lennének az esetleges fejlesztések.

Mind a fürdőt, mind pedig a kórházat fejleszteni kellene. Egy meglévő kapacitással, de lényegesen jobb infrastruktúrával üzemelő fürdő visszacsábíthatná a vendégeket a városba, és növekedhetne az tartózkodási idő is.

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

Harkány városa az 58-as főút mentén fekszik, ez az út köti össze a várost Péccsel, illetve Horvátországgal.

A fürdőváros Budapesttől 245 km-re fekszik, autópályán 2,5 óra alatt érhető el. Vasútállomása nincs, így a régió- és egyben megyeközpontból, Pécsről lehet a félóránként induló menetrend szerinti autóbusszal elérni. Ha Budapestről tömegközlekedéssel kívánunk Harkányba eljutni, akkor vasútra kell szállni, a Budapest–Pécs távolságot IC járáttal 2 óra 40 perc alatt tehetjük meg, amihez hozzá kell kalkulálni a Pécs–Harkány autóbusz utat is, amely közel 40 perc. Ha az átszállásokat és az esetleges késéseket is figyelembe vesszük, akkor 3,5–4 órát is igénybe vehet az utazás.

Tekintettel arra, hogy Harkány főként az idősebb korosztály keresletére építő egészségturisztikai centrum, a település megközelíthetősége nem erősíti annak versenyképességét.¹⁶

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Harkány nemzetköziségét nemcsak a turizmusiparban realizálódó vendégforgalom, hanem a település ingatlanpiacán jelen lévő külföldi kereslet is reprezentálja. A városban 2001–2009 között 143 külföldi állampolgár jutott ingatlanhoz, akiknek többsége (53,1%) német állampolgár volt. A külföldi ingatlantulajdonosok egy része egész évben (életvitelszerűen), mások szezonálisan (fürdőlátogatóként) hasznosítják az ingatlant, amelyben időnként rokonaikat, ismerőseiket is vendégül látják, de előfordul, hogy magán szálláshelyként hasznosítják. A külföldiek tulajdonába került házakat, lakásokat felújítják, ezáltal növelik a település esztétikai vonzerejét.¹⁷

Befektetési lehetőségek

A 2423 hrsz-ú ingatlan 3 783 m²-es, közművesített terület a fürdőtől 300 m-re fekszik, művelési ága telephely. A rendezési terv besorolása: üü-2

A 2427-es helyrajzi számú ingatlan 3 667 m² területű, közművesített telken kétszintes iroda és melléképületek találhatóak, a fürdőtől 300 m-re fekszik. Rendezési terv besorolása: üü-7

450 m-re, a 2432-es helyrajzi számon fekszik az a kétszintes üdülő, + 2 db üzemi épület, amelynek területe 9 131 m², és teljesen közművesített. Rendezési tervi besorolása: üü-3.

A 2500/1 helyrajzi számú beépítetlen terület 20 m távolságra fekszik a fürdőtől, teljes közműellátottsággal rendelkezik. Alapterülete 15 000 m², az ingatlanon nincs épület, rendezési tervi besorolása üü-9.

A 2489 és 2500/2 ingatlanok művelési ága szintén beépítetlen terület. Előbbi 22 356 m², utóbbi 16 194 m² területű, teljes közművel ellátott területek. A fürdőtől 30 m-re találhatóak, rendezési tervi besorolásuk K-M1.

A várost elkerülő út mellett a 0276/67-es helyrajzi számú, 27 938 m²-es, a 0276/70-es helyrajzi számú (13 684 m²) és a 0276/71-es helyrajzi számú (18 215 m²) kereskedelmi, szolgáltató gazdasági (Gksz) területek várják a befektetőket.

¹⁶ **Forrás:** dr. Michalkó Gábor – dr. Bakucz Márta – dr. Rátz Tamara - A fürdőfejlesztés hatása Harkány lakosságának életminőségére

¹⁷ **Forrás:** dr. Michalkó Gábor – dr. Bakucz Márta – dr. Rátz Tamara - A fürdőfejlesztés hatása Harkány lakosságának életminőségére

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az Önkormányzat nettó működési jövedelme a 2007-2009. években negatív volt. Az Önkormányzat finanszírozása a vizsgált időszakban folyószámla- és likvidhitel igénybevételével volt biztosítható, finanszírozásában a likvidhitel állandósult. Az intézményszervezeti átalakítások, kiadáscsökkentő és bevételnövelő intézkedések nem biztosítanak elegendő forrást a pénzügyi egyensúly helyreállításához. A 2010. utáni felhalmozási kötelezettségvállaláshoz szükséges saját forrás nem áll rendelkezésre, a folyamatban lévő beruházások előfinanszírozásához szabad pénzeszközökkel nem rendelkeznek. Az Önkormányzat – adatszolgáltatása szerint – a 2010. év 990,8 millió Ft működési költségvetési kiadásából 863,9 millió Ft-ot (87,2%) a kötelező feladatok, 126,9 millió Ft-ot (12,8%) az önként vállalt feladatok ellátására fordított. A vállalt pénzügyi és egyéb kötelezettségek fedezete rövidtávon (2011-13. években) és középtávon (2013. év után) nem biztosított. Az Önkormányzat pénzügyi egyensúlya rövidtávon veszélyeztetett.¹⁸

Az Önkormányzat vagyona a 2014. évi zárómérleg alapján 9 391 millió forint.

A forgalomképtelen törzsvagyon körébe tartozó főbb ingatlanok: közterületek, utak, köztemető.

Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon körébe tartozó főbb vagyonelemek: Önkormányzati Hivatal, Iskola, Óvoda, Egészség ház, volt önkormányiroda épülete, Művelődési Ház, Rendőrség épülete, üzemeltetésre átadott ivóvíz és szennyvíz közműhálózat, közműhálózatot kiszolgáló épületek, gépek.

Egyéb (forgalomképes) vagyoni körbe tartozó vagyonelemek: lakóházas ingatlanok, amely egy része érvényes lakásbérleti szerződés szerint hasznosul, más része a város területrendezési céljait szolgálja. A nem kötelező feladatok ellátását szolgáló épületek, építmények között található a Sporttelep, az árusoknak helyet biztosító Piac tér, Erkel F. utcai társasuduló. Az Önkormányzat jelentős értéket képviselő beépítetlen területtel rendelkezik, tulajdonunkban szántó, erdő, gyepek is található.

A vagyon vagyonelem szerinti megoszlása kedvező, mert az egyéb vagyon körébe sorolt vagyonelem aránya nem alacsony, így van szabad, az egyes önkormányzati célkitűzések megvalósításakor anyagi forrásként figyelembe vehető vagyon.

Az Önkormányzat helyi adóztatásból származó bevételeinek összege 405 478 e Ft, önkormányzati vagyonhasznosításból befolyó éves bevétel összege 80 304 e Ft volt. A számszerűsített adatok is jól mutatják, hogy a céljellegű támogatások, illetve eseti jelleggel vállalt feladatokhoz kapcsolódó feladatok finanszírozására érkező támogatásokon felül a működtetéshez szükséges forrás több, mint 50%-át az önkormányzatnak kell biztosítani. Emiatt kiemelt fontosságú a saját bevételek beszedése, a kintlévőségek csökkentése, az önkormányzati vagyonnal való gondos gazdálkodás.

2013. év elején az önkormányzat hitel és kötvénykibocsátásból adódó kötelezettségeinek összege 4 640 038 e Ft volt. A 2013. év májusában megvalósuló adósságkonszolidáció után az adósságállomány 1 435 699 e Ft-ra csökkent.

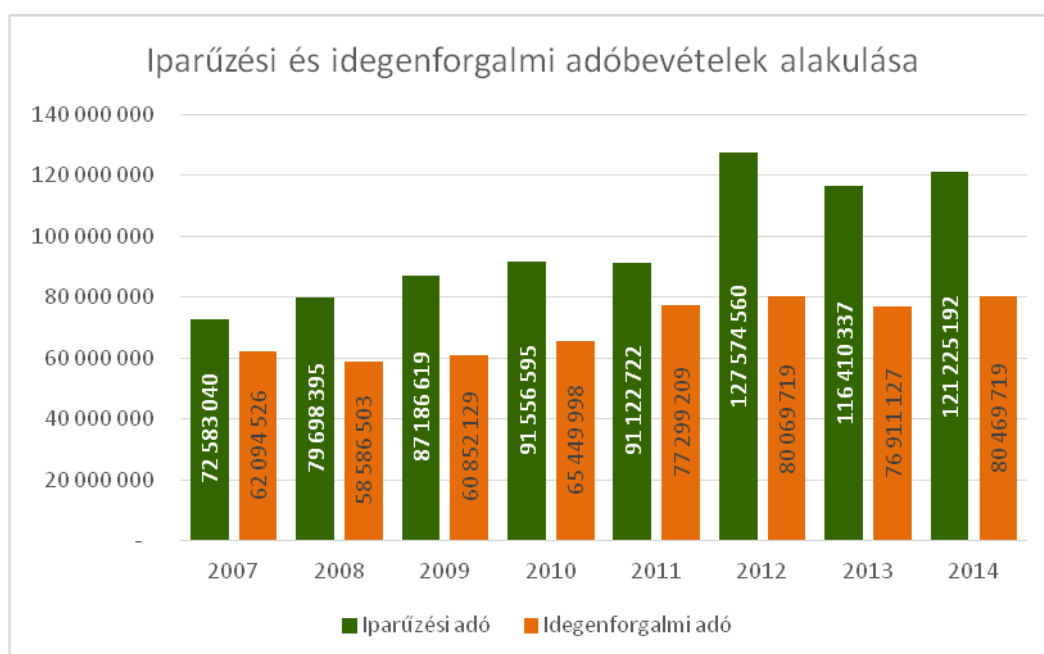
¹⁸ **Forrás:** Állami Számvevőszék jelentés Harkány Város Önkormányzata pénzügyi helyzetének ellenőrzéséről (43/4) – 2012.

A kormányzatnak köszönhetően 2014. február 28-án a hitelintézetek felé még fennálló adósságállomány teljes mértékben kiegyenlítésre került. A két lépcsőben megvalósuló adósságkonszolidáció az önkormányzat számára kiemelt fontosságú, mert e nélkül a működtetés került volna veszélybe, fejlesztésekre, előre lépésre hosszú évekig nem lett volna lehetőség.¹⁹

Az önkormányzat fő bevételei közé tartozik az iparűzési adó, és az idegenforgalmi adó.

Általánosan elmondható, hogy az iparűzési adóbevételek jóval nagyobb volumenűek, mint az idegenforgalmi adó bevételei, hiszen az iparűzési adó bevétele egy nagyobb vállalkozás jelenlétével már több 100 millió forintos adót is fizethet. Ezzel szemben az iparűzési adó apránként, a látogatók számától és a maradási időtől függően változik.

Ehhez képest, látható, hogy az idegenforgalmi adó megközelíti az iparűzési adó bevételeit, ami alátámasztja az ipar háttérbe szorulását, és a turizmus jelentőségét a településen.

28. ábra - Iparűzési és idegenforgalmi adóbevételek alakulása || Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Harkányban 2011 után, 2012-ben ugrásszerűen megnő az iparűzési adó bevételeinek mennyisége, 29%-kal, amely azóta nem változott számottevően.

Az idegenforgalmi adóbevételek 2007 óta ugyan növekedtek, ám nem számottevően, a 7 év alatt mindössze 23%-kal. Ez az érték 2010 után emelkedett jelentősen, azóta inkább stagnálnak mondható, mely alátámasztja a fürdő romló – stagnáló vendégszámának alakulását is.

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A település fejlesztése érdekében az elmúlt években már több beruházás is megvalósult:

¹⁹ **Forrás:** Harkány Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2015-2019

2012

- Szent I. utca és Táncsics M. utca összekötő járda aszfaltos felújítása
- Gyermekjátszótér bővítés a Hársfa téren
- Csapadékvíz elvezető árokrendszer tisztítása Harkány több területén
- Járdaépítés (javítás) a Petőfi S. utcában
- Művelődési Ház lapostető vízszigetelése
- Műfüves focipálya építése a Sportcsarnoknál
- START munkaprogram keretében munkagépek beszerzése

2013

- WC-blokk teljes felújítása az ősparkban
- Terehegyi parkoló-pihenőhely
- Szökőkút végleges kialakítása a Xavin Hotel előtti téren
- Felnőtt játszótér kialakítása az ősparkban
- Gyermek játszótér kialakítása a Művelődési Ház mögötti területen
- Óvodai bio tankert kialakítása az óvoda mellett
- Óvodai játszótér bővítése
- Önkormányzat épületének fűtése korszerűsítése biomassza kazán beépítésével
- Művelődési Ház nagyterem parketta felújítása
- Járdaépítés (javítás) a Kossuth Lajos utcában
- Járdaépítés (javítás) az Ostoros utcában
- Kossuth L. utca - Bartók B. utca lehajtó csatlakozás felújítása
- Fásítás Harkány több területén
- Piaccsarnok belső megfigyelő kamerarendszer kiépítése
- A Malommal szembeni területen felhalmozott törmelék újrahasznosítása, útalap képzése
- Hegyi utak rendbetétele a Start munkaprogram keretében
- A város díszkivilágításának megújítása

Az évek során Harkány városában több elnyert EU-s pályázat is hozzájárult a település fejlődéséhez.

A 2013-ban megvalósuló, KEOP-5.5.0/A/12-2013-0062 Harkányi Művelődési Ház épületenergetikai fejlesztése című projekt összköltsége: 122.424.658 Ft, az igényelt támogatás 104.060.959 Ft.

A támogatási intenzitás: 85%, az önerő 15%.

A projekt megvalósítása során a Művelődési Ház épületének energetikai korszerűsítésére került sor, mely a homlokzat hőszigetelést, a nyílászárók cseréjét és fűtése korszerűsítést tartalmazta.

A város szintén 2013-ban nyerte el a 29 632 257 forintos uniós támogatást az Új Széchenyi Terv KEOP- 4.10.0/A, Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal c. pályázati konstrukció keretében napelemes rendszer telepítésére. A beruházás keretében 34,56 kW összteljesítményű áramtermelő napelem panelek elhelyezése történt meg.

Ezek a napelemek lehetővé teszik az épület teljes energia fogyasztásának 87%-át, így az Önkormányzat számára folyamatos, tartósan átcsoportosítható megtakarítást eredményeznek.

Szintén az Új Széchenyi Terv, Környezet és Energia Operatív Program keretében kiírt „Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal” (KEOP-2012-4.10.0/A) című pályázati felhívásra benyújtott, „Kitaibel Pál Általános Iskola, Gimnázium AMI épületre napelemes rendszer telepítése” című projektben 15 278 659 Ft vissza nem térítendő támogatást nyert, annak érdekében, hogy az intézmény villamos energia fogyasztásának jelentős része 2014 év végétől már megújuló energián alapuljon.

A Kitaibel Pál Általános Iskola folyamatos kihasználtsága során igen jelentős áramfogyasztással bír, így a projekt során közvetlen cél volt a vételezett villamos-energia nagymértékű kiváltása. A beruházás keretében, 72 db áramtermelő napelem panel került elhelyezésére, amelyek összesen 17,2 kW teljesítményűek.

2012-ben is számos projekt valósult meg a városban:

A Harkányi Óvoda infrastruktúra fejlesztése

A Dél-Dunántúli Operatív program keretében megvalósuló projekt elszámolható összköltsége 75 755 273 Ft, a támogatás intenzitása 100%-os volt.

A projekt kiemelt célja volt az óvodai férőhelyszám bővítése a túlzsúfoltság csökkentésének érdekében. A fejlesztés során minimum 20 fő befogadására alkalmas új óvodai csoportszoba kialakítása valósult meg a meglévő épület bővítésével.

A projekt megvalósítás során az új óvodai csoportszobához tartozó vizesblokkok is kialakításra kerültek, továbbá terasz, ill. rámpa kialakítása, burkolása, járda építése, nyílászáró csere, szigetelés, óvodai eszközök beszerzése és a konyha fejlesztése is megtörtént.

Megvalósult a rehabilitációs környezettervező szakmérnök által előírt akadálymentesítés. A beruházást követően az épület minimum „C” típusú épület energetikai minősítési osztályba került, erről tanúsítvánnyal is rendelkezik.

Az óvodát egy másik alkalommal is, egy 2012 és 2014 között megvalósult TÁMOP projekt keretében is fejlesztették, aminek keretében megtörtént az óvónők továbbképzése, a tornaszoba felújítása, és eszközbeszerzés is 15 206 184 Ft-ból, melyből 13 169 114 Ft EU által támogatott összeg volt.

Szintén TÁMOP forrásból valósult meg „A munka és a magánélet összehangolását segítő helyi, továbbá rugalmasságot növelő innovatív kezdeményezések, a harkányi önkormányzat vezetésével a harkányi mikrotérségben” című pályázat 2013 és 2014 között 49 899 400 Ft forrásból.

A pályázat célja a térségben működő intézmények kapcsolati hálójának kiépítése volt, valamint a honlapon interaktív felület létrehozása a lakosság felé, a helyi szociális infrastruktúra működésének összehangolása és az intézmények közötti együttműködés megerősítése helyi szinten külső szakértői támogatással, tanácsadással.

Turisztikai irányú fejlesztés volt a 2012 és 2014 között megvalósuló „Kerékpáros turizmus fejlesztése Harkány és Belisce térségben” című, HUHR/1101/1.2.2 azonosítószámú projekt, mely 487 990 € támogatást nyert.

A pályázatban megvalósult tevékenységek:

- Harkány és Drávaszabolcs közötti kerékpárút hiányzó szakaszának megépítése
- A Zsigmondy sétányon lévő WC blokk felújítása
- Terehegyi Turistaház előtti parkoló és kerékpáros pihenőhely kialakítása, felszerelt kerékpárokkal, kölcsönzési lehetőséggel
- Nyelvi oktatás (magyar-horvát, horvát-magyar)
- Rendezvények szervezése (2013 év Gasztronómiai fesztivál, Szüreti fesztivál, Horvát táncház, 2014 év Gasztronómiai fesztivál)

Az ezt megelőző években is számos támogatást nyert a város nem csak EU-s, hanem hazai pályázati kiírásokban is.²⁰

Létszámok:

Harkány Város Önkormányzata (Munka Törvénykönyvesek és közalkalmazottak, közfoglalkoztatottak nélkül): 69 fő

Harkányi Közös Önkormányzati Hivatal (köztisztviselők): 29 fő

Harkány Városi Könyvtár Kulturális-és Sportközpont: 9 fő

Harkányi Óvoda: 26 fő

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az önkormányzat célja, hogy új befektetői csoportok jelenjenek meg Harkányban. Meg kell határozni azokat a tennivalókat, amelyek révén a befektetők Harkányt vonzónak találják a tőke szempontjából.

A munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése valamint a humánerő és a nevelési-oktatási infrastruktúra fejlesztése

Az intézkedés célja, hogy megkönnyítse, elősegítse egyrészt a magasan kvalifikált munkavállalók letelepedését, másrészt a humánerőforrás fejlesztést, a munkaerő versenyképességét. Harkányban a munkanélküliség alacsonyabb értéket mutat, mint a környező településeken, ennek ellenére fontos, hogy a településen élők számára a munkalehetőség biztosított legyen. Ez elősegíthető a gazdasági élet szereplőivel vállalt szorosabb együttműködéssel is.

Nevelési-oktatási infrastruktúra fejlesztése intézkedés célja kettős: az oktatási feltételek javítása és a fenntartási költségek csökkentése.

A humánerőforrás fejlesztése érdekében már az általános iskolában figyelmet kell fordítani az idegen-nyelv oktatásra.

A helyi adóbevételek növelése érdekében fokozni kell az idegenforgalmi adó beszedésének hatékonyságát, vissza kell szorítani az adó eltitkolás mértékét. Ennek érdekében fejleszteni kell a háttér infrastruktúrát, informatikai rendszert, vendégellenőrzésben résztvevő munkatársak számát.

²⁰**Forrás:** <http://varos.harkany.hu/palyazatok/elnyert>

Az önkormányzat befektetés támogatási politikájának célja, hogy a foglalkoztatás növelése, és a vállalkozások letelepedése érdekében a településen a befektetéseket ösztönözze az önkormányzat.

Ennek eszközei lehetnek: adórendeletben adókedvezmények biztosítása, Harkány gazdasági ajánlófüzetének elkészítése magyar és legalább 2 idegen (német, angol) nyelven.

A gazdasági terület kialakítását követően részt kell venni annak népszerűsítésében és ajánlásában.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

Harkányban a közfoglalkoztatás az önkormányzat adatai szerint a 2012-es évben ugrásszerűen emelkedett a 2010 és 2011-es évekhez képest. 2010-ben 27, 2011-ben 28, 2012-ben pedig 45 volt a közfoglalkoztatottak száma Harkányban. Ez a szám az aktív korú lakossághoz képest alacsony, mindhárom évben mindössze az 1%-ot éri el.

A közfoglalkoztatáson részt vevők számán belül a romák/cigányok aránya 2012-ben 55%, azaz 25 fő volt. A 2010-es, illetve 2011-es évben az arányuk magasabb volt, de a számuk kevesebb. 2010-ben 67% (ami 18 fő volt), 2011-ben pedig 71% (ami 20 főt jelentett) volt az arányuk.

Arra vonatkozóan, hogy az aktív korú roma lakosság hány %-a dolgozik közmunkában, nem áll rendelkezésre adat.²¹

A számokból látható, hogy a közmunka program nem fedi le az álláskereső munkahely igényét, hiszen a KSH adatai szerint 2012-ben 204 álláskeresőt tartottak nyilván, 2011-ben 208-at, 2010-ben 159-et.

Jelenleg 47 közfoglalkoztatott van a városban. Ebből 17 fő hosszabb távú közfoglalkoztatás keretében, 30 fő pedig a kistérségi startmunka program keretében van alkalmazva (15 fő Helyi sajátosságra épülő program, 15 fő belterületi közutak, járdaépítés programban).²²

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Harkányban az ezredforduló éveiben egyre több ingatlant vásárolt fel az önkormányzat. A harkányi fürdő ázsiojának csökkenése az elmúlt évek gazdasági válsága következtében - nagy általánosságban is - oda vezettek, hogy ezek az ingatlanok piaci értéke nagymértékben lecsökkent.

A rendezési terv és egyéb szerepet játszó tényezők miatt felvásárolt ingatlanok egyre nagyobb terhet jelentenek az önkormányzatnak. (adók kiesése, az ingatlanok karbantartása, kezelése)

Az elmúlt években az ingatlan forgalom nagymértékű visszaesése, az ingatlanok karbantartásának teljes hiánya következményeként a lakóingatlanok értéke folyamatosan csökkent, állaguk leromlott. Némely lakóingatlan, ma már bontásközeli állapotban van.

²¹ **Forrás:** Harkány Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

²² **Forrás:** Önkormányzati adatszolgáltatás

Jelenleg elsődleges céllá vált az ingatlanok értékesítése, hasznosítása. Egyrészt bevételt jelent az amúgy is szűkös költségvetésben, (bérbe adás esetén, pedig egy állandó bevételi forrás lehet), valamint a karbantartás sem terheli az önkormányzatot. A lakóingatlanokkal kapcsolatban elmondható, hogy jó részük élő, vagy lejárt bérleti szerződéssel, illetve jogcím nélküli lakók, lakásfoglalók életvitelszerűen lakják az ingatlanokat. A bérleti szerződéseket átvizsgálva a következő megállapítás tehető: szinte minden bérlőnek, lakáshasználónak tartozása áll fenn az önkormányzat felé, zömében több évre visszamenőleg is, ezek a kintlévőségek jelenleg már a 2 millió Ft összeget is meghaladják.

Célszerű a bérleti szerződéseket egyenként áttekinteni, a bérleti díjak összegét felülvizsgálni, a tartozások behajtására intézkedni. Az értékesíthető ingatlanokat mihamarabb meg kell hirdetni, a bontásra váró épületeket le kell bontani. Az építési telkekre és fejlesztési területekre befektetőt kell keresni.²³

8. táblázat - Harkány város Önkormányzatának ingatlanjai || Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Ingatlan	Ingatlan használata	Használat jogcíme	Szolgálati lakás, szociális bérlakás, egyéb
7815 Harkány, Töttösi tanya 1.	igen	lakásbérleti szerződés alapján	szociális bérlakás
7815 Harkány, Töttösi tanya 2.	igen	lakásbérleti szerződés alapján	szociális bérlakás
7815 Harkány, Zrínyi M. u. 8. első lakás	igen	lakásbérleti szerződés alapján	szociális bérlakás
7815 Harkány, Zrínyi M. u. 8. második lakás	igen	lakásbérleti szerződés alapján	szakember számára "szolgálati" lakás
7815 Harkány, Kőrösi Cs. S. u. 43.	igen	lakásbérleti szerződés alapján	szakember számára "szolgálati" lakás
7815 Harkány, Kőrösi Cs. S. u. 43.	igen	lakásbérleti szerződés alapján	szakember számára "szolgálati" lakás
7816 Harkány, Kőrösi Cs. S. u. 43.	üzemeltetői pihenőnek használt lakás		
7817 Harkány, Kőrösi Cs. S. u. 43.	üres		
7815 Harkány, Petőfi S. u. 46.	igen	lakásbérleti szerződés alapján	szociális bérlakás
7815 Harkány, Ady E. u. 18/B.	igen	lakásbérleti szerződés alapján	szociális bérlakás
7816 Harkány, Ady E. u. 18/B.	üres		
7815 Harkány, Táncsics M. u. 69.	üres		
7815 Harkány, Zója u. 1/A.	igen	életjáradék és haszonélvezeti jog	
7815 Harkány, Zója u. 1/B.	igen	lakáshasználati szerződés	szociális bérlakás
7815 Harkány, Zalka M. u. 6.	igen	nincs szerződés	

²³ **Forrás:** Harkány Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2015-2019

7815 Harkány, Kossuth L. u. 69.	igen	lakásbérleti szerződés alapján	szociális bérlakás
7815 Harkány, Terehegyi u. 13.	igen	önkéntes lakáshasználó	
7815 Harkány, Terehegyi u. 14/A.	üres		
7815 Harkány, Terehegyi u. 14/B.	igen	1/2 rész saját tulajdon, lakbér nem t.	
7815 Harkány, Nagyhegy u. 8.	igen	lakásbérleti szerződés alapján	szociális bérlakás
7815 Harkány, Ady E. u. 5.	üres		
7816 Harkány, Ady E. u. 11.	igen	szívességi használó	
7817 Harkány, Ady E. u. 15.	vendéglátó egységként üzemelt		bérleti szerződés
7818 Harkány, Ady E. u. 35.	üres, értékesítendő		
7815 Harkány, Zrínyi M. u. 1.	üdülő		
7815 Harkány, Ságvári telep 21.	üres		
7815 Harkány, Táncsics M. u. 3.	üres		
7815 Harkány, Hunyadi u.1/A. Társasház	üres üzletrész		
7815 Harkány, Hunyadi u.1/B. Társasház	üres lakás	lakásbérleti szerződés alapján	szociális bérlakás
7815 Harkány, Munkácsy M. 2/A	üres		
7815 Harkány, Petőfi S. u. 9.	üres lakóingatlan		
7816 Harkány, Petőfi S. u. 40.	üres lakóingatlan		
7815 Harkány, Táncsics M. u. 30.	üres lakóingatlan		
7815 Harkány, Erkel F.u. 5.	társasüdülő		

1.10.6. Intézményfenntartás

Harkány Város Önkormányzata és az irányítása alá tartozó Harkányi Közös Önkormányzati Hivatal, Harkányi Kulturális- és Sport Központ, Harkány Városi Könyvtár 2014. évben 114 főt foglalkoztatott, további 28 fő közfoglalkoztatásban dolgozott. A Harkányi Óvodai Társulás intézményeként működő Harkányi Óvoda 33 főnek biztosított munkalehetőséget.

A kötelező feladatok megfelelő színvonalú ellátása az állami támogatáson felül az önkormányzatnál képződő bevételek nélkül elképzelhetetlen. Önkormányzat saját bevételei a helyi adóztatásból származó közhatalmi bevételek és az intézményi bevételeként befolyó óvodai, iskolai gyermekétkeztetésből, illetve szociális étkeztetésből származó ellátási díjakon felül az önkormányzati vagyon hasznosításából származó

bevételek. Kötelező feladatok ellátására az államtól az eseti jellegű támogatásokat figyelmen kívül hagyva, 404 432 000 Ft érkezett.²⁴

1.10.7. Energiagazdálkodás

Villamosenergia

Az önkormányzat villamosenergia költsége 58 565 792 Ft volt, ebből a közvilágítás 21 088 842 Ft-t tett ki, a többi intézményei energiafogyasztás volt.

Az önkormányzat főbb intézményeinek villamosenergia fogyasztását az alábbi táblázat tartalmazza:

9. táblázat - Az önkormányzat villamosenergia fogyasztása || Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

	2013	2014
Közös Önkormányzati Hivatal	37 172 kWh	32 237 kWh
Harkányi Óvoda	17 885 kWh	16 053 kWh
Kitaibel Pál Általános Iskola Gimnázium	89 751 kWh	88 711 kWh
Piac	166 830 kWh	170 312 kWh
Művelődési ház	34 389 kWh	36 018 kWh
Sportcsarnok	39 474 kWh	34 338 kWh
Összesen	385 501 kWh	377 669 kWh

A fentiek alapján látható, hogy az önkormányzati intézmények villamosenergia fogyasztása összesen 377 669 kWh volt 2014-ben, mely némileg alacsonyabb a 2013-as értéknél. A közvilágítás energiafogyasztása 433 705 kWh volt, ezt az energiát 1 114 fényforrás használta fel.

Az önkormányzati épületek világítása, valamint a közvilágítás LED-es fényforrásokra való lecserélésével számottevő energiafelhasználást, és ez által jelentős költségcsökkenést lehetne elérni.

Földgáz

Az önkormányzati épületek közül az alábbiak földgáz-felhasználási adatait ismerjük. 2013-ban 38 142 m³ volt az önkormányzati intézmények földgázfogyasztása, amely 1 278, 538 GJ hőmennyiséget, és 6 965 054 Ft kiadást jelent. Ez 2014-re némiképp növekedett, a 38 875 m³ gáz 1 310,787 GJ hőenergiát, és 7 097 033Ft költséget jelentett.

²⁴ Forrás: Harkány Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2015-2019

10. táblázat - Önkormányzati épületek földgázfogyasztása || Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

	2013.év		
	Fogyasztás (m ³)	Nettó fogyasztási érték (Ft)	Hőmennyiség (GJ)
Sportcsarnok	35 325	5 913 568	1 182,933
Önkormányzati Hivatal	1 690	917 383	57,798
Óvoda	1 127	134 103	37,807
Összesen	38 142	6 965 054	1 278,538

	2014.év		
	Fogyasztás (m ³)	Nettó fogyasztási érték (Ft)	Hőmennyiség (GJ)
Sportcsarnok	33 114	5 750 036	1 116,295
Önkormányzati Hivatal	4 664	1 206 819	157,066
Óvoda	1 097	140 178	37,426
Összesen	38 875	7 097 033	1 310,787

A földgázfogyasztás csökkentése az épületek energetikai felújításával, valamint a fűtésrendszerek korszerűsítésével valósulhat meg.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

Az önkormányzat feladatai a közszolgáltatások körében:

- településrendezés és településfejlesztés,
- az épített és természeti környezet védelme,
- lakásgazdálkodás,
- vízrendezés, csapadékvíz elvezetés és csatornázás, köztemető fenntartása,
- helyi közutak és közterületek fenntartása,
- köztisztaság, településtisztaság biztosítása,
- közreműködés az energiaszolgáltatásban,
- közreműködés a foglalkoztatás megoldásában,
- gondoskodás az óvodai nevelésről, és mint működtető, az általános iskolai oktatásról és nevelésről,
- gondoskodás az egészségügyi és szociális ellátásról, valamint a gyermek és családvédő feladatokról,
- a közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység és sport támogatása, a közösségi tér biztosítása,
- a nemzetiségek jogai érvényesítésének biztosítása,
- az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése,
- gondoskodás a helyi tűzvédelemről, közbiztonság helyi feladatairól.

Az önkormányzat köteles gondoskodni:

- az egészséges ivóvízellátásról az óvodai nevelésről, és mint működtető az általános iskolai oktatásról és nevelésről,
- az egészségügyi és szociális alapellátásról, továbbá a gyermek- és ifjúsági feladatokról,
- a közvilágításról,
- a helyi közutak és köztemetők fenntartásáról,
- a nemzetiségek jogainak érvényesüléséről,
- a gyermekvédelmi rendszer működtetéséről,
- a nyilvános könyvtári ellátás rendszerének működtetéséről,
- a helyi közösségi tér biztosításáról,
- a sportfeladatok ellátásáról,
- helyi jelentőségű védett természeti terület fenntartásáról, a természet állapotának fejlesztéséről, őrzéséről, védetté nyilvánításáról,
- a környezet védelméről,
- a települési szilárd hulladék és nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz összegyűjtéséről, elszállításáról és ártalommentes elhelyezését biztosító helyi közszolgáltatásról,
- a közös önkormányzati hivatal működtetéséről.

Önként vállalt önkormányzati feladatok:

- mezőőri szolgálat fenntartása,
- helyi közszolgálati tv, s havonta megjelenő önkormányzati lap és az idegenforgalom fejlesztése,
- társadalmi szervezetek, továbbá vállalkozások támogatása,
- nemzetközi kapcsolatok létesítése,
- turizmus városi szervezése, koordinálása, ennek keretében szoros együttműködés a Helyi Turisztikai Egyesülettel,
- piac csarnok működtetése.
- sportcsarnok működtetése²⁵

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Harkány táji besorolását tekintve a Drávamenti-síkság nagytájon belül, a Nyárad-harkányi sík kistáj része. A település a kistájon belül annak ÉNy-i csücskében helyezkedik el, de a külterület É-i pereme már átnyúlik a Dél- baranyai dombság területére.

A kistáj 89 és 125 méter közötti magasságú teraszos hordalékkúp-síkság, melynek felszíne enyhén D-DK felé lejt. Formái részben löszfelszínekhez, részben folyóvízi eróziós tevékenységekhez kapcsolódnak. Harkány jellemzően a 95 mBf magasságon helyezkedik el, ez alól az északi zártkerti rész a kivétel, amely felkúszik a Tenkes, illetve a Kis-Hegy oldalára. Itt a legmagasabb pont 234 mBf.

²⁵ **Forrás:** Harkány Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2015-2019

A domborzati hatás és a sugárzási viszonyok következtében a környék Magyarország legmelegebb részei közé sorolható. Éghajlata mérsékelt meleg – mérsékelt nedves, de már a meleg típus határán. Az évi napfénytartam meghaladja a 2050 órát. Az évi középhőmérséklet 10,6-10,8 °C, a vegetációs időszaké 17,2-17,4 °C. A fagymentes időszak körülbelül 200 napig tart április elejétől október második feléig.

A csapadék évi mennyisége 660-680 mm, a vegetációs időszakban 360-390 mm. Kb. 32 hótakarós napra lehet számítani az év folyamán.

A szélre leginkább az É, ÉNy-i irány jellemző, de ősszel megnő a DK-i szél gyakorisága. Az átlagos szélesebbesség jellemzően 2,5-3,0 m/s közötti.

Vízrajzi szempontból a Tapolca csatorna vízgyűjtőjéhez tartozik a kistáj. Mérsékelt száraz, mérsékelt lefolyású a terület. Harkány területén a településtől Ny-ra található a Terehegyi-vízfolyás, a belterületet pedig K-Ny irányban a Lanka-csatorna szeli át. A talajvíz mélysége a kistájban átlagosan 2-4 méter között van, szintje erőteljesen függ a Dráva vízjárásától, de mennyisége összességében jelentéktelen. Harkányban a kistáj többi részéhez képest viszonylag magas a talajvízszint, 1 méter körül ingadozik. A rétegvizek mélysége és mennyisége is változatos képet mutat a kistájon belül, Harkáynak négy 60 °C-nál melegebb és két 40 °C feletti vizet szolgáltató kútja van, melyek nátrium-hidrogénkarbonátos vizet szolgáltatnak.

Növényzet szempontjából a Dél-Alföldi flórajárásba tartozik a kistáj. Legelterjedtebb erdőtársulásai a fűz-nyár-égerligetek (*Salicetum albae-fragilis*), a tölgy-kőris-szilligeterdők (*Quercus-Ulmetum hungaricum*) és a gyertyános kocsányos tölgyesek (*Quercus robori-Carpinetum*). Az aljnövényzet érdekesebb fajai a sárga tyúktaraj (*Gagea lutea*), az olocsán-csillaghúr (*Stellaria holostea*), a korai kankalin (*Primula vulgaris*), az illatos hunyor (*Helleborus odoratus*) és a gyűszűvirágfélék (*Digitalis* sp.).

Harkány és környéke kedvező a mezőgazdasági termelés számára. A talajképző kőzet általában a löszös iszap, melyen réti csernozjom és öntéstalaj alakult ki. A helyi klíma nedves és meleg, így kiválóan alkalmas a hőigényes és páraigényes növényi kultúrák termesztésére. A Tenkes déli lejtőin a szőlőtermesztés évszázados hagyományokra nyúlik vissza.

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Táj történeti vizsgálata

Az I. katonai felmérés térképe alapján a 18. század második felében Harkány település a jelenlegi belterület északi részén helyezkedett el, Terehegy ekkor még külön településnek számított. A belterületi magot zártkerti rész vette körül, melynek kiterjedése inkább a D-i területeken volt jelentősebb.

Terehegy és Harkány között nagy kiterjedésű, lápos, mocsaras vidék húzódott, melynek mentén ligetes erdők álltak. Az átkelés ezen a vizenyősebb területén az É-i részen volt megoldott, D-en az út kikerülte ezt a területet. Az ingoványos területektől D-re jelentős kiterjedésű erdő húzódott félkaréjban egészen Terehegyig ebben az időben. Ennek az utódja a ma is megtalálható erdő a település legdélebbi közigazgatási határán, bár mérete jelentősen lecsökkent.

Harkánytól keltre és északra síkvidéki lankák voltak jellemzőek, keleten nagyobb mocsaras területekkel. A település temetője északon, a mai temető közvetlen szomszédságában, egy szárazabb, lejtős részen helyezkedett el. A mai szőlőhegyi rész elődje már ebben az időben látható a térképeken. A szőlőművelésnek már ekkor nagy jelentősége volt a Tenkes D-i lankáin.

A 19. század legelejére a mocsaras területek csökkentek Harkány és Terehegy között és kialakult az az összekötő út a két település között, amely a mai Petőfi utca vonalát jelölte ki. A mai Kossuth utca volt akkoriban is a település főutcája. A déli erdőterületek Terehegy felől egyre inkább még délebbre szorultak, helyét legelő és szántó vette át. K-en még mindig nagy kiterjedésű vizes, mocsaras területek helyezkednek el ebben az időben. Az É-i zártkerti hegyoldalakon továbbra is folyt a szőlőművelés.

Az 1909-es adatok alapján a településen a művelési ágak a következőképpen alakultak:

Művelési ág	Harkány ha	Terehegy ha	Összesen ha
szántó	733 (49,7%)	433 (49,3%)	1166 (49,5%)
rét	183 (12,4%)	81 (9,2%)	264 (11,2%)
legelő	246 (16,7%)	219 (24,9%)	465 (19,8%)
szőlő	56 (3,8%)	97 (11,0%)	153 (6,5%)
erdő	180 (12,2%)	-	180 (7,7%)
terméketlen	76 (5,2%)	48 (5,6%)	124 (5,3%)
Összesen	1474 (100%)	878 (100%)	2352 (100%)

Az adatokból is jól látszik, hogy a domináns művelési ág a szántó volt ebben az időben. A szántók mellett a rétek, legelők viszonylag nagy arányából az állattartás jelentőségére következtethetünk.

A két településrészt 1977-ben csatolták egymáshoz. A mocsaras, vizes területek lecsapolásával Harkánytól északra és keletre újabb jelentős szántóföldi művelésre alkalmas területek alakultak ki. A szőlőművelés és a zártkerti kultúra megmaradt a Tenkes D-i oldalán és az az előtti területeken.

1.12.2.2. Tájhasználat értékelése

Tájhasználat alatt a tájpotenciál adottságainak társadalmi célú érvényesítését értjük, vagyis hogy a táj milyen mértékben alkalmas a társadalom sokrétű igényeinek kiszolgálására.

Harkány közigazgatási területe 2568,7 ha, ebből 1884,5 ha (73,4%) a külterület, míg zártkert 257,6 ha (10%). A maradék 426,6 ha teszi ki a belterületet, amely a teljes közigazgatási terület 16,6%-a.

2015-re a művelési ágak a településen a következőképpen változtak:

Művelési ág	ha	%
erdő, fásított terület	683,3	26,6
gyep (rét, legelő)	218,7	8,5
gyümölcsös, kert	71,0	2,7
kivett	528,3	20,6
szántó	977,8	38,1
szőlő	89,6	3,5
Összesen	2568,7	100

A táblázatot összehasonlítva a tájtörténetnél vizsgált 1909-es táblázattal, jól látszik, hogy a belterület jelentős mértékben megnőtt, valószínűleg az idegenforgalom, gyógyturizmus megerősödésének köszönhetően. A szántó, gyep, legelő területek majdnem a felére csökkentek. Ennek oka valószínűleg szintén a turizmus fellendülésében és ezzel együtt Harkány megváltozott karakterében keresendő. Egyre kevesebben foglalkoztak növénytermesztéssel, állattartással, míg a turizmusból élők száma nőtt. Az erdőterületek növekedtek, ami szintén az állattenyésztés visszaszorulását és ezzel együtt a legelők, rétek beerdősödését tükrözi. A zártkerti területhasználat azonban szinte nem változott, ami részben a szőlő és gyümölcstermesztés számára kedvező klimatikus viszonyoknak, részben a több százéves hagyományoknak köszönhető.

A külterület jelenlegi tájhasználatát a fenti történelmi múltra vezethető vissza. A síkvidéki részeken a szántóföldi növénytermesztés a domináns. Mivel sok a foltszerűen magasabb talajvízállású terület, ezért gyeses mocsaras területek is fellelhetők. Mederbe terelve a Lanka-csatorna több helyen megjelenik a település belterületén is, melyet a hozzá kapcsolódó növényzár kísér hol szélesebb, hol keskenyebb sávban.

Az erdőterületek Harkányban soha nem voltak kiemelkedő jelentőségűek, napjainkban is nagyobb, összefüggő erdőtömb mindössze a településtől D-re helyezkedik el, egy kisebb, de szintén összefüggő erdősáv pedig a belterületről nyugatra húzódik a Hercegpusztai résztól délre.

A belterülettől É-ra a szántóföldek egészen a Villányi-hegység lábáig elérnek. A magasabban fekvő területeken a szántókat felváltja a zártkerti területhasználat, melynek gyökerei az egész térségben több százéves múltra tekintenek vissza. Ezen a részen zömében gyümölcsösök, szőlők találhatóak, de néhány lakóingatlan is beékelődött.

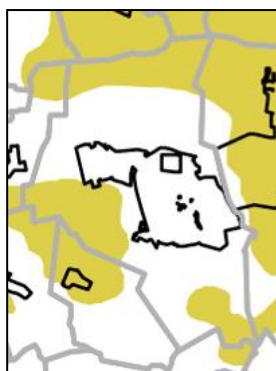
Az 58-as számú út mellett helyezkedik el ma is a település temetője, mely jelentős örökzöld állományával és bevezető fasorával messziről kiemelkedik a sík, szántóföldi környezetből. Mellette áll a bolgár katonai emlékmű, amely szintén szépen fásított és karbantartott.

Összességében elmondható, hogy a tájhasználat a szántóföldi műveléssel maximálisan alkalmazkodott a kedvező helyi klimatikus és talajviszonyokhoz, míg a zártkerti és szőlőterületek a tágabb értelemben vett táji karaktert tükrözik.

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek közé azok az országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben lehatárolt övezeteket tartoznak, ahol a természeti vagy kulturális örökség adottságai alapján, a kilátás – rálátás szempontjából védendő tájképi területek találhatóak. A 2015. január 1-én hatályba lépett OTTrT az egész országra kiterjedően meghatározza ezeket az övezeteket. Harkányra vonatkozóan az ábrán látható területeket jelölte ki.

29. ábra - Kivonat az OTTrT, Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezeti tervlapból

A fenti ábra is azt igazolja, hogy a dominánsan szántóföldi tájhasználat a látványértékek szempontjából igen nagy jelentőségű. A településről É-ra tekintve a harkányi szőlőhegy, majd a Tenkes-hegy vonulata látszanak a Máriagyűdi templom tornyaival, K-en pedig a

Szársomlyó sajátos karakteres csúcsa, a siklósi vár körvonalai a legnevezetesebb pontok, melyek kiemelkednek a síkvidéki környezetből.

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Nemzetközi jelentőségű természetvédelmi területek az úgynevezett Natura2000 területek, melyek egy európai szintű összefüggő ökológiai hálózatot jelölnek. A hálózat elemeinek kijelölése az egyes tagországok feladata. A Tenkes-hegy (HUDD20001) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési Natura2000 területként van nyilvántartva. Ennek egy része Harkány közigazgatási területére esik.

Harkány közigazgatási határa a Duna-Dráva Nemzeti Park igazgatóságához tartozik. **Országos** jelentőségű védett terület nem található Harkány közigazgatási határán belül.

A **helyi** jelentőségű védett területeket a következő táblázat foglalja össze:

Megnevezés	Jellege	Kiterjedése	hrsz.	Védetté nyilvánítás
Facsoport	3db Quercus robur (kocsányos tölgy)	4320 m ²	0276/5	10/2000 (XI. 08.) Önkorm. Rend.
Idős fa	1db Quercus robur (kocsányos tölgy)	A védett fa lombkoronája által meghatározott terület függőleges vetülete körben 2 m-rel megnövelve	0384	10/2000 (XI. 08.) Önkorm. Rend.

A védetté nyilvánítás indoka mindkét esetben a különleges magasságú és törzsvastagságú, idős fák fenntartásának biztosítása.

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

Az ökológiai hálózat a természetes, természetközeli és mesterséges élőhelyek összefüggő rendszere. Egy település ökológiai hálózata soha nem önálló egység, mindig egy magasabb szintű hálózat részeként kell rá tekinteni. A hálózaton belül a magterületek jelentik a természetes életközösségek számára a stabil környezetet, melyeket az ökológiai folyosók kötnek össze, ahol létrejön a különböző populációk közötti kapcsolat. Mindezeket pufferterületek veszik körül, ahol szükséges.

a kert művelésével. Mindezek következtében a telkek beerdősülnek. A telkek megközelítése is több helyen nehézkessé vált, mivel az utak a megfelelő gondozás hiányában szűkülnek, állapotuk romlik, aminek következtében néhány telek megközelíthetatlenné válik. A beerdősülés folyamata káros, hosszú távon a több százéves múltra visszatekintő zártkerti rész méretének jelentős csökkenéséhez, ezzel együtt a tájkép jelentős megváltozásához vezethet.

Szintén a zártkerti részeken okoz problémát a vízerózió, amely a csapadékvíz nem megfelelő kezeléséből ered. Ez ugyan nem tájhasználatból eredő konfliktus, mégis tájökológiai problémákat okoz, hiszen hozzájárul a komoly múlttal rendelkező zártkerti rész állapotának romlásához. A meredekebb hegyoldali lejtőkön az eddigieknél nagyobb figyelmet kell fordítani a csapadékvíz megfelelő elvezetésére, illetve egy részének helyben tartására. Az egyre gyakoribb heves, hirtelen lezúduló nagy csapadékmennyiséggel járó zivatarok komoly problémát jelentenek azokon a felszíneken, ahol a szőlőművelés miatt nincs aljnövényzet, így az üres felszínen felgyorsul a víz lefolyása, és mély barázdákat, akár horhosokat vés magának. Ez a telkeken megnehezíti a művelést, az utak állapotát tovább rontja, ezzel újabb telkeket tesz nehezen megközelíthetővé. A problémát nem a zártkerti rész csökkentésével kell megoldani, hanem az időjáráshoz alkalmazkodó művelési kialakításokkal (pl.: teraszos művelés, gypesítés a szőlőültetvény alatt), melyek a lezúduló víz lassítására, megfogására irányulnak.

Funkcionális konfliktus a településen nem található. Harkányra az ipar nem jellemző, gazdasági besorolású terület is csak kevés található a településen. Közülük tájhasználat szempontjából a legjelentősebb az 58-as út melletti telephely, melynek tájba illesztése azonban megoldott, így nem okoz tájhasználati konfliktust.

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei

Zöldfelületnek nevezünk minden biológiailag aktív területet, amely időszakosan vagy tartósan növényzettel fedett. Alapvető rendeltetésük szerint termesztési vagy kondicionáló célúak lehetnek. Az elsősorban kondicionáló hatású zöldfelületek szerkezeti és funkcionális kapcsolatban álló összessége a zöldfelületi rendszer. Ez egy települési szintű kategória, amely minden irányból kapcsolatban áll a táji rendszerekkel. Elemei lehetnek magántulajdonú, korlátozottan közhasználatú vagy teljesen a közhasználat számára nyitott területek.

Harkány belterülete jelentős zöldfelülettel rendelkezik. A zöldfelületek szempontjából a települést három részre lehet osztani.

- A Kossuth utcától nyugatra található az eredeti településközpontra épült központi lakórész. Itt a zöldfelületeket leginkább a magánkertek jelentik, ezen kívül összekötő fasorokat, kisebb-nagyobb utcai zöldsávokat találunk.
- A Kossuth utcától keletre található a fürdő, és a hozzá kapcsolódó üdülőterületek, ahol a rekreáció céljából nagyobb, összefüggő zöldfelületek tudtak kialakulni részben az üdülési funkcióhoz kapcsolódó parkokkal, részben a szélesebb utcáknak köszönhető összekötő sávokkal.
- A harmadik rész pedig a földrajzilag is kissé elkülönülő Terehegyi településrész, ahol az egész utcaszerkezet a központi parkra épül, ezzel állnak szerkezeti kapcsolatban a magánkertek.

1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A **Kossuth utcától nyugatra** található lakórészben a sporttelep és a művelődési ház mögötti sétány és park a meghatározó zöldfelületi elemek. Az előbbi szépen karbantartott, gyepes terület, melyet egy impozáns nyárfasor határol a lakóterületek felől. Utóbbi pedig egy közpark sétánnyal, ami a déli lakóterületeket köti össze a település központjával. A sétányt fasor kíséri végig, körülötte sétautak, padok, egy kis KRESZ PARK kaptak helyet. Az egész park szépen karbantartott, átlátható, rendezett. A településrészen az utcák találkozásánál kisebb teresedések alakultak ki, melyek egy része zöldfelületként funkcionál. Nyugatról a használaton kívüli vasutat kíséri végig egy jelentős zöld sáv, amely lezárja a lakóterületet, egyben megteremti az ökológiai kapcsolatot a nyugatra található külterületekkel.

A Kossuth utca nagy forgalmú bevezető út, melynek két oldalán szervízút fut. A szervízút és a fő út között zöldsáv húzódik. Ez a sáv azonban növényzetét tekintve össze-vissza képet mutat, így nem tud karakteres elemmé válni. A szervízút felújítása megtörtént, itt egy belső, kis lombkoronás fasor is helyet kapott.

A **Kossuth utcától keletre** található üdülőrész központi eleme a fürdő, mely egy 13,5 ha-os ligetes, fás zöldterületbe van ágyazva. A szépen karbantartott terület egy összefüggő zöld sávot alkot a település tengelyében a Zsigmondy sétány menti parkkal és a kempingig tartó szabad zöldterületekkel együtt. A fürdő és a kemping kerítéssel körülhatárolt, a park és a kemping körüli zöldterületek azonban szabadon látogathatóak. A park városi közpark rangú kialakítása többféle használati igényt kielégít. A kemping körüli zöldterület viszont inkább ligetes, erdős pufferterületnek tekinthető.

A fürdő főbejárata a Bajcsy-Zsilinszky utca felől van. Ezen az utcán végig a parkolása a főszerep, a bejárati oldalon a növényzetet csak néhány meghagyott koros fa képviseli. Az utca üdülők felőli oldalán végig egy gömbkőris (*Fraxinus ornus* 'Mecsek') fasor található, amelyet egységes koncepció alapján telepítettek.

Az utca keleti oldalán végig szállodák, üdülők sorakoznak, melyek parkjai nagy területen beállt növényzettel rendelkeznek. Ugyanez vonatkozik a Bartók Béla utcára is, ahol az összenőtt, koros növényzet között néhol az üdülőépületek már nem is látszanak. Az egyes üdülők, szállodák parkjai egymással szerkezeti összeköttetésben állnak, így jelentős elemei Harkány zöldfelületi rendszerének.

A Siklósi út északi oldalán található arborétum sűrű, fás terület, mely méreténél és faállományánál fogva jelentős zöldterülete a városnak. Ökológiai és vizuális szempontból fontos szerepet tölt be, használati értéke azonban még kiaknázatlan. A mögötte található zömében gyepes, ligetes szabadterület egészen a Bartók Béla útig húzódik. Ennek szerepe elsősorban ökológiai és klimatikus szempontból jelentős, használati értéke minimális.

A déli üdülőterület is zöldbe ágyazott része a városnak. A magánkerteket rendezett, növényesített utcák fogják közre, melyek néhol szélesebb zöld folyosóként jelennek meg. Központi tengelyében, a Berek utcában széles zöld sáv húzódik a vízparthoz kapcsolódóan. Ez a gyepes, erdős területrész rekreációs jelentősége mellett kedvezően befolyásolja a szomszédos üdülők klímáját is.

Az üdülőterület nyugati határát a Szúnyog-tó és az azt kísérő zöldsáv jelenti. A mesterséges tó és környezete élőhely szempontból jelentős, településképi szempontból azonban rendezetlen összhatást nyújt.

A harmadik településrész, a **terehegyi városrész** megőrizte különálló jellegét. Itt a vízfolyás és a körülötte kialakult park központi jellegű, köré szerveződnek az utcák és a házakhoz tartozó magánkertek, melyek aztán összeköttetést jelentenek a külterületek zöldfelületi rendszerével. A központi rész mind látvány, mind ökológiai szempontból kedvezően befolyásolja a településrész hangulatát és klímáját.

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

Harkány a fürdő és a hozzá kapcsolódó üdülőterületek miatt jelentős zöldfelülettel bír. A zöldfelületek eloszlása azonban kissé aránytalan és néhol minősége is fejlesztésre szorul. Eloszlását tekintve a jelentős zöldfelület inkább a belterület keleti felében jelenik meg, itt tud összefüggő zöldfelületi rendszerként működni. Ez ökológiai és klimatikus szempontból is fontos, kedvező körülményeket teremt az élőhelyek közti kapcsolatok kialakulásában, mindeközben tompítja az időjárás szélsőséges értékeit elsősorban a nyári forróságban. Mindezek az üdülőhelyi környezet miatt különösen nagy jelentőséggel bírnak.

A nyugati településrészen a zöldfelületi ellátottság inkább átlagosnak mondható, itt is kialakult egy laza, zöldfelületi rendszer a magánkertek és az egyes utcaszakaszok zöldterületeiből, itt azonban ez a rendszer kevésbé összefüggő, több szigetszerű elemet tartalmaz (pl.: sportpálya, sétány), és a zöldfelületek aránya a beépített, burkolt területekhez képest alulmarad a keleti városrész arányaihoz képest.

Minőség tekintetében a település egészén meglátszik, hogy a zöldterületeket rendszeresen gondozzák, kaszálják, a növényzetet karbantartják. Ez a rendezettség elengedhetetlen egy nemzetközi hírű üdülővárosban. Zöldfelületi fejlesztésre azonban több ponton szükség lenne ahhoz, hogy a város híréhez és látogatottságához méltó, a mai kornak megfelelő zöldfelületi rendszer tudjon kialakulni a település egészén.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

- A **Kossuth utca** fő bevezető út jellege miatt nagy forgalmat bonyolít, amire a kétsávos útszakasz megfelelő. Hiányzik azonban az egységes növényzet, ami keretet, rangot adna ennek a fő bevezető útnak. Az úttest menti zóldsávban helyenként különböző időkből megmaradt, vegyes fák állnak. Alattuk aljnövényzet vagy egynyári kiültetés foltszerűen lett telepítve. Mindez összevissza képet mutat. A teljes utca egységes koncepció alapján, tájépítész szakember által megtervezett fásítást igényel, amelynek során a megfelelő cserjeszint és talajtakaró szint is megtervezésre kerül.
- Hasonló a helyzet a **Bajcsy-Zsilinszky utcában** is, azzal a különbséggel, hogy itt nem a bevezető út jellegét, hanem a fürdő bejáratát és a hozzá kapcsolódó parkolást kell egységesen megtervezett fásítással keretbe foglalni, és ezáltal a funkciókat erősíteni.
- Az **arborétum** jelentős területe ellenére csak nagyon csekély szerepet tölt be a városi szintű zöldfelület-használatban. Az erdőszerűen összenőtt park hiába játszik fontos ökológiai szerepet, ha az üdülőterületekhez kapcsolódó rekreációnak, kikapcsolódásnak nem tud igazán színtere lenni. Itt is a faállomány tájépítész szakember által végzett, egységes koncepció alapján való átvizsgálása, kiegészítése szükséges oly módon, hogy mindeközben az arborétum megteljen látványelemekkel, ezáltal vonzó célpontja legyen a településnek. Szükséges lenne az értéktelen fafajok ritkítása, helyettük értékes, néhány kuriózum jellegű fafaj telepítése.
- A **Szúnyog-tó** kialakításából látszik, hogy a településen igény van olyan rekreációs célú területekre, melyek a táji elemek felsorakoztatásával hozzájárulnak a településkép kedvező alakulásához is. A tó megléte kedvező, kialakítása azonban rendezésre szorul. A szigettől délre eső partszakaszok rendezetlenek, szemetesek, a partvonal kialakítása bizonytalan. Szükséges lenne a part újragondolása, melynek során az élőhelyek megtartása mellett rendezett, használható partszakasz jönne létre. Kilátópontok, szemlélődőhelyek, lejáratok a vízfelszínhez mind hozzájárulnának a tó szerepének felerősödéséhez.
- A belterületen keresztülhúzódó **Lanka-csatorna** felszíni szakaszainak környezete szintén a legtöbb helyen rendezetlen, idényszerű megoldásokat tükröz. Ezek nem méltóak egy nemzetközi hírű gyógyfürdő környezetéhez, rontják a település összképét. Mivel egy vonalas rendszernek tekinthető a csatorna, így a településen végigfutó teljes meder környezetének egységes koncepció alapján történő rendezése jelentene korszerű megoldást.

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Harkány Magyarország, valamint Baranya megye déli részén, Pécsről 27 km-re, a Villányi hegyvonulat a Tenkes és a Nagykopasz-hegy szelíd ívei alatt a Dráva völgyében, az Ormánság és a beleolvadt valamikori Bóköz tájegység északkeleti határán Hegyföld tájegységben található.

A település szerkezetének kialakulásában a domborzati, a vízrajzi, a közlekedésföldrajzi adottságok és természetesen a mindenkori népességszám és települési funkciók egyaránt szerepet játszottak.

A város É-D-i tengelyét az 58. sz. főút (Pécs – Drávaszabolcs), míg a K-NY-i tengelyét a település központjából induló 5701-es Siklósi, ill. 5804-es Sellyei összekötő utak jelentik. A mai szerkezet alakulásában még szerepet játszott az 5814. sz. út, mely Terehegyen – az egykor önálló településen – áthaladva Görccsöny irányába jelent térségi kapcsolatot. E közlekedési kapcsolatok már a XVII. sz-i (II. József korabeli) térképeken is tetten érhetők.

A mai településszerkezet kialakulásában az egykor két településként működő Harkány és Terehegy népességszáma és az 1824-ben megnyílt, és egyre nagyobb jelentőségűvé váló gyógyfürdő egyaránt meghatározó volt.

A települések nagyságrendjét a XVIII. és XIX. sz-ban az alábbi adatok mutatják:

település	Házak (db)				Lakosok (db)			
	1752	1784	1859	1909	1752	1784	1859	1909
Harkány	29	66	104	120	-	402	619	752
Terehegy	28	60	97	101	-	417	546	455

A számok szemléletesen mutatják, hogy a két település közel azonos nagyságrendben, egymással párhuzamosan fejlődött, csak a XX. sz. elején, valószínűsíthetően a fürdő jelentőségének növekedésével gyarapodott erőteljesebben Harkány lakosságszáma.

Harkány **lakosságának száma** 1938 – 1998 között:

év	lakosság száma (fő)
1938	858
1949	1097
1960	1618
1980	3186
1985	3133
1992	3377
1995	3418
1996	3581
1998	3329

Harkány népességszámának alakulásában az 1949 és 1960 közötti (521 fő), majd az 1960-1980 közötti (1568 fő) népességszám növekedése a kimagasló érték, az utóbbi időben történt Terehegy csatlakozása is. Az 1960-1980 közötti időszak egyben a fürdő népszerűségének, új üdülőterületek kialakulásának időszaka is volt. 1980-1996 között lassú gyarapodás, majd stagnálás következett be a népességszám alakulásában.

Harkány és Terehegy közigazgatási területének **művelési ág szerinti besorolása** 1909-ben az alábbi volt:

művelési ág	Harkány		Terehegy		Σ	
	ha	%	ha	%	ha	%
szántó	733	49,7	433	49,3	1166	49,5
rét	183	12,4	81	9,2	264	11,2
legelő	246	16,7	219	24,9	465	19,8
szőlő	56	3,8	97	11,0	153	6,5
erdő	180	12,2	-	-	180	7,7
terméketlen	76	5,2	48	5,6	124	5,3
Σ	1474	100	878	100	2352	100

A két település adottságait összesítve megállapítható:

- a domináns művelési ág a szántó (49,5%)
- legelő, rét ~30%
- kismértékű a szőlő (6,5%) és erdő (7,7%) területek aránya
- a terméketlen területek alatt (5,3%) valószínűsíthetően a beépített területek értendők

A fenti adatok alapján egyértelműen a mezőgazdaságot és az állattenyésztést tekinthetjük e települések gazdasági erejének a fenti időszakban.

Harkány **igazgatási területének** szerkezetére az alábbi területhasználatok a meghatározóak:

- az északi, domboldali sáv kertes mezőgazdasági terület
- a belterület a település közepén, a siklósi határhoz csatlakozóan alakult ki és fejlődött napjainkig
- a mezőgazdasági (szántó) területek a belterületet három oldalról (É, NY, D) határolják
- az erdőterületek továbbra sem játszanak meghatározó szerepet, a város NY-i és D-i részén képeznek összefüggő sávot

A város dinamikus fejlődését talán a legszemléletesebben mutatja a **lakások építési idejének** adatsora:

	-1946	1946-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2005	2006-2011	Σ
db	116	108	342	509	306	273	326	80	2060
%	5,6	5,2	16,6	24,8	14,8	13,3	15,8	3,9	100

Az adatok elemzéséből az alábbiak rögzíthetők:

- a lakásoknak csak 10,8%-a idősebb 50 évnél
- 1960-2000 között a lakások 70%-a épült, az egyik legdinamikusabb 10 év az 1971-1980-ig terjedő időszak
- 2001-2005 között épült 326 lakás a legnagyobb, míg a 2006-2011 közötti a legkisebb építési volument jelenti

Harkány jellegzetességének tekinthető a lakás és üdülés együttlélése. 2011-ben:

lakott lakás	1430 db	69,4%	(3551 fő)
nem lakott lakás	430 db	20,9%	
lakott üdülő	200 db	9,7%	(387 fő)
Σ	2060 db	100	

Az adatsorból különösen a 430 db nem lakott lakás emelendő ki, valószínűsíthetően e lakások üdülési céllal hasznosítottak.

A városszerkezet alakulására a már említett főútvonalakon kívül hatással volt a Harkányt É-ről és Ny-ról behatároló, 1913-ban megépült vasút (1976-ban a pécsi, 2007-ben a sellyei kapcsolat is megszűnt), mely Siklós, Villány és Sellye irányába is biztosított kapcsolatot.

A közúti közlekedésben teremtett új lehetőséget a város és Terehegy között megépült 58-as út új nyomvonala, mely egyben új fejlesztési területek kialakítását is lehetővé tette.

Harkány sajátossága a Siklósi út É-i oldalán lévő autóbusz pályaudvar és piac, mely a gyógyfürdő mellett egyben nemzetközi találkozóhely is.

1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

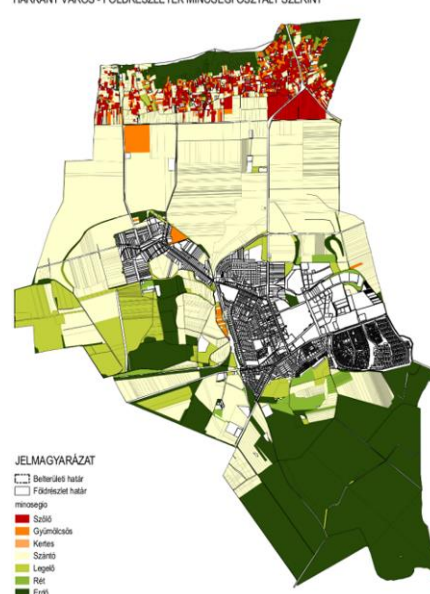
Földrészlet statisztika művelési áganként							
művelési ág	földrészletek száma	alrészletek száma	Σ alrészlet terület (ha)		legkisebb alrészlet terület (m ²)	legnagyobb alrészlet terület (m ²)	átlagos alrészlet terület (m ²)
erdő, fásított terület	326	329	683,3	26,6%	299	501 360	41 908
gyep (legelő, rét)	359	372	218,7	8,5%	56	263 835	10 814
gyümölcsös, kert	582	586	71,0	2,7%	173	133 771	2 499
kivett	3793	3797	528,3	20,6%	5	136 063	1 391
szántó	1235	1575	977,8	38,1%	19	432 704	6 208
szőlő	608	623	89,6	3,5%	80	11 724	1 438
Σ	-	-	2568,7	100%	-	-	-

A 2015 és 1909 évi adatok különbözősége kitűnően jelzi az elmúlt 100 évben a település területfelhasználásában, a táji megjelenésben, és Harkány szerepkörében történt változásokat, hiszen

- a település területe ~200 ha-al növekedett
- a belterület (korábban terméketlen terület) 3,4-szeresére növekedett
- a szántó és legelő területek 80%-ról 46,6%-ra csökkentek
- az erdőterület 7,7%-ról 26,6%-ra növekedett
- a gyümölcsös és szőlő területek 6,5%-ról csak kis mértékben, 6,2%-ra csökkentek

Fenti adatok egyértelműen jelzik, hogy az egykor a mezőgazdaságból és állattartásból élő településen ez utóbbi funkciók visszaszorultak, ma Harkány az ország egyik kedvelt üdülővárosává és lakóhelyévé vált.

HARKÁNY VÁROS - FÖLDRÉSZLETEK MINŐSÉGI OSZTÁLY SZERINT

1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

Földrészlet statisztika fekvésenként								
fekvés	Földrész- letek száma	egyéb önálló épületek száma	egyéb önálló lakások száma	Σ terület (ha)		legkisebb földrészlet terület (m²)	legnagyobb földrészlet terület (m²)	átlagos földrészlet terület (m²)
belterület	3472	98	2515	426,6	16,6%	11	136 063	1 229
külterület	1501	0	0	1884,5	73,4%	5	768 850	12 555
zártkert	1497	0	0	257,6	10,0%	33	62 274	1 721
Σ	6470	98	2516	2568,7	100%	-	-	-

A hatályos településszerkezeti terv az alábbi területfelhasználási egységeket különbözteti meg:

Beépítésre szánt területek:

- kisvárosias lakóterület Lk
- kertvárosias lakóterület Lke
- falusias lakóterület Lf
- településközpont vegyes terület Vt
- üdülőházas üdülőterület Üü
- hétvégi házas üdülőterület Üh
- gazdasági terület (kereskedelmi – szolgáltató) Gksz
- különleges területek K

Beépítésre nem szánt területek:

- közlekedési és közmű területek Kö
- zöldterület Z
- erdőterület E
- mezőgazdasági terület M (szántó művelési ág, gyepterület, kertészeti terület)
- vízgazdálkodási terület V
- természetközeli terület

Harkányhoz **hat külterület** tartozik:

	külterület	népszámlálási lakónépesség	lakások	nem lakott üdülők	lakott egyéb lakóegységek
1	Drávaszabolcsi út	-	-	-	-
2	Malomtelep	11	4	-	-
3	Szőlőhegy	19	9	61	6
4	Töttösitánya	18	6	-	-
5	Vasút őrház	-	-	1	-
6	Vasút köz	-	-	-	-

A külterület települési jellegét tekintve a Drávaszabolcsi út és a Vasút köz külterület összeírt lakóegység és népesség nélkül, a Vasút őrház forgalmi település, Malomtelep, Szőlőhegy, Töttösitánya pedig mezőgazdasági jellegű lakótelep, ill. lakóhely.

Intézmények csoportosítása

1. IGAZGATÁSI ÉS TÁRSADALMI INTÉZMÉNYEK

- Polgármesteri Hivatal (Petőfi s. u. 2-4.)
- Harkányi Rendőrőrs (Bartók B. u. 1.)
- Posta (Kossuth L. u. 57.)

2. MŰVELŐDÉSI, OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS INTÉZMÉNYEK

- Művelődési Ház (Kossuth L. u. 2.)
- Könyvtár (Kossuth L. u. 2.)
- Szabadtéri színpad (Zsigmondy sétány)
- Futó László Pál Múzeum (Szent István u. 40.)
- Kitaibel Pál Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény (Arany J. u. 16.)
- Napközi Otthonos Óvoda (Kölcsey tér)

3. EGÉSZSÉGÜGYI, SZOCIÁLIS ÉS GYÓGYÁSZATI INTÉZMÉNYEK

- MÁV Gyógykórház (Bajcsy-Zsilinszky u. 1)
- Egészségház (Kőrösi Csoma s. u. 43.)
- Zsigmondy Vilmos Harkányi Gyógyfürdőkórház (Zsigmondy sétány 1.)
- Thermal Gyógyszertár (Arany J. u. 14.)

4. KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÁSI INTÉZMÉNYEK

- Piacsarnok (Ady E. u. 1.)
- SPAR áruházak, virágüzlet, húсарuház, ajándékbolt

5. VENDÉGLÁTÁSI INTÉZMÉNYEK ÉS SZÁLLÁSHELYEK

SZÁLLODÁK

- Ametiszt Hotel Harkány (Szt. István u. 26-28.)
- Baranya Hotel (Bajcsy-Zsilinszky u. 5-7.)
- Dráva Hotel Thermal Resort (Bartók B. u. 1.)
- Hotel Arborétum (Siklósi út 21.)
- Hotel Korona Thermal (Bajcsy-Zsilinszky u. 3.)
- Hotel Xavin-Wellness (Kossuth L. u. 43.)
- Komfort Hotel Platán (Bartók B. u. 15.)
- Lídia Hotel Wellness (Kossuth L. u. 49.)
- Siesta Club Hotel (Kossuth L. u. 17.)
- Thermal Hotel Harkány (Járó J. u. 1.)
- Well Hotel (Bartók B. u. 2.)
- Wellness Hotel Kager (Szt. I. u. 50-52.)

PANZIÓK

- A 16 Panzió (Ady E. u. 16.)
- Kokó Panzió (Arany J. u. 7/b.)
- Mediterrán Panzió (Szt. I. u. 2.)
- Pepe panzió (Rózsa F. u. 30.)

ÉTTERMEK

- Adria Étterem (Kossuth L. u. 17.)
- Ametiszt Étterem (Kossuth L. u. 50.)
- Baranya Hotel Étterme (Bajcsy-Zsilinszky u. 5-7.)
- Buffalo Pizzéria (Kossuth L. u. 9.)
- Dráva Hotel Thermal Resort Étterme (Bartók B. u. 1.)
- Forrás Panzió Étterme (Bajcsy-Zsilinszky u. 12.)
- Hotel korona Thermal Étterme (Bajcsy-Zsilinszky u.3.)
- Komfort Hotel platán Étterme (Bartók B. u. 15.)
- Lídia Hotel Wellness Étterme (Kossuth L. u. 49.)
- No Name étterem (Kossuth L. u. 46/a.)
- Robinson Étterem (Kossuth L. u. 7.)
- Rose Kisvendéglő (Kossuth L. u. 18.)
- Sétány Étterem (Kossuth L. u. 14.)
- Szigeti Halászcserda (Rózsa F. u. 2.)
- Tenkes Csárda (Csarnóta, Kültelek Hrsz.. 11.)
- Thermal Hotel Harkány Étterme (Járó J. u. 1/1.)
- Well Hotel Étterme (Bartók b. u. 2.)
- Wellness Hotel Kaker Étterme (Szt. I. u. 50-52.)
- Xavin Hotel Étterme (Kossuth u. 43,)
- Zöldkert Vendéglő (Arany J. u. 12,)
- Katalin Vendéglő (József A. u. 19.)

CUKRÁSZDÁK

- ÉVA Cukrászda (Petőfi u. 43.)
- Amadeus Cukrászda (Kossuth L. u. 12.)
- Ciao-Ciao Cukrászda (Kossuth L. u. 15.)
- Viktória Cukrászda (Kossuth L. u. 51.)

TURISTASZÁLLÁS, KEMPING

- Égerliget Vendégház (Berek u. 44.)
- Termál Kemping (Bajcsy-Zsilinszky u. 6.)

6. SPORT- ÉS SZABADIDŐ LÉTESÍTMÉNYEK

- Harkányi Gyógy- és Strandfürdő (Kossuth L. u. 7.)
Főbejárat: Bajcsy-Zsilinszky utca, Zsigmondy Sétány
Platánkapu: Kossuth L. u.
- Városi Sportcsarnok (Petőfi S. u. 42.)

7. EGYHÁZI INTÉZMÉNYEK

- Református templom (Kossuth L. u. 64.)
- Katolikus templom és templomkert (Ady E. u. 3.)
- Terehegyi református templom (Terehegyi u. 1.)

8. EGYÉB INTÉZMÉNYEK, LÉTESÍTMÉNYEK

- Autóbusz pályaudvar (Bajcsy-zsilinszky u. E. u.)
- Benzinkút (MOL, Pécsi út)

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

Harkány alulhasznosított barnamezős területtel csupán néhány helyen rendelkezik.

Ilyennek tekinthető:

- a Munkácsy Mihály utcáról északra kijelölt kereskedelmi szolgáltató gazdasági területet, melyen a cca. 4,5-5,0 ha-os területen a vállalkozások száma, a terület kihasználtsága minimális mértékű,
- jelenleg nem működik az 58-as számú drávaszabolcsi főút északi oldalán cca. 3,0 ha-os korábban üzemelő kemping.

A hatályos településszerkezeti terv több helyen irányzott elő gazdasági területet, ezek megvalósítására még nem került sor.

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

A város konfliktussal terhelt, egyre kedvezőtlenebb állapotot felmutató térsége a Siklói úttól délre elhelyezkedő hétvégi házaskert terület.

Az 1960-as évek országosan kedvelt kistelkes, kisházaskert beépítési forma híven tükrözte az akkori társadalmi viszonyokat és az „épített környezettel szembeni elvárásokat”.

A területen az igényesen kialakított, gondozott épületek mellett egyre növekszik a még eredeti tömegformálású és anyaghasználatú, avult állagú épületek száma, mely mögött a társadalmi konfliktusok is tetten érhetők.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

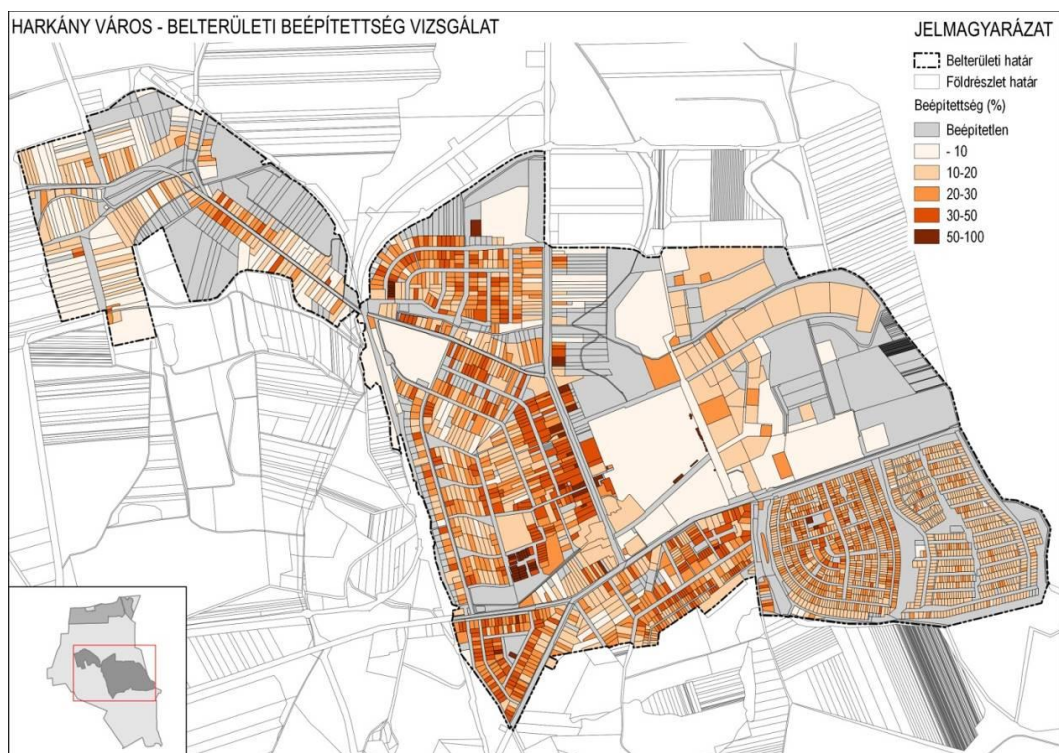
Harkány és Terehegy 1.14.1.1. pontban leírt elemzése a XX. sz. elejéig ismertette az akkor még két település történetét, morfológiáját.

Míg Terehegy nagyrészt megőrizte az egykor kialakult utca- és térszerkezetet, a nagytelkes struktúrát, addig Harkányban elsősorban a főbb útvonalak nyomvonalvezetése maradt meg. Az egykor ezeket kísérő telkes beépítés átalakult, a nagytelkes struktúra tömbfeltárásokkal sűrűsödött be. Az egykori falusias beépítés (oldalhatáron álló, előkert nélküli és előkertes beépítési mód) ugyancsak Terehegyen érhető tetten.

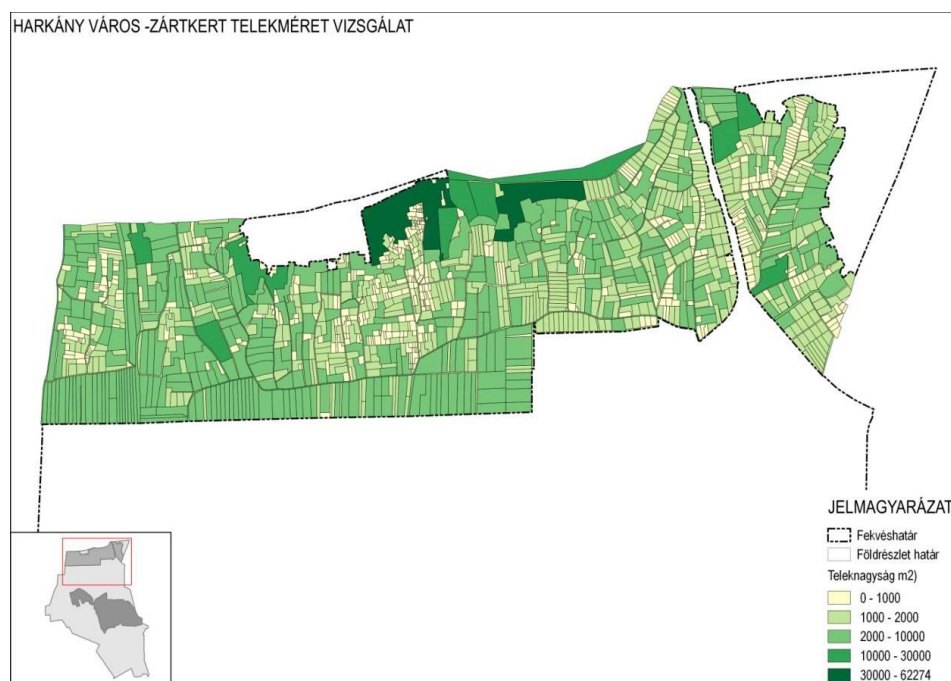
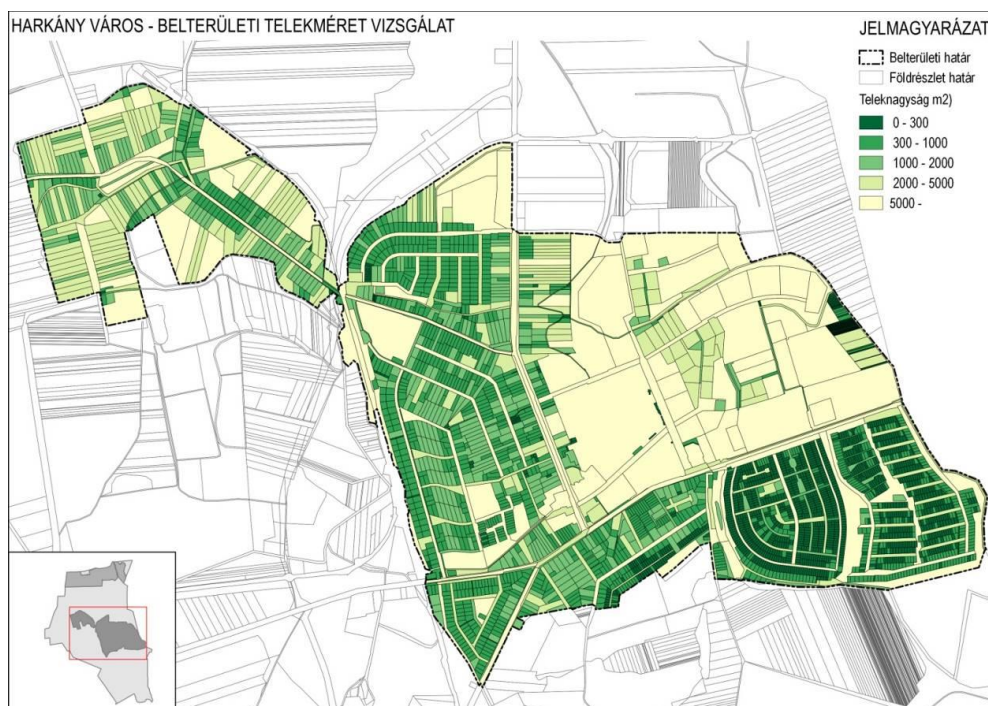
Harkányban mind a lakó-, mind az üdülőterületen tervezett utcahálózat és szabályos telekosztás készült. A beépítési módok a „mindenkor szokásos” formában alakultak, a hagyományos oldalhatáron álló forma mellett megjelent a szabadon álló, az ikerházaskert és a zárt sorú megoldás is.

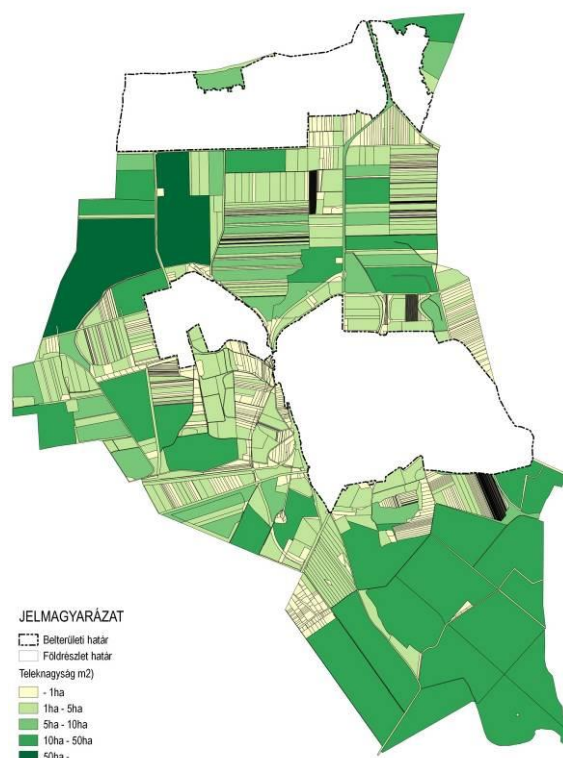
Az utóbbi évek legjelentősebb változása fenti vonatkozásban a Kossuth L. utca, valamint a Petőfi – Kossuth - Táncsics M. utcák közötti tömbfeltárással kialakított Szent István utca mentén történt. E területeken zárt sorú módon, több lakásos lakó- és üdülőépületek épültek az utóbbi 10 évben.

A telekstruktúra és beépítési mód vonatkozásában az üdülőterületeken is létrejöttek az országosan is elterjedt beépítési formák, a nagytelkes társasüdülőtől az aprótelkes hétvégi üdülőkhöz a városban valamennyi mód megtalálható. A lakóterületek változatos képét tovább színesítik az egyes térségekben megvalósított, a közellátást biztosító oktatási, nevelési, kulturális, egészségügyi, kereskedelmi – szolgáltató – vendéglátó intézmények esetenként nagytelkes beépítései.

1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

1.14.2.1. Tulajdonjogi vizsgálat

A város közigazgatási területén fekvő ingatlanok tulajdonosi szerkezetük szerint állami, önkormányzati és magántulajdonú területekre oszlik. Állami tulajdonú a főközlekedési hálózatok területe, az élővizek területe, az erdőterületek egy része, valamint a kórház.

Az önkormányzat tulajdonára a következő pontban található adatok.

Minden más terület magántulajdonban van.

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

Az Önkormányzat által átadott teleknyilvántartási alaptérkép összesen 6468 Önálló helyrajzi számmal rendelkező ingatlan található. Az Önkormányzat által átadott Ingatlanvagyon-Kataszterében összesen 827 db önálló helyrajzi számmal rendelkező ingatlanvagyon elem tartozik, melyből helyrajzi szám alapján az alaptérképen 756 db ingatlan azonosítható be. Az ingatlanok közel 10%-ban, 71 ingatlan esetében a jelenlegi kataszteri adatok eltérnek az Önkormányzat által vezetett vagyonkatasztertől. Az egyértelműen beazonosítható 756 db ingatlan elhelyezkedését térképen ábrázoltuk.

HARKÁNY ÖKORMÁNYZATI TULAJDONNAL ÉRINTETT INGATLANOK

Jelmagyarázat

Alaptérképi elemek

■ Épület, építmény

--- Fekvéshatár

Önkormányzati érintettség szerint

□ Nincs Önkormányzati tulajdon érintettség

■ Önkormányzati tulajdonnal érintett ingatlan

Forrás: Harkány Város Önkormányzat
adatszolgáltatása alapján, saját szerkesztés

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Jelen helyzetfeltáró vizsgálat a település önkormányzata által biztosított digitális alaptérképen készült.

A vizsgálatok során a közelmúltban megvalósult, de az alaptérképen még nem szereplő létesítményekről a szükséges információt beszereztük.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

A városban az egyes építmények a mindenkor hatályos településrendezési tervben biztosított területfelhasználásnak, és a helyi építési szabályzatban megfogalmazott követelményeknek megfelelően készültek.

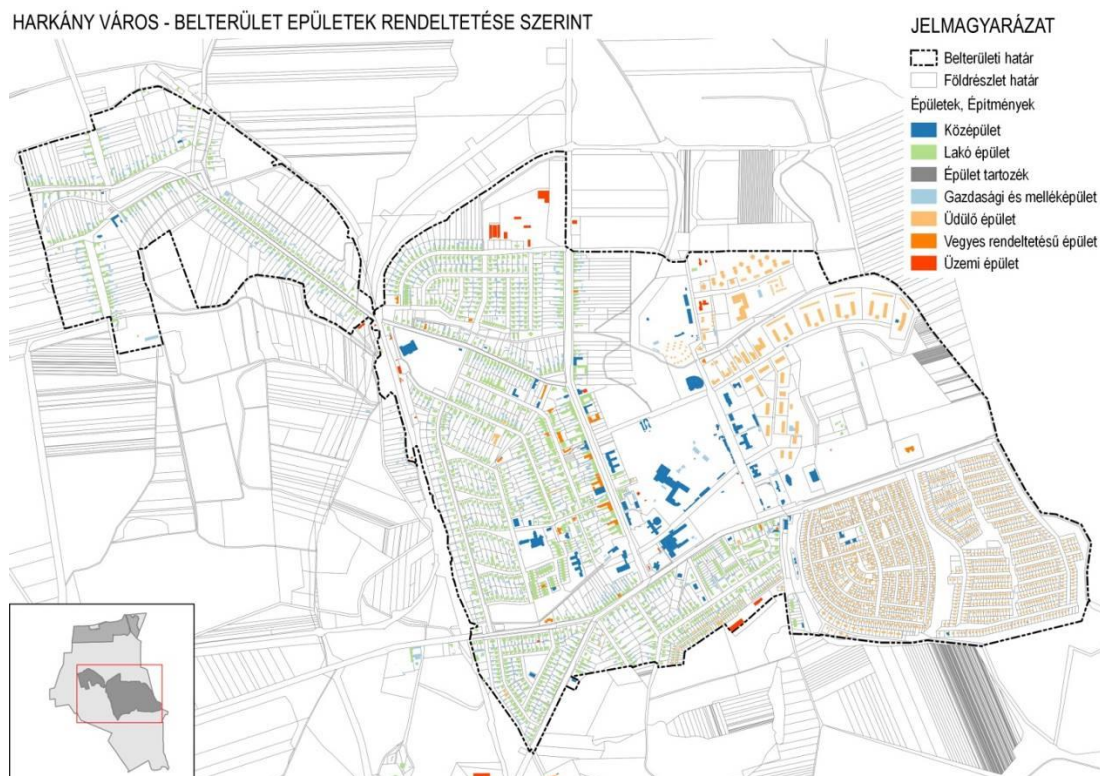
A hatályos tervtől eltérő fejlesztési szándékokat „természetesen” a tervek módosításával biztosította a város önkormányzata.

Funkció, kapacitás, intézmények és ellátottság:

1. Polgármesteri Hivatal (Petőfi S. u. 2-4.)
2. Napközi Otthonos Óvoda (1992-ben adták át, az épület modern, az óvodai neveléshez szükséges funkciók betöltésére maximálisan megfelel. 12 település gyerekeit fogadja, a 7 csoportból 1 német nemzetiségi. Gyermeklétszám 170-200 fő, 300 adagos főzőkonyhával rendelkezik.)
3. Kitaibel Pál Általános Iskola és Zeneiskola (1960 óta folyik tanítás, 1976-ban új szárnyal – 6 tanterem, műhely, tornaterem – bővült. A körzethez 9 település tartozik, a tanulók száma 500. 500 adagos konyhával rendelkezik.)
4. Egészség ház (1989-ben adták át, 2 felnőtt, 1 gyermek háziorvosi szolgálat működik, ill. 2 fogorvosi rendelő.)
5. Baranya Megyei Közgyűlés Gyógyfürdőkörháza (1954-ben alapították, többször bővítették)
6. MÁV Gyógyház (1929-ben épült, szanatórium jellegű 120 ágyas intézmény)
7. Művelődési Ház (1984 óta működik, a konferencia- és klubtermek mellett itt található a helyi könyvtár és a Tenkes TV stúdiója is)
8. Sportcsarnok (1996-ban készült el, sport mellett kulturális programoknak is otthont ad)
9. Idősek Szociális Gyógyotthona (1952-ben létesítették)
10. Idősek Napközi Otthona (1980 óta működik)

1.14.5.1. Funkció, kapacitás

Lásd még 1.14.1.4.

1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

Városközpont - V

Kossuth utca – K

K-2

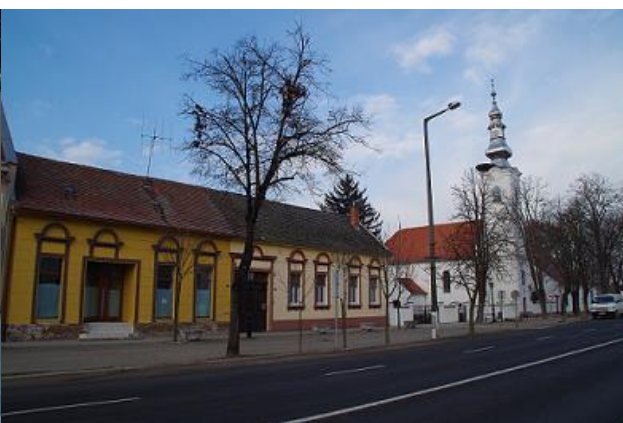
K-3

V

K-4

K-1

K-6

K-5

V-1

V-3

V-4

V-5

V-6

Lakóterület

Zártsorú beépítés

Családi házas terület

Üdülőházas terület

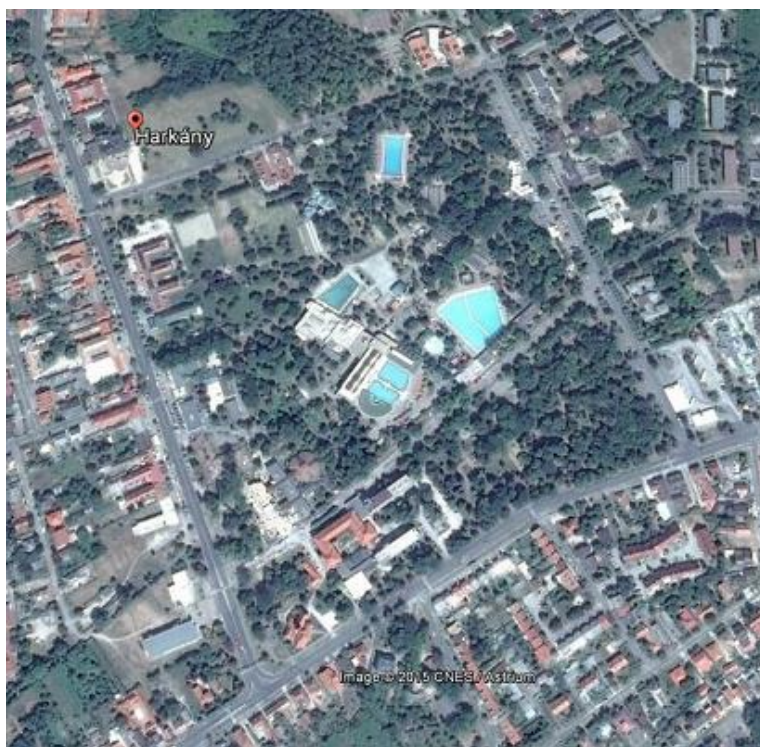

Hétfégi házas terület

Gyógykórház térsége

Gyógy- és strandfürdő

Terehegy

Szőlőhegy

1.14.5.3. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok, magasság, szintszám

Harkány településkarakterében az egyes időszakokban divatos építészeti, városépítészeti formák érhetők tetten.

A város mai karakterében az alábbi sajátosságok különíthetők el:

- Terehegy a két települést összekötő Petőfi u. kivételével mind utca- és térszerkezetében, mind a beépítési módok, szintszámok vonatkozásában alig változott. Az újabb épületek is harmonikusan illeszkednek a kialakult településövezetbe.
- Harkány legnagyobb összefüggő lakóterülete a Kossuth – Ady – Vasút – Petőfi utcák között jött létre az 1960-1970-es években. A terület jellemzője a tervezettség, szabályozottság. Mind a teleknagyságok, mind a beépítési módok egységes hangulatot eredményeztek.

E területen 3 helyen történt jelentős változás:

- átalakult, „főutcává vált” a Kossuth I. utca (zárt sorú, 2-3 szintes beépítés, közellátás és lakás funkció)
- a Rákóczi u. térségében jelentős intézményfejlesztés, a Kölcsey téren társasházas beépítés történt
- új utca született a Kossuth és a Táncsics utcai tömb feltárásával (Szent István utca), mely zárt sorú, kétszintes beépítésével, divatosnak vélt építészeti formálásával hozott „új szint” a kisváros megjelenésébe
- A Petőfi u-tól É-ra, ill. az Ady u-tól D-re elhelyezkedő lakóterületek – kisvárosias és kertvárosias – az előzőekben már említett jegyeket hordozzák
- A városszerkezet középső sávja (a Kossuth és Bajcsy Zs. utcák közötti terület) a strand és gyógyfürdő, valamint a kereskedelmi szálláshelyek sávja, zárt sorú, 2-3 szinten beépítéssel. E terület hangsúlyos eleme a Zsigmondy sétány és a Gyógykórház (a város legmagasabb épülete) épületegyüttese.
A Bajcsy Zs. u. K-i oldala várostörténeti szempontból is jelentős, a XX. sz. elején itt épültek meg Harkány első szállodái (Baranya hotel, Balkon szálló, MÁV Gyógyház), melyek ma a város védett emlékei közé tartoznak.
- A Bajcsy Zs. u-tól, a Szűnyog tótól K-re jött létre Harkány egymástól jól elkülöníthető korszerű üdülőövezete, az üdülőházas (többszintes, tömbtelkes társasüdülők), és a hétvégi házas (~700 db minimális telkes, földszintes) területe.

A településkarakter is meghatározó, az építészeti minőséget is jelző adatsorok az alábbiak:

- az építés idejére vonatkozó táblázatot ld. 1.14.1.1. fejezetben
- a lakások szobaszám szerinti alakulása (db)

1 szobás	2 szobás	3 szobás	4 és több szobás	Σ
257	472	530	801	2060
12,5%	22,9%	25,7%	38,9%	100%

- a lakások komfortfokozata (db)

Össz-komfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli	Szükség-lakás	Σ
1526	482	20	18	14	2060
74,1%	23,4%	0,9%	0,9%	0,7%	100

- a lakóépületek magasság és lakásszám szerint (db)

Föld-szintes	Emeletes	Σ	1 lakásos	2-3 lakásos	4-10 lakásos	>11 lakásos	Σ
1456	65	1521	1435	47	19	20	1521
95,7%	4,3%	100%	94,3%	3,1%	1,3%	1,3%	100%

Összefoglalóan megállapítható, hogy Harkány lakóterületén a

- telkes, földszintes (95,7%), egylakásos (94,37%)
- a 3 és több szobás (64,6%)
- az összkomfortos (74,1%)

lakások a dominánsak, ezen épületek határozzák meg alapvetően a város karakterét.

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Harkány térségében is tártak fel római kori települést, a Pécset (Sopianae) Eszékkal összekötő hadiút mentén – mely gazdag szőlőskertek és gyümölcsligetek alján vezetett, a Villányi-hegység déli oldalán, a Tenkes-hegy lábánál. A Római Birodalom bukása után itt élt hunok V-VI. sz-i emlékeit találták meg két ezüsthibula formájában, majd a VI-IX. sz. között, a régiót uralmuk alatt tartó avaroktól származó régészeti leletek kerültek elő 1934-ben.

Harkány nevét az oklevelek 1323-ban említették először Harkan néven. Megalapozottnak látszik az a feltételezés, hogy neve a Horka (Harka) személy- vagy méltóságnévből, nem pedig a harkály madárnévből származik. Az akkori Harkány (Nagh Harkan) település a mai helyétől északabbra, a Tenkes-hegy lábánál, a Szene-víz (ma Lanka-csatorna) fölött helyezkedett el. Harkány Nagh Harkan nevét 1323-ban említik először írásos emlékek.

Harkány a XIII. sz.-ban királyi udvarnokok földje volt, melyet Károly Róbert király, mint örökös nélkül elhalt ember birtokát Pál fia György temesvári alvárnagynak adott, s határát is leíratta. Harkány, mint jobbágytelepülés 1397-től a mindenkori siklói uradalomhoz tartozott, míg a Harkánnyal összeépült, 1977-ben hozzácsatolt Terehegy kisközségnek más volt a birtokosa és a története is. 1397-ben a Byka nemzetség tulajdonában van a terehegyi birtokközpont. A terehegyi homokdombon (melyen ma a református gyülekezet temploma áll) rommá lett a megerősített nemzetségi és a népnek menedéket adó öreg templom is. A megszállás alatt új nevet kapott az ősi falu: Terehíd. A XVI-XVII. sz.-ban Harkány megmaradt lakossága, mint a török megszállás előtt, alatt és után főleg állattenyésztéssel és bortermeléssel foglalkozott. A török uralom idején a községnek temploma nem volt, csak egy kis oratóriuma. A falu protestáns vallású volt.

A törökök kivonulása utáni időkben a falu birtokosa a Batthyány család volt. Az 1700-as évek környékén feljegyezték, hogy Nagyharkány lakossága a Szene-víz déli oldalára költözött, hogy biztonságosabb körülményeket találjon a török megszállást követően a nehezen járható mocsarakban. II. Rákóczi Ferenc szabadságharcában a harkányi jobbágyok közül a kurucok oldalán harcolva többen is részt vettek.

A vármegyét, így Harkányt is sújtó természeti csapások: 1700-tól 9 éven át pestis, 1701-ben szárazság, 1726-ban az állatok járványos pusztulása, illetve a jégverés következményeként a lakosság 2/3 részét felmentették az adófizetés alól. 1747-től 2 éven át sáskajárás sújtotta a vidéket: „... sáskák sokaságára vall, hogy amikor fölszállottak, elsötétítették a napot ...”

Az újra érvénybe lépő és mind nagyobb adóterhek, majd az 1750-től beszüntetett szabad költözködés joga egyre nagyobb elkeseredést váltott ki a lakosságból. A túléléshez a szabályozatlan Dráva, a Bóköz vízvilága nyújtott segítséget bőséges halállományával.

A harkányi református gyülekezet 1798. március 21-én kezdett templomának építéséhez és 1802-ben fejezte be. A XIX. sz. elején a tanítói lakhoz iskolát is építettek, a harkányi iskolamester erről szóló levele 1813-ban íródott. A parókia 1867-ben épült.

A Batthyány uradalomnak új, nagyobb kiterjedésű legelőkre volt szüksége, hogy megnövekedett állatállományát eltarthassa, ezért 1814-től szükségessé vált a Harkány – Gyűd között elterülő mocsarak lecsapolása, vízelvezető rendszer kiépítése, melyhez igen jelentős jobbágyi robotot vettek igénybe. A Harkány melletti mocsarakban dolgozott Pogány János gyűdi jobbágy is, akinek szaggató fájdalmak kínozták a lábát, csak bottal tudott járni. Érezvén, hogy az árokból felbuzogó meleg víz jótékony hatással van betegségére, beteg lábát egész nap áztatta benne és meggyógyult. A hír gyorsan terjedt, az uradalom is azonnal felismerte a lehetőséget.

1824-ben megkezdték a fürdő kiépítését az akkori térképvázlaton szereplő Büdösrét, Büdöstó helyén.

Erre az évre tehető az első fürdőszézon, melynek forgalma 1.400 fürdőzőt jelentett. Egyre több fürdőhelyet, kádat építettek, és a fürdő működtetése mind több embernek adott munkát. 1844-re felépült az első, a maga korában Magyarország legszebb fürdőháza.

1825-ben Patkovics József „harkányi szegény alap”-ot alapított, hogy nincstelen betegek is gyógyuláshoz jussanak. 1828-ban elkészült az első, 28 szobából álló szálloda, és megkezdődött a fürdőt körülvevő erdő parkrendszerű kialakítása.

1845-ben 970, 1847-ben 3.200 fürdővendég kereste fel Harkányt. Megkezdődött Harkány településszerkezetének átalakulása is. A Batthyányiak a fürdőháztól nyugatra eső telkeket (Kossuth L. u.) az uradalom tisztségviselői számára olcsón átengedték, hogy szép házakat építsenek – így emelve a környék színvonalát. Ezzel megkezdődött Harkány polgárosodása.

A szabadságharc után a fürdő akkor indult igazán fejlődésnek, amikor az 1860-ban a közkegyelemben részesült Batthyány család ismét tulajdonosává vált. Zsigmondi Vilmos 1865 nyarán és kora őszén sikeres próbafúrást végzett. 1866. szeptember 28-án már egy állandó kút üzemelt, 34,77 m mélyről, percenként 1.200 liter 62,5°C gyógyvíz tört a felszínre. A községnek volt gyógyszertára, 1921-től postahivatala, távírdája és távbeszélő állomása.

1825-ben már egy jó minőségű terméskővel kirakott út vezet ide Pécsről.

Új lendületet adott a térségnek a vasútfejlesztés. Beremendtől Barcsig Harkány csomóponttal 1912-ben elkészült a kelet-nyugati sínpár is. Ugyanebben az évben átadták a Harkány és Drávaszabolcs közti szakaszt is. A vasútvonal 1913-ban ért el Harkányba Pécs felől, és 1920-ig kiépült a Dráván túlra is.

1923-ban még csak a fürdő és a malom volt villamosítva, 1926-ban a község házaiban is kigyulladtak a villanykörtek.

1970-ben megszüntetik a drávaszabolcsi, 1976-ban a közvetlen pécsi vasútvonalat. A II. világháború éveiben német csapatok állomásoztak itt, de harci cselekmények csak 1944-ben zajlottak.

Az 1950-es években indították meg az autóbusz közlekedést.

A közigazgatásban is jelentős változások következtek be: a harkányi körjegyzőség 1950. október 1-jén megszűnt. Az ugyanakkor megalakult önálló harkányi tanács 1963. február 1-ig létezett. Ettől kezdve 14 évig a község Siklóshoz tartozott. Ez a tény aligha segítette elő Harkány fejlődését. Ez az állapot 1977. március 31-én ért véget. Ekkor alakult meg az új harkányi tanács több társközséggel. Harkány ekkor nagyközségi rangot is kapott. 1977. április 1-jén hozzácsatolták a 2 km-re ÉNY-ra lévő Terehegy községet.

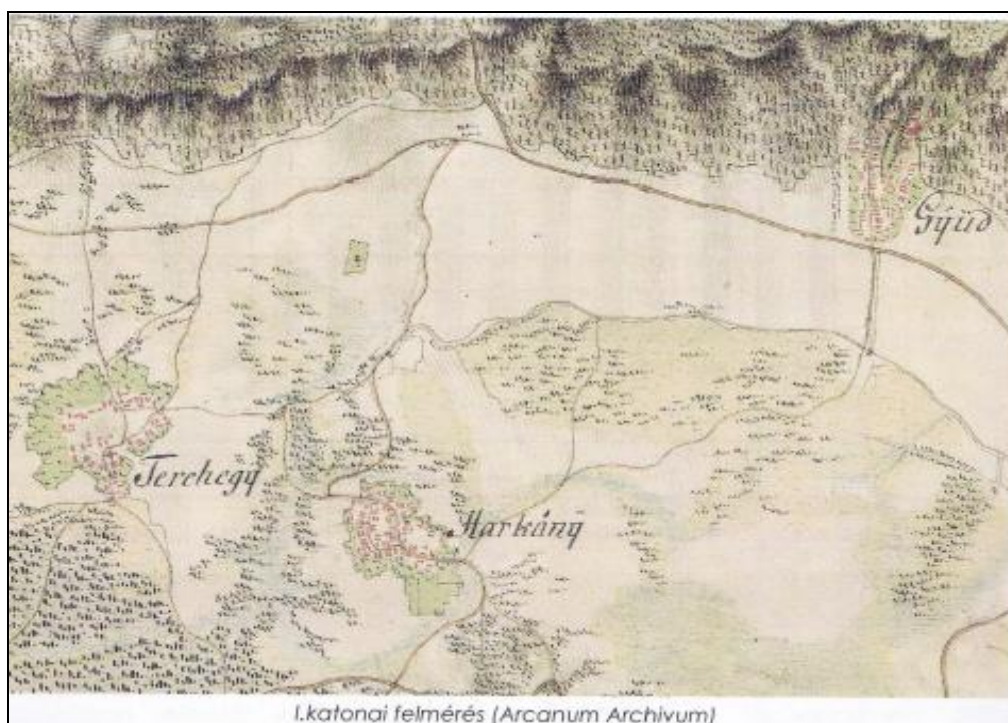
Az 1990-94-es időszak összességében igen sikeresnek mondható, Harkányban soha nem látott fejlődés indult meg. Ezekben az években adták át az új óvodát, ez alatt az idő alatt

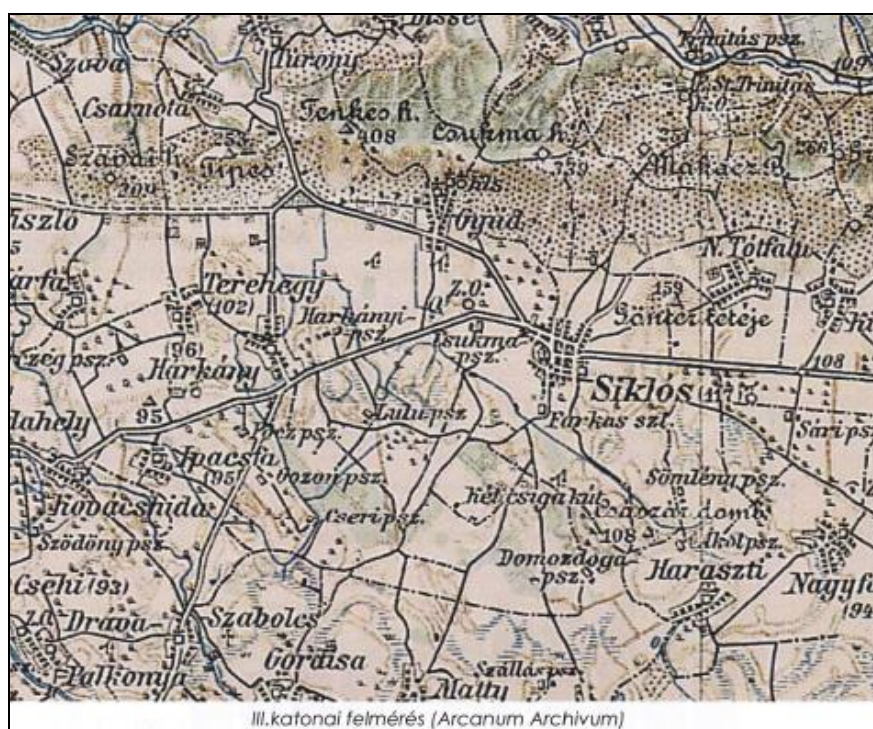
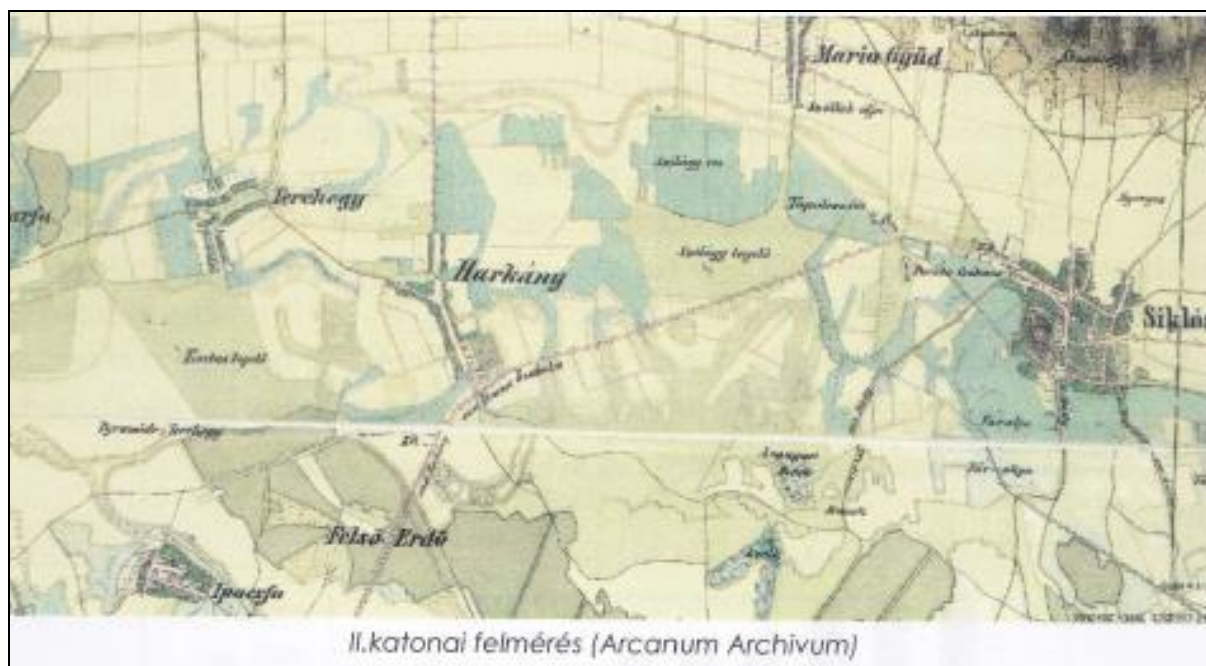
készült el a település szennyvízcsatorna-hálózatának egy jelentős része, és a kibővített szennyvíztisztító telep is üzemelni kezdett. Elindult az iskolabővítés új konyhával és étteremmel, megkezdődött a nemzetközi szintű sportcsarnok építése is, hogy csak a legjelentősebb beruházásokat említsük.

1996-ban átadásra került a Sportcsarnok, az iskola, megkezdődtek egy új utca – a Szent István utca – megnyitásának előkészületei. A település 1999. július 1-jén kapott városi rangot.

Az elmúlt 15 évet mind lakóterületi, mind üdülési funkció vonatkozásában, a kisebb méretű gyarapodás mellett, a minőségi fejlesztés jellemezte. Megújultak a közterületek, megépült az 58-as elkerülő út, jelentős fejlődés következett be a fürdőben és a gyógyászat területén.

A város mindenkori nagyságrendjének alakulását az előző fejezetekben tárgyaltuk.

1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

I. VÉDETT ÉS NYILVÁNTARTOTT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK

1. Harkány – Szilágy

Lelőhely azonosító: 56940

Hrsz: 026, 027/1-32

EOV (04-114): 058627 587416.

Jelleg: Neolit (háromszoros) körárok (lengyeli kult.).

Forrás:

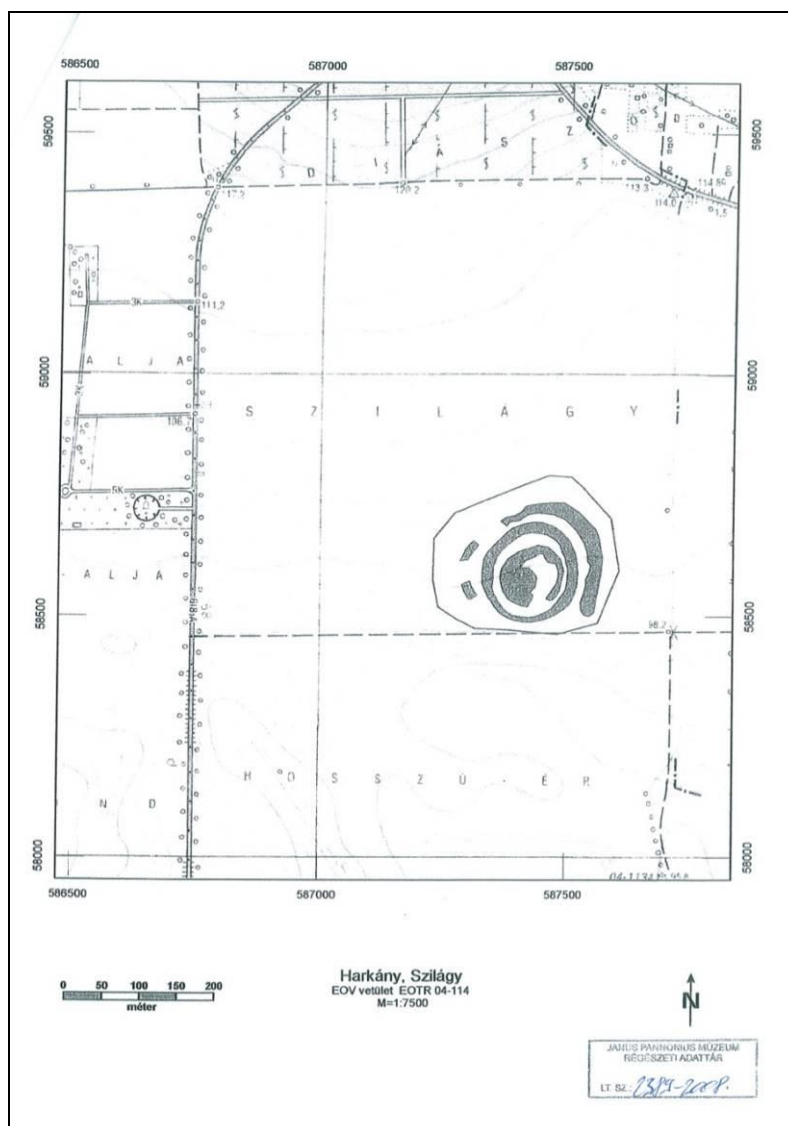
- JPM Rég. Oszt. Adattár

Védettség: nyilvántartott, egyedileg védett régészeti lelőhely

Leírás: A köztemetőtől 700 m-re, enyhe emelkedőn.

A lelőhely kiterjedése: 320 x 320 m.

Veszélyeztetettség: erózió, bolygatás, talajművelés

2. Harkány – Lulu-pusztta - Dögkút

Lelőhely azonosító: 24904

Hrsz: 0351/1-2, 0353/2, 0354/1-5, 0355, 0356, 0359/1, 0360, 0361

EOV (04-114): 583731 057254

Jelleg: bolygatott, részben feltárt avar kori temető.

Forrás:

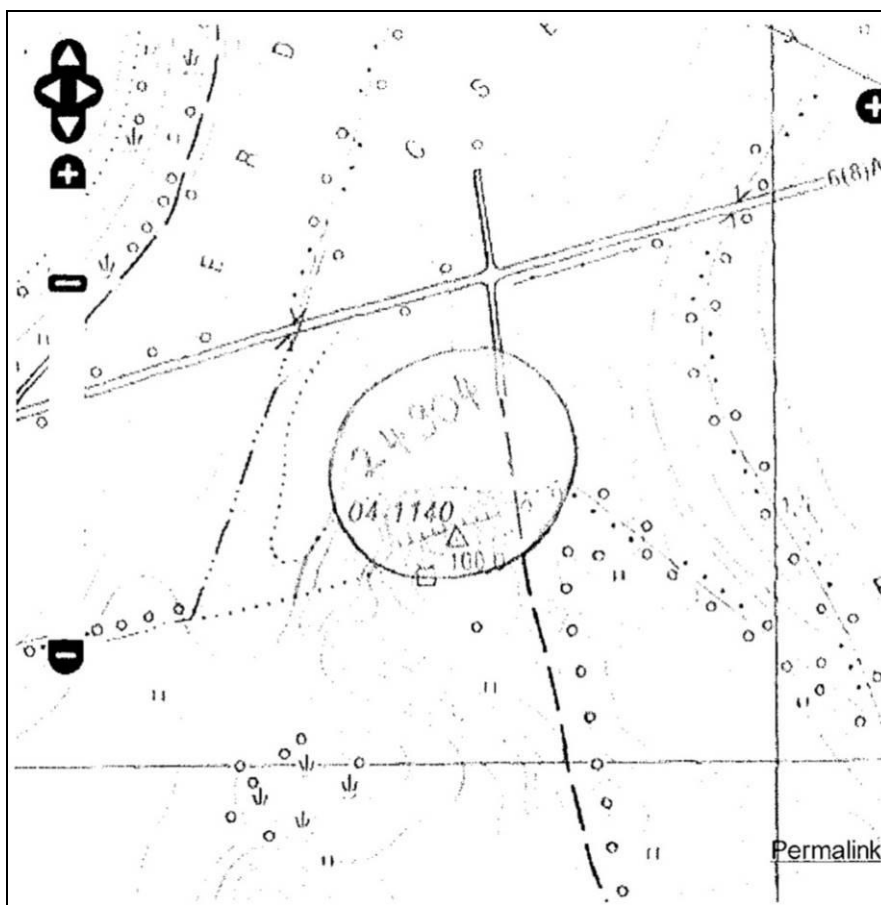
- JPM Rég. Oszt. Adattár , 267/77
- JPM Rég. Oszt. Adattár , 421/79
- JPM Rég. Oszt. Adattár , 422/79
- JPM Rég. Oszt. Adattár , 1178/83

- Dunántúl, 1934. máj. 3. (csüt.)

Védettség: nyilvántartott, egyedileg védett régészeti lelőhely

Leírás: A falutól Dk-re 2 km, a terehegyi országúttól D-re 3,2 km. a Terehegy felé húzódó buckás, homokos területen, a víztől D-re 200 m. Korábban homokbánya, az 1950-es években birkalegelő és döngkút(?), majd 1962-ől újra homokbánya. Fejes Gy. Benyovszky M. földjén 1934-ben egy avar temető 5 db sírját tárta fel, melyek sorban voltak. 1957-ben Bosnyák József döngkút ásásakor csontvázat és 2 avar kori edényt talált. 1962-ben Kiss Attila végzett helyszíni szemlét.

Veszélyeztetettség: bolygatás, talajművelés, homok- és földkitermelés.

3. Harkány – Kossuth L. u. 69. (kert)

Lelőhely azonosító: 24679

Hrsz: 2441/1, 2516/1-3, 2519/1, 2520/2-3, 2525/2, 2525/8, 2551/3, 2551/5

EOV (04-114): 586787 057113

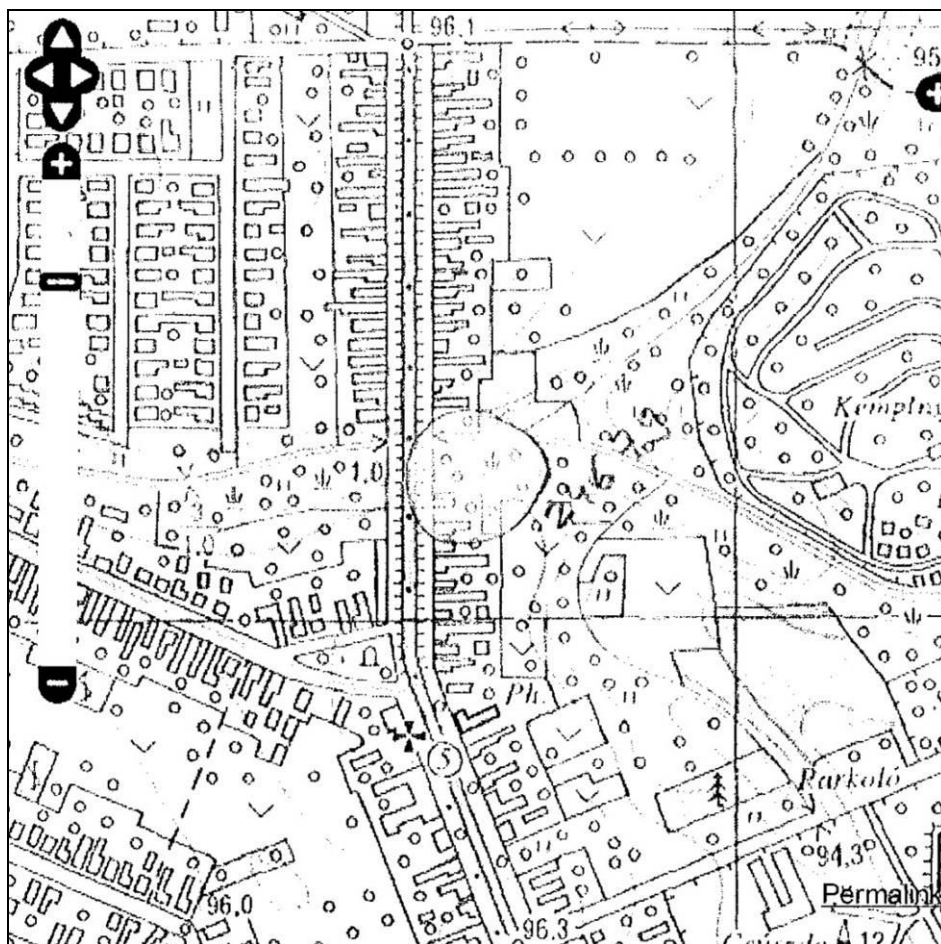
Jelleg: középkori Harkány falu temploma és temetője.

Forrás:

- JPM Rég. Oszt. Adattár, 266/77.

Védettség: nyilvántartott, egyedileg védett régészeti lelőhely.

Leírás: A házhoz tartozó kertben levő 60-70 m dombtetőn, mely körül egykor mocsár lehetett Dombay J. 1958-ban kis középkori templom 190 cm széles falmaradványait és 9 db melléklet nélküli sírt talált. Papp László 1958-ban egy kincskeresőgödrt talált. A régi falak építőköveit az 1802-ben épült református templomhoz hordták el korábban. 1959-ben 2 sorban további 12 db É-D irányú melléklet nélküli csontváz került elő. A kőfalak kötőanyaga homokos, szürke mészhabarc. A középkori nyomokon túl 16-17. századi réteget is talált.

4. Harkány – Terehegy – Templomdomb – Terehegyi u. 1.

Lelőhely azonosító: 24678

Hrsz: 4015, 4016, 4245, 4246.

EOV (04-114): 584963 057508

Jelleg: középkor végi – kora újkori udvarház nyomai

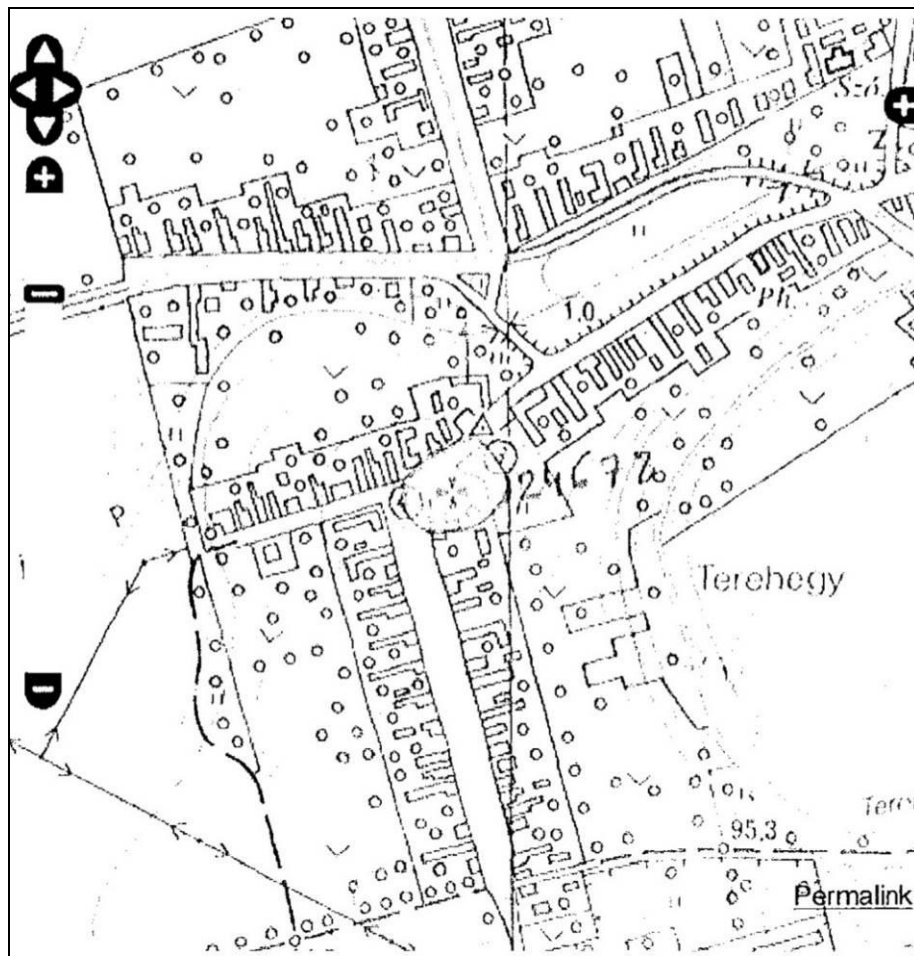
Forrás:

- JPM Rég. Oszt. Adattár, 268/77.
- JPM Rég. Oszt. Adattár, 1049/82.
- JPM Rég. Oszt. Adattár, 1050/82.

- Adalwin: *Conversio Carantanorum et Baguariorum c. salzburgi vitairat* (Kr.u. 870 körül): *Temperch* helynév (Josef Schwing)?

Védettség: nyilvántartott, egyedileg védett régészeti lelőhely.

Leírás: ifj. Lógó Lajos telkén Dombay J. állítólag falakat ásott ki itt. 1975-ben Kecskeméti Zoltán jelentette, hogy fakitermelés során a kert ÉK-i felében falakat találtak. A kert DK-i végében is egy kisebb dombocskán középkori cserepekkel datálható házmaradvány van. A felszínen 1980-ban is a sok kő mellett 14-15. századi kerámiatöredékek és késő gótikus kályhaszem darabok voltak. A templomdomb K-i és D-i oldalán sánc és árok húzódik.

II. AZONOSÍTATLAN RÉGÉSZETI TERÜLETEK

5. Harkány – Ismeretlen lelőhely

Lelőhely azonosító: -

Hrsz: -

Jelleg: római kori szórvány

Forrás:

- JPM Rég. Oszt. Adattár, 265/77.
- ArchÉrt, 1893. Bp. 181.

Védettség: -

Leírás: 1893-ban Gordianus érem került a MNM-ba

6. Harkány környéke – Ismeretlen lelőhely

Lelőhely azonosító: -

Hrsz: -

Jelleg: Dr. Kecskeméthy Zoltán ajándékként került a pécsi múzeumba 2 ezüsfibula. Bóna István a hunkorra keltezi, és olbiai eredetüket hangsúlyozza. Szórványként ugyancsak Harkány környékéről került elő egy aláhajtott lábú fibula, melyet Kiss Attila keleti eredetű, 5. századi, köznépi viseleti tárgynak ad meg.

Forrás:

- Kiss Attila, *Unpublished finds from the V. century originated from Transdanubia in the British Museum and the Janus Pannonius Museum of Pécs*. Pécs, JPMÉ, 14-15. 1969-70. 121.
- Kiss Attila, *A népvándorlás és a magyar honfoglalás kora Baranyában*. In: Baranya megye története az őskortól a honfoglalásig. Pécs, 1979. 336. 391-392.
- Bóna István, *A hunok és nagykirályaik*. Bp. 1993. 258. kép.

Védettség: -

Leírás: -

III. VÁLTOZTATÁSI SZÁNDÉKOK ISMERTETÉSE

A jelenleg érvényes rendezési tervhez képest ismereteim szerint változtatási szándék nincsen.

IV. HATÁSELEMZÉS

A településen és határában ismert régészeti lelőhelyeket művelési ág váltásával járó bolygatások, tervezett közmű és/vagy útépités építési földmunkák nem veszélyeztetik, veszélyeztethetik. Amennyiben az ismert lelőhelyeken mégis művelési ág váltására, nyomvonalas- vagy nagy beruházásra, ill. mélyművelésű földbolygatásra kerül sor, úgy a földmunkák kezdete előtt – még a beruházás előkészítési szakaszában - előzetes régészeti kutatással (adatgyűjtés, régészeti terepbejárás, geofizikai mérés, légi régészeti felvételek készítése) meg kell határozni vagy pontosítani kell az érintett régészeti lelőhely(ek) jellegét és kiterjedését, ill. a szükséges megelőző régészeti feltárás mértékét.

A védett és nyilvántartott lelőhelyeken földmunkák vagy művelési ág váltás esetén régészeti jelenlét szükséges.

V. Összefoglalás

A kutatások a település területén a hódoltság időszaka kivételével minden régészeti korszak leleteit kimutatták. Őskor a lengyel kultúrához tartozó neolit körárok Szilágyról. Római kor: ismeretlen lelőhelyű Gordianus érem (Kr.u. 238). Népvándorlás kor: ismeretlen lelőhelyű 5. századi lemezes fibulák, valamint avar kori temető sírjai Lulu-puszta –Döggút területéről. Középkor: a régi falu temploma és temetője a Kossuth L. u. 69. sz. ház telkén, valamint egy késő középkori-kora újkori udvarház maradványai a Terehegyi u. 1. sz. alatt.

1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Harkány hatályos településrendezési tervének készítésekor Építészeti örökségvédelmi hatástanulmány készült, mely meghatározta a település épített örökségének védett, ill. védelemre javasolt elemeit, épületeit, valamint lehatárolta a helyi területi védelemre javasolt területeket. A település helyi építési szabályzatában rögzítette a védett épületekre, területekre vonatkozó követelményeit, a műemléki védelem alatt álló, ill. a helyi védelemre javasolt ingatlanokat, a területi védelem elemeit.

Nyilvántartott régészeti lelőhelyek találhatók a településen, melyek elsősorban honfoglalás kori és középkori leleteket tartalmaztak. Harkány – Lulu puszta, Harkány – Terehegy, Harkány – új településrész, Harkány – Kossuth u. 67. régészeti jelentőségű terület is található a településen, melynek részletesebb bemutatását a régészeti hatástanulmány tartalmazza.

Országos műemléki védelem alatt álló épületek:

- Református templom

Kossuth u. 66. (284/1 hrsz, törzssz. 394)

- Református templom

Terehegyi u. 1/A (4245 hrsz, törzssz. 430)

- Hotel Korona (korábban Balkon Gyógy szálló),

Bajcsy Zs. u. 3. (2408 hrsz, törzssz. 10408)

Helyi védelem alatt álló épületek:

- Katolikus templom

- Üdülő épület

Arany J. u. 10. (564 hrsz)

- Fürdő déli bejárat

Zsigmondy sétány (2464 hrsz)

- Fürdő keleti bejárat

Bajcsy-Zsilinszky utca

- MÁV állomás

Táncsics M. u. (240/3 hrsz)

- MÁV Gyógyszálló

Bajcsy Zs. u. 1. (2396 hrsz)

- Baranya hotel

Bajcsy-Zsilinszky u. 5.

- Református parókia

Kossuth L. u.

- Lakóház-keresztcsűr

Terehegyi u. 4. (4249 hrsz)

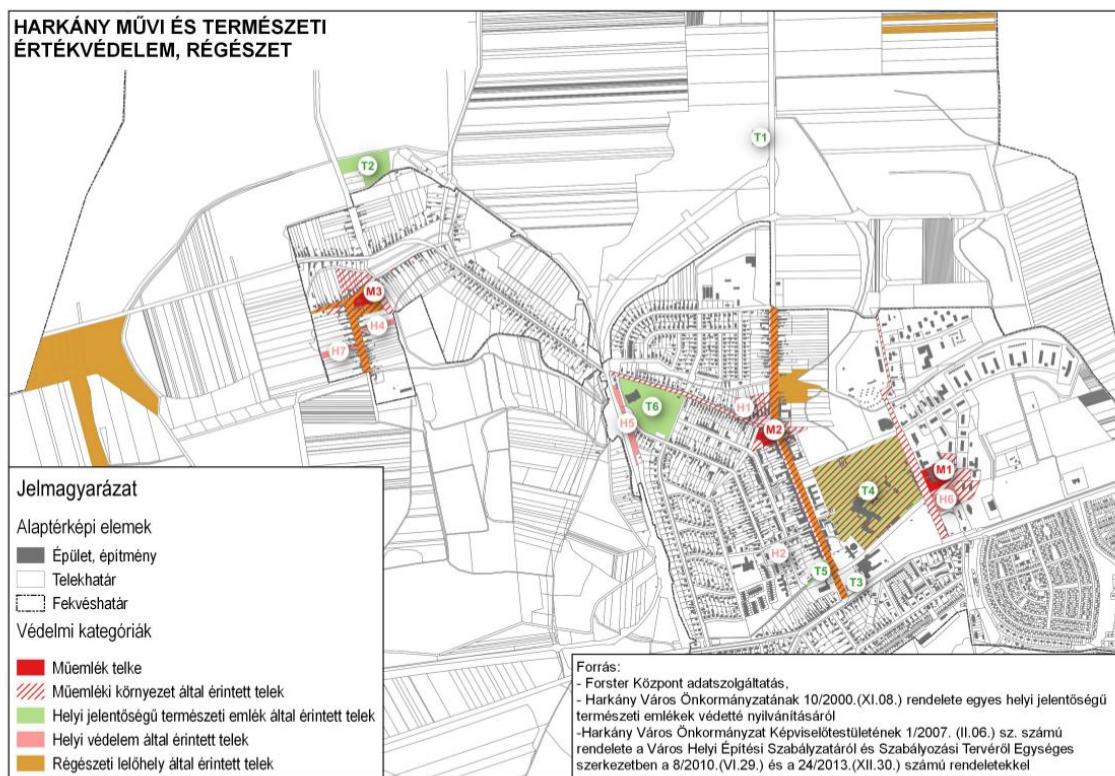

Terehegyi u.

Széchenyi tér 23.

Skanzen

1.14.6.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület

Harkány területén nem található világörökségi helyszín és világörökségi várományos terület.

1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes

Műemléki érték: „minden olyan építmény, kert, temető vagy temetkezési hely, terület (ill. ezek maradványa), valamint azok rendeltetésszerűen összetartozó együttese, rendszere, amely hazánk múltja és a közösségi hovatartozás-tudat szempontjából kiemelkedő jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlék, alkotórészeivel, tartozékaival és berendezési tárgyaival együtt” (forrás: Forster központ)

A város műemlékeit ld. a 1.14.6.3. pontban.

Harkány új településszerkezeti tervének készítésénél az Örökségvédelmi hatástanulmányról szóló 39/2015 (III.11.) sz. kormányrendeletben foglaltak figyelembevételével a jelenlegi dokumentációk felülvizsgálatra kerülnek.

1.14.6.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Ld. 1.14.6.5. pontban

1.14.6.7. Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

Ld. 1.14.6.3. pontban

1.14.6.8. Nemzeti emlékhely

A településen nem található nemzeti emlékhely.

1.14.6.9. Helyi védelem

Ld. 1.14.6.3. pontban

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Harkány mai településszerkezete - az 58-as út átkelési szakaszának kiváltását nem tekintve – az 1980-as évekre kialakult. Az azóta eltelt időszakban a város területfelhasználása kis mértékben fejlődött, elsődlegesen a tervekben szereplő lakóterületi fejlesztések valósultak meg.

Nem használta ki a település az É-i (58-as út menti) gazdasági területek kialakításának lehetőségét, elmaradt a Silkósi úttól D-re előírányzott lakó- és üdülőterületi fejlesztés. Ugyanakkor jelentős mértékű lakásszám gyarapodás történt a városközpontban a Kossuth u. NY-i oldalán, ahol a befektetők célja nem a lakás, hanem a „második otthon”, az üdülés volt. E területen sok az eladatlan, az év nagy részében kihasználatlan ingatlan. E befektetési forma természetesen versenytársat jelent a kereskedelmi szálláshelyek számára.

A Siklói úttól D-re elhelyezkedő hétvégi házas üdülőterület mai állapota vegyes érzelmeket kelt, egymás szomszédságában találhatók a közel 50 éve megvalósult és az akkori állapotában megmaradt, valamint a „túlfejlesztett” épületek. Jelentős számban találhatók eladó ingatlanok, melyek állapota folyamatosan romlik.

Az üdülőházas területek nagyságrendjében (Bajcsy Zs. u. – Járó J. u. – Bartók B. u., Erkel tér) az utóbbi 20 évben alig történt változás, az épületek megújítása a közeljövő feladata kell, hogy legyen.

A gyógy- és strandfürdő bővítésére előirányzott terület (Bartók B. u. É-i része) ma szerencsére zöldfelületként hasznosított. A fürdő területén megújult a gyógyászati rész és a lepke medencék, a régebbi épületrészek felújítás előtt állnak.

A gyógykórház folyamatos fejlesztése (minősége, nagyságrendje) egyik záloga lehet a város nemzetközi presztízsének. Sajnos a Zsigmondy sétány két oldalán történt bővítések, a parkolás megoldatlansága nagyban rontotta a sétány zavartalan használatát. A tervezett intézményi főter – Zsigmondy sétány – szállodasor a város egyik legfontosabb városépítészeti és rekreációs tengelyévé kellene, hogy váljon.

Fentiekben ismertetett konfliktusokra választ, megoldást, a településfejlesztési koncepció, az ITS és természetesen a településszerkezeti terv, valamint a helyi építési szabályzat adhat.

1.15. Közlekedés

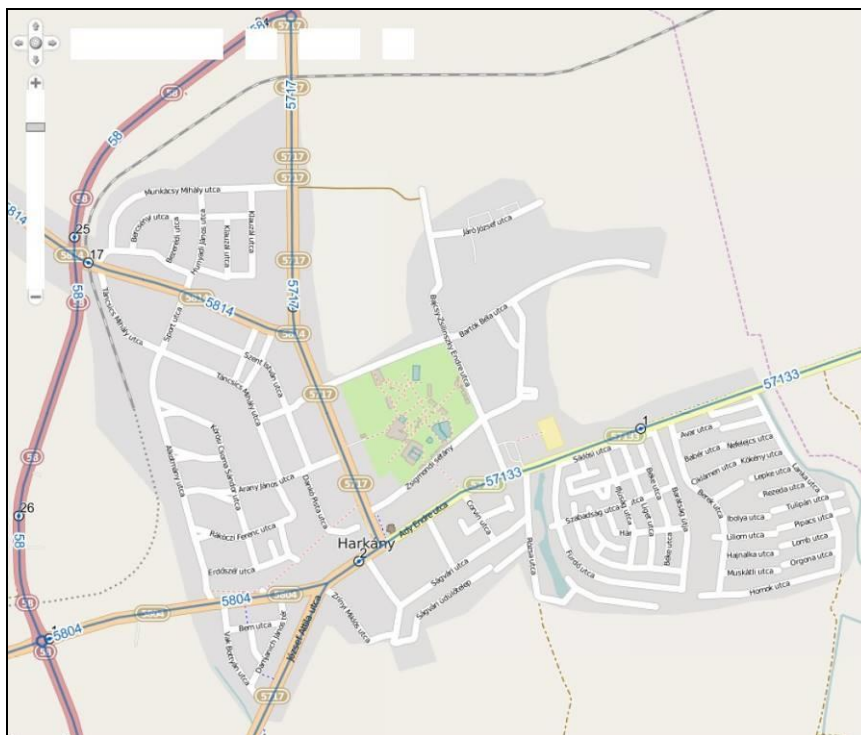
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Harkány Baranya déli részén, Péctől 25 km-re, a Villányi-hegység lábánál, a Siklói járásban található. A megye déli részén, a határral párhuzamosan húzódó települési és közlekedési tengely (Villány, Siklós, Harkány) része.

Közúti kapcsolatai minden irányban kiépültek: Pécs és Horvátország felé főút, a két nyugati irányba összekötő út, a vele szinte egybeépült Siklós felé északon összekötő, délen nagy forgalmú bekötő út vezet.

1.15.2. Közúti közlekedés

A település beépített területének állami tulajdonú közúthálózata:

forrás:kira.gov.hu

A települést érintő állami utak 2014.évi forgalmi adatai:

58 főút, külterületi szakasz

áll. helye 25+000;érv. szak.: 21+900– 23+853 km, felszorozott, 2 forg.sáv

szgk	ktgk	autóbusz		tehergépkocsi					mkp	kp	lassú	össz	
		egy	csukl.	köz.	nehéz	pótk.	nyerg.	spec.				db/nap	E/nap
2563	436	90	13	15	121	93	143	0	4	12	14	3504	4227

MÓF: 431, kapacitás: 2000 E/ó, kihasználtság 2014-ben: 22%

58 főút, elkerülő szakasz

áll. helye 24+800;érv. szak.: 23+853 – 27+476 km, mért, 2 forg.sáv

szgk	ktgk	autóbusz		tehergépkocsi					mkp	kp	lassú	össz	
		egy	csukl.	köz.	nehéz	pótk.	nyerg.	spec.				db/nap	E/nap
587	160	4	0	2	17	19	118	0	7	6	14	934	1192

MÓF: 108, kapacitás: 2000 E/ó, kihasználtság 2014-ben: 5%

5701 összekötő út, külterületi szakasz

áll. helye 34+790;érv. szak.: 29+868 – 36+046 km, mért, 2 forg.sáv

szgk	ktgk	autóbusz		tehergépkocsi					mkp	kp	lassú	össz	
		egy	csukl.	köz.	nehéz	pótk.	nyerg.	spec.				db/nap	E/nap
2398	628	86	2	39	38	26	109	0	37	32	48	3443	3931

MÓF: 385, kapacitás: 2000 E/ó, kihasználtság 2014-ben: 19%

5717 összekötő út Kossuth L út

áll. helye 0+947;érv. szak.: 0+000 – 2+139 km, mért, 4 forg.sáv

szgk	ktgk	autóbusz		tehergépkocsi					mkp	kp	lassú	össz	
		egy	csukl.	köz.	nehéz	pótk.	nyerg.	spec.				db/nap	E/nap
2495	347	89	8	7	21	2	2	0	31	56	4	3062	3130

MÓF: 357, kapacitás: 5200 E/ó, kihasználtság 2014-ben: 7%

5717 összekötő út József A., Drávaszabolcsi út

áll. helye 0+2300;érv. szak.: 2+139 – 3+294 km, felszorzott, 2 forg.sáv

szgk	ktgk	autóbusz		tehergépkocsi					mkp	kp	lassú	össz	
		egy	csukl.	köz.	nehéz	pótk.	nyerg.	spec.				db/nap	E/nap
1068	119	33	0	12	1	0	1	0	33	24	7	1298	1316

MÓF: 150, kapacitás: 1200 E/ó, kihasználtság 2014-ben: 13%

5804 összekötő út, Ady E. u.

áll. helye 4+000;érv. szak.: 0+000 – 8+535 km, felszorzott, 2 forg.sáv

szgk	ktgk	autóbusz		tehergépkocsi					mkp	kp	lassú	össz	
		egy	csukl.	köz.	nehéz	pótk.	nyerg.	spec.				db/nap	E/nap
1053	233	68	0	12	11	11	39	0	31	48	14	1520	1710

MÓF: 195, kapacitás: 2000 E/ó, kihasználtság 2014-ben: 10%

5814 összekötő út, Petőfi S. u.

áll. helye 15+000;érv. szak.: 0+000 – 17+774 km, felszorzott, 2 forg.sáv

szgk	ktgk	autóbusz		tehergépkocsi					mkp	kp	lassú	össz	
		egyed.	csukl.	köz.	nehéz	pótk.	nyerg.	spec.				db/nap	E/nap
606	148	37	0	6	6	1	2	0	32	22	6	866	933

MÓF: 91, kapacitás: 2000 E/ó, kihasználtság 2014-ben: 5%

57133 bekötő út, Ady E.,Siklósi u.

áll. helye 0+2000;érv. szak.: 0+000 – 3+495 km, felszorzott, 2 forg.sáv

szgk	ktgk	autóbusz		tehergépkocsi					mkp	kp	lassú	össz	
		egyed.	csukl.	köz.	nehéz	pótk.	nyerg.	spec.				db/nap	E/nap
4437	579	210	9	18	11	2	2	0	68	*	6	5342	5714

*kerékpárosok külön úton

MÓF: 560, kapacitás: 2000 E/ó, kihasználtság 2014-ben: 28%

forrás: országos közutak 2013-ra vonatkozó keresztmetszeti forgalma, Magyar Közút ZRT

Az utak általában a kategóriájuknak megfelelő minőségűek, azonban az 58-as út összekötő úttá visszaminősített régi átkelési szakasza és a Siklós felé vezető bekötő út átlagon felüli.

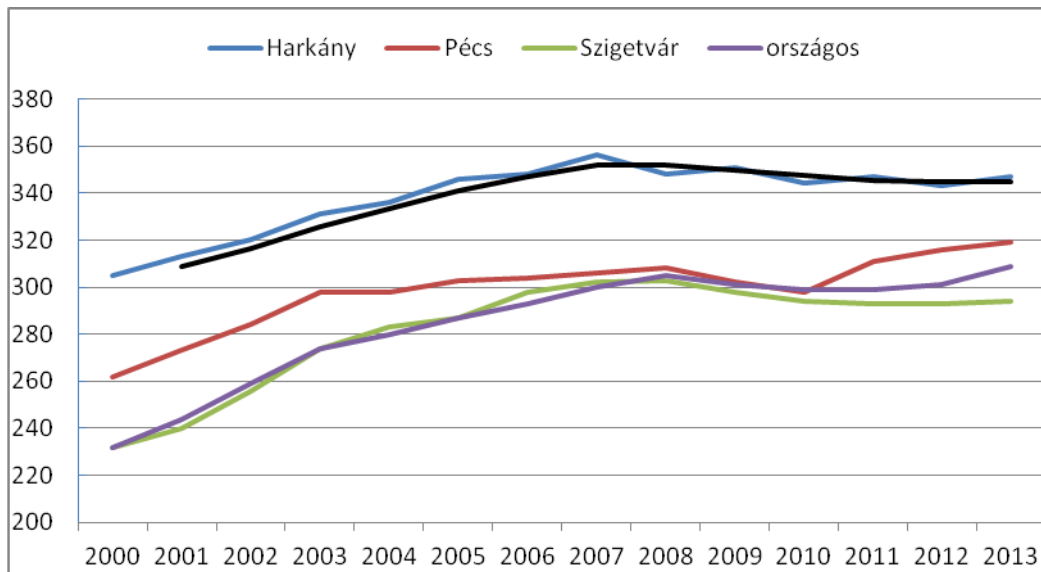
Az önkormányzat tulajdonában lévő kiszolgáló utak lakott területi szakaszai döntő többségükben kiépítettek, burkolatszélességük 3 – 6 méter

Valamennyi csomópont szintbeni.

A jelzőlámpás irányítás nélküli útkereszteződések között túlnyomó többségben vannak a csatlakozó utak fölé- alárendelésével szabályozottak. A többiek:

- jelzőlámpás irányítású az 58 és 5814 utak keresztezése
- körforgalom az 58-as út keresztezése az 5717 kezdő szelvényével, az 5804 úttal és az 5717 végszelvényével.

A városi utak forgalmát leginkább a helyi motorizációs szint határozza meg. Az alábbi diagram mutatja, hogy Harkányban mind az országos átlagot, mind a közeli városok értékeit meghaladó az 1000 lakosra jutó személygépkocsik száma, bár a növekedés 2007-ben megtorpant.

forrás: KSH adatok alapján saját számítás

1.15.3. Községi közlekedés

1.15.3.1. Közúti

A tömegközlekedést helyközi autóbuszjáratok biztosítják. Munkanapokon

- Siklósra 62
- Pécsre 40 (ebből Görcsöny felé 9)
- Vajszlóra 6
- Drávaszabolcsra 5

járatpár közlekedik.

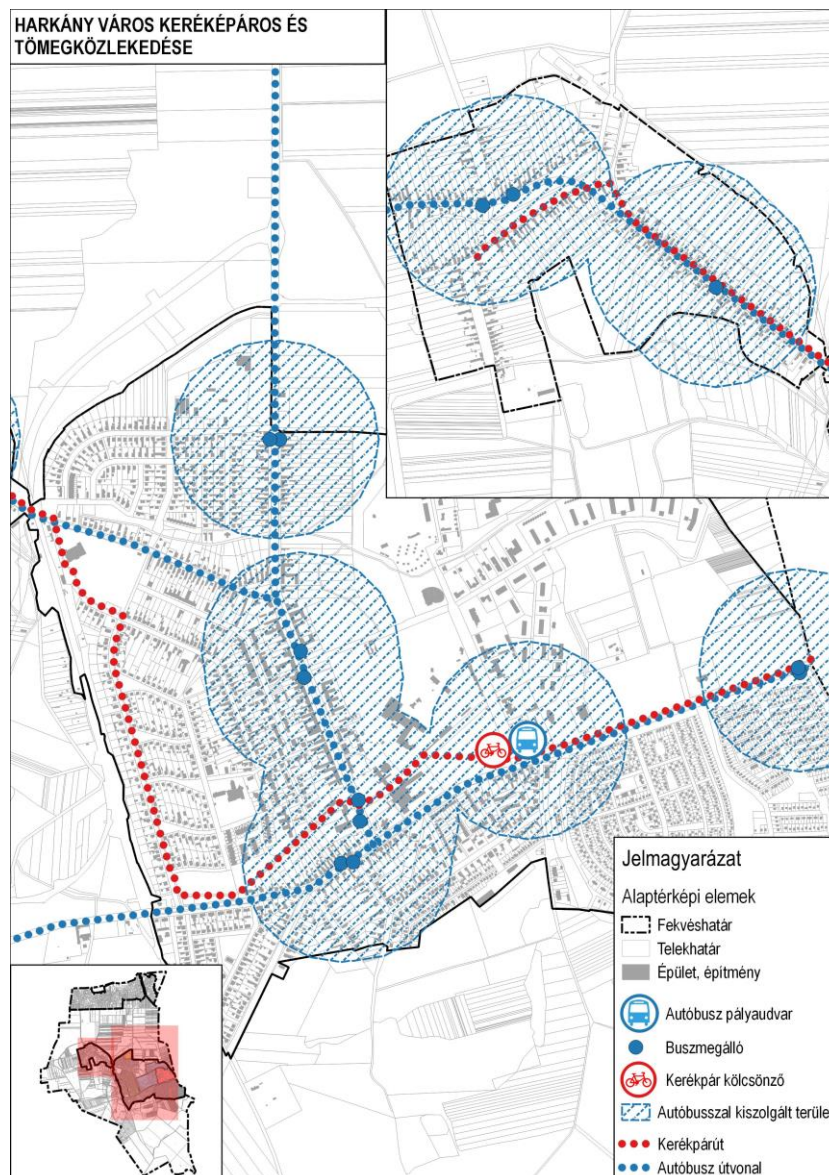
A buszok az állami utak átkelési szakaszait használják.

A város központjában autóbusz-állomás üzemel érkező, indító, tároló állásokkal, utasforgalmi és üzemi létesítményekkel.

A település belterületén 7 buszmegálló-pár épült. Ebből 6 öbölben helyezkedik el, utasváróval felszerelve. A pályaudvar 500 méteres és a megállók 300 méteres hatósugara a városközpontot teljesen, a külső területeket részben fedi le.

A megállókat és az ellátott területet a következő térkép ábrázolja.

Az Önkormányzat 2015. augusztusban elfogadta a közösségi célú közlekedési szolgálat szervezeti és működési szabályzatát. A szolgáltatás kiegészíti a nagybuszos tömegközlekedési ellátást.

1.15.3.2. Kötőtpályás

Harkány 1913-ban még vasúti csomópont volt, négy irányban indultak innen vonatok: **észak** felé Pécsre; **kelet** felé Beremenden át Pélmónostorba, Trianon után pedig új szakasz kiépítésével Siklóson át Villányba; **dél** felé Alsómihljácra (Trianon után csak Drávaszabolcsig); **nyugat** felé pedig Sellyén át Barcsra.

Mára már csak a kelet- nyugati pálya létezik, de a személyforgalom ezen is szünetel.

A megszűnt vasutak vonalvezetését a városszerkezet ma is őrzi. A pécsi vasút forgalmának közútra terelését szolgálta a Harkány – Görcsöny közötti összekötő út megépítése.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

1.15.4.1. Kerékpáros közlekedés

A kerékpáros közlekedés elterjesztése során a városban komoly eredmények születtek. Kerékpárutak összefüggő hálózata épült az Aradi u.– Petőfi u. (nyugati fele) – Táncsics u. (északi fele) – Alkotmány u. – melegvízcsatorna – Siklósi út nyomvonalon, melyből dél felé ágazik ki a Damjanich téren át a József A. utcáig, onnan pedig Drávaszabolcsig tartó kerékpárút. Ezen kerékpárforgalmi létesítmények körülbelül fele önálló kerékpárút, másik fele elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút.

Az Ős-Dráva program keretében a közelmúltban kerékpárkölszövő készült az autóbusz-pályaudvar mellett.

30. ábra – Kerékpártárolók ||Forrás: facebook, Zöld Kerékpár Turisztikai Nonprofit Kft.

1.15.4.2. Gyalogos közlekedés

A város minden forgalmasabb utcáján van járda, amelyek szélessége azonban nem tartalmazza a kerítések, épületek mellett szükséges biztonsági sávot.

A Kossuth L. utcán a városközpont körzetében mindkét oldalon vegyes használatú szervizutak épültek. Önálló gyalogutak segítik a centrum elérését a tőle nyugatra fekvő hosszú zárt sorú beépítésű lakótömbökön át.

A hétfégi házas üdülőtérület telkeit elválasztott közlekedési hálózat figyelembe vételével alakították ki, de az önálló gyalogutak nem épültek meg. A lakó-pihenő övezeti forgalom szabályozás a gyalogutak utólagos megépítését nem teszi szükségessé.

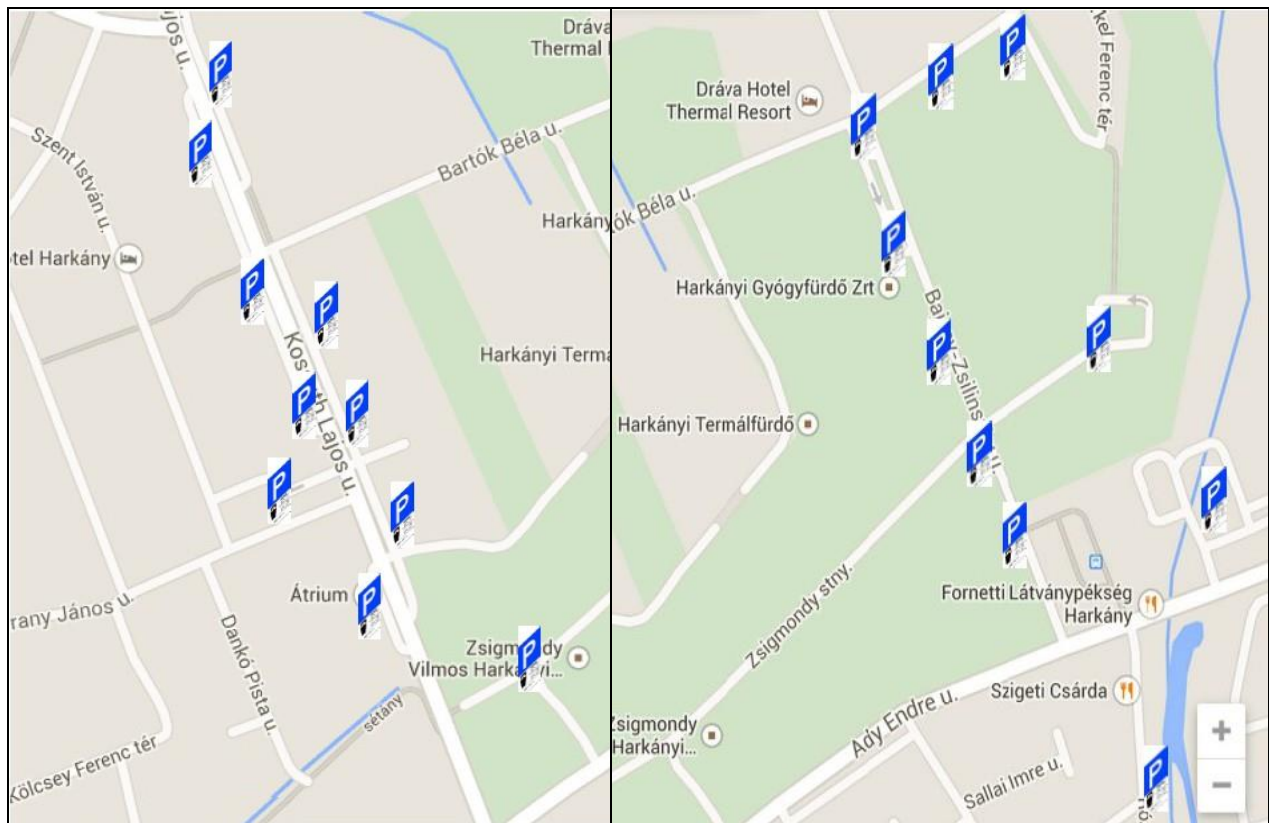
1.15.5. Parkolás

A városközpontban rendelkezésre álló parkolási lehetőségek és igények közötti feszültség feloldására a Képviselőtestület már 2001-ben rendeletet alkotott a parkolás szabályairól és a parkolási díj bevezetéséről. A tapasztalatok alapján a témáról új rendelet született 2015-ben, amely tartalmazza:

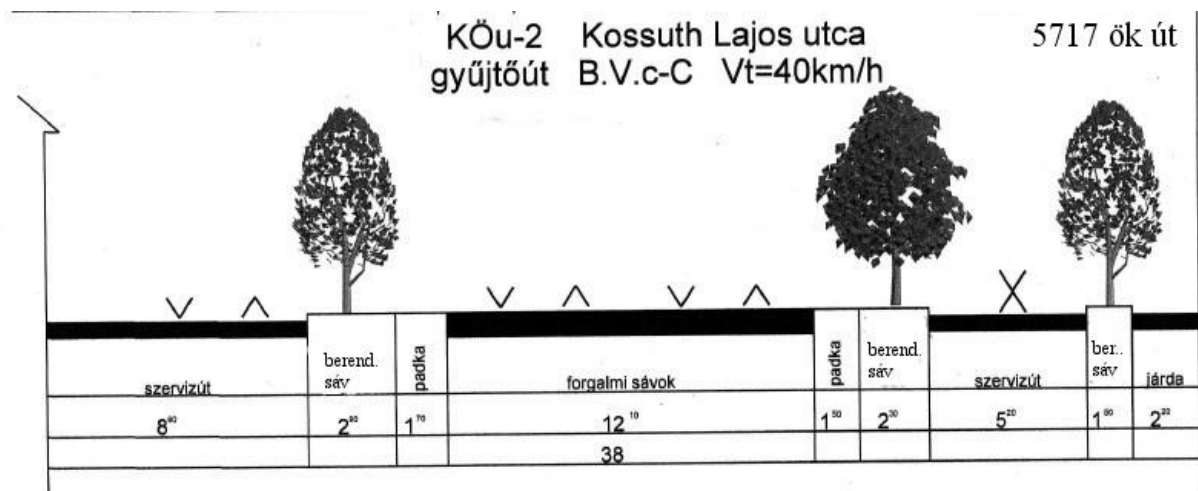
- a parkoló zónák üzemeltetését
- a fizetőparkoló zónák kijelölését
- a parkolási díjakat
- az igénybe vevők kötelezettségét
- a mentességeket, kedvezményeket

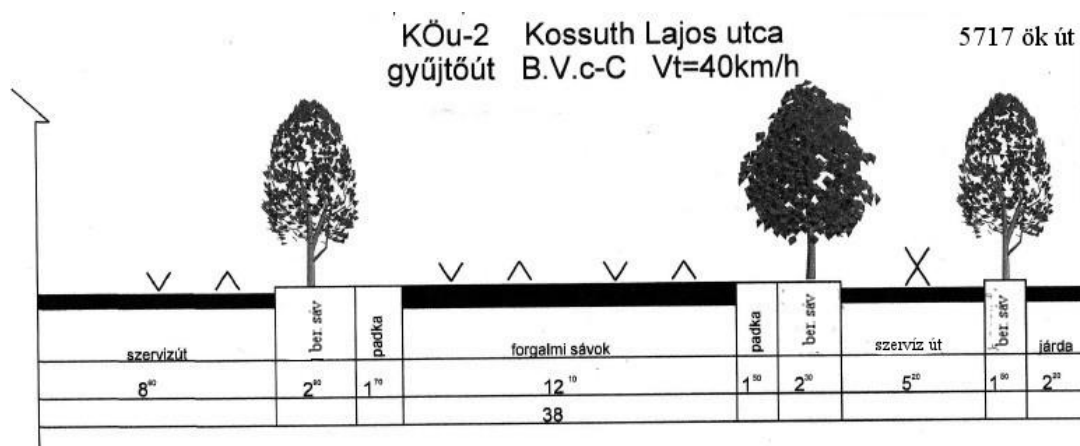
- a díj megfizetését, a szankciókat
- ellenőrzést, eljárási szabályokat
- a behajtási engedélyhez kötött övezetre vonatkozó szabályokat

A kijelölt fizető parkolókat az alábbi térképek ábrázolják:

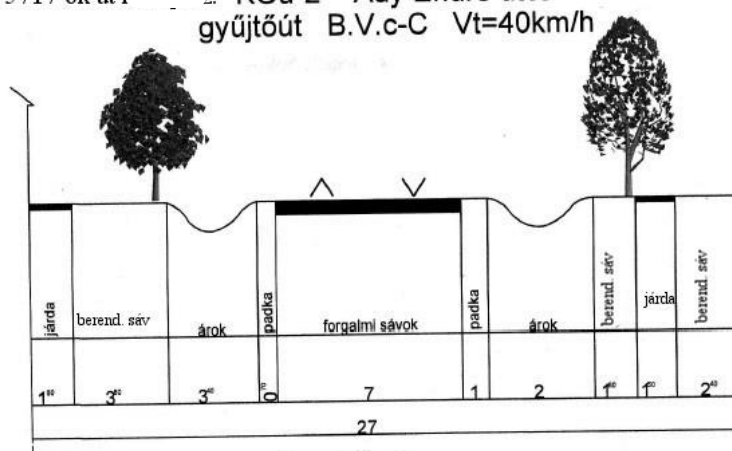

1.15.6. A meglévő utak keresztmetszései

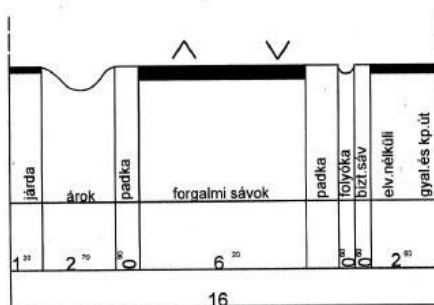

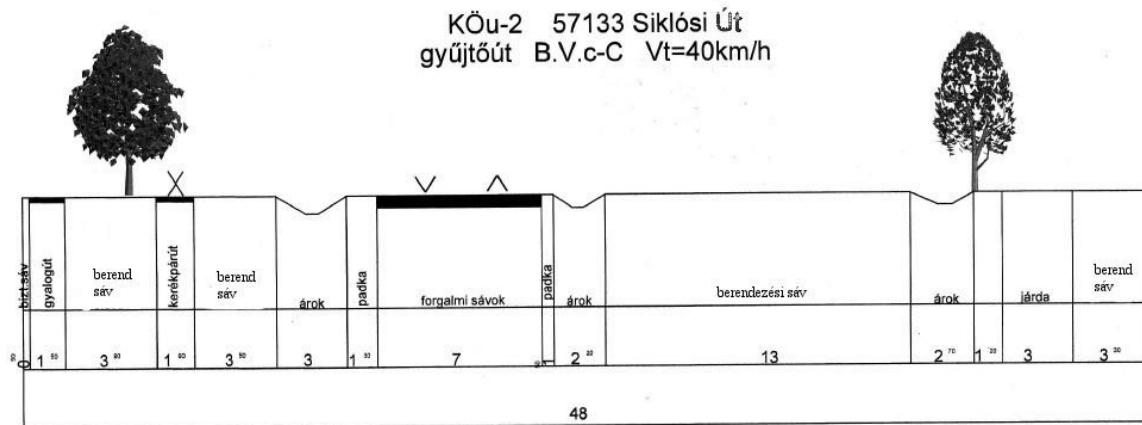

5717 ök út l KÖu-2 Ady Endre utca
gyűjtőút B.V.c-C Vt=40km/h

KÖu-2 5814, Petőfi utca
gyűjtőút B.V.c-C Vt=40km/h

1.16. Közművesítés

1.16.1. Víziközművek

1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

A város vízellátása a Siklós – Harkány – Márfa – Drávaszabolcs – Gordisa kistérségi vízműről történik. A város távlati vízfogyasztására a vízbázis rendelkezésre áll, de a kisregionális rendszer vízbeszerzését és elosztását a regionális rendszeréről ellátott valamennyi település távlati vízigénye alapján lehet és kell vizsgálni.

A múlt rendszer távlati elképzelései szerint a kistérség vízellátását a Drávaszabolcs – Pécs regionális rendszerhez való csatlakozás biztosította volna, a harkányi termálvízbázis védelmének figyelembe vételével. A regionális rendszer nem valósult meg, így jelenleg az ellátó rendszer vízbázisát Márfa területén lévő kút biztosítja, mely tartalékkal nem rendelkezik. Ez azt jelenti, hogy a meglévő vízbázis növelése, új kút létesítése szükséges (szükség esetén vízkezelő technológia beépítésével).

A város belterületi hálózata a növekedő igények leadására alkalmas. A hálózat bővítéseknél tekintettel kell lenni a meghatározott tűzvíz igényekre is, mely a tervezett létesítmények mértékadó tűzszakasza alapján határozandó meg.

A meglévő ellátó hálózat anyaga PVC, acél, és helyenként ac cső. A teljes hálózat felülvizsgálata szükséges. A hálózat felülvizsgálata során a biztonságos vízellátást veszélyeztető hálózati szakaszokat ki kell váltani KPE nyomóvezeték építésével.

Sürgős, vezetékhálózaton végzendő feladatok:

Zsigmond sétány: DN150 vezeték kiváltása

Kossuth Lajos utca: ac vezetékek kiváltása

Bartók Béla utca: meglévő acél vezeték kiváltása

Siklósi út: DN200 vezeték kiváltása

Ady Endre utca – József Attila utca által határolt háromszögben – vezeték kiváltás

A vezetékhálózat szükséges rekonstrukciója során az oltóvíz biztosításához a földfeletti tűzcsapok elhelyezkedését és azok áteresztő képességét vizsgálni és szükség szerint az érvényben lévő katasztrófavédelmi előírásoknak megfelelően kiegészíteni szükséges. A

hálózat üzemeltetési feltételeinek biztosítása érdekében szakaszolók, elzárók beépítése, kormányzó aknák létesítése szükséges.

A jelenlegi vízellátó rendszer tározókapacitása a csúcsidőszakokban és oltóvíz biztosítása esetén kritikus szinten áll. A biztonságos üzemeltetés érdekében további 200 m³ tározótérfogat létesítése szükséges.

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

A város lakó-, és üdülőterületeinek szennyvízelvezetése részben megoldott. A szennyvízcsatorna hálózat bővítése és a meglévő hálózat rekonstrukciója szükséges. Ennek egy részéhez szükséges tervdokumentáció rendelkezésre áll.

Rekonstrukcióra váró csatorna:

Zsigmondi sétány – meglévő csatorna kiváltása

Terehegy városrész, Petőfi utca – nem megfelelő lefolyás

Csatornahálózat bővítése:

Ságvári utca – Ságvári üdülőtelep (meglévő kiviteli tervek)

Város DK- területe, víkend telep teljes területén csatornahálózat létesítése

Átemelő berendezések:

A város területén jelenleg 12 db szennyvízátemelő üzemel. Az átemelők közül 7 db rekonstrukciója szükséges. A rekonstrukció során felül kell vizsgálni az átemelők hidraulikai kapacitását, a bennük üzemelő szivattyúk teljesítményét a fogyasztói igényekhez kell igazítani. Az átemelők rekonstrukciója során a teljes rendszer vezérlését, irányítástechnikáját modernizálni, átépíteni szükséges. Halaszthatatlan az 1 sz-ú főátemelő teljes vezérlésének átépítése.

Szennyvíztisztító telep:

A városi szennyvízelvezető rendszer befogadója a szennyvíztisztító telep, mely a város D-i részén üzemel. A telep kapacitása és tisztítási határfoka nem megfelelő, ezért annak rekonstrukciója szükséges a feladat elvégzéséhez tervek rendelkezésre állnak.

1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A felszíni vizek befogadója a K-i Ny-i irányban a várost átszelő Lanka csatorna, valamint az Egerszegi csatornába torkoló Terehegyi vízfolyás, mely a Terehegyi városrész felszíni vizeit vezeti el. A DK-i üdülőterület közvetlen befogadója a Lanka csatorna jobb parti mellékága, az Ottoványi árok. A város D-i része a Melegvizes árok felé lejt. A belterület nagy részén a felszíni vízelvezetés nyílt árokban történik. Zárt csatorna csak a város központjában található.

A fürdő területén zárt csapadékcatorna hálózaton keresztül vezetik el a területre hulló csapadékvizeket és a fürdő medencéiből kikerülő használt vizeket. Befogadó a Lanka csatorna és a Melegvizes árok.

A település távlati fejlesztését alapvetően meghatározza az élő vízfolyások térségi léptékű rendezése. Rövid távlatban egy átfogó vízrendezési terv elkészítése és jóváhagyása szükséges a város egész közigazgatási területére.

Sürgősségi feladat:

- A Lanka csatorna Petőfi utcával párhuzamosan haladó szakasza, majd annak folytatása K-i irányban, feliszapolódott, lefolyása nem megfelelő. A meder rendezését, burkolását vízrendezési terv keretében el kell végezni.
- Terehegy városrész Ny-i részén a csapadékvíz elvezetését biztosító rendszer korszerűsítését el kell végezni, mert a lakóingatlanok területén magas belvíz jelent meg. A meder rendezését, helyenkénti burkolását a Lanka csatornába csatlakozás pontjáig el kell végezni.

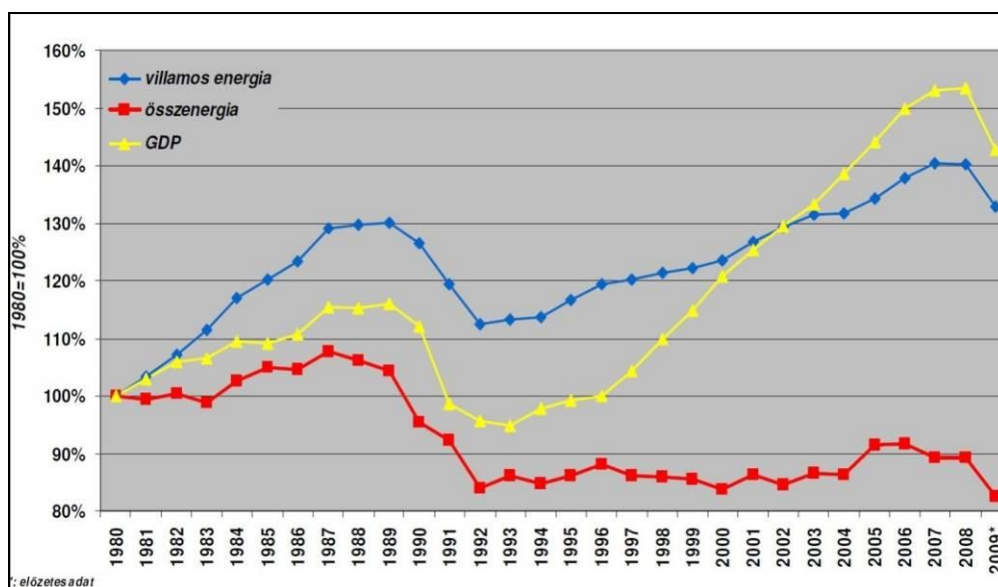
A fejlesztésre javasolt területeket terep- és vízrendezés után javasolt beépíteni, a későbbi vízelvezetési problémák elkerülése érdekében.

1.16.2. Energia

1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás)

Harkány város energiaellátását jelenleg az E.ON által szolgáltatott áram és gázszolgáltatás, valamint – elenyésző mértékben – a lakossági fogyasztók által egyedileg kialakított egyéb energiaellátási módszerek (fa és olajfűtés, napkollektorok) biztosítják.

Villamos energia

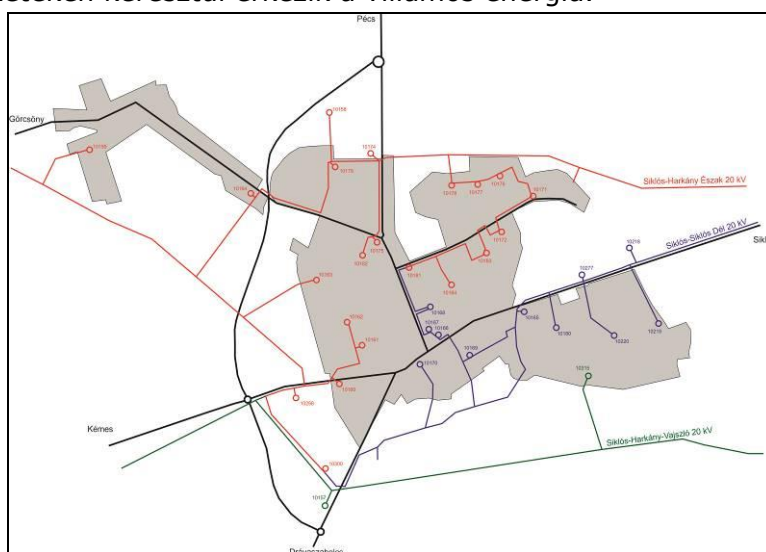

Magyarország energiafelhasználása és az előállított GDP alakulása 1980-2009 között

1980-tól csökkent az ország energiafogyasztása. Ez a – nem egészen 20%-os – csökkenés sajnos nem a gyártási technológiák energetikai korszerűsödésének az eredménye, hanem az ipari termelés volumenbeli apadásának tudható be. Szerkezetében is változott az energia-felhasználás, mintegy 40%-kal növekedett az összenergia felhasználáson belül a villamos energia aránya. Az is látszik, hogy a gazdasági világválság majd 10%-kal mérsékelte az energiafogyasztást.

A jelenlegi villamos energia energiaellátás

Harkány jelenleg 20 kV-os feszültség szinten kapja a villamos energiát az E.ON Siklós 120/20 kV-os transzformátor állomásból. A transzformátor állomásból üzemszerűen 3 db 20 kV-os távvezetéken keresztül érkezik a villamos energia.

Harkány város 20 kV-os villamosenergia ellátása

A 20 kV-os távvezetékek keletről érkeznek és egyrészt a Siklós úttal párhuzamosan éri el a lakott területet, másrészt északi és déli oldalról körülölelik a várost és a város nyugati oldalán találkoznak. A találkozási pontokon rádiós rendszeren keresztül távműködtethető oszlopkapcsoló berendezések segítségével egyszeres hiba esetén gyorsan át lehet térni másik betáplálási pontra. A Siklós 120/20 kV-os alállomás teljes kiesése esetén a villamosenergia ellátást a Pécs-Kertváros 120/20/10 kV-os, és/vagy a Szigetvár 120/20 kV-os alállomásokból lehet biztosítani.

A város központi területein kisfeszültségű villamos energia ellátást kábeles megtáplálású, kompakt és épített házas 20/0,4 kV-os transzformátorállomások biztosítják. A légvezeték hálózatos részekén nagyrészt oszlopra telepített 20/0,4 kV-os transzformátorok üzemelnek.

A Harkány várost ellátó 20 kV-os távvezetékek csúcsterhelése jelenleg 55, 75 és 56 A.

Összesen ez mintegy 6,3 MW teljesítményigényt jelent. A Siklós 120/20 kV-os transzformátorállomásból a meglevő vezetékeken ennek többszörösét is ki lehet szolgálni.

A várható igénynövekedések, a célszerű fejlesztési irányok

Lakossági igények

A 90-es évek végén megfogalmazott OMFB tanulmány és tervezési irányelvek alapján lakossági villamos energia igények az elkövetkezendő években várhatóan (a háztartások felszereltségének bővülésével arányosan) növekedni fognak. A számított tervezési irányszámok:

2010-ben 1850 W/lakás

2020-ban 2600 W/lakás

Fentiek a lakások beépített teljesítményére vonatkoznak, melyek egyidejűségi tényezőjét 0,7-nél nagyobbra nem célszerű választani (Annak százalékos mértéke, hogy a beépített teljesítmények mekkora része terheli egyszerre a hálózatot).

A meglevő lakások esetén az energiaigény növekedés mértéke a jelenlegi és a távlati tervezési irányszámok különbsége. Számszerűsítve: $(2600 - 1850) \text{ W/lakás} = 750 \text{ W/lakás}$.

A meglevő lakásszám mellett 2020-ra számítva ez a jelenlegihez képest $(1454 \text{ lakás} * 750 \text{ W/lakás}) * 0,7 = 763 \text{ kW}$ igénynövekedést jelent.

Az elmúlt években – elsősorban a gazdasági válság hatására – a fogyasztás ugyanakkor nem nőtt az előzetesen tervezett mértékben. Néhány éve Magyarországon is megjelentek az alternatív lakossági célú energiatermelő berendezések (elsősorban napkollektorok), amik használata Nyugat-Európában rohamosan terjed.

Mindezek miatt a tervezett növekedési érték a tervezési időszakban nagy biztonsággal nem lesz túllépve.

Ez a teljesítményigény többlet a jelenlegi távvezetékeken üzembiztosan biztosítható. Az igények növekedésével azonban szükségessé válhat a meglevő 20/0,4 kV-os transzformátorok, a 0,4 kV-os szabadvezetékek cseréje, illetve újak létesítése. Ezek a beavatkozások folyamatosan, a teljesítményigények növekedésével arányosan válnak szükségessé.

A város belső, központi részein már földkábeles ellátás üzemel. A meglevő, esetleg átépítésre szoruló szabadvezetékes hálózatok cseréjekor betonoszlopos, kötegelt légvezetékes hálózat kiépítése javasolt, illetve megfontolandó a szabadvezetékeket földkábeles hálózatra cserélni.

Ipari igények

A jelenlegi villamos energia ellátás 2,5-3 MW teljesítménynövekedést tesz lehetővé a 20 kV-os hálózat nagyobb átépítése nélkül, új 20/0,4 kV-os transzformátorállomások építésével. Ennél nagyobb igény esetén előre láthatóan új 20 kV-os távvezetéknek kell építeni a Siklós 120/20 kV-os alállomásból.

Üzembiztonság növelése

Az E.ON az elmúlt években nagy hangsúlyt fektetett az üzembiztonság, a szolgáltatási rendelkezésre állás növelésére. Az egy fogyasztóra eső kiesési idő az elmúlt 10 évben közel a felére csökkent, jelenlegi értéke 90 perc/év, melyet tovább kívánnak csökkenteni.

Közvilágítás

A közvilágítási hálózat nagyrészt kis energiaigényű (halogén és kompakt fénycsöves) lámpatestekből áll. Jelenleg nagyobb fejlesztést, beavatkozást a rendszeres karbantartáson felül nem igényel.

Az újonnan létesítendő közvilágítási lámpatestek hasonlóan kis energiaigényű, hosszú élettartamú kompakt fénycsövek, vagy LED-es lámpák legyenek.

Gázellátás

Harkány gázellátása déli irányból, a József A. (drávaszabolcsi) út melletti nyomásszabályozón keresztül, a $\phi 250$ átmérőjű, nagy-középnomású vezetékről történik. A két fő gerincvezeték a József A. u. és az Ady E., valamint a Vak Bottyán u., Alkotmány u. és Táncsics M. utcákban húzódik. A városban a gázvezeték hálózat minden utcában kiépült, ahol műszaki – biztonsági akadály nem merült fel. A jelenlegi nyomás és áramlási viszonyok lehetővé teszik a gázkapacitás további bővítését.

A szabályozási terv szerinti kb. 500 tervezett lakás, valamint a tervezett fizetővendég, és üdülési hely által keletkező gázigény - a szolgáltatást végző DDGÁZ Rt. nyilatkozata alapján - a meglévő gázhálózatról biztosítható.

A gázigény típusa, ezen fogyasztói körhöz kapcsolódóan, fűtési jellegű, továbbá a melegvíz előállítását célozza meg.

A 25.000 m² nagyságú ipari terület gázfelhasználása, esetleges technológiai gázigény kielégítése, a konkrét igények birtokában vizsgálható.

A kereskedelem és szolgáltatás céljára kijelölt É-i és D-i területen fellépő gázigényre szintén csak fűtés és melegvíz előállítás a jellemző. Mindkét területen, a gázigény a meglévő hálózatról leadható. Az É-i terület ellátása a Kossuth L. utca irányából, a már meglévő vezeték kiváltásával biztosítható, mivel az jelenleg $\phi 32$ -es átmérőjű. A Táncsics M. utca felől való ellátás során a kellő átmérő rendelkezésre áll, a nyomvonal kijelölése azonban csak a tulajdoni viszonyok ismeretében történhet.

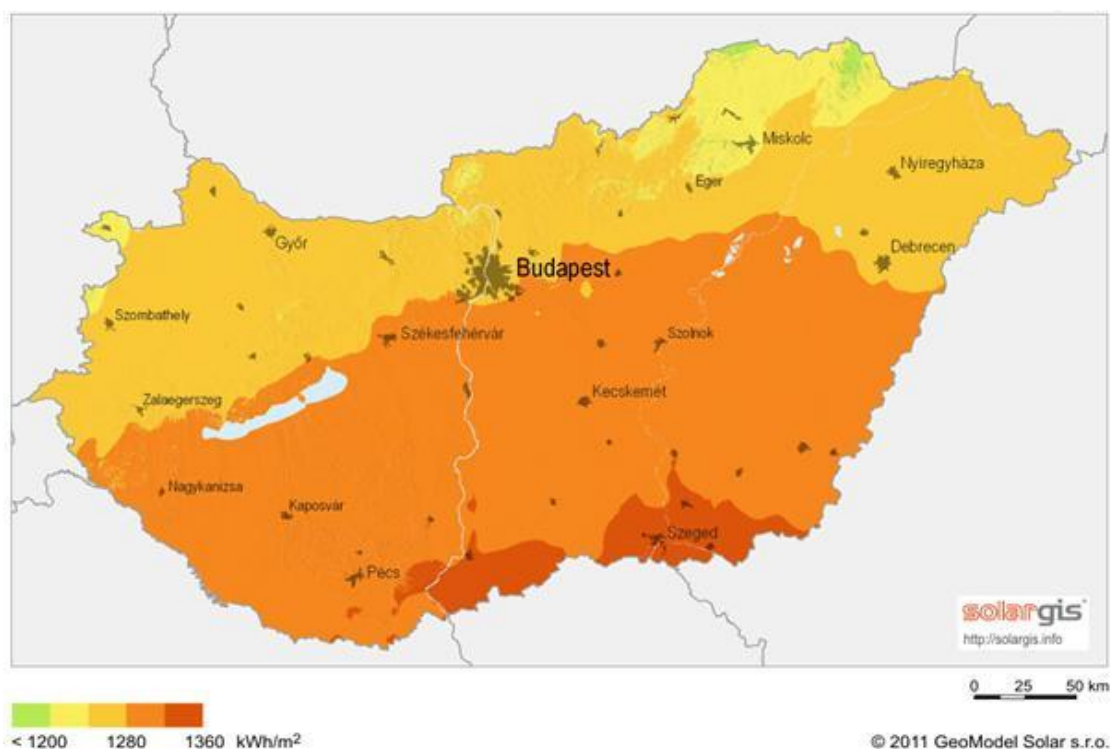
A szabályozási tervben szereplő, új beépítésre kijelölt területek miatt, a meglévő vezetékek meghosszabbítása, illetve két utcában - a gázigényeknek megfelelően - a meglévő vezeték kiváltása szükséges. A kiváltás a Liszt Ferenc utcában ($\phi 63$ KPE) és a Rózsa F. utcában ($\phi 32$ KPE) lehet indokolt, a tényleges igények szerint.

Az egyes területek, utcák új, tényleges gázfelhasználási igények ismeretében, a kapacitás biztosítása érdekében, illetve annak módjának pontosítására, a gázszolgáltatót ismételten meg kell keresni.

1.16.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A településen a megújuló energiaforrások közül a napenergia és a geotermikus, hőszivattyús energia potenciálja kiemelhető. A napenergia hasznosítása mind a napkollektor, mind a napelem területén kedvező képet mutat, ahogy a lenti ábra is mutatja, Harkány fekvése lehetőséget ad a kiaknázására.

A napsütéses órák száma magas, így a településen érdemes lehet a jelenleginél nagyobb mértékben kihasználni.

31. ábra - Magyarország adottságai a napenergia-hasznosítás szempontjából - Forrás: SolarGis Honlapja (<http://www.solargis.info>), 2011. augusztus

1.16.2.3. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzat legnagyobb mértékben saját intézményeinek energiahatékonysági fejlesztésére van hatással.

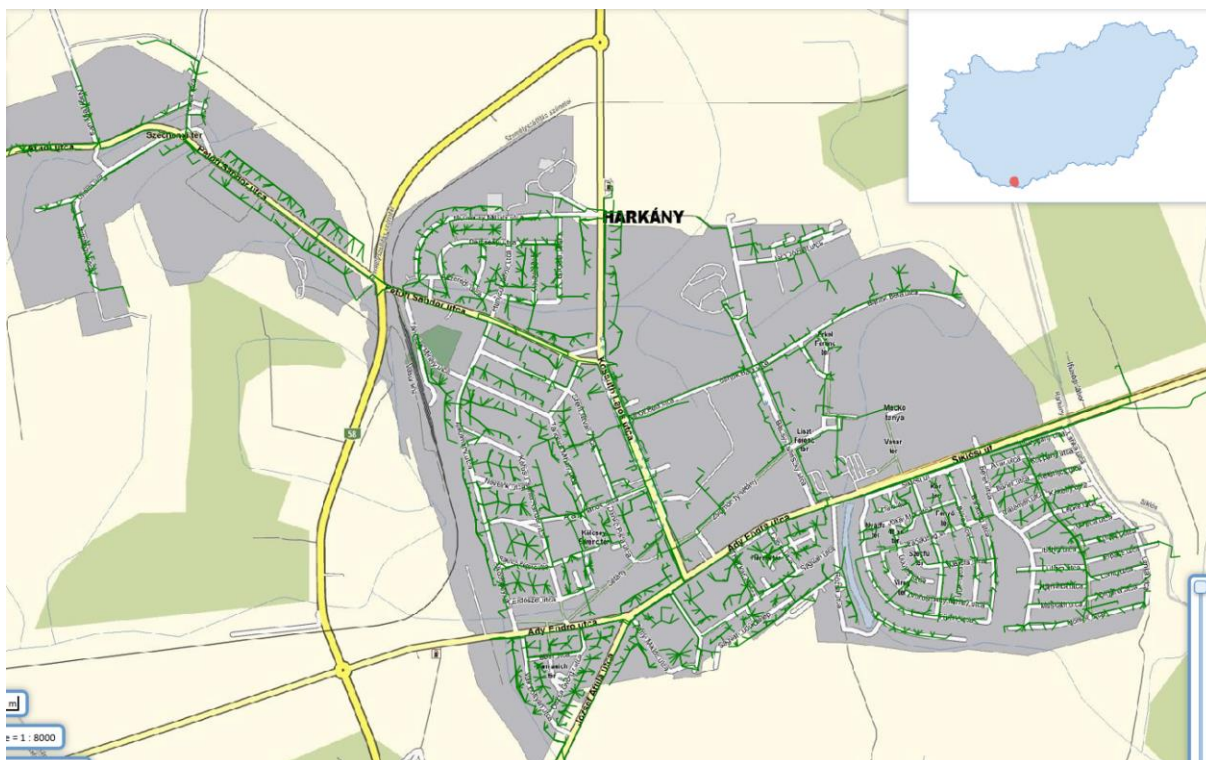
Ennek érdekében több, energiahatékonyságot célzó beruházás is történt, főként pályázati pénzekből:

- Önkormányzat épületének fűtése korszerűsítése biomassza kazán beépítésével
- KEOP-5.5.0/A/12-2013-0062 Harkányi Művelődési Ház épületenergetikai fejlesztése című projekt
- A város 2013-ban nyerte el a 29 632 257 forintos uniós támogatást az Új Széchenyi Terv KEOP- 4.10.0/A, Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal c. pályázati konstrukció keretében napelemes rendszer telepítésére. A beruházás keretében 34,56 kW összteljesítményű áramtermelő napelem panelek elhelyezése történt meg. Ezek a napelemek lehetővé teszik az épület teljes energia fogyasztásának 87%-át, így az Önkormányzat számára folyamatos, tartósan átcsoportosítható megtakarítást eredményeznek.
- Szintén az Új Széchenyi Terv, Környezet és Energia Operatív Program keretében kiírt „Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal” (KEOP-2012-4.10.0/A) című pályázati felhívásra benyújtott, „Kitaibel Pál Általános Iskola, Gimnázium AMI épületre napelemes rendszer telepítése” című projektben 15 278 659 Ft vissza nem térítendő támogatást nyert, annak érdekében, hogy az intézmény villamos energia fogyasztásának jelentős része 2014 év végétől már megújuló energián alapuljon.
- A Kitaibel Pál Általános Iskola folyamatos kihasználtsága során igen jelentős áramfogyasztással bír, így a projekt során közvetlen cél volt a vételezett villamosenergia nagymértékű kiváltása. A beruházás keretében, 72 db áramtermelő napelem panel került elhelyezésére, amelyek összesen 17,2 kW teljesítményűek.
- Megvalósult a rehabilitációs környezettervező szakmérnök által előírt akadálymentesítés. A beruházást követően az épület minimum „C” típusú épület energetikai minősítési osztályba került, erről tanúsítvánnyal is rendelkezik.

1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Távbeszélő állomás

A város területén lévő telefonhálózatot a MAGYAR TELEKOM üzemelteti, a fejlesztés kiépítését is tőlük kell kérni.

A jelenleg meglévő hálózat új elektronikus központja optikai kábellel csatlakozik az országos hálózatra. Az ellátó hálózat nagy része oszlopokon halad, de alépítményi hálózatrészek is üzemelnek. A fejlesztéseknél ez utóbbi megoldás választása indokolt és a rekonstrukciók során is ezt a megoldást kell szorgalmazni. Az ellátás rendkívül jónak mondható.

Mobil távbeszélő ellátás

Ismereteink szerint a területen mobil hírközlő bázisállomás telepítésére igény nincs. A mobiltelefon hálózat a város teljes területén kiépült. A mobilszolgáltatók (Telenor, T-Mobile, Vodafone) rádióantennái mindenütt biztosítják a kültéri lefedettséget.

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiával és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezés sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, valamint az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet szerint „a település egészére készülő településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv” esetén környezeti értékelést kell végezni a várható jelentős hatások ellenőrzése érdekében.

A településrendezési eszközök módosítására vonatkozó tervezési program alapján előzetesen értékelésre került az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 4. §-ának és 2. sz. melléklete figyelembe vételével a várható környezeti hatások jelentősége.

Az előzetes értékelés szerint megállapítható, hogy az Országos Területrendezési Terv és Baranya megye Területrendezési Terve készítése időszakában elkészültek a stratégiai környezeti értékelések a Kormányrendelet követelményei szerint, így a települési Önkormányzat a tovább tervezés során igényelt pontosítások környezetvédelmi szempontú ellenőrzését igényelte.

A településfejlesztési koncepció és integrált településfejlesztési stratégia előzetes tájékoztatási szakaszában a Baranya Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi- és Természetvédelmi Főosztálya nem igényelte a Kormányrendelet szerinti környezeti vizsgálat készítését, így a kidolgozó Önkormányzat a jogszabály által (314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet) előírt helyzetfeltáró munkarész elkészítése mellett döntött és a környezeti értékelés elkészítését a szerkezeti és szabályozási terv konkrétumai alapján kívánja elvégeztetni.

A helyzetfeltáró munkarész összeállításánál feldolgozásra került a Város példaértékűen kidolgozott környezetvédelemmel összefüggő dokumentumai és a helyi koncepciók, illetve a közszolgáltatással összefüggő helyi rendeletek dokumentációi a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiával és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezés sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet követelményei szerint hasznosíthatóak a helyzetfeltáró munkarész összeállításánál. A helyzetfeltáró dokumentáció fejezeteit a jogszabály sorszámozása szerint szerkesztettük.

1.17.1. Talaj

A város teljes igazgatási területe Magyarország kistájainak katasztere alapján több nagy tájként elkülönített egységre terjed ki. Legalacsonyabb részlete az Alföldhöz tartozónak tekintett, hiszen a város déli részlete a Drávamenti-síkság középtájhoz sorolt, míg a magasabb részlete Dél-dunántúli dombság nagytájhoz tartozó Mecsek és Tolna-Baranyai dombvidékhez került besorolásra, amelynek itteni kistája a földtani és geomorfológiai leírásokban különálló egységként kezelt Villányi-hegység.

Előbbiekből következik azon általános jellemző, hogy a város igazgatási területén jelentős a morfológiai különbség, hiszen az abszolút szintek alapján a legalacsonyabb és a legmagasabb részletek közötti eltérés a 170 m-t is meghaladja. Valójában a központtól északra található Villányi hegység gerincétől délre tartóan állandóan lejt a terepfelszín, majd a centrumtól délre a közel szabályos síksági területen éri el minimumát a tengerszint feletti magasság. Az északi területen a lejtés kezdeti szakaszában még nagymértékű a terepfelszín változása, majd egyre inkább folyamatosan csökkenő és végül a város déli részletében szinte már alig észrevehető. A jelenlegi terepszintek és azoknak korábbi felszínfejlődése szorosan kötődik a földtani és hegységszerkezeti helyzethez, hiszen a városban már a terepszinten nagyon eltérő geológiai korú képződmények találhatók.

A város északi külterületén, leginkább az igazgatási határ nyomvonala mentén, valamint e sávtól délre találhatók meg azon szilárd kőzeteknek a nyílt feltárásai, melyek a Villányi-hegységet fő tömegét alkotják. Elsősorban a tengeri környezetben keletkezett mezozoós időszaki kőzetek (triász és jura korú mészkőváltozatok) rétegfejei jelennek, amelyek különös hegyszerszerkezeti viszonyok által rendeződött helyzetben (Csarnóta és Tenkes nevezetű pikkelyekben) találhatók.

Az alacsonyabb területrészekben – a felszíni vízválasztóvonaltól délre tartva – jelennek csak meg fokozatosan, majd hamarosan összefüggő területi elterjedéssel azon laza fedő képződmények, melyek már a földtörténet utolsó szakaszában keletkeztek. Ennek eredményeként a szálkőzet felett a lejtő alacsonyodásával együtt folyamatosan kivastagodó jellegű azon eolikus és szárazföldi keletkezésű negyedidőszaki takarósáv, melyet összefoglalóan löszös összletnek nevezünk (iszap és agyag rétegek váltakozása). A lösszel fedett terület rész lejtőszöge egyre inkább alacsonyodó, majd a hegység lábánál a löszös takarósáv – kivastagodása ellenére – igen rövid távolságon megszűnik, hiszen egykoron a Dráva folyó jelenléte is formálta a hegység déli előterében a morfológiai viszonyokat.

A napjainkra már szabályozottabb mederben lévő folyó itteni egykori jelenlétének eredményeként adódik, hogy a város legalacsonyabb részlete – mely területileg valójában a legnagyobb kiterjedésű – a földtörténet utolsó nagy szakaszában tartósan a folyóvízi üledékképződés színtere volt. Így a város legalacsonyabb részletében a terepszint alatt iszapos és finomhomokos, helyenként iszap és agyagtestekkel tagolt rétegek megjelenése a jellemző, sőt a morfológiai viszonyok még arra is utalnak, hogy a folyó mederét még napjainkig sem számolta fel a mezőgazdasági területhasználat.

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti formáira és folyamataira. A védelemnek magában kell foglalnia a talaj termőképessége, szerkezete, víz- és levegőháztartása, valamint élővilága védelmét is.

A föld felszínén, vagy a földben olyan tevékenységek folytathatók, ott csak olyan anyagok helyezhetők el, amelyek a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait, a környezeti elemeket nem szennyezik, károsítják.

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza.

Újabb területek belterületbe vonása, a termőföldön történő beruházások a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit nem ronthatják, nem csökkenthetik a meglévő talajvédelmi létesítmények működőképességét.

Az előírásokat a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CCXII. törvény és a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény határozza meg. Figyelembe veendő továbbá a talajvédelmi terv készítésének részletes szabályairól szóló 90/2008.(VII.18.) FVM rendelet.

A felszín alatti vizeket a jelenleg még művelésben tartott területeken mezőgazdasági eredetű terhelések érik. Mezőgazdasággal összefüggésben meghatározó az erdőgazdálkodás.

A nitrátérzékeny területeknek a MePAR szerinti blokkok szintjén történő közzétételéről szóló 43/2013.(V.29.) VM rendelet 1. melléklete szerint Harkány nitrátérzékeny területű település. A talajerő-utánpótlásnál figyelembe kell venni a település adottságait. A település nitrát-érzékeny területű, így be kell tartani a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében a 27/2006. (II. 7.) Kormányrendelet előírásait és az 59/2008. (IV. 29.) FVM rendeletben rögzített „helyes mezőgazdasági gyakorlat” szabályait.

A Baranya Megyei Kormányhivatal Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály, Bányászati Osztály, mint az illetékességgel rendelkező bányahatóság előzetes adatszolgáltatása alapján „Cserhegy, kutatási terület” nevű, cementipari mészkő ásványi nyersanyaglelőhely és „Koppány dűlő 0153/4, 0153/5 hrsz.” nevű, falazó homok ásványi nyersanyaglelőhely található Harkány közigazgatási területén.

1.17.2. Felszíni és felszín alatti vizek

A település változatos kőzetterének megfelelően több víztípus jelenléte ismeretes. Azok területileg is jól elkülöníthetők, hiszen a kiemelt helyzetű szilárd kőzettérben és az alacsony területeken található laza üledékekben helyezkednek el az eltérő jellemzőkkel rendelkező víztípusok.

A Villányi hegység területén – gerincének környezetében és déli lejtőjének felső szakaszán – a karsztvíz jelenti a felszín alatti első víztípust. A sajátos hegységszerkezet eredményeként e területrészt csak beszivárgási terület, így a karsztvíznek hegyszíri felszíni megjelenése a város területén nem ismert.

Valójában csak mélyfúrásokból ismert elhelyezkedése, hiszen természetes u.n.: hideg vizes forrása nincs a víztípusnak Harkány területén. Megemlítendő viszont, hogy a harkányi fürdő a szerkezeti vonalak segítségével mélybe lejutó, majd ott felmelegedett karsztvíznek köszönhetően alakulhatott ki, hiszen a város területe alatt megtalálható rejtett mezozoós rögökben a fúrások szerint felszálló jellegű karsztvíz található.

A város nagy területére jellemző, hogy a terepszint alatt nem jelentős mélységben ismeretes a másik önálló típusként elkülöníthető talajvíz. Vízartó kőzete elsősorban a negyedidőszaki finomszemcsés drávai képződménycsoport, mely a város alacsonyabb helyszínein összefüggő területi elterjedéssel és jelentős vastagságot elérve található. A talajvíz utánpótlása a csapadékból lehetséges és mozgásának iránya közel azonos a felszín lejtésével.

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló módosított 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint Harkány a felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny, és a sérülékeny vízbázisokra és az előforduló nyílt karszt területekre tekintettel kiemelten érzékeny területek közé tartozik.

A Harkányi Gyógyfürdő gyógy- és termálvíz készlete védőövezeteit 2009-ben kijelölte a vízügyi hatóság. A védelem alá a következő vízbázisok kerültek:

- Harkányi vízbázis,
- Mattyi vízbázis,
- Siklós – Büdöstapolcai vízbázis.

A vízbázisok védelmével kapcsolatos sajátos lehatárolási szabályait és az ezekre vonatkozó előírásokat a vízügyi hatóság 2562-2/2009-4282 iktatószámú határozata tartalmazza.

A vízbázis védelme érdekében a különböző védőövezetek által érintett területeken a 123/1997. (VII.18.) Korm rendelet 5. számú mellékletének korlátozásait kell érvényesíteni a területek igénybe vételekor.

	Felszíni és felszín alatti vízbázisok		Felszín alatti vízbázisok hidrogeológiai	
	belső	külső	A	B
	védőövezetek		védőövezetek	
Beépítés, üdülés				
Lakótelep; új percellázás üdülőterület kialakítása	-	-	-	o
Lakó- vagy irodaépület csatornázással	-	x	+	+
Lakóépületek csatornázás nélkül	-	-	x	o
Szennyvízcsatorna átvezetése	-	x	o	o
Szennyvíztisztító telep	-	-	o	+
Házi szennyvíz szikkasztása	-	-	o	o
Települési folyékonyhulladék-lerakó létesítése és üzemeltetése	-	-	-	x
Települési hulladéklerakó (nem veszélyes hulladékok lerakása)	-	-	-	o
Építési hulladék lerakása	-	-	o	+
Temető	-	-	x	+
Házikertek, kiskertművelés	-	-	o	o
Sátorozás, fürdés	-	x	+	+
Sportpálya	-	x	+	+

Ipar				
Erősen mérgező vagy radioaktív anyagok előállítása, feldolgozása, ilyen hulladékok tárolása, lerakása	-	-	-	-
Mérgező anyagok előállítása, feldolgozása, tárolása	-	-	-	o
Mérgező anyagokkal nem dolgozó üzemek, megfelelő szennyvízelvezetéssel	-	x	o	+
Ásványolaj és -termékek előállítása, vezetése, feldolgozása, tárolása	-	-	x	o
Veszélyeshulladék-ártalmatlanító	-	-	-	x
Veszélyeshulladék-lerakó	-	-	-	-
Veszélyes hulladék üzemi gyűjtő	-	-	x	o
Élelmiszer-ipari szennyvizek szikkasztása, hulladékaik tárolása	-	-	-	o
Egyéb ipari szennyvízszikkasztás	-	-	-	-
Salak, hamu lerakása	-	-	o	o

Mezőgazdaság				
Erdőtelepítés és művelés vegyszeres kezelés nélkül	-	+	+	+
Növénytermesztés	-	o	o	o
Komposztálótelep	-	-	x	o
Önellátást meghaladó állattartás	-	-	x	o
Legeltetés, háziállattartás	-	o	o	+
Szervestrágyázás	-	o	o	+
Műtrágyázás	-	o	o	o
Hígtrágya és trágyalé kijuttatása termőföldre	-	-	-	o
Hígtrágya- és trágyalé leürítés	-	-	-	-
Szennyvízöntözés	-	-	-	o
Tisztított szennyvízzel való öntözés	-	-	o	+
Növényvédőszer alkalmazása	-	o	o	o
Növényvédőszer-kijuttatás légi úton	-	-	-	o
Növényvédőszer-tárolás és -hulladék-elhelyezés	-	-	-	x
Növényvédőszeres eszközök mosása, hulladékvizek elhelyezése	-	-	-	o
Szerves- és műtrágya raktározása és tárolása	-	-	x	o
Szennyvíziszap tárolása	-	-	x	o
Szennyvíziszap termőföldön történő elhelyezése	-	-	x	o
Állati hullák elföldelése, döngutak létesítése és működtetése	-	-	-	o
Haltenyésztés, haeletés	-	-	o	o

Közlekedés				
Autópálya, autóút, vízzáróan burkolt csapadékvízárók-rendszerrel	-	x	o	+
Egyéb út, vízzáróan burkolat csapadékvízárók-rendszerrel	-	x	+	+
Egyéb út	-	-	x	+
Vasút	-	-	o	+
Gépkocsi parkoló	-	-	o	+
Üzemanyagtöltő-állomás	-	-	x	o
Gépkocsimosó, javítóműhely, sódepónia	-	-	o	+

Egyéb tevékenység				
Bányászat	-	-	x	o
Fúrás, új kút létesítése	-	o	o	o
A fedő- vagy vízvezető réteget érintő egyéb tevékenység	-	-	o	o

Jelmagyarázat:

- = tilos
- x = új létesítménynél, tevékenységnél tilos, a meglévőnél a környezetvédelmi felülvizsgálat vagy a környezeti hatásvizsgálat eredményétől függően megengedhető
- o = új vagy meglévő létesítménynél, tevékenységnél a környezeti hatásvizsgálat, illetőleg a környezetvédelmi felülvizsgálat, illetve az ezeknek megfelelő tartalmú egyedi vizsgálat eredményétől függően megengedhető
- + = nincs korlátozva

A nyílt karszt területek külterületi jegyzékéről szóló 8002/2005. (MK 138.) KvVM tájékoztató szerint nyílt karszt területek Harkány település területén: 0287, 0289/1, 0289/2, 0289/3, 0289/4, 0289/5, 0289/6, 0289/7, 0289/8, 0289/9, 0289/11, 0289/12, 0289/198, 0289/19, 0289/20, 0289/21, 0289/22, 0289/23, 0289/24, 0289/25, 0289/26, 0289/27, 0289/28, 0289/29, 0290/2, 0290/3, 0290/4, 0290/5, 0291/3, 0292, 0293, 0415, 3369, 3626/12 hrsz-ú ingatlanok.

Vízellátás

A Város vízellátása a Siklós – Harkány – Mánfa – Drávaszabolcs – Gordisa kistérségi vízműről történik. A vízbázist Márfa területén lévő kút biztosítja, tartalékkal nem rendelkezik, így a harkányi termál vízbázis végelme figyelembe vételével új kút létesítése szükséges.

A jelenlegi vízellátó rendszer tározókapacitása a csúcsidőszakokban és oltóvíz biztosítása esetén, kritikus szinten áll. A biztonságos üzemeltetés érdekében további 200 m³ tározótér fogat létesítése szükséges.

Szennyvízkezelés

A város lakó- és üdülőterületeinek szennyvízelvezetése csak részben megoldott. A meglévő tervek alapján szükséges a szennyvízcsatorna hálózat bővítése különösen az üdülő területeken. A meglévő hálózat rekonstrukcióját is el kell végezni. A szennyvíztisztító telep rekonstrukcióját is el kell végezni a kapacitás bővítése és a tisztítási hatásfok javítása érdekében.

Csapadékvíz elvezetés

A felszíni vizeik befogadója a K-i Ny-i irányban a várost átszelő Lanka csatorna, valamint az Egerszegi csatornába torkolló Terehegyi vízfolyás, mely a Terehegyi városrész felszíni vizeit vezeti el. A DK-i üdülőterület közvetlen befogadója a Lanka csatorna jobb parti mellékága, az Ottoványi árok.

A város D-i része a Melegvizes árok felé lejt. Vízigyűjtőjének határai É-on a Beremend – Középrigóc vasútvonal és a Lanka vízigyűjtő határa, Ny-on a Terehegyi árok és az Egerszegi csatorna depónia, illetve K-en a Mattyi csatorna és D-en a Gordisai csatorna vízigyűjtő határa.

A belterület nagy részén a felszíni vízelvezetés nyílt árokban történik. Zárt csatorna csak a város központjában található. Így a Kossuth Lajos utcában a Polgármesteri Hivatal és posta között, a Bajcsy Zs. utcában a Napsugár szállóig, mely a Liszt Ferenc téren keresztül köt a Lanka csatornába, valamint az Arany János utcában. A zárt szakaszokról szakági beméréssel a város nem rendelkezik.

A fürdő területén zárt csapadékcatorna hálózaton keresztül vezetik el a területre hulló csapadékvizeket és a fürdő medencéiből kikerülő használt vizeket. Befogadó a Lanka csatorna és a Melegvizes árok.

Talaj- és vízvédelmi követelmények

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti formáira és folyamataira. A védelemnek magában kell foglalnia a talaj termőképessége, szerkezete, víz- és levegőháztartása, valamint élővilága védelmét is.

A föld felszínén, vagy a földben olyan tevékenységek folytathatók, ott csak olyan anyagok helyezhetők el, amelyek a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait, a környezeti elemeket nem szennyezik, károsítják.

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza.

Újabb területek belterületbe vonása, a termőföldön történő beruházások a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit nem ronthatják, nem csökkenthetik a meglévő talajvédelmi létesítmények működőképességét.

A beruházások megvalósítása és üzemeltetése során a termőföldről szóló jogszabályban foglaltaknak megfelelően kell eljárni. Az előírásokat a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény határozza meg.

A térség domborzati és egyéb viszonyai alapján meghatározott munkák és kötelezettségek egy részéhez a Baranya Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági, Növény- és Talajvédelmi Főosztály Növény- és Talajvédelmi Osztálya engedélye szükséges.

A földhasználó erózióval veszélyeztetett területen a víz- és szél-erózió (a továbbiakban: erózió) megakadályozása érdekében köteles

a) szántó művelési ágú földrészleten

aa) a talajfedettséget szolgáló növényeket termesztetni, és

ab) olyan művelési módot alkalmazni, amely a talaj szerkezetességének megóvásával, a talajtömörödés megakadályozásával, megszüntetésével elősegíti a csapadékvizek talajba jutását, és/vagy

ac) szintvonalas művelést folytatni;

b) ültetvény területen

ba) szintvonalakkal párhuzamos irányú telepítést végezni, vagy

bb) a sorközök fedettségét gyepesítéssel, talajtakarással biztosítani;

c) rét, legelő (gyep) művelési ágú földrészleten

ca) fokozott gondot fordítani a talajt kímélő legeltetésre, valamint

cb) ahol a gyep- és talajtakaró a talajvédelem követelményeinek nem felel meg, azt felújítással helyreállítani.

Amennyiben az előző felsorolásban írt kötelezettségek teljesítése sem alkalmas az erózió megakadályozására, úgy a földhasználó köteles

a) a művelési ágot megváltoztatni, vagy

b) gyep-, cserje- és erdősávot létesíteni, vagy

c) talajvédelmi műszaki beavatkozásokat, valamint létesítményeket alkalmazni.

Az erózió elleni védelmet nyújtó terepalakulatokat, gyep-, cserje- és erdősávokat meg kell őrizni.

Az egyes építményekkel, építési munkákkal és építési tevékenységekkel kapcsolatos engedélyezési eljárások közül a bányászati hatóság közreműködése szükséges, ha az építési tevékenység

a) felszínmozgás-veszélyes, illetve bányászati tevékenységgel érintett területen valósul meg; vagy

b) nyomvonaljellegű kőolaj- és földgázbányászati létesítmény, szállítóvezeték, elosztóvezeték, célvezeték, valamint egyéb gáz és gáztermék vezeték biztonsági övezetében valósul meg, és az építető az üzemeltetőnek a bányászatról szóló 1993. évi

XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet 19/A. § (8) bekezdése szerint egyetértésének megtagadását vagy az üzemeltető által a 19/A. § (10) bekezdése alapján az egyetértés megadásához szabott feltételeket sérelmesnek tartja.

Az a) pont esetében az építési engedély iránti kérelem földtani szempontú megalapozottságának vizsgálata.

A b) pont esetében annak megállapítása, hogy az üzemeltető nyilatkozatában foglalt feltételek vagy a hozzájárulás megtagadása a gázipari tevékenységgel kapcsolatos létesítmény rendeltetésszerű használatával és védelmével kapcsolatos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő-e.

A bányászati tevékenység és az ásványvagyon-gazdálkodás követelményeit a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény és a végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet tartalmazza.

A vizek védelme a felszíni és felszín alatti vizekre és azok készleteire terjed ki. A környezet igénybevétele – így különösen a vízviszonyokba történő beavatkozások - esetén biztosítani kell, hogy a víz, mint tájalkotó tényező fennmaradjon, a vízi és víz közeli élővilág fennmaradásához szükséges feltételek, valamint a vizek hasznosíthatóságát elősegítő körülmények ne romoljanak.

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló módosított 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint Harkány a felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny, és a sérülékeny vízbázisokra és az előforduló nyílt karszt területekre tekintettel kiemelten érzékeny területek közé tartozik.

A felszín alatti vizek minőségének védelme érdekében a kockázatos szennyezőanyagok elhelyezése, továbbá a felszín alatti vízbe történő közvetlen és közvetett bevezetése tilos, illetve a létesítési engedélyezés során megállapított feltételek szerint – engedély alapján - történhet.

A földtani közeg és megvalósulása esetén a felszín alatti vízszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékeket be kell tartani. A földtani közeg és a felszín alatti vízszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről szóló 6/2006. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet követelményei határozzák meg a határértékeket.

Élővízbe és a közcsatorna-hálózatba bocsátott szennyvíz vagy folyékony hulladék esetén a szennyezőanyag tartalomra vonatkozó határértékeket, küszöbértékeket be kell tartani a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló, módosított 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet és a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint.

A település szennyvízcsatorna hálózat fejlesztésénél a határértékek betartása kiemelt szempont.

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvényt, melynek 28. § (1) bekezdése szerint vízjogi engedély szükséges – jogszabályban meghatározott kivételektől eltekintve – vízimunka elvégzéséhez, illetve vízilétesítmény megépítéséhez, átalakításához és megszüntetéséhez (létesítési engedély), továbbá annak használatbavételéhez, üzemeltetéséhez, valamint minden vízhasználathoz (üzemeltetési engedély) figyelembe kell venni.

A beruházási programok megvalósítása során, új kút fúrásakor, szennyvíz-előkezelésnél, csatornázásnál, átfogó vízrendezésnél, vízfolyás-rendezésnél, stb. kell a szükséges engedélyezéseket lefolytatni.

A vízjogi engedélyt az illetékes Vízügyi Hatóságtól kell megkérni a 18/1996. (VI. 13.) KHVM rendeletben foglaltak betartásával.

A tervek engedélyezése csak a szabályozási előírásokban rögzített, és minden esetben kötelezően bevonandó szakhatóságok, valamint a szakterületük szerint érintett szakhatóságok, és más eljárásban eljáró hatóságok pozitív állásfoglalása alapján történhet. Mélyfekvéses területeken építési tevékenység csak a talajvíz szintek vizsgálata alapján engedélyezhető, mezőgazdasági tevékenység, pedig csak a földhasználók kockázatára végezhető.

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályairól szóló 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet szerint kell az erre vonatkozó tevékenységet (műszaki tervezés, kivitelezés, fenntartás, üzemeltetés) folytatni.

A vizek és közcélú vízi-létesítményekkel kapcsolatban a 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet előírásait kell érvényesíteni.

A vízbázisok védelme érdekében a különböző védőövezetek által érintett területeken a 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet 5. számú mellékletének korlátozásait kell érvényesíteni a területek igénybe vételekor.

Az ivóvíz- és ásvány-gyógyvízkezelő, -tározó műtárgyak és szállító vezetékek védőterületeiről és védősávjairól a 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet 4. sz. melléklete rendelkezik.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Kormányrendelet rögzíti az előzetes (környezeti) vizsgálat, a környezetvédelmi és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások szabályait.

Az előzetes vizsgálati eljárás során a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság dönt, hogy környezeti hatásvizsgálat (további eljárást igényel!) elvégzését szükségesnek tartja-e.

Az építési engedélyezési eljárások során a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság a környezeti hatások jelentőségének vélelmezése esetén dönthet a környezetvédelmi engedélyezési kötelezettségről a Kormányrendelet 2/A §-a szerint.

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

Harkány közigazgatási területei levegőminőségi állapotát jellemzően a vendéglátással összefüggő szolgáltatói és lakossági tevékenység, valamint a közlekedési eredetű légszennyező-anyag kibocsátás környezethasználata határozza meg. A lakossági eredetű tevékenységnél különös tekintettel a fűtés jön számításba. Jelentősebb környezetterhelő hatású, bejelentés köteles légszennyezőanyag-kibocsátó légszennyező forrást Harkány Városban csak a szolgáltatásokkal összefüggésben (szállodák, gyógy- és strandfürdő, stb.) üzemeltetnek.

A tervezett koncepció megvalósításával – figyelembe véve a település lakossági szokásait, tevékenységét is, várhatóan nem romlik a település levegőminőségi állapota.

Légszennyező források kibocsátása

A település levegőjét szennyező kibocsátások, elsősorban a közlekedésből, valamint a fűtésből és azok égetéstermékeiből származnak. Ezek közül a fűtésből eredő szennyezés helyhez köthető, az esetleges égetésekből eredő többé-kevésbé helyhez kötött, a közlekedésből eredő inkább diffúz jellegű, szezonálisan igen jelentős terhelés.

A település közigazgatási területén ipari jellegű létesítmény nem található, így ipari eredetű légszennyezés nem jelentkezik. A helyhez kötött (pontoszerű) emissziók a szállodák fűtéseiből és a lakossági fűtésből származnak.

A településen a földgázszolgáltatás aránya magas, azonban a rákötési arány csak mintegy 50%-os. A gázhálózat kihasználatlansága a nyaralók nagyarányú számából adódik.

A község közigazgatási határán belül néhány helyen még megtalálhatók az állattartás nyomai. Harkányban az állattartás nem jelentős, nem haladja meg az önellátás szintjét (néhány fennmaradt baromfiudvar, időszakosan üdülési szezonon kívüli sertéshízalás, lótarás). Újabb fejlesztés esetén a szabályozottság hiányában (az állattartásra vonatkozó helyi rendeletek a hatályos jogszabály szerint nem korlátozhatják az állattartást) konfliktus és környezetterheléssel járó tevékenységek is megjelenhetnek. Javasolt az állattartási rendeletek helyett az állattartó létesítmények létesítésének a helyi építési szabályzatban való eddiginél részletesebb szabályozása.

Az állattartásból eredő bűzszenyezés mértéke elhanyagolható, ezzel kapcsolatos lakossági panaszok nem érkeztek a Polgármesteri Hivatalba.

Az elmúlt években a gépjárművek légszennyezőanyag kibocsátása a közlekedéssel összefüggő műszaki, környezetvédelmi szabályozás következtében a térségben, jelentős mértékben csökkent. A közlekedés levegőszennyezése szempontjából fontos üzemanyagok minősége látványosan javult, megszűnt az ólom tartalmú adalékanyagok használata, valamint bevezették a nehéz tehergépkocsik hétvégi forgalomkorlátozását.

A gépjárművek által kibocsátott szennyezők részben a tökéletlen égés eredményei (szénmonoxid, szénhidrogének, korom), részben az üzemanyagban szennyezésként található anyagok égéstermékei (kén-dioxid, nitrogén oxidok) egy része.

Ez utóbbiak az égési levegő nitrogénjéből is keletkeznek.

A gáznemű komponensek mellett nem lehet elhanyagolni az úttesten lerakódott por hatását. A gépjármű motorokból és a gumiabroncsok kopásából származó szilárd szennyezőanyagok és a hozzájuk kötődő policiklikus aromás szénhidrogének egy része az úttest szélétől számított kb. 10 méter széles sávban, kiüledik a talajra, a növényzetre és a tereptárgyakra. Ezek jellemző szemcseátmérője 60 µm-nél kisebb. Jelentős az 1 µm-nél kisebb frakció is, amely az utaktól jóval távolabbra is eljuthat.

A gáz halmazállapotú légszennyező anyagok az úttengelytől számított több száz méterre is mérhetők, a meteorológiai és domborzati viszonyoktól függően változó koncentrációban.

A szén-monoxid koncentrációt elsődlegesen a közlekedés határozza meg: éves átlagban a közlekedés okozta fajlagos, 1 hónapra vonatkoztatott kibocsátás sokszorosa a fűtési emisszióknak. Ez az arány a nyári szezonban még nagyobb. A földgáz tüzelés további elterjedése és a szilárd tüzelőanyagok döntő többségét kitevő fa és széntüzelés csökkenése a szén-monoxid kibocsátás további csökkenését okozta, azonban az energiahordozó árának emelkedésével ismételten megjelent a vegyes tüzelés alkalmazása.

A nitrogén-oxidok kibocsátásának döntő többségét a közlekedés okozza, ugyanakkor a földgáz tüzelés részarányának növekedésével a NO_x emisszió nőtt. Elkerülő és tehermentesítő utak építésével a kibocsátások nőnek, mert nagyobb lesz a forgalmi teljesítmény, de a települések központjaiban, ahol a lakosság él, a szennyezettség csökken.

A közlekedés okozta terhelés szempontjából Harkány az elkerülő út megépítése ellenére kedvezőtlen helyzetű.

A közlekedési emisszió hatására lényegesen kedvezőtlenebb légszennyezettségi (immissziós) értékek alakulhatnak ki pl. a nyári csúcsforgalomban.

Harkány város Baranya megye déli részén, a Villányi-hegység déli oldalán, a kistérség központjától, Siklóstól közvetlenül nyugatra fekszik, azzal szinte összeépült.

Közúti kapcsolatai észak-déli irányban az 58-as főúton, kelet-nyugat felé pedig az 5701, 5804, 5814 jelű összekötő, illetve Siklós felé az 58133 j. bekötőúton biztosítottak.

A településen halad át a 62 jelű, középrigóc-villányi országos vasúti mellékvonal, amelyen 2007. márc. 4-edike óta szünetel a forgalom.

Légi közlekedési kapcsolat a pogányi repülőtéren, a város központjától az 58-as főúton mérve 17 km-re áll rendelkezésre. A repülőtéren nincs menetrend szerinti forgalom.

A helyközi tömegközlekedés autóbuszjáratokkal bonyolódik le.

A település országosút-hálózata az 58-as főút és a Siklós – Harkány Darány mellékút által alkotott tengelykeresztben alapul. Ezt egészíti ki a város lakott területét elkerülő, a Tenkes alján Máriagyűdön át Siklóstra menő, ma összekötő út, egykor harmadrendű főútvonal. A pécs – harkányi vasút 1976-ban történt megszüntetése után a tömegközlekedés nélkül maradt települések közúti kiszolgálására megépült a Terehegy - Márfa – Diósvizsló stb. helységeket felfűző állami közút.

Harkány levegőjét időszakosan (a téli hónapokban) a szállodák és családi házak fűtéséből eredő füstgázok jelentősen terhelik. A megvalósult vezetékes gázellátás azonban sokat javított a levegő tisztaságán, de ennek mértéke alacsony napjainkban.

A földgáztüzelés mellett, igen jelentős maradt, és jelenleg ismételten növekszik a szilárd (szén, fa) tüzelőanyag felhasználás is.

A konténeres és a gázpalackos földgáz, illetve propán-bután gáz felhasználás elhanyagolható.

Harkány intézményeiben a vezetékes földgázfűtés (Polgármesteri Hivatal, Óvoda, Étkezdé, Orvosi rendelő, Általános Iskola) a jellemző.

A nyári szezon (június, július, augusztus) alatti fűtés gyakorlatilag elhanyagolható.

A főzéshez és a melegvíz ellátáshoz szükséges energia egy részét villamos energia, másik részét földgáztüzelés, a szilárd anyagok égetése biztosítja. A nyári szezonban felhasznált tüzelőanyagok mennyisége az egész évi felhasználás kb. 5%-a.

A különböző légszennyező forrásokat összegezve a kén-dioxid, a korom és a szilárd (nem toxikus) por kibocsátás elsősorban a szolgáltatók és a lakosság fűtéséből származik.

Ezeknél a légszennyező anyagoknál az emisszió lényegesen csökkent a településen megvalósult vezetékes gázellátással, így a szén, a fa és a tüzelőolaj visszaszorult a földgáz használat növekedésével azonban jelenleg ismételten növekszik a szilárd (szén, fa) tüzelőanyag felhasználás is.

A vezetékes gázellátás megvalósításának „környezetvédelmi ára” az volt, hogy a lakosság hőenergia igényének biztosítása során a nitrogén-oxidok kibocsátása kismértékben megnövekedett. A vegyes tüzelésre a kén-dioxid és a szilárd, illetve a korom kibocsátás a jellemző.

A szén-monoxid koncentrációt elsődlegesen a közlekedés határozza meg: éves átlagban a közlekedés okozta fajlagos, 1 hónapra vonatkoztatott kibocsátás közel háromszázszorosa a fűtési emisszióknak a térségben. Ez az arány a nyári szezonban még magasabb.

A nitrogén-oxidok kibocsátásának döntő többségét a közlekedés okozza.

A földgáz árának várható növekedése kettős hatású:

- Egyrészt nem ösztönzi a további felhasználást azokon a részeken, ahol még nem teljes körű a gázellátás, illetve visszaáll a lakosság a vegyes tüzelésre. Itt a szén-monoxid, korom, és por kibocsátás sem fog a jövőben csökkenni.
- Másrészt a meglévő földgáztüzelésű berendezéseknek a korszerűbb, nagyobb hatásfokú, kisebb légszennyezőanyag kibocsátású típusúakra történő cseréjét fogja előidézni (szolgáltató szektor). Ezzel csökkenhet a szén-monoxid, korom és por kibocsátás és a nitrogén-oxidok kibocsátása sem fog növekedni jelentős mértékben. A gazdasági-válság ezt a folyamatot jelentősen lassítja.

Egyéb légszennyező források miatt a meleg, nyári hónapokban a településen helyenként gondot okoz a szennyvízcsatorna hálózatból eredő bűz. Az átemelők környékén jelentkező szaghatás, az időszakosan (jellemzően csak a hétvégeken) használt üdülőterületek térségében gyakoribb jelenség.

A porszennyezettség is minimálisnak mondható a település területén, leginkább a nagyobb építési területek mentén, valamint száraz időszakokban erdőszéli utak és a deflációs erdei utak találkozásánál érzékelhető az aszályosabb hónapokban. Megszüntetése a települési növényalkalmazási elvek betartásával később mérsékelhető.

Szezonális gond még a kerti és egyéb hulladék szabálytalan égetése is. Leginkább tavasszal a metszési időben a keletkező növényi nyesedék (fák, bokrok, szőlő venyigéje) okoz így gondot, de a kötelező közszolgáltatás biohulladékokra (zöldhulladékokra) való kiterjesztése jelentős mértékben javítja a környezetterhelést.

Levegőtisztaság-védelemi követelmények

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet szerint kell gondoskodni a levegőminőség megőrzéséről és javításáról. A levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra, létesítményekre (a továbbiakban: légszennyező forrás) az elérhető legjobb technika alapján, jogszabályban, illetőleg a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásának keretében kibocsátási határértéket, levegővédelmi követelményeket kell megállapítani.

11. táblázat - A légszennyezettség egészségügyi határértékei egyes légszennyező anyagokra vonatkozóan

Légszennyező anyag [CAS szám]	Veszélyességi fokozat	Határérték (µg/m ³)		
		órás	24 órás	éves
Kén-dioxid [7446-09-5]	III.	250	125	50
Nitrogén-dioxid [10102-44-0]	II.	100	85	40
Szén-monoxid [630-08-0]	II.	10.000	5.000*	3.000
Szálló por (PM ₁₀)	III.	-	50	40

* Napi 8 órás mozgó átlagkoncentrációk maximuma, amelyet az órás átlagok alapján készített 8 órás mozgó átlagértékekből kell kiválasztani.

A község jelenlegi állapotának megfelelő, az alapállapotot jelentő levegőminőségi helyzetének megítéléséhez a terület légszennyezettség paramétereit az egészségügyi határértékekkel kell összevetni. A nyári időszakban a közlekedési eredetű légszennyezőanyag-terhelés jelent kockázatot.

A nagyobb hőteljesítményű (140 kWth és ennél nagyobb, de 50 MWth-nál kisebb névleges bemenő teljesítményű) tüzelőberendezések légszennyezőanyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről a 23/2001. (XI. 13.) KöM rendelet tartalmaz előírásokat. A fűtőmű, erőmű nagyságrendű teljesítményekre (50 MWth felett) külön jogszabályok rendelkeznek.

Egyes tevékenységek és berendezések illékony szerves vegyület kibocsátásainak korlátozásáról, illetve az oldószer-felhasználás küszöbértékeiről, valamint kibocsátási határértékeiről külön jogszabály rendelkezik a 10/2001. (IV. 19.) KöM rendelettel.

Figyelembe kell venni az ózonréteget lebontó anyagokkal és egyes fluor tartalmú üvegházhatású gázokkal kapcsolatos tevékenységekről szóló 310/2008. (XII. 20.) Kormányrendelet követelményeket. A tervek készítése időszakában a 3 kg hűtőközeg töltetű légkondicionáló vagy hűtőberendezéseket be kell jelenteni a környezetvédelmi hatóságnak.

A levegő védelméről szóló, módosított 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet 5.§-a szerint a bűz kibocsátással járó környezeti hatásvizsgálat köteles, vagy egységes környezethasználati engedély köteles tevékenységek esetén védelmi övezetet kell kialakítani. A védelmi övezetben nem lehet lakóépület, üdülőépület, oktatási, nevelési, egészségügyi, szociális és igazgatási célú épület, kivéve a telepítésre kerülő, illetve a már működő légszennyező források működésével összefüggő építmény.

A védelmi övezet kialakításával kapcsolatos költségek viselése a légszennyezőt terhelik.

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

A települési környezet zajterhelését a közlekedés határozza meg. A zajártalom nagyobb része az átmenő gépjármű forgalomból ered, csak kisebb és kevésbé jelentős a célforgalom által okozott zaj mértéke.

Harkány város Baranya megye déli részén, a Villányi-hegység déli oldalán, a kistérség központjától, Siklóstól közvetlenül nyugatra fekszik, azzal szinte összeépült.

Közúti kapcsolatai észak-déli irányban az 58-as főúton, kelet-nyugat felé pedig az 5701, 5804, 5814 jelű összekötő, illetve Siklós felé az 58133 j. bekötőúton biztosítottak.

A településen halad át a 62 jelű, középrigóc-villányi országos vasúti mellékvonal, amelyen 2007. márc. 4-edike óta szünetel a forgalom.

Légi közlekedési kapcsolat a pogányi repülőtéren, a város központjától az 58-as főúton mérve 17 km-re áll rendelkezésre. A repülőtéren nincs menetrend szerinti forgalom.

A helyközi tömegközlekedés autóbuszjáratokkal bonyolódik le.

A település országosút-hálózata az 58-as főút és a Siklós – Harkány Darány mellékút által alkotott tengelykeresztben alapul. Ezt egészíti ki a város lakott területét elkerülő, a Tenkes alján Máriagyűdön át Siklóstra menő, ma összekötő út, egykor harmadrendű főútvonal. A pécs–harkányi vasút 1976-ban történt megszüntetése után a tömegközlekedés nélkül maradt települések közötti kiszolgálására megépült a Terehegy-Márfa-Diósvizsló stb. helységeket felfűző állami közút.

A településen zajt okozó ipari tevékenység nincs, zajos idegenforgalmi egység csupán szezonálisan figyelhető meg, tehát a zajterhelés összességében éves szinten alacsonynak mondható. Sávhatás csak a településen keresztül haladó főút két oldalán jelentkezik.

A zaj- és rezgésvédelemről szóló jogszabályi előírás alapján a zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a területrendezés során érvényre kell juttatni.

Környezeti zajvédelmi követelmények

A környezeti zaj- és rezgésvédelem területén érvényes rendeletek, előírások megtartásával biztosítható a környezetvédelmi szempontból is megfelelő települési környezet kialakítása.

A területrendezés, településfejlesztés során kell érvényesíteni azokat az előírásokat, melyekkel a káros hatások kialakulása megelőzhető, a meglévő hatások csökkenthetők, illetve bizonyos területeken a kedvező állapot megtartható.

A környezeti zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a környezeti zaj- és rezgés elleni védelem egyes kérdéseiről szóló 284/2007.(X. 29.) Kormányrendelet, továbbá a zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj- és rezgés-kibocsátás ellenőrzésének módjáról szóló 93/2007 (XII. 18.) KvVM rendeletek tartalmazzák.

A megengedett zaj- és rezgésterhelési határértékeket a területi funkciótól függően külön a nappali (600-2200) és külön az éjszakai (2200-600) időszakra vonatkozóan a 27/2008.(XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet mellékletei tartalmazzák.

A Kormányrendelet értelmében a környezetbe zajt vagy rezgést kibocsátó létesítményeket úgy kell tervezni és megvalósítani, hogy a védendő területen, épületben és helyiségben a zaj- vagy rezgésterhelés megfeleljen a követelményeknek. Védendő területeket, pedig úgy kell kijelölni, hogy a megengedett határértékek teljesüljenek.

A rendelet meghatározza a létesítéssel kapcsolatos követelményeket is. E szerint zajt kibocsátó berendezés, telephely, tevékenység úgy létesíthető, illetve üzemeltethető, hogy környezeti zajkibocsátása nem haladhatja meg a jogszabályban előírt zajterhelési határértékeket. Jelenleg a 27/2008.(XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendeletben foglaltak.

Meglévő közlekedési útvonalak melletti, új tervezésű, vagy megváltozott övezeti besorolású területeken, megfelelő beépítési távolság meghatározásával és betartásával, illetve műszaki intézkedésekkel kell biztosítani az előírt zajterhelési határértékek teljesülését.

Korszerűsítés, útkapacitás bővítés esetében, ha a változást megelőző állapotban már határérték túllépés állt fenn, akkor legalább a változást megelőző zajterhelés a követelmény.

Új út létesítésének, a forgalmi viszonyok lényeges és tartós megváltozását eredményező felújítása, korszerűsítés tervezésekor a zajterhelési határértékeket érvényesíteni kell.

Ennek érdekében a hosszú távra tervezett forgalom figyelembevételével zajcsökkentő létesítmények, berendezések alkalmazását kell szükség esetén előírni és biztosítani. Jelenleg a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM rendelet 3. sz. melléklete határozza meg.

A forgalmi adatok ismeretében a közúti közlekedési zaj mértéke a 25/2004. (XII. 20.) KvVM r. 2. sz. melléklet szerint kerül meghatározásra.

A forgalom nagyságának figyelembevétele az Állami Közúti Műszaki és Információs KHT. által kiadott „Országos Közutak 2007. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma” adatainak, és az ÚT 2-1.302.2003 „Közutak távlati forgalmának meghatározása előrevetítő módszerrel” című Útügyi Műszaki Előírás által megadott forgalomfejlődési szorzók alkalmazásával kapott értékeivel történik.

Zajterhelési határérték új utakra, vagy megváltozott területi funkcióra a 8/2002. (III. 22.) KöM – EüM együttes rendelet 3. sz. melléklete alapján:

A település területére, az OTÉK szerint meghatározott terület-felhasználási egységekre, illetve a beépítésre szánt területek esetén építési övezetekre, beépítésre nem szánt területek esetén övezetekre vonatkozóan, a zajterhelési határértékeket tartalmazó KvVM-EüM együttes rendelet figyelembevételével a következő határértékek érvényesítendőek.

Üzemi-, szolgáltató létesítmények esetében

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (L_{TH}) az L_{AM} megítélési szintre (dB)	
		N	É
1.	Üdülőtérület, különleges területek közül az egészségügyi terület, gyógyfürdő	45	35
2.	Kisvárosias, kertvárosias, falusias lakóterület, különleges területek közül az oktatási létesítmények területe és zöldterületek	50	40
3.	Nagyvárosias lakóterület, vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

Védett létesítmény, épület (lakó- és intézményépület) nélküli ipari- gazdasági területekre a hivatkozott KvVM-EüM együttes rendelet nem állapít meg zajterhelési határértékeket.

Közlekedési létesítmények melletti területeken megengedett zajterhelési határértékek

Sor-szám	Területi funkció	Határérték (L_{TH}) az L_{AM} kö megítélési szintre (dB)					
		kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra		a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutaktól, illetve vasúti mellékvonaltól származó zajra		a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi és főutaktól származó zajra	
		N	É	N	É	N	É
1.	Üdülőtérület, különleges területek közül az egészségügyi terület, gyógyfürdő	50	40	55	45	60	50
2.	Kisvárosias, kertvárosias lakóterület, különleges területek közül az oktatási létesítmények területe és zöldterületek	55	45	60	50	65	55
3.	Nagyvárosias lakóterület, vegyes terület	60	50	65	55	65	55
4.	Gazdasági terület	65	55	65	55	65	55

Újonnan létesülő lakó- és közösségi épületekben a külső környezetből származó rezgések megengedett egyenértékű, súlyozott rezgés gyorsulás értékeit a KvVM-EüM együttes rendelet 5. sz. melléklete tartalmazza.

1.17.5. Sugárzás védelem

Világszerte egyre erősebb tudományos és társadalmi igényként merül fel az emberi környezet radioaktivitásának és az ebből adódó, a lakosságot érő sugárterhelésnek a megismerése.

Az embert természeti környezetében érő radioaktív sugárzási dózis eredet szerint három fő csoportra osztható. Ezek:

- kozmikus sugárzás, amely az éves besugárzási dózis kerekén $\frac{1}{4}$ -ét adja,
- a területet felépítő kőzetek természetes radioaktív elemeitől (kálium-40, urán-238, thórium-232 radioaktív bomlási sorok tagjaitól) eredő közvetlen besugárzás, amely szintén kb. $\frac{1}{4}$ -ét adja az éves besugárzási dózisnak,
- végül a radon-222 és alfa-sugárzó leánytermékei belégzése adja az éves sugárzási dózis felét.

Mindezek alapján nyilvánvaló, hogy az embert érő természetes megterhelést alapvetően a földtani környezet határozza meg, a kőzetek kálium, urán és thórium tartalma, valamint radon kibocsátási tulajdonságai. Ezért a környezeti radioaktivitás vizsgálatának a terület geológiai felépítéséből célszerű kiindulni (pl. geológiai törésvonalak mentén nagyobb a radon koncentráció), amelyre alkalmas módszer a légiradometriai felvételek készítése.

A természetes sugárterhelésnek a fentiek értelmében közel fele a radonból származik, amely a talajból a szabad légkörbe kerülve gyorsan felhígul. Zárt terekben (lakásokban) azonban feldúsul. A zárt térben elbomló radonból keletkezett leányelemek (bomlástermékek, pl. ólom) a levegőben porszemekhez, vízgőzhöz kötődnek. Ezt belélegezve a porszem méretétől függően a tüdő különböző részein megtapadhatnak. Nagy radon koncentrációjú helyeken megfigyelték, hogy a tüdőrák kialakulásának valószínűsége megnő. Igaz, az 1996. évi „atomtörvény” már előírja a lakóterek radon koncentrációjának a korlátozását, bár ezidáig a végrehajtási utasítás nem jelent meg.

Harkány környékén sem a geológiai viszonyok, sem pedig a használt építőanyagok – a jelenlegi ismeretek szerint – nem jelentenek radiológiai kockázatot.

A településen nem folytatnak sugárzással járó ipari tevékenységet. A települést nem érintik az OTRT-ben lehatárolt Paksi Atomerőmű védelmi övezetei.

1.17.6. Hulladékkezelés

Harkány településen keletkező szilárd kommunális hulladék gyűjtése és szervezett elszállítása gyakorlatilag megoldott. Az illegális hulladéklerakás csak pontszerű, így kisebb problémát jelent. Hulladékgyűjtést a Dél – Kom Kommunális Szolgáltató végzi.

A közszolgáltatás gyakorisága szabályozott. A közszolgáltatás kiterjed évi két – két alkalommal a biohulladékok (zöldhulladékok) begyűjtésére és a lomtalanításra is. Rendszeres a házhoz menő szelektív hulladék begyűjtés.

A település több pontján található szelektív gyűjtő pontokon rendszeresen összegyűjtött hulladékok kezelése megoldott.

Szabályozott a közszolgáltatás igénybevétele a kiskereskedelem és a vendéglátó egységek számára is.

A gyűjtésbe bevont ingatlanok száma ($\approx 100\%$), évente elszállított mennyisége megközelíti az 1500 t/év mennyiséget.

A település közigazgatási területén a települési nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvízzel kapcsolatos kötelező közszolgáltatás teljesítésére jogosult végzi.

Hulladékkezeléssel kapcsolatos követelmények

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladékgazdálkodásról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény alapján kell szervezni és végezni.

A hulladék "termelő" köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről, történő kiszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

A településen a környezet veszélyeztetésének minimalizálása érdekében kizárólag hulladékszegény technológiák telepítését szabad engedélyezni úgy, hogy a keletkező hulladékok hasznosítására, ártalmatlanítására, rendelkezésre álljon engedéllyel és kapacitással bíró szolgáltató szervezet.

Az ingatlantulajdonos az ingatlanán keletkező települési szilárd hulladékot a környezet szennyezését megelőző módon köteles gyűjteni. A települési hulladék gyűjtése és tárolása csak megfelelő gyűjtőedényben történhet.

A települési szilárd hulladék szállítását zárt konténerben vagy a kiporzást és kiszóródást megakadályozó ideiglenes takarású konténerben vagy e feltételeket biztosító célgéppel, szállítójárművel, környezetszennyezést kizáró módon kell végezni. A hulladéklerakó üzemeltetőjének ellenőrzési és megfigyelési programot kell vezetnie.

A hulladékgyűjtő udvar és a gyűjtősziget a közszolgáltatás részeként üzemeltethető.

A települési folyékony hulladékok kezelésével kapcsolatban a 213/2001.(XI.14.) Kormányrendelet a települési hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről és az 50(2001.(IV.3.) Kormányrendelet a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól tartalmaz alapvető iránymutatásokat.

Az 1774/2002.EK rendelet a nem emberi fogyasztásra szánt hulladékokat érintő egészségügyi szabályokról – hatályon kívül helyezte a 71/2003.(VI.27.) FVM rendeletet – meghatározza az állati hulladékok osztályba sorolását, kezelésük, begyűjtésük, szállításuk és ártalmatlanításuk szabályait.

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

A településfejlesztési koncepció és a településrendezési eszközök megalapozására részletes táji-és természeti adottságokat vizsgáló dokumentáció készült. A tájhasználat értékelése és a kiemelten kezelendő területek összegzése a következő:

Egy adott terület, település tájhasználatának értékelését, a tájhasználat lehetséges mértékét a tájpotenciál fejezi ki. A tájpotenciál tájegységenként, tájtípusonként eltérő, így szükséges a terület tájtípusba történő besorolása.

Harkány táji besorolását tekintve a Drávamenti-síkság nagytájon belül, a Nyárad-harkányi sík kistáj része. A település a kistájon belül annak ÉNy-i csücskében helyezkedik el, de a külterület É-i pereme már átnyúlik a Dél- baranyai dombság területére.

A kistáj 89 és 125 méter közötti magasságú teraszos hordalékkúp-síkság, melynek felszíne enyhén D-DK felé lejt. Formái részben löszfelszínekhez, részben folyóvízi eróziós tevékenységekhez kapcsolódnak. Harkány jellemzően a 95 mBf magasságon helyezkedik el, ez alól az északi zártkerti rész a kivétel, amely felkúszik a Tenkes, illetve a Kis-Hegy oldalára. Itt a legmagasabb pont 234 mBf.

Harkány és környéke kedvező a mezőgazdasági termelés számára. A talajképző kőzet általában a löszös iszap, melyen réti csernozjom és öntéstalaj alakult ki. A helyi klíma nedves és meleg, így kiválóan alkalmas a hőigényes és páraigényes növényi kultúrák termesztésére. A Tenkes déli lejtőin a szőlőtermesztés évszázados hagyományokra nyúlik vissza.

Tájhasználat alatt a tájpotenciál adottságainak társadalmi célú érvényesítését értjük, vagyis hogy a táj milyen mértékben alkalmas a társadalom sokrétű igényeinek kiszolgálására.

Harkány közigazgatási területe 2568,7 ha, ebből 1884,5 ha (73,4%) a külterület, míg zártkert 257,6 ha (10%). A maradék 426,6 ha teszi ki a belterületet, amely a teljes közigazgatási terület 16,6%-a.

2015-re a művelési ágak a településen a következőképpen változtak:

Művelési ág	ha	%
erdő, fásított terület	683,3	26,6
gyep (rét, legelő)	218,7	8,5
gyümölcsös, kert	71,0	2,7
kivett	528,3	20,6
szántó	977,8	38,1
szőlő	89,6	3,5
Összesen	2568,7	100

A tájtörténetet vizsgálva megállapítható, hogy a belterület jelentős mértékben megnőtt, valószínűleg az idegenforgalom, gyógyturizmus megerősödésének köszönhetően.

A szántó, gyep, legelő területek majdnem a felére csökkentek. Ennek oka valószínűleg szintén a turizmus fellendülésében és ezzel együtt Harkány megváltozott karakterében keresendő. Egyre kevesebben foglalkoztak növénytermesztéssel, állattartással, míg a turizmusból élők száma nőtt. Az erdőterületek növekedtek, ami szintén az állattenyésztés visszaszorulását és ezzel együtt a legelők, rétek beerdősödését tükrözi. A zártkerti területhasználat azonban szinte nem változott, ami részben a szőlő- és gyümölcstermesztés számára kedvező klimatikus viszonyoknak, részben a több százéves hagyományoknak köszönhető.

A külterület jelenlegi tájhasználat a fenti történelmi múltra vezethető vissza. A síkvidéki részeken a szántóföldi növénytermesztés a domináns. Mivel sok a foltszerűen magasabb talajvízállású terület, ezért gyepes mocsaras területek is fellelhetők. Mederbe terelve a Lanka-csatorna több helyen megjelenik a település belterületén is, melyet a hozzá kapcsolódó növényásv kísér hol szélesebb, hol keskenyebb sávban.

Az erdőterületek Harkányban soha nem voltak kiemelkedő jelentőségűek, napjainkban is nagyobb, összefüggő erdőtömb mindössze a településtől D-re helyezkedik el, egy kisebb, de szintén összefüggő erdősáv pedig a belterületről nyugatra húzódik a Hercegpusztai résztől délre.

A belterületről É-ra a szántóföldek egészen a Villányi-hegység lábáig elérnek. A magasabban fekvő területeken a szántókat felváltja a zártkerti területhasználat, melynek gyökerei az egész térségben több százéves múltra tekintenek vissza. Ezen a részen zömében gyümölcsösök, szőlők találhatóak, de néhány lakóingatlan is beékelődött.

Az 58-as számú út mellett helyezkedik el ma is a település temetője, mely jelentős örökzöld állományával és bevezető fasorával messziről kiemelkedik a sík, szántóföldi környezetből. Mellette áll a bolgár katonai emlékmű, amely szintén szépen fásított és karbantartott.

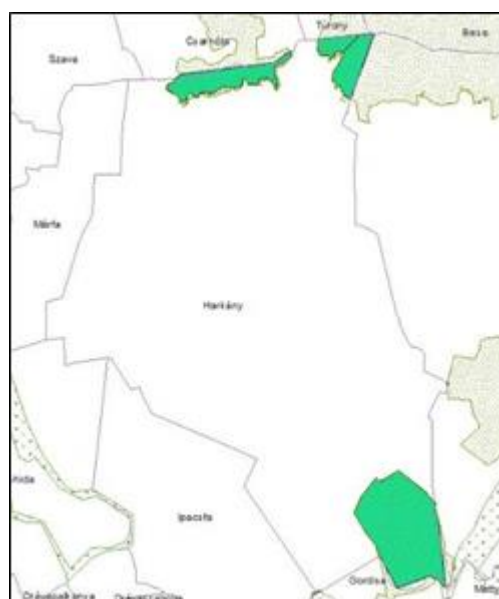
A dominánsan szántóföldi tájhasználat a látványértékek szempontjából igen nagy jelentőségű. A településről É-ra tekintve a harkányi szőlőhegy, majd a Tenkes-hegy vonulata látszanak a Máriagyűdi templom tornyaival, K-en pedig a Szársomlyó sajátos karakteres csúcsa, a siklósi vár körvonalai a legnevezetesebb pontok, melyek kiemelkednek a síkvidéki környezetből.

Összességében elmondható, hogy a tájhasználat a szántóföldi műveléssel maximálisan alkalmazkodott a kedvező helyi klimatikus és talajviszonyokhoz, míg a zártkerti és szőlőterületek a tágabb értelemben vett táji karaktert tükrözik.

Tájhasználati konfliktuson az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítástól eltérő, a táj potenciális (ökológiai, ökonómiai és tájképi) értékeit rontó tevékenységet értjük.

Elsődleges jellegük szerint funkcionális, tájökológiai és vizuális-esztétikai csoportokba lehet őket sorolni.

Vizuális-esztétikai konfliktus több is található a településen vagy annak közvetlen környezetében. Egyik jelentős tájseb a Tenkes-hegy déli oldalán található kőfejtő, mely Harkány több pontjáról (de

természetesen a környező településekről is) nagyon szembeötlő, jelentős mértékben rontja a Villányi-hegység látványát.

Szintén ebbe a kategóriába sorolható az a telekommunikációs adótorony, amely ugyan területileg már Siklóshoz tartozik, de Harkány K-i határához igen közel, az ifjúsági tábor mellett áll. Ez a monumentális torony is uralkodó elem a Villányi-hegység és a hozzá tartozó táji elemek összhatása tekintetében.

Harkány belterületén a Lanka-csatorna felszíni vizes árkai jelentenek több helyen esztétikai problémát. A meder rendezetlensége több ponton ideiglenes megoldásokat tükröz, a palalemezből vagy téglából épített bizonytalan falak látványa nem illik egy nemzetközi hírű gyógyfürdő környezetébe. Ugyanez a bizonytalan partmeder, szemetes, kissé elhanyagolt partoldal jellemzi a Szúnyog-tó szigettől délre található részét is. Mindezek vizuális konfliktust okoznak a belterületen belül.

Tájökológia konfliktusként értelmezhető az a jelenség, amely a Kis-hegyen és a Tenkesen is megfigyelhető: a hegytetőkön található erdő térhódítása veszélyezteti a szélső zártkerti telkeket. Ennek oka részben az, hogy a tulajdonosok előregedése miatti egyre több a kezeletlen zártkert, másrészt a gyakori vadkárokkal szemben, melyet ezekből az erdőkből érkező vadak követnek el, a gazdák tehetetlenek, így inkább nem foglalkoznak a kert művelésével. Mindezek következtében a telkek beerdősülnek. A telkek megközelítése is több helyen nehézkessé vált, mivel az utak a megfelelő gondozás hiányában szűkülnek, állapotuk romlik, aminek következtében néhány telek megközelíthetetlenné válik. A beerdősülés folyamata káros, hosszú távon a több százéves múltra visszatekintő zártkerti rész méretének jelentős csökkenéséhez, ezzel együtt a tájkép jelentős megváltozásához vezethet.

Szintén a zártkerti részeken okoz problémát a vízerózió, amely a csapadékvíz nem megfelelő kezeléséből ered. Ez ugyan nem tájhasználatból eredő konfliktus, mégis tájökológiai problémákat okoz, hiszen hozzájárul a komoly múlttal rendelkező zártkerti rész állapotának romlásához. A meredekebb hegyoldali lejtőkön az eddigieknél nagyobb figyelmet kell fordítani a csapadékvíz megfelelő elvezetésére, illetve egy részének helybentartására. Az egyre gyakoribb heves, hirtelen lezúduló nagy csapadékmennyiséggel járó zivatarok komoly problémát jelentenek azokon a felszíneken, ahol a szőlőművelés miatt nincs aljnövényzet, így az üres felszínen felgyorsul a víz lefolyása, és mély barázdákat, akár horhosokat vés magának. Ez a telkeken megnehezíti a művelést, az utak állapotát tovább rontja, ezzel újabb telkeket tesz nehezen megközelíthetővé. A problémát nem a zártkerti rész csökkentésével kell megoldani, hanem az időjáráshoz alkalmazkodó művelési kialakításokkal (pl. teraszos művelés, gyepesítés a szőlőültetvény alatt), melyek a lezúduló víz lassítására, megfogására irányulnak.

Funkcionális konfliktus a településen nem található. Harkányra az ipar nem jellemző, gazdasági besorolású terület is csak kevés található a településen. Közülük tájhasználat

szempontjából a legjelentősebb az 58-as út melletti telephely, melynek tájbaillesztése azonban megoldott, így nem okoz tájhasználati konfliktust.

1.17.8. Árvízvédelem

Harkány település távlati fejlesztését alapvetően meghatározza az élő vízfolyások térségi léptékű rendezése. Rövid távlatban egy átfogó vízrendezési terv elkészítése és jóváhagyása szükséges a város egész közigazgatási területére.

A Lanka csatorna Petőfi utcával párhuzamosan haladó szakasza, majd annak folytatása K-i irányban, feliszapolódott, lefolyása nem megfelelő. A meder rendezését, burkolását vízrendezési terv keretében el kell végezni.

Terehegy városrész Ny-i részén a csapadékvíz elvezetését biztosító rendszer korszerűsítését el kell végezni, mert a lakóingatlanok területén magas belvíz jelent meg. A meder rendezését, helyenkénti burkolását a Lanka csatornába csatlakozás pontjáig el kell végezni.

A fejlesztésre javasolt területeket terep- és vízrendezés után javasolt beépíteni, a későbbi vízelvezetési problémák elkerülése érdekében.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Környezeti konfliktusok, problémák megállapítása

Talaj

- A település csaknem teljes területe szennyeződésre fokozottan érzékeny
- A talaj teherbíró képessége nagy, de a beépítések nagy aránya rombolja a talaj szerkezetét
- A csökkenő karsztvízszint csökkenti a talaj teherbíró képességét
- Az alacsony talajvízszint következtében csökken a talaj humusztartalma, gyorsul az oxidáció és a (tápanyag) kilúgozódás

Víz

- A csapadékvíz elvezetés rendszer kiépítése, a meglévő vízelvezető árkok karbantartása (jelentősen hozzájárul a kiépítetlen vízelvezetés a Balaton össz-tápanyagterheléséhez)
- A szennyvízcsatorna hálózat kiépítése halaszthatatlan a sérülékeny vízbázisokra és a karszt területek védelme érdekében, szükséges a rákötések maximalizálása

- A terület felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny, komplex védelem kidolgozása szükséges
- A felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny és érzékeny területek jelenléte
- A település felszíni vízfolyásainak mederrendezése nem kielégítő, megoldandó a települést veszélyeztető árvizek kezelése
- A karsztvíz szint csökkenését meg kell akadályozni.

Levegő

- A gázhálózatra való rákötési lehetőség nincs teljesen kihasználva
- Az utak rossz állapotának folyamatos javítása
- Nincs, illetve kevés a megújuló energia hasznosítása
- Égetésből eredő időszakos légszennyezés és az egyéb légszennyező források megszüntetése.

Zaj

- A közlekedés zajterhelése az érintett főút területen számottevő
- A szórakozóhelyek környezetében kiváltképpen a nyári főszezonban pontszerű szennyezések tapasztalhatók

Hulladék

- A szelektív hulladékgyűjtés kiterjesztése, ennek bevezetése.
- Gyenge a környezettudatos szemlélet
- A környezettudatos nevelés kiterjesztése (óvoda, iskola, lakosság)

Vizuális környezetterhelés

- A tájökológiai konfliktusok feloldása (zártkertek művelése, művelési ágak fenntartása, vízerózió megakadályozása, stb.)
- Vizuális esztétikai konfliktusok kezelése, mérséklése (Lanka csatorna mederrendezése, további vizuális sérülést okozó építmény létesítésének a megakadályozása, kőbánya rekultiváció, tájba illesztése, stb.)
- A funkcionális konfliktusok további elkerülése (pl.: tájba illesztéssel)

Harkány fennálló környezetvédelmi konfliktusai a fenntartható fejlesztések elősegítésével, a településüzemeltetési feladatok ütemezett végrehajtásával orvosolható.

A talajok és a felszín alatti vizek védelme érdekében következetesen és maradéktalanul be kell tartani a talaj- és vízvédelmi követelményeket, különös tekintettel a sérülékeny vízbázisokra és karszt területekre.

A csapadékvizek elvezetése érdekében folyamatosan biztosítani szükséges a vízelvezető rendszerek karbantartását, rendezését.

A levegőminőség megőrzése érdekében a megújuló energia rendszerek bevezetésére kell törekedni.

Újabb állattartó létesítmények fejlesztés esetén a szabályozottság hiányában (az állattartásra vonatkozó helyi rendeletek a hatályos jogszabály szerint nem korlátozhatják az állattartást) konfliktus és környezetterheléssel járó tevékenységek is megjelenhetnek. Javasolt az állattartási rendeletek helyett az állattartó létesítmények létesítésének a helyi építési szabályzatban való eddiginél részletesebb szabályozása.

Célszerű fokozottabban ellenőrizni az önkormányzati rendelet betartását, különös tekintettel az avar és kerti hulladékok tűzgyújtására.

Harkány jelenlegi iparosodási szintje nem eredményez jelentős zajterhelést. A szolgáltató-üzemi zajterhelés vonatkozásában egy-egy kirívó esettől eltérően kedvező a település helyzete.

Külön figyelmet kell fordítani a fejlesztések területi kialakítására, a megelőző tervezésre. Lehetőleg el kell kerülni az utólagos műszaki védelmi beavatkozásokat.

A hulladékok közszolgáltatás keretében történő kezelésével meg kell akadályozni az illegális hulladéklerakásokat. Biztosítani kell az építési hulladékok hasznosítását, ártalmatlanítását is.

Törekedni kell a tájhasználati konfliktusok kialakulását, illetve mérsékelni szükséges a jelenleg fennálló zavaró hatásokat.

1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

A város igazgatási területére vonatkozóan Baranya megye településrendezési tervében olyan egyedi adottságokkal és folyamatokkal rendelkező, illetve jellemezhető helyszínek különíthetők el, melyek:

- vízerózióknak kitett területek,
- szélérozióknak kitett területek,
- csúszásveszélyes területek,
- kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területek stb.

A területi lehatárolás nem történt meg a megyei területrendezési terv készítésekor. A településrendezési terv készítése során az a feladat, hogy az egyes övezetek területi kiterjedése határvonalakkal pontosításra kerüljön.

Földrajzi helyzet és morfológiai viszonyok

A város teljes igazgatási területe Magyarország kistájainak katasztere alapján több nagy tájaként elkülönített egységre terjed ki. Legalacsonyabb részlete az Alföldhöz tartozónak tekintett, hiszen a város déli részlete a Drávamenti-síkság középtájhoz sorolt, míg a magasabb részlete Dél-dunántúli dombság nagytájhoz tartozó Mecsek és Tolna-Baranyai dombvidékhez került besorolásra, amelynek itteni kistája a földtani és geomorfológiai leírásokban különálló egységként kezelt Villányi-hegység.

Előbbiekből következik azon általános jellemző, hogy a város igazgatási területén jelentős a morfológiai különbség, hiszen az abszolút szintek alapján a legalacsonyabb és a legmagasabb részletek közötti eltérés a 170 m-t is meghaladja. Valójában a központtól északra található Villányi hegység gerincétől délre tartóan állandóan lejt a terepfelszín, majd a centrumtól délre a közel szabályos síksági területen éri el minimumát a tengerszint feletti magasság. Az északi területen a lejtés kezdeti szakaszában még nagymértékű a terepfelszín változása, majd egyre inkább folyamatosan csökkenő és végül a város déli részletében szinte már alig észrevehető. A jelenlegi terepszintek és azoknak korábbi felszínfejlődése szorosan kötődik a földtani és hegységszerkezeti helyzethez, hiszen a városban már a terepszinten nagyon eltérő geológiai korú képződmények találhatók.

Rétegtani jellemzők

A város északi külterületén, leginkább az igazgatási határ nyomvonala mentén, valamint e sávtól délre találhatók meg azon szilárd kőzeteknek a nyílt feltárásai, melyek a Villányi-hegység főtömegét alkotják. Elsősorban a tengeri környezetben keletkezett mezozoós időszaki kőzetek (triász és jura korú mészkőváltozatok) rétegfejei jelennek meg, amelyek különös hegységszerkezeti viszonyok által rendeződött helyzetben (Csarnóta és Tenkes nevezetű pikkelyekben) találhatók.

Az alacsonyabb területrészekben – a felszíni vízválasztóvonaltól délre tartva – jelennek csak meg fokozatosan, majd hamarosan összefüggő területi elterjedéssel azon laza fedőképződmények, melyek már a földtörténet utolsó szakaszában keletkeztek. Ennek eredményeként a szállkőzet felett a lejtő alacsonyodásával együtt folyamatosan kivastagodó jellegű azon eolikus és szárazföldi keletkezésű negyedidőszaki takarósáv, melyet összefoglalóan löszös összletnek nevezünk (iszap és agyag rétegek váltakozása). A lösszel fedett területrész lejtőszöge egyre inkább alacsonyodó, majd a hegység lábánál a löszös takarósáv – kivastagodása ellenére – igen rövid távolságon megszűnik, hiszen egykoron a Dráva folyó jelenléte is formálta a hegység déli előterében a morfológiai viszonyokat.

A napjainkra már szabályozottabb mederben lévő folyó itteni egykori jelenlétének eredményeként adódik, hogy a város legalacsonyabb részlete – mely területileg valójában a legnagyobb kiterjedésű – a földtörténet utolsó nagy szakaszában tartósan a folyóvízi üledékképződés színtere volt. Így a város legalacsonyabb részletében a terepszint alatt iszapos és finomhomokos, helyenként iszap és agyagtestekkel tagolt rétegek megjelenése a jellemző, sőt a morfológiai viszonyok még arra is utalnak, hogy a folyó meandereit még napjainkig sem számolta fel a mezőgazdasági területhasználat.

Hidrogeológiai jellemzők

A település változatos kőzetterének megfelelően több víztípus jelenléte ismeretes. Azok területileg is jól elkülöníthetők, hiszen a kiemelt helyzetű szilárd kőzettérben és az alacsony területeken található laza üledékekben helyezkednek el az eltérő jellemzőkkel rendelkező víztípusok.

A Villányi hegység területén – gerincének környezetében és déli lejtőjének felső szakaszán – a karsztvíz jelenti a felszín alatti első víztípust. A sajátos hegységszerkezet eredményeként e területrészt csak beszivárgási terület, így a karsztvíznek hegyoldali felszíni megjelenése a város területén nem ismert. Valójában csak mélyfúrásokból ismert elhelyezkedése, hiszen természetes ún. hideg vizes forrása nincs a víztípusnak Harkány területén. Megemlíthető viszont, hogy a harkányi fürdő a szerkezeti vonalak segítségével mélybe lejutó, majd ott felmelegedett karsztvíznek köszönhetően alakulhatott ki, hiszen a város területe alatt megtalálható rejtett mezozoós rögökben a fúrások szerint felszálló jellegű karsztvíz található.

A város nagy területére jellemző, hogy a terepszint alatt nem jelentős mélységben ismeretes a másik önálló típusként elkülöníthető talajvíz. Vízartó kőzete elsősorban a negyedidőszaki finomszemcsés drávai képződménycsoport, mely a város alacsonyabb helyszínein összefüggő területi elterjedéssel és jelentős vastagságot elérve található. A talajvíz utánpótlása a csapadékból lehetséges és mozgásának iránya közel azonos a felszín lejtésével.

A hegységszerkezeti viszonyok eredményeként adódik, hogy a talajvízzel jellemezhető terület alatt a nagyobb mélységekben még a rétegvíz is előfordul. A fiatal és teljesen lefedett állapotú neogén kőzetekben megtalálható rétegvíz azonban elválasztódott helyzetűnek ismert, tehát a településrendezési terv összeállításának és az épített környezet fennmaradásának szempontjai alapján közömbösnek tekinthető helyzete.

Felszínmozgásos területek

Az 1980-as évek közepéig vezetett felszínmozgásos területek kataszterében Harkány nem szerepel, azonban a település földtani adottságaira figyelemmel a Bányafelügyelet indokoltnak tartja a településszerkezeti tervben mérnökgeológiai, geotechnikai szempontok alapján lehatárolni azokat a kedvezőtlen építésföldtani adottságú területeket, melyek csak bizonyos feltételekkel vagy egyáltalán nem beépíthetők (földtani veszélyforrás területei).

A város területén a Bányakapitányság nyilvántartásai szerint működő bánya nem ismeretes.

A város területét szénhidrogén bányászati létesítmény és szénhidrogén szállítóvezeték nem érinti.

Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területek

A város északi területén, szinte kizárólag a Villányi-hegység területéhez tartozóan különíthető el az övezet. Valójában a szálkőzetek terepszinten történő előfordulási helye, valamint a vékony lepellel fedett lejtős egység felső sávja tartozik ide. Előnyös a védelmi célok eléréséhez, hogy elsősorban erdő a jelenlegi területhasznosítás és a karsztvíz minőségének megőrzése érdekében azon a továbbiakban sem indokolt változtatni. Kevésbé szerencsés, hogy a régi kőbányák lefolyástalan gödrei is találhatóak a területén, tehát azok udvarának esetleges hasznosításakor mindenképpen tekintettel kell lenni a vízminőség szempontjaira. A terepszinten csak kevés korróziós forma ellenére a terület egység valójában nyílt karszt területének tekintendő.

A belterületen – a fürdőhöz kapcsolódóan – található a már felmelegedett karsztvíz helyi megszerzését biztosító kutak, és azoknak környezete is ezen övezetbe tartozó. A kutak szűkösen kialakított belső hidrogeológiai védőterületei mellett a településrendezési tervben ajánlott számításba venni a közeli területhasználatok későbbi kedvezőtlen hatásait.

Vízerózióknak kitett területek övezete

A lejtős terület nagy része tartozik ezen övezetbe, hiszen több mint 150 m-es szintkülönbséget jelentően összefüggő területi kiterjedéssel – lejtőirányba folyamatosan – követhető az erózióra nagyon érzékeny löszös sáv előfordulása a város északi helyzetű külterületén. Az itteni erózió érzékenységet jól példázza, hogy az övezet területén a földutak egy része már kisebb horhosszá is alakul, ha nincs a nyomvonalukban rendezett felszíni vízelvezetés.

A hegységi terület déli lejtője a koronaszint kivételével ezen övezetbe tartozik és déli határvonala egészen a szélerózióknak kitett terület egységig tart. A határvonalat egyértelműsíti a földtani felépítés, ám annak az eróziós hatások miatt hordalékok felhalmozódása eredményeként nincs egyértelmű határa. Egyértelmű morfológiai határvonal hiányában annyit kell rögzíteni – a földtani felépítés és lejtőleöblítésekkel megváltozott morfológiai viszonyok alapján –, hogy a + 100 m-es abszolút szintnél magasabb területek a vízerózióknak fokozottan kitett területek, míg az annál alacsonyabb helyszínek a szélerózióknak kitettek Harkány igazgatási területén.

Szélerózióknak kitett területek övezete

Az egykori Dráva folyó legnagyobb területi kiterjedésének ismeretében történhet csak az övezet lehatárolása. Az egykori szabályozás nélküli folyó által lerakott hordalékok szél általi áthalmazása jelenti a legutolsó – napjainkban sem szünetelő – eolikus üledékképződést a város területén, mely minden +100 m-es abszolút értéknél alacsonyabb terepfelszín módosulását eredményezte. Ennek megfelelő, hogy a belterület

kivételével több helyen napjainkban is megtalálhatók azon kisebb nagyobb buckák és halmok, melyek a kötöttséget nélkülöző kőzettér eredményeként a szélnek tartós munkája esetén folyamatosan változó morfológiai formák.

Csúszásveszélyes területek övezete

Elsősorban a lejtős területekhez kötődik a csúszásveszélyesség, de a szálkőzetek egykori hasznosítása után omlásveszélyes állapotokkal visszahagyott kőbányák területe is a gravitációs tömegmozgások által veszélyeztetett övezetbe tartozónak tekintendő. A földtani felépítés és morfológiai jellemzők alapján tehát a szálkőzetek és azoknak fedését jelentő löszös rétegsorozat előfordulásával, valamint az 5°-nál meredekebb nagyobb és jelentős kiterjedésű területek előfordulásával lehet lehatárolni a csúszásveszélyes övezet területi elhelyezkedését. A kőbányák elhelyezkedése ismeretében a gerinctől indulóan az erdőterület, valamint a zártkerti területrészt felső sávja alkotja együttesen a csúszásveszélyes területek övezetét.

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

Harkány közigazgatási területén az alábbi ásványi nyersanyag-terület övezetébe tartozó, az Állami Ásványi Nyersanyag és Geotermikus Energiavagyon Nyilvántartásban szereplő nyersanyaglelőhelyek találhatók:

- „Cserhegy, kutatási terület” nevű cementipari mész-kő ásványi nyersanyaglelőhely
A nyersanyaglelőhely határvonala töréspontjainak koordinátái (Egységes Országos Vetületi Rendszerben):

Töréspontok száma	Y (m)	X (m)
1	584 600,00	60 200,00
2	584 900,00	60 700,00
3	586 200,00	60 800,00
4	586 900,00	60 300,00
5	586 800,00	59 850,00
6	585 200,00	59 700,00
7	584 800,00	59 850,00

- „Koppány dűlő 0153/4, 0153/5 hrsz.” nevű falazó homok ásványi nyersanyaglelőhely

A nyersanyaglelőhely határvonala töréspontjainak koordinátái (Egységes Országos Vetületi Rendszerben):

Töréspontok száma	Y (m)	X (m)
1	587 072,50	55 586,31
3	587 165,92	55 703,82
5	587 309,96	55 745,67
8	587 407,77	55 454,77
11	587 101,41	55 440,76

1.20. Városi klíma

A település domborzati viszonyai viszonylag kedvezőek, biztosítják a beépített területek átszellőzését. A szélre leginkább az É, ÉNy-i irány a jellemző, de ősszel megnő a DK-i szél gyakorisága. Az átlagos szélesség jellemzően 2,5-3,0 m/s közötti.

Harkány klimatikus viszonyai igen kedvezőek, így elősegíti a turizmus fejlesztését.

2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A vizsgálatok alapján a tényleges állapotok elemzése, egymásra hatásuk összevetése, folyamataik elemzése

Harkány egyike az ország 5 legjelentősebb múltú és súlyú fürdővárosainak. Nagyon jelentős potenciált tartalmaz a víz minősége, a település fekvése és fürdővárosi múltja, ennek brand értéke. A jelen állapotok azonban szinte minden jelentős területen elmaradnak a város potenciáljától.

Harkány legfőbb vonzereje a fürdő, amelynek fő pozitívuma, hogy a vizét pikkelysömör tekintetben minősített gyógyvízzé nyilvánították. Sajnos a fürdőnek mind az infrastruktúrája, mind a szolgáltatásai leromlott, hiányos állapotban vannak. Ennek megfelelően a fürdő gazdálkodása is nehezen kezelhető, külső források nélkül a szinten tartás is komoly kihívást jelent a menedzsment számára.

A város szálláskínálata a hosszú időn át tartó leszálló ágból az utóbbi években fejlődött, ami azt mutatja, hogy a tőke bízik a fürdő jövőjében. A jelen tekintetében azonban a szállásférőhelyek igen alacsony kihasználtsága jól mutatja, hogy a potenciál és a valós kiaknázott lehetőség ma még távol áll egymástól.

A város egyéb infrastruktúra tekintetében sem rendelkezik igényes és vonzó fürdővároshoz illő erősségekkel. Hiányzik egy jól körülhatárolt városközpont, hiányzik egy minőségi szabadtéri rendezvényter, illetve a zárt rendezvények helyszínei is fejlesztésre várnak (lásd művelődési központ). Fontos lenne egy szabadtéri és zárttéri, vagy másként megfogalmazva egy ingyenes és fizetős rendezvények megszervezésére is alkalmas közösségi tér, ami a város számára létfontosságú rendezvény-turizmus terén biztosítaná a vonzerő növelésének egyik infrastrukturális feltételét.

A város egyéb közösség találkozási pontjai is komoly fejlesztésre szorulnak. Különösen igaz ez a fürdő bejárata környezetére, illetve a zöldterületek funkcionalitása és minősége fejlesztésére, de a város további, méretei folytán nem nagy kiterjedésű, de éppen ezért még elérhető mértékű források felhasználásával felfejleszhető egyéb közösségi tereire.

A szolgáltatások terén a gasztronómia és a borkultúra terén hiányoznak leginkább az idegenforgalom számára meghatározó, minőségi szolgáltatások.

Ami öröndetes, hogy a kórház fejlődése az utóbbi fél évtizedben jó irányba mozdult el. Megindult az infrastruktúra fejlesztése, de ami még jelentősebb, hogy egyes rehabilitációs kezelések terén regionális vezető szerepkört megcélzó szakértelem koncentrálódása, ami az egyik legfontosabb feltétele a város fejlődésének is.

Ami kiemelendő Harkány utóbbi három évtizede kapcsán, hogy a korábbi, német célcsoport kiesését a város, a fürdő és a kórház mindenkor vezetője eddig nem tudta más, jól körülhatárolt célcsoporttal kiváltani. A fejlesztések, amik megtörténtek, ezért annak hiányában történtek, hogy pontosan tudható lett volna, hogy mely nemzetiség, milyen igényeinek, milyen fizetőképes lehetőséginek kell megfelelni.

Ennek hiányában akár szerencsésnek is mondható, hogy eddig nagy volumenű fejlesztések nem történtek meg, hiszem az eddigi, főként szálláshely és kórházfejlesztések nem egymás hatásait tompító, esetleg kioltó jellegűek voltak.

Harkány számára a fő kihívás, aminek a jelen koncepció, illetve az ezzel párhuzamosan kidolgozásra kerülő fürdő-fejlesztési koncepció segítségével kell, hogy legyen, az a város által megszólítandó fő célcsoportok meghatározása.

A fejlesztéseket akkor érnek el maximális hatást, ha azokat a megcélzott célcsoportok igényeinek ismeretében, azokra építve valósítják meg. Harkány számára az igényvezérelt fejlesztés biztosíthatja, hogy a város egyszerre tudjon erőteljesen és fenntartható módon fejlődni. A megcélzott célcsoportok igényeinek megfelelően, és egymással összehangoltan kell ugyanis a fejlesztéseket megterveznie és megvalósítania a fürdő, a kórház és a város vezetésének, és lehetőség szerint ezzel kell összhangba hozni a befektetők és lakosság fejlesztéseit is. Utóbbi szereplők, amennyiben egy jól megfogalmazott, reális és gazdaságilag jövedelmező jövőképet látnak, ahhoz igazítják saját, a város, fürdő és kórház fejlesztési lehetőségeit akár nagyságrendekkel is meghaladó saját fejlesztési forrásait.

A város jelenét és jövőjét elsősorban az alábbi belső tényezők alakulása befolyásolják:

- a fő adófizető és idegenforgalomból, gyógyturizmusból fakadó eredményesség
- a lakosság demográfiai mutatói
- a kisvállalkozói szféra fő mutatói – új cégek száma, meglévők jövedelmezősége, beruházási indexük, foglalkoztatottsági mutatóinak változásai
- a helyi szolgáltatások fejlődőképessége, minőségi és mennyiségi téren, elsősorban a gazdaság, de legalább ilyen súllyal a lakosság és az idegenforgalom számára
- a város működtetése hatékonyságának szintje, elsősorban gazdasági, másodsorban intézményi szinten
- a rendelkezésre álló fejlesztési forrásoknak a gazdasági, társadalmi és környezeti szempontból a fenntarthatóságot erősítő felhasználási hatékonysága (látvány- és jóléti fejlesztések és/vagy gazdasági, társadalmi vagy környezetvédelmi befektetések
- az identitást és a település vonzerejét befolyásoló, azt pozitív irányba elmozdító településkép

Mint látható, a fenti tényezőkre közvetlen ráhatása a közösség vezetésének csak a rendelkezésre álló források hatékony felhasználása, kisebb mértékben a helyi szolgáltatások fejlesztése terén van. Ezen a területen a legjelentősebb hatása a rendelkezésre álló fejlesztési források felhasználásának van.

Amennyiben Harkány csökkenteni tudja működési költségeit, miközben szociális (társadalmi) szolgáltatásai nem gyengülnek, és emellett a fő adózó cégek menedzsmentje nem romlik, valamint a látogató szám a fürdőt tekintve ismét növekedésnek indul, úgy a külső feltételek megfelelőek lesznek.

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

3.1.1. A folyamatok értékelése

Harkány egyike az ország 5 legjelentősebb múltú és súlyú fürdővárosainak. Nagyon jelentős potenciált tartalmaz a víz minősége, a település fekvése és fürdővárosi múltja, ennek brand értéke. A jelen állapotok azonban szinte minden jelentős területen elmaradnak a város potenciáljától.

Harkány legfőbb vonzereje a fürdő, amelynek fő pozitívuma, hogy a vizét övsömör tekintetben minősített gyógyvízzé nyilvánították. Sajnos a fürdőnek mind az infrastruktúrája, mind a szolgáltatásai leromlott, hiányos állapotban vannak. Ennek megfelelően a fürdő gazdálkodása is nehezen kezelhető, külső források nélkül a szinten tartás is komoly kihívást jelent a menedzsment számára.

A város szálláskínálata a hosszú időn át tartó leszálló ágból az utóbbi években fejlődött, ami azt mutatja, hogy a tőke bízik a fürdő jövőjében. A jelen tekintetében azonban a szállásférőhelyek igen alacsony kihasználtsága jól mutatja, hogy a potenciál és a valós kiaknázott lehetőség ma még távol áll egymástól.

A város egyéb infrastruktúra tekintetében sem rendelkezik igényes és vonzó fürdővároshoz illő erősségekkel. Hiányzik egy jól körülhatárolt városközpont, hiányzik egy minőségi szabadtéri rendezvényter, illetve a zárt rendezvények helyszínei is fejlesztésre várnak (lásd művelődési központ). Fontos lenne egy szabadtéri és zárttéri, vagy másként megfogalmazva egy ingyenes és fizetős rendezvények megszervezésére is alkalmas közösségi tér, ami a város számára létfontosságú rendezvény-turizmus terén biztosítaná a vonzerő növelésének egyik infrastrukturális feltételét.

A város egyéb közösség találkozási pontjai is komoly fejlesztésre szorulnak. Különösen igaz ez a fürdő bejárata környezetére, illetve a zöldterületek funkcionalitása és minősége fejlesztésére, de a város további, méretei folytán nem nagy kiterjedésű, de éppen ezért még elérhető mértékű források felhasználásával felfejleszthető egyéb közösségi tereire.

A szolgáltatások terén a gasztronómia és a borkultúra terén hiányoznak leginkább az idegenforgalom számára meghatározó, minőségi szolgáltatások.

Ami örömdetes, hogy a kórház fejlődése az utóbbi fél évtizedben jó irányba mozdult el. Megindult az infrastruktúra fejlesztése, de ami még jelentősebb, hogy egyes rehabilitációs kezelések terén regionális vezető szerepkört megcélzó szakértelem koncentrálódása is megindult, ami az egyik legfontosabb feltétele a város fejlődésének is.

Ami kiemelendő Harkány utóbbi három évtizede kapcsán, hogy a korábbi, német célcsoport kiesését a város, a fürdő és a kórház mindenkor vezetője eddig nem tudta más, jól körülhatárolt célcsoporttal kiváltani. A fejlesztések, amik megtörténtek, annak hiányában történtek, hogy pontosan tudható lett volna, hogy mely nemzetiség, milyen igényeinek, milyen fizetőképes lehetőségeinek kell megfelelni. Ennek hiányában akár szerencsésnek is mondható, hogy eddig nagy volumenű fejlesztések nem történtek,

hiszem az eddigi, főként szálláshely és kórházfejlesztések nem egymás hatásait tompító, esetleg kioltó jellegűek voltak.

Harkány számára a fő kihívás, aminek a jelen koncepció, illetve az ezzel párhuzamosan kidolgozásra kerülő fürdő-fejlesztési koncepció segítségével kell hogy legyen, az a város által megszólítandó fő célcsoportok meghatározása.

A fejlesztések akkor érnek el maximális hatást, ha azokat a megcélzott célcsoportok igényeinek ismeretében, azokra építve valósítják meg. Harkány számára az igényvezérelt fejlesztés biztosíthatja, hogy a város egyszerre tudjon erőteljesen és fenntartható módon fejlődni. A megcélzott célcsoportok igényeinek megfelelően, és egymással összehangoltan kell ugyanis a fejlesztéseket megterveznie és megvalósítania a fürdő, a kórház és a város vezetésének, és lehetőség szerint ezzel kell összhangba hozni a befektetők és lakosság fejlesztéseit is. Utóbbi szereplők, amennyiben egy jól megfogalmazott, reális és gazdaságilag jövedelmező jövőképet látnak, ahhoz igazítják saját, a város, fürdő és kórház fejlesztési lehetőségeit akár nagyságrendekkel is meghaladó saját fejlesztési forrásait.

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

A város jelenét és jövőjét elsősorban az alábbi belső tényezők alakulása befolyásolják:

- a fő adófizető közép és idegenforgalomból, gyógyturizmusból fakadó eredményesség
- a lakosság demográfiai mutatói
- a kisvállalkozói szféra fő mutatói – új cégek száma, meglévők jövedelmezősége, beruházási indexük, foglalkoztatottsági mutatóinak változásai
- a helyi szolgáltatások fejlődőképessége, minőségi és mennyiségi téren, elsősorban a gazdaság, de legalább ilyen súllyal a lakosság és az idegenforgalom számára
- a város működtetési hatékonyságának szintje, elsősorban gazdasági, másodsorban intézményi szinten
- a rendelkezésre álló fejlesztési forrásoknak a gazdasági, társadalmi és környezeti szempontból a fenntarthatóságot erősítő felhasználási hatékonysága (látvány- és jóléti fejlesztések és/vagy gazdasági, társadalmi vagy környezetvédelmi befektetések
- az identitást és a település vonzerejét befolyásoló, azt pozitív irányba elmozdító településkép

Amint látható, a fenti tényezőkre közvetlen ráhatása a közösség vezetésének csak a rendelkezésre álló források hatékony felhasználása, kisebb mértékben a helyi szolgáltatások fejlesztése terén van. Ezen a területen a legjelentősebb hatása a rendelkezésre álló fejlesztési források felhasználásának van.

Amennyiben Harkány csökkenteni tudja működési költségeit, miközben szociális (társadalmi) szolgáltatásai nem gyengülnek, és emellett a fő adózó cégek

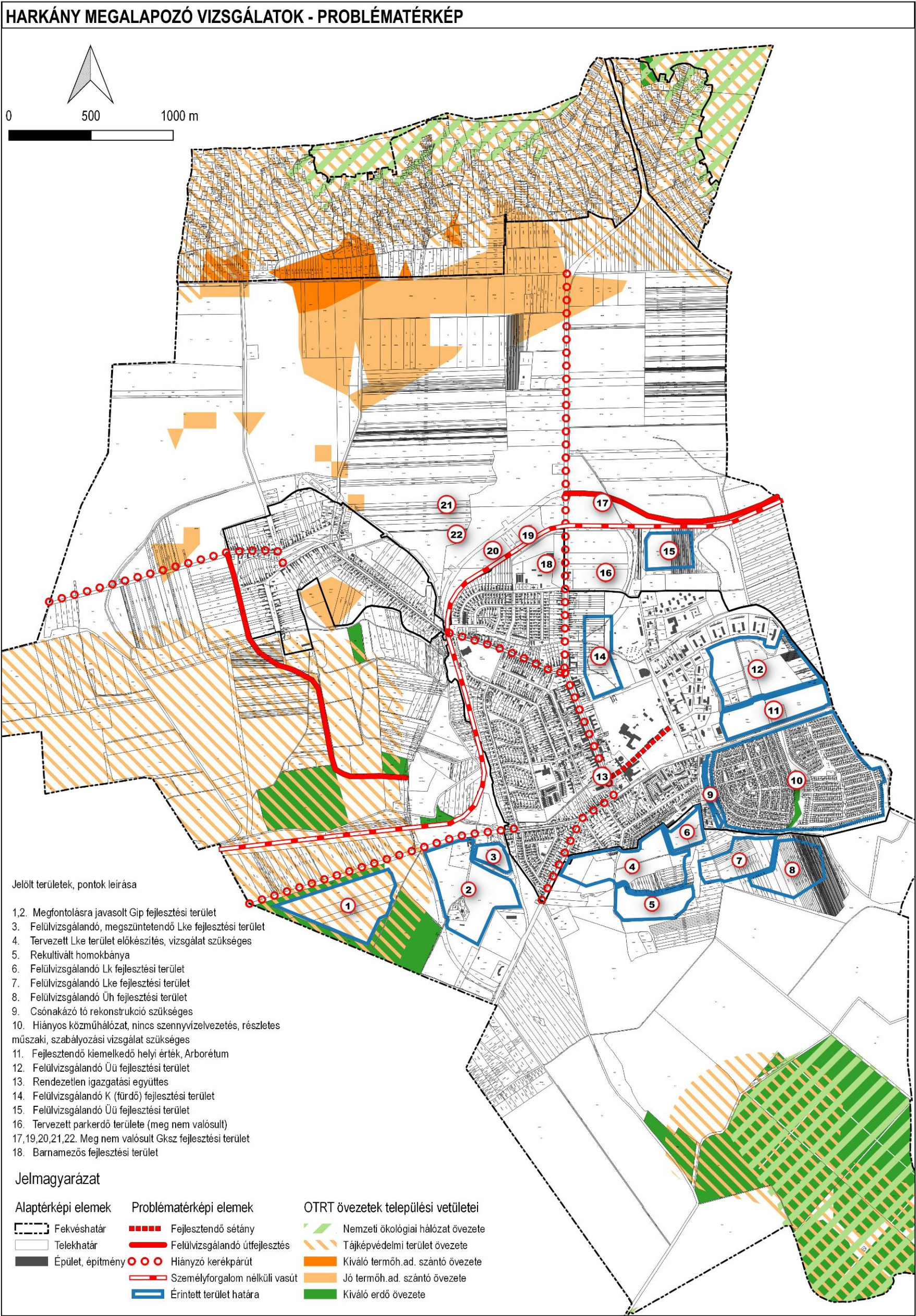
menedzsmentje nem romlik, valamint a látogató szám a fürdőt tekintve ismét növekedésnek indul, úgy a külső feltételek megfelelőek lesznek.

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

A településfejlesztés megvalósításának területi kereteit a településrendezési eszközök biztosítják. Amennyiben egy jól megfogalmazott fejlesztési koncepció konkrét fejlesztési irányokat, azok megvalósításához pedig jól meghatározott feltételeket fogalmaz meg, a településrendezés hozzá tudja rendelni azoknak területi megvalósítása lehetőségeit, feltételeit. A településrendezés során egyszerre kell biztosítani a lehetőségek megvalósításának feltételeit és a nem kívánt fejlesztések korlátait. Ennek során elsődleges fontosságú a helyi lakosság érdekeinek érvényesítése, hiszen sosem lehet szem előtt téveszteni azt, hogy Harkány Városnak van fürdője és a város kíván szolgáltatásokat nyújtani, nem pedig a fürdő és a turizmus igényel maga mögé egy kiszolgáló „személyzetet” és infrastruktúrát. Hosszú távon igazolható, hogy azok a turisztikai desztinációk tudnak igazán sikeresek lenni és minőségi szolgáltatást nyújtani, ahol a fejlesztések a helyi adottságokra, erősségekre építenek, és ahol a nyújtott szolgáltatások a lakosság számára is vonzóak, keresettek. Ez biztosítja egyrészt azt a helyi sajátosságra építő megkülönböztetést, ami hozzájárul a versenytársaktól való megkülönböztetéshez, továbbá ez biztosítja a minőségi szolgáltatások gazdasági fenntarthatóságát azzal, hogy a völgyidőszakokban is bevételhez juttatja a szolgáltatásokat, miközben a csúcsidőszakok bevételeihez is hozzájárul.

A településrendezési eszközök eddig jól szolgálták a város érdekeit, hiszen mind a fürdő, mind a kórház, mind a város számára fenntartotta, biztosította a jelen fejlesztési időszakban megvalósítandó fejlesztések területi lehetőségeit. A jövőben is fontos cél lesz, hogy a lehetőségek biztosítása mellett felállítsa azon korlátokat, amelyek a nem kívánt, elsősorban gazdasági érdekek mentén megjelenő, de a fő fejlesztési irányokba nem illeszkedő, vagy a város lakossága érdekei ellen ható beruházásokat befolyásolni tudják.

3.2. Problématérkép/értéktérkép

Úthálózat

A város központi területeit elkerülő 58. számú másodrendű főút változatlan nyomvonallal megmarad.

Új főútvonalat jelöl ki az OTRT és a Baranya Megyei TRT Sellye és Udvar között. Az út nyugat felől az 5804 sz. összekötő út nyomvonalán éri el az 58-as út déli körforgalmát és az északi körforgalmából ágazik ki új nyomvonalon Siklós irányába. Az új szakasz a város jelenlegi szerkezeti tervében szereplőtől némileg eltérően a vasúttal párhuzamos.

Az igazgatási terület többi állami útja közül az 58-as út korábbi átkelési szakaszának (5717-es út) főútként való megtartása vizsgálandó, a többi mellékút marad. Közülük fontosságban kiemelkedik az egykori vasút helyett kiépített „vonatpótló” 6814-es térségi jelentőségű és a Siklós felé vezető nagy forgalmú 57113-as út.

Az önkormányzati utak közül gyűjtőút-szerepre azok alkalmasak, amelyeken a feltáró funkció mellett kapcsolati szerep is megjelenik, a forgalomcsillapítandó területek határoló útjai lehetnek és keresztmetszetileg alkalmasak a környezetüknél nagyobb forgalom biztonságos levezetésére.

Általában elmondható, hogy az úthálózatot a terület-felhasználással összhangban indokolt fejleszteni. Új gyűjtőút vagy kiszolgáló út kijelölése csak ott szükséges, ahol annak feltáró funkciója is lehet.

Vasúthálózat

Az egykori csomópont-szerep az idők során fokozatosan elsorvadt, a vasútnak ma már nincs személyforgalma. A megmaradt pálya hasznosítása az áruszállítás és idegenforgalom terén vizsgálható. Indokoltság esetén a fürdő és szállodák zónájával jó közlekedési kapcsolatra képes szakaszán új megállóhely létesíthető.

A megszüntetett vasúti pályák helyén részben közutak alakultak ki, amelyek a városszerkezetbe illeszkedtek. Az alsómiholjáci vonal Ady E. utcától északra eső szakasza, amely ma is útként működik, még vasúti területként szerepel. Általánosságban megállapítható, hogy a vasúti területek nagysága meghaladja az üzemi igényeket.

Közúti közösségi közlekedés

A helyközi és távolsági állami tömegközlekedési szolgáltatás a járatsűrűség és színvonal tekintetében az ország fejlettségével arányos. Rövidtávon a megállóhelyek számának növelése az eljutási idő rövidülését eredményezheti.

2015 augusztusában az Önkormányzat határozatot hozott a közösségi célú közlekedési szolgáltatásról, amely a hátrányos helyzetű társadalmi rétegek, kisebbségek, civil és sportszervezetek, óvodások, művelődési körök igényét hivatott kielégíteni.

A szolgáltatás helyi működtetése a rugalmas üzemeltetés lehetőségét rejti magában és folyamatos fejlesztése által alkalmassá válhat mindazon helyi célú közlekedési igények környezetkímélő módon való kielégítésére, amelyek más módon nem vagy csak rosszabb hatásfokkal lennének teljesíthetőek.

Kerékpáros közlekedés

A város jellegéből és környezeti kapcsolataiból következően mind a közlekedési, mind a szabadidős célú kerékpározásnak nagy jelentősége kellene legyen. Ehhez képest a 2014-es forgalmi adatok elég szerény kerékpárforgalmat tartalmaznak. Az Ős-Dráva program egyik célja a kerékpáros turizmus fellendítése.

Az OTRT által meghatározott országos törzshálózat kerékpárutak közül a 9B jelű, dunántúli határmente kerékpárút az Aradi – Petőfi – Kossuth – Ady kelet – Siklói utak mentén halad; a Baranya Megyei Területrendezési Tervben szereplő, Sellye illetve Drávaszabolcs felé vezető térségi kerékpárutak pedig az előbbiből kiágazva az Ady nyugat, illetve József A. – Drávaszabolcsi úton.

A meglévő kerékpárutak részben alkalmasak a fenti hálózati feladatokra. A fejlesztés során a legsürgősebb feladat a Kossuth L. utcán önálló kerékpárforgalmi létesítmény kijelölése.

Helyi jelentőségű kerékpárút létesítése indokolt a Kossuth L. úton észak felé a szőlőhegyig.

Gyalogos közlekedés

A gyalogosok biztonságos és kényelmes közlekedését biztosító járdák megfelelő szélességű kiépítése mellett a legfontosabb feladat a főbb gyalogos útvonalak és teresedések tájépítészeti felülvizsgálata a túlméretezett parkolóállások előírás szerinti átalakításával együtt.

Parkolás

Az újjáalkotott parkolórendelet kedvezményezi a helyi lakosokat és a helyben dolgozókat a város központi területén. Ugyanakkor nem bántik kivételesen a gyógyulás céljából érkező vendégekkel. A gyógy-idegenforgalom érdekei indokolhatják a rendelet finomítását.

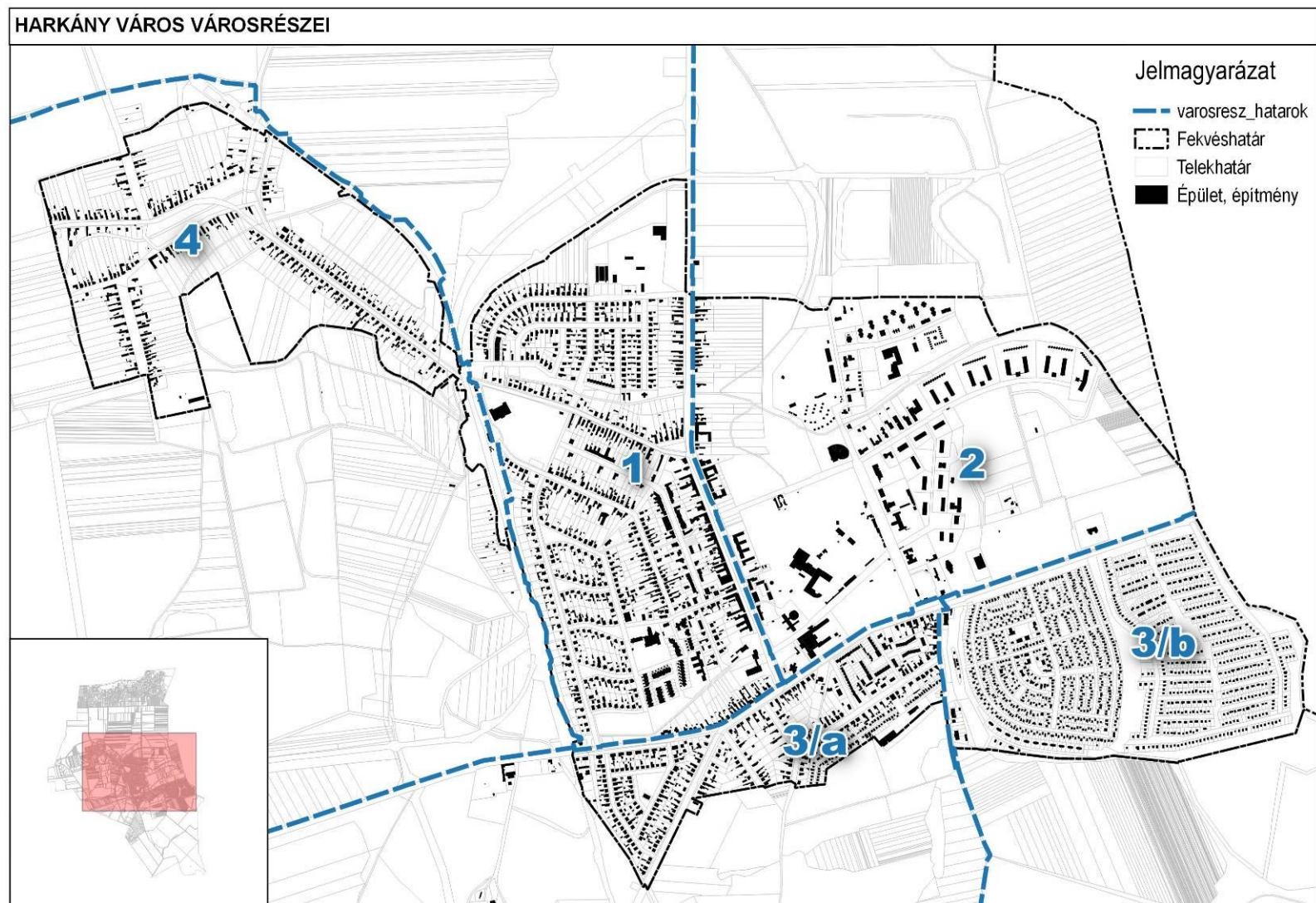
A Zsigmondy sétányon létesített parkoló nem illik a kórház környezetébe.

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Harkány városrészei az egykor két településrészből álló – Harkány és Terehegy –, majd egyesülő települések tervezett módon alakultak ki. A városrészeket a városszerkezetet is meghatározó főútvonalak határolják az alábbiak szerint:

1. A Kossuth utcától nyugatra a vasútig, ill. elkerülő útig terjedő városrész, mely a város lakó- és intézményterületeinek homogén szövetét alkotja. A lakóutcák tervezett módon tagolják tömbökre a térséget, melyeken belül telkes, zömmel földszintes, oldalhatáron, illetve szabadon álló beépítési módban létesültek az épületek. Ettől eltérően néhány helyen – főként a Kossuth utca mentén és a Szent István utcában – társasházak és zárt sorú beépítés is található. E városrészben létesült a városi sportközpont és az üzemek kívüli vasútállomás is.
2. A Kossuth utcától keletre, a Siklósi úttól északra a település határáig terjed a város üdülőterülete, a gyógy- és strandfürdő. A cca. 13 ha-on elterülő gyógyfürdő minősége folyamatosan nő, akár csak a gyógykórház együttese. E városrész a város zöld tüdeje is, jelentős méretű közparkkal, arborétummal. Jelentős szabad területekkel bír e térség a további fejlesztések számára.
3. A Sellyei (Ady Endre utca) és Siklósi úttól délre lévő városrész jellemzően két területfelhasználású térséggel rendelkezik:
 - a) A városközponttól délre elhelyezkedő telkes, családi házas lakóterület, melynek bővítését tartalmazza a hatályos TSzT.
 - b) A közel 1000 db kisméretű telekkel bíró, beépült hétvégi házas üdülőterület, melynek fejlesztési problémáiról az előző fejezetekben említés történt. E terület egyik rendkívül hátrányos problémája a szennyvízcsatorna hiánya.
4. Terehegy a város kertvárosias és falusias lakóterülete, eredeti utcászerkezetét megőrizte. Az oldalhatáron álló, földszintes beépítési mód, a nagyméretű telkek gazdálkodásra is alkalmassá teszik e városrészt. A hatályos településszerkezeti terv a falusias lakóterület bővítését is előirányozta. E városrésztől délre található Harkány egyik összefüggő erdőterülete, keletre a TSzT-ben már kijelölt – az elkerülő út két oldalán tervezett – gazdasági terület.

32. ábra - Városrészek

3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

Harkányban a KSH-tól megkért, a 314/2012-es jogszabályban meghatározott értékek figyelembe vételével nincs szegregátum.

3.3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

1. Gyógyfürdő

A terület funkciója a turizmus, vendéglátás, kereskedelem. A területen több mint 150 éve érhetők el fürdőszolgáltatások.

Az akcióterületen belül a lakosok száma alacsony, a fizetővendég-szállások száma magas. Itt található Harkány szinte teljes idegenforgalmi vonzereje, a gyógyfürdő, a kórház, az egészségügyi és medical-wellness szolgáltatások túlnyomó része. A területen magas a zöldfelületek aránya, alacsony a beépítettség, túlnyomó részt 20% alatti, a telekméret, telekstruktúra igen változatos.

2. Városközpont

A területen belül található a város közigazgatási központi funkciói, így a városháza, kormányhivatal, stb. Ezen kívül meghatározó a vendéglátás és a kereskedelem, ami elsősorban a Kossuth utca mentén alakult ki.

A városközpont telekmérete meghatározó 300-1500 m² közötti, a telkek beépítettsége a 30-50% közötti.

3. Üdülőterület

A terület Siklói úttól délre fekvő részén üdülők találhatók, melyek nagyobb részét nem rendeltetésszerűen használják. A terület infrastruktúrája leromlott és többnyire kis alapterületű, rossz állapotú lakóingatlanok találhatók itt. Ennek ellenére viszonylag nagy számban jelentkeztek be ide korábban itt csak ideiglenes lakcímmel, avagy azzal sem rendelkező nyaraló-tulajdonosok. A bejelentkezők motivációja nagyon eltérő, ami nehezíti az együttélés zavartalanságát. A terület északi részén egy arborétummá alakítható parkerdő, valamint egy egykori holtág által körülhatárolt, ma üresen álló zöldterület található.

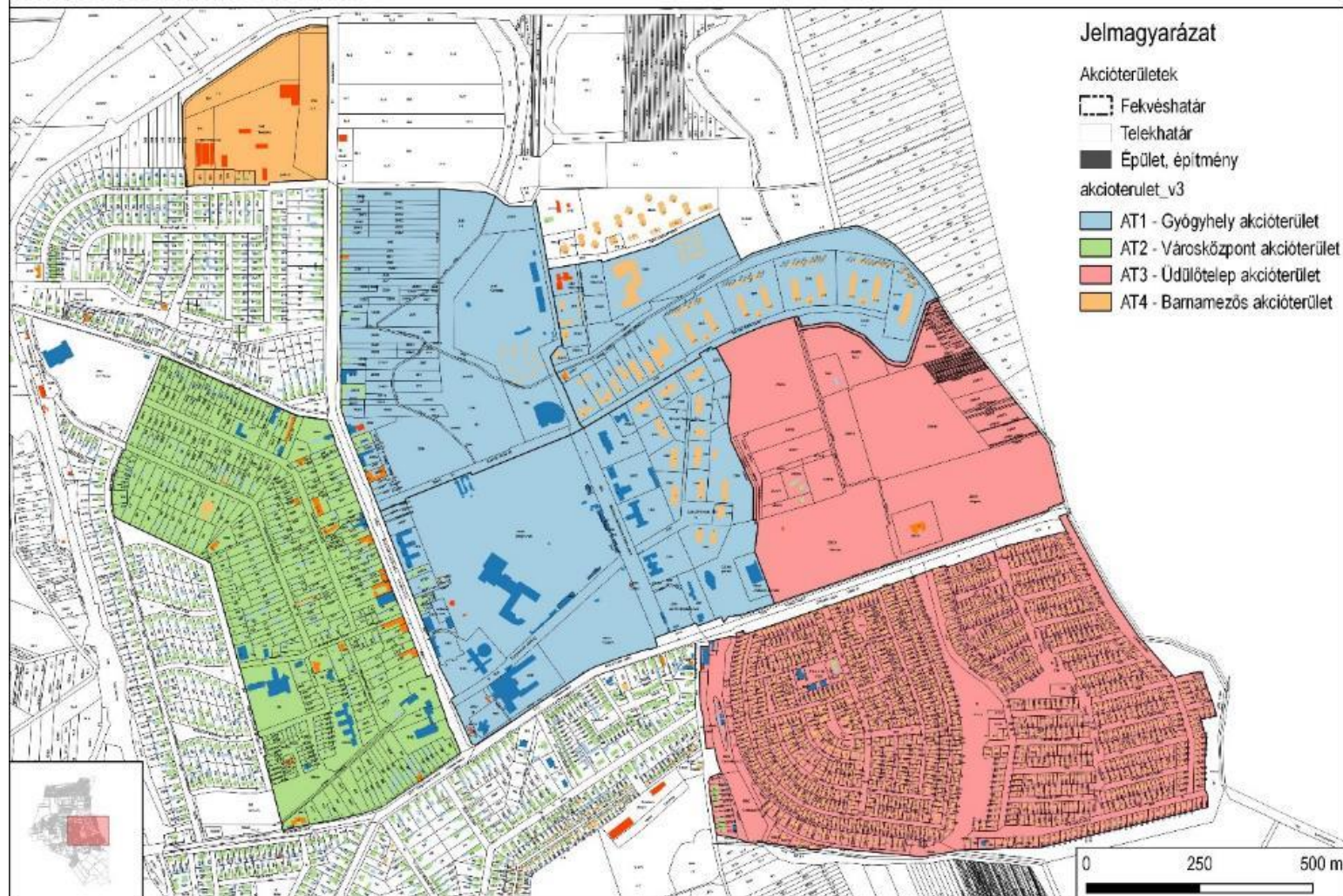
A terület déli területén apró 300 m² alatti, beépítettségük 10-30% közötti, az északi területen a telekstruktúra jelentősen eltérő, 10% alatti beépítés és több hektáros telkek jellemzik.

4. Barnamezős övezet

A barnamezős területen korábban kereskedelmi és ipari tevékenységet végző vállalkozások helyezkedtek el. A területet már leromlott állapotú ingatlanok, rekonstrukcióra szoruló infrastruktúra, és ismeretlen környezeti állapot jellemzi. A mai állapotában a terület nem alkalmas rá, ám meglévő területi besorolása és elkerülő út menti, lakossági zavarást nem okozó fekvése miatt ismét potenciális helyszíne lehet gazdasági vállalkozások telephelyeinek.

Az akcióterületen a telkek 10% alatti beépítettségűek.

HARKÁNY - INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA
AKCIÓTERÜLETEK ÁTNÉZETI TÉRKÉPE

33. ábra - Potenciális akcióterületek

Ábrák és táblázatok jegyzéke

1. ábra - Népszámszám alakulása Forrás: KSH -----	24
2. ábra - Nemek eloszlása Forrás: KSH -----	25
3. ábra - Élveszületési ráta (ezrelék) Forrás: KSH-----	26
4. ábra - Halálozási ráta (ezrelék) Forrás: KSH-----	27
5. ábra - Természetes szaporodás - fogyás Forrás: KSH-----	27
6. ábra - Vándorlási egyenleg (ezrelék) Forrás: KSH-----	28
7. ábra - Harkány korfája Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás -----	29
8. ábra - Nyilvántartott álláskeresők aránya Forrás: KSH-----	32
9. ábra - Munkanélküliségi ráta - Forrás: TeIR -----	32
10. ábra - 1000 lakosra jutó 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek száma Forrás: TeIR -----	33
11. ábra - Pályakezdő munkanélküliek aránya Forrás: TeIR -----	34
12. ábra - Adófizetők aránya Forrás: TeIR-----	34
13. ábra - Egy lakosra jutó nettó jövedelem Forrás: TeIR -----	35
14. ábra - A tanulók létszámának alakulása Forrás: KSH -----	42
15. ábra - Óvodába járó gyermekek száma Forrás: KSH -----	43
16. ábra - Felnőtt háziorvosi ellátás Forrás: KSH -----	45
17. ábra - Gyermekek háziorvosi ellátás Forrás: KSH -----	46
18. ábra - A kórházban teljesített ápolási napok Forrás: KSH -----	47
19. ábra - Egy főre jutó iparűzési adó Forrás: KSH-----	51
20. ábra - A harkányi fürdő forgalma Forrás: dr. Michalkó Gábor – dr. Bakucz Márta – dr. Rátz Tamara - A fürdőfejlesztés hatása Harkány lakosságának életminőségére-----	53
21. ábra - Kereslet és kínálat alakulása a kereskedelmi szálláshelyeken Forrás: dr. Michalkó Gábor – dr. Bakucz Márta – dr. Rátz Tamara - A fürdőfejlesztés hatása Harkány lakosságának életminőségére -----	54
22. ábra Vendégéjszakák számának alakulása 2000 és 2013 között Forrás: KSH -----	55
23. ábra - Vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken Forrás: KSH -----	55
24. ábra - 1000 lakosra jutó vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken Forrás: KSH-----	56
25. ábra - A kereskedelmi szállásférőhelyek száma Harkányban Forrás: KSH -----	57
26. ábra - Egy főre jutó idegenforgalmi adó Forrás: KSH -----	58
27. ábra - Egy főre jutó idegenforgalmi adó Forrás: KSH -----	58
28. ábra - Iparűzési és idegenforgalmi adóbevételek alakulása Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás -----	62
29. ábra - Kivonat az OTrT, Tájékvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezeti tervlapból -----	75
30. ábra – Kerékpártárolók Forrás: facebook, Zöld Kerékpár Turisztikai Nonprofit Kft. -----	133
31. ábra - Magyarország adottságai a napenergia-hasznosítás szempontjából - Forrás: SolarGis Honlapja (http://www.solargis.info), 2011. augusztus-----	142
32. ábra - Városrészek-----	186
33. ábra - Potenciális akcióterületek -----	189

1. táblázat - Élveszületési ráta Forrás: KSH -----	25
2. táblázat - Halálozási ráta Forrás: KSH-----	26
3. táblázat - Nemzetiségek – 2011 Forrás: KSH-----	30
4. táblázat - A 7 éves és idősebb népesség a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint - 2011 Forrás: KSH-----	30
5. táblázat - A népesség vallás, felekezet szerint - 2011 Forrás: KSH -----	31
6. táblázat - Egy lakosra jutó nettó jövedelem Forrás: TeIR -----	35
7. táblázat - Regisztrált vállalkozások száma - GFO'11 (db) Forrás: KSH-----	51
8. táblázat - Harkány város Önkormányzatának ingatlanjai Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás -----	67
9. táblázat - Az önkormányzat villamosenergia fogyasztása Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás -----	69
10. táblázat - Önkormányzati épületek földgázfogyasztása Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás -----	70
11. táblázat - A légszennyezettség egészségügyi határértékei egyes légszennyező anyagokra vonatkozóan-----	158